

RETTSPSYKIATRISK ERKLÆRING
AVGITT DEN 29.11.11
TIL OSLO TINGRETT
I HENHOLD TIL OPPNEVNELSE AV 28.07.2011
med komplettering av mandat 11.08.11
Saksnr. 11-120995ENE-OTIR/08

OBSERVANDEN:

NAVN:	BREIVIK, ANDERS BEHRING
FØDT:	130279 [REDACTED]
ADRESSE:	ÅSTA ØST/ ILA LANDSFENGSEL OG FORVARINGSANSTALT
SIVILSTAND:	UGIFT
YRKE:	NÆRINGSDRIVENDE
NASJONALITET:	NORSK

SAKKYNDIGE:

NAVN:	AVDELINGSSJEF/SPES. I PSYKIATRI TORGEIR HUSBY
ADRESSE:	DIAKONHJEMMETS SYKEHUS, PSYKIATRISK AVDELING VINDEREN PB 85, VINDEREN, 0319 OSLO
NAVN:	SPES. I PSYKIATRI SYNNE SØRHEIM
ADRESSE:	[REDACTED] JOHANNESBURG, SØR- AFRIKA

Observanden er ikke tidligere judisielt observert

Observanden er ikke tidligere straffet

1. Formalia	6
1.1 Mandat	6
1.2 Siktelse	7
1.3 Omstendighetene rundt observasjonen	8
2. Bakgrunnsdokumentasjon	10
2.1 Vurdering av politidokumenter til utdrag i den rettspsykiatriske erklæringen	10
2.2 Prejudisiell observasjon	12
2.3 De fornærmedes forklaringer, dok. 05	12
2.3.1 Fornærmede knyttet til de påklagede handlinger i Regjeringskvartalet .	13
2.3.2 Fornærmede knyttet til de påklagede handlinger på Utøya	13
2.3.2.1 Fornærmet [REDACTED] Dok. 05,02,04	13
2.4 Observandens politiforklaringer	14
2.4.1 Forklaring av 22.07.11, dok 08,01	14
2.4.2 Fengslingsresymé 23.07.11	24
2.5 Oppsummering av avhør av observanden på DVD	26
2.5.1 Avhør, opptak på CD, datert 22.07.11	27
2.5.2 Øvrige DVD-avhør av observanden	28
2.6 Vitneavhør	31
2.6.1 Vitnet [REDACTED] observandens mor, dok. 09,08	31
2.6.2 Vitnet [REDACTED] obs. halvsøster på farssiden, dok. 09,09	36
2.6.3 Vitnet [REDACTED] observandens nærmeste venn, dok. 09,30	36
2.6.3.1 Avhør 23.07.11	36
2.6.3.2 Avhør 17.08.11	37
2.6.4 Vitnet [REDACTED] venn av observanden, dok. 09,39	37
2.6.5 Vitnet [REDACTED] venn av observanden, dok. 09,42	39
2.6.6 Vitnet [REDACTED] kjæreste til venn av obs., dok. 09,55	39
2.6.7 Vitnet [REDACTED] venn av observanden, dok. 09,60	40
2.6.8 Vitnet [REDACTED] venn av observanden, dok. 09,67	40
2.6.9 Vitnet [REDACTED] bekjent av observanden, dok. 09,132	40
2.6.10 Vitnet [REDACTED] tidl. gift med observandens far, dok. 09,261	41
2.6.11 Vitnet [REDACTED] tidl venn, dok 09,289	43
2.6.12 Andre vitner med personlig kjennskap til observanden	44
2.6.13 Vitner på fastlandet (Utøya dok. 09,01,01, 09,01,02 og 09,01,15)	45
2.6.14 Utøya: Rapport innsatsleder Gåsbakk, dok. 07,01,01	45

2.7	Barnevern /sosialkontor / Barne- og ungdomspsykiatri.....	46
2.7.1	Barnevernssak 1981-1984.....	46
2.7.2	Barnefordelingssak 1983.....	51
2.7.3	Barnevernssak 1994-1995.....	54
2.8	Observandens <i>kompedium</i> , også omtalt som <i>manifestet</i>	55
2.8.1	Premisser for de sakkyndiges gjennomgang av kompendiet.....	55
2.8.2	Viktig påpekning:.....	57
2.8.3	Overordnet betraktning:.....	57
2.8.4	Spesielle betraktninger:.....	58
2.8.4.1	Grunnleggende storhetsforestillinger.....	58
	• Knights Templar.....	58
	• Martyriet.....	59
	• Observandens intervju med seg selv: <i>Further studies</i> , komp. side. 1605	60
	• Knights Templar Log, kompendiets side 1682.....	60
	• Tilleggs kommentarer til storhetsforestillinger.....	62
2.8.4.2	Generelt fiendebilde, paranoiditet og storhet.....	62
2.9	Sakkyndig uttalelse fra Folkehelseinstituttet vedr rusmiddelpåvirkning.....	64
2.10	Laboratorierapport fra Norges laboratorie for dopinganalyse, OUS.....	67
2.11	Brev fra observandens søster til mor fra 2009 eller 2010.....	68
3.	Innhentede opplysninger.....	69
3.1	Fastlege [REDACTED] Legesenter.....	69
3.2	Oppfølging helsetjenesten Ila fengsel.....	70
3.3	MR-undersøkelse.....	71
4.	Komparentsamtaler.....	73
4.1	Samtale med observandens mor ved begge sakkyndige 14.08.11.....	73
5.2	[REDACTED].....	83
5.	Observandens bakgrunn og forklaring.....	84
5.1.	Første samtale med begge de sakkyndige 10.08.11.....	84
	Innledende bemerkninger.....	84
	Orientering av observanden.....	85
	Status presens ved begge de sakkyndige 10.08.11.....	93
5.2	Annen samtale med begge de sakkyndige 12.08.11.....	95
	Status presens ved begge de sakkyndige 12.08.11.....	101

5.3	Tredje samtale med begge de sakkyndige 23.08.11	102
	Status presens ved begge de sakkyndige 23.08.11	109
5.4	Fjerde samtale med begge de sakkyndige 25.08.11	111
	Status presens ved begge de sakkyndige 25.08.11	117
5.5	Femte samtale med begge de sakkyndige 30.08.11	119
	Status presens ved begge de sakkyndige 30.08.11	126
4.6	Sjette samtale med begge de sakkyndige 01.09.11	128
	Status presens ved begge de sakkyndige 01.09.11	134
5.7	Sjuende samtale med begge sakkyndige 05.09.11	136
	Status presens ved begge de sakkyndige den 05.09.11	147
5.8	Åttende samtale med begge de sakkyndige 13.09.11	150
	Status presens ved begge de sakkyndige den 13.09.11	155
4.9	Niende samtale med begge de sakkyndige 16.09.11	157
	Status presens ved begge de sakkyndige den 16.09.11	164
4.10	Tiende samtale med begge de sakkyndige 20.09.11	166
	Status presens ved begge de sakkyndige 20.09.11	175
5.11	Ellevte samtale med begge de sakkyndige 22.09.11	178
	Status presens ved begge de sakkyndige 22.09.11	188
5.12	Tolvte samtale med begge de sakkyndige 02.11.11	191
	Status presens ved begge de sakkyndige 02.11.11	197
5.13	Trettende samtale med den sakkyndig Husby 21.11.11	199
	Status presens ved den sakkyndige Husby 21.11.11	201
6.	Psykometri.....	203
6.1	Utvalg av tester	203
6.2.	Global assessment Functioning (GAF).....	204
6.4	SCID 1	209
6.5	MADRS.....	215
6.6	YMRS	215
7.	Sammendrag	215
8.	Diskusjon/vurdering	220
8.1	Innledning:	220
8.2	Diagnostisk vurdering	220
8.3	Detaljert besvarelse av mandat	232

9. Konklusjon 243

1. FORMALIA

1.1 MANDAT

Generelt

1. De sakkyndige anmodes om å utrede de punkter som angis nedenfor som ledd i en rettspsykiatrisk undersøkelse. De sakkyndige kan samarbeide ved utarbeidelsen av den skriftlige erklæringen, men **det forutsettes at de foretar uavhengige vurderinger**. Det må klart beskrives hvordan de sakkyndige har arbeidet og på hvilke områder de eventuelt har avvikende vurderinger.

Det skal gis kildehenvisning for all informasjon som tas inn i erklæringen (for eksempel opplysninger fra saksdokumenter, helsejournaler og komparenter).

Alle konklusjoner skal begrunnes. Usikkerhet i vurderingene skal presiseres. Dersom de sakkyndige må bygge sin vurdering på en oppfatning av sakens fakta som ikke fremkommer klart av sakens dokumenter eller som kan være usikker eller omtvistet, skal dette uttrykkelig angis. Da bør det også fremkomme om de sakkyndiges vurdering hadde blitt annerledes dersom et annet faktum hadde blitt lagt til grunn.

Er det behov for **ytterligere etterforskning** for å kartlegge premisser for den rettspsykiatriske vurdering, kan de sakkyndige kontakte politiadvokat Kraby ved Oslo politidistrikt.

2. De sakkyndige skal klinisk utrede observandens livsløp før, under og etter de påklagete handlinger med **spesiell vekt på atferd, herunder psykisk og sosial funksjonsevne** og eventuell sykdomsutvikling og gjennomgått behandling. Relevant informasjon skal innhentes.

Siste versjon av det internasjonale diagnosesystem (fortiden **ICD-10**) skal **benyttes ved diagnostikk** og differensialdiagnostikk relevant for den rettspsykiatriske vurdering. .

Inneholder mandatet spørsmål om prognose, må de sakkyndige spesielt **redegjøre for** den **metode** de benytter i utredningen og hvilke **feilkilder** som foreligger.

Er det nødvendig med videre utredning eller testing for å besvare mandatet, bes de sakkyndige gjennomføre dette. Mener de sakkyndige at en annen fagperson bør utføre en slik delutredning, må oppdragsgiveren kontaktes for godkjenning.

Vurdering av tilregnelighet og mulige grunnlag for straffnedsettelse

3. De sakkyndige bes vurdere om observanden var psykotisk, bevisstløs eller psykisk utviklingshemmet i høy grad på tiden for de påklagete handlinger (straffeloven § 44).

4. Dersom de sakkyndige kommer til at observanden ikke var i en tilstand som nevnt i punkt 3, bes de vurdere om observanden på handlingstiden:
  - hadde en alvorlig psykisk lidelse med en betydelig svekket evne til realistisk vurdering av sitt forhold til omverdenen, men ikke var psykotisk, eller
  - var lettere psykisk utviklingshemmet, eller
  - handlet under en sterk bevissthetsforstyrrelse i (straffeloven § 56 bokstav c).
5. Dersom de sakkyndige mener at observanden på handlingstiden hadde en bevissthetsforstyrrelse som kommer inn under straffeloven §§ 44 eller 56 bokstav c, må årsaken(e) til denne utredes. De sakkyndige skal ikke ta stilling til hvorvidt bevissthetsforstyrrelsen var selvforskyldt.
6. **De sakkyndige bes vurdere om observanden var psykotisk på tiden for undersøkelsen.**

Tillegg dersom særreaksjon for utilregnelige er aktuelt

7. Dersom de sakkyndige mener at observanden var i en tilstand som beskrevet i straffeloven § 44, eller er de i tvil om dette, bes prognosen for sykdommen/tilstanden utredet. De sakkyndige bes utrede hvilken behandling og hvilke andre tiltak som må til for å få en optimal prognose, hvilken bedring man da kan oppnå, og tidsperspektivet for dette. Det skal særlig utredes hvilken oppfølging observanden får fra helsevesenet ved undersøkelsen.

De sakkyndige bes også utrede prognosen, herunder risiko for fremtidige voldshandlinger, dersom observanden ikke får slik behandling/oppfølging.

8. Forvaring

Prognosen for siktedes adferd og personlige funksjonsevne - herunder risiko for voldsatferd - bes vurdert, og de sakkyndige bes redegjøre for hvilke forutsetninger som må oppfylles for en optimal prognose og hvilke faktorer som vil tilsi en dårlig prognose. Det må redegjøres for i hvilken grad eventuelle diagnoser kan endres ved behandling.

1.2 SIKTELSE

Politimesteren i Oslo ved politiadvokat Mette Haldorsen har 22.07.11 tatt ut siktelse for overtredelse av:

I Straffeloven § 147a første ledd bokstav a

for ved en straffbar handling som nevnt i §§ 148 og 233 annet ledd jf. § 232 og handlingen var begått med det forsett å forstyrre alvorlig en funksjon av grunnleggende betydning i samfunnet, som den utøvende myndighet

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Fredag 22. juli 2011 kl. 15.26 i Akersgata 42 i Oslo, voldte han sprengning og ildebrann som nevnt i stri. § 148 slik at tap av menneskeliv og alvorlige skader på mennesker, samt utstrakt ødeleggelse av fremmed eiendom ble forårsaket, for å forstyrre alvorlig en funksjon av grunnleggende betydning, den utøvende myndighet.

II Straffeloven § 147a første ledd bokstav b

for ved en straffbar handling som nevnt i §§ 148 og 233 annet ledd jf. § 232 og handlingen var begått med det forsett å skape alvorlig frykt i en befolkning

Grunnlag:

Fredag 22. juli 2011 om ettermiddagen ved Utøya, skapte han alvorlig frykt i befolkningen idet han ved å skyte rundt seg på AUFs sommerleir, og derved drepte og skadet han et stort antall personer.

1.3 OMSTENDIGHETENE RUNDT OBSERVASJONEN

De sakkyndige har hatt **samtaler med observanden** i Ila fengsel og forvaringsanstalt. De sakkyndige har vært gjennom lange forhandlinger og tilrettelegging med Ila forut for de første samtalene da **sikkerhetsopplegget har vært på høyeste, nasjonale nivå**. Samtalene var fra Ila side tenkt ført gjennom glassvegg med mikrofon, men dette kunne de sakkyndige ikke godta som betingelse for en fullgod undersøkelse.

De sakkyndige fikk da sitte med to fengselsbetjenter og med observanden med fotlenke og venstre arm lenket til magebelte, men med kontakt ansikt til ansikt med tre bord mellom og observanden fullstendig innestengt i et hjørne i rommet. Den tolvte og trettende samtalen foregikk på besøksrommet på avd. G, med observanden

sittende i et avlåst avlukke med glassvegg, og med de sakkyndige alene på besøksrommet og betjenter på utsiden.

Innledningsvis ble observanden informert om at de sakkyndiges rolle og funksjon er knyttet til hans straffesak. Han ble forklart at **de sakkyndige ikke utreder faktum i saken**, men kun informasjon av betydning for vurdering av hans psykiske tilstand forut for og under de påklagede handlingene, samt under samtalene med de sakkyndige. Han ble også forklart at de sakkyndige ikke har taushetsplikt men opplysningsplikt overfor oppdragsgiver. **Observanden tok i mot informasjonen, og gav uttrykk for å forstå og godta dette. Han var imøtekommende, og ønsket å samarbeide.**

De sakkyndige er begge uforbundet og ubeslektet med observanden, og anser seg følgelig habile. De har begge tidligere gjort lignende arbeid for retten.

I det følgende vil direkte sitater, både fra samtale og dokumentutdrag, være angitt *i kursiv*. Dersom det er utelatt tekst i løpende sitater, vil dette merkes (...).

2. BAKGRUNNSDOKUMENTASJON

2.1 VURDERING AV POLITIDOKUMENTER TIL UTDRAG I DEN RETTSPSYKIATRISKE ERKLÆRINGEN

Det foreligger i saken store mengder politidokumenter som de sakkyndige har måttet ta stilling til for å få kjennskap til hva som kunne kaste lys over de sakkyndiges mandat, og følgelig måtte refereres i erklæringen. De sakkyndige har selv gjennomført 13 samtaler med observanden av til sammen 36 timers varighet. De sakkyndige har følgelig, med sin vinkling, kunnet innhente omfattende og vesentlig dokumentasjon i saken.

Observanden har samarbeidet utmerket, og de sakkyndige har fått førstehånds informasjon, noe som har gjort referater fra politidokumentene mindre nødvendig. I tillegg har de sakkyndige sett/hørt gjennom samtlige avhør av observanden, og har sett video av rekonstruksjon av hendelsene på Utøya. Politidokumentene refereres derfor bare i den grad de gir informasjon ut over de sakkyndiges egne undersøkelser, og derfor vurderes å være av betydning for besvarelse av de sakkyndiges mandat.

De sakkyndige har derfor gjort følgende vurderinger vedrørende utdrag av politiets dokumentasjon:

- **Observandens politiforklaringer:**

Observandens politiforklaringer er i utskrift flere hundre sider. De sakkyndige ble i tillegg bedt om å gjennomgå DVD – opptak av de samme avhørene, noe de sakkyndige har ansett hensiktsmessig som en nøytral observasjonskilde. De sakkyndiges gjennomgang av avhør i DVD-opptak gjengis i et kort resymé. Den eneste av observandens forklaringer som gjengis spesielt er den som er tatt opp på Utøya rett etter de påklagede handlinger.

De sakkyndige ble av politiet forespurt om de anså det hensiktsmessig med tilstedeværelse ved avhør av observanden. Dette fant de sakkyndige ikke verken

riktig eller hensiktsmessig i henhold til bruk av sakkyndige i norsk tradisjon, og slik tilstedeværelse har derfor ikke funnet sted.

- **Rekonstruksjon Utøya:** De sakkyndige har gjennomgått DVD – opptak av rekonstruksjonen, og vil kort referere inntrykk fra denne.
- **Avhør av fornærmede:** De sakkyndige har konstatert at det ikke har vært noen relasjon eller personlig, verbal kontakt mellom noen av de fornærmede og observanden. De sakkyndige har derfor, også av kapasitetshensyn, valgt å ikke gå inn på de enkelte avhør av fornærmede knyttet til de påklagede handlinger i regjeringskvartalet. Hva gjelder de fornærmede knyttet til de påklagede handlinger på Utøya, har vi i samarbeid med etterforskere og Kripos plukket ut de avhør som beskriver kontakt med observanden og kommenterer / refererer et av disse.
- **Vitneavhør:** De sakkyndige har gjennomgått alle de 402 foreliggende vitneavhør som omhandler de påklagede handlinger i Regjeringskvartalet. Hva gjelder de påklagede handlinger på Utøya har de sakkyndige med politiets bistand plukket ut de vitneavhør hvor det beskrives relevant kontakt med observanden.

De sakkyndige konstaterer at verken vitneavhør knyttet til de påklagede handlinger i Regjeringskvartalet eller på Utøya innholder særskilte opplysninger om observanden ut over det som vil bli referert summarisk.

Vitneutsagn av observandens venner og kjente fra oppvekst og voksenliv refereres spesielt. De sakkyndige gjengir utdrag av avhør av observandens fastlege og har innhentet observandens fastlegejournal.

De sakkyndige har hatt en samtale med observandens mor. Denne gjengis. De sakkyndige har i tillegg gått gjennom samtlige avhør av henne, delvis også på DVD, men gjengir av dette kun detaljer som går ut over det som fremkom gjennom de sakkyndiges samtale, og har relevans for besvarelse av mandatet.

- **Helseopplysninger, både vedlagte og innhentede:** De sakkyndige vil kort referere fra observandens helseopplysninger.

- **Observandens kompendium, også kalt *Manifest 2083***

De sakkyndige har i det følgende benyttet betegnelsen *kompendium* om dette materialet, fordi observanden selv konsekvent bruker denne betegnelsen i de sakkyndiges samtaler med ham. De sakkyndige har merket seg at materialet har vært gjenstand for stor interesse i ulike medier.

De sakkyndige har skaffet seg en oversikt over kompendiet, og har gjennom samtaler registrerer at observanden ofte refererer til det selv. Der hvor observanden i samtaler har referert til sitt kompendium har de sakkyndige bedt ham om å utdype det aktuelle temaet og har opplevd dette som en vellykket strategi for å få et primærinnblikk i hans tankegang. De sakkyndige ser det imidlertid ikke som hensiktsmessig å referere større deler av kompendiet, men vil kommentere det i lys av våre egne observasjoner.

2.2 PREJUDISIELL OBSERVASJON

Det er ikke utført prejudisiell observasjon av observanden. Både observandens umiddelbare fremtoning og det ekstreme alvor rundt de påklagede handlinger bidro til at beslutning om rettspsykiatrisk observasjon ble tatt uten forutgående, prejudisiell observasjon.

På bakgrunn av denne beslutningen har de sakkyndige ikke tilgang på noen kvalifisert vurdering av observanden gjort i nær, tidsmessig tilknytning til de påklagede handlinger.

2.3 DE FORNÆRMEDES FORKLARINGER, DOK. 05

De påklagede handlinger er etterforsket ved to instanser. Oslo Politikammer har avhørt fornærmede i Regjeringskvartalet. Kripos har hatt ansvar for etterforskning og avhør knyttet til de påklagede handlinger på Utøya. De sakkyndige vil kommentere disse gruppene av fornærmede hver for seg.

2.3.1 Fornærmede knyttet til de påklagede handlinger i Regjeringskvartalet

De sakkyndige ble i første omgang tilsendt 340 avhør fra Regjeringskvartalet. Det beskrives i avhørene ingen relasjon eller kontakt mellom noen av de fornærmede og observanden. Avhørene inneholder ikke opplysninger som kan kaste lys over de sakkyndiges mandat og den rettspsykiatriske vurderingen, og de hitsettes derfor ikke.

2.3.2 Fornærmede knyttet til de påklagede handlinger på Utøya

Dokumentene som omhandler de påklagede forhold på Utøya ble senere oversendt de sakkyndige i PDF-format.

De sakkyndige har sett DVD fra politiets rekonstruksjon av hendelsene på Utøya. Gjennom samtaler fremkommer at observanden ikke har hatt kvalitativt betydningsfull, personlig kontakt med noen på Utøya som senere er avhørt. Han hadde en samtale med de som tok i mot ham på øya, men som han umiddelbart drepte rett etter ankomst på øya. Den verbale kontakten observanden har hatt med noen forøvrig, er muligens med personer som senere ble drept og som han lokket frem (Dok. 08.10.01 side 8).

De sakkyndige har i samarbeid med politiets etterforskere / Kripos funnet frem til de av avhørene som beskriver direkte kontakt med observanden og som derfor kunne bidra til å kaste lys over den sakkyndiges mandat. Det hitsettes avhør av en fornærmet som har hatt kontakt med observanden tre ganger mens det pågikk skyting på øya.

2.3.2.1 Fornærmet [REDACTED] Dok. 05,02,04

Forklaringen inneholder beskrivelser av observandens væremåte, og hitsettes derfor i resymé. Den fornærmede hadde tre kontakter med observanden på øya og ble til slutt selv skutt i skulderen. Fornærmede forteller at han og flere andre løp rundt og forsøkt å gjemme seg. Før dette hadde de sett observanden, kald og rolig, skyte flere personer.

Mens de løp, ble flere truffet og fornærmede hørte kulene suse rundt seg. Fornærmede forsøkte å legge på svøm, men klarte ikke det, og tok seg inn land

igjen. Da sto plutselig observanden på land og skjøt mot de som svømte samtidig som han ropte: *Jeg skal drepe dere alle, dere skal dø*. Den fornærmede opplevde deretter å bli siktet på, men observanden tok plutselig bort siktet og gikk.

Den fornærmede la seg deretter i fjæra og det kom en hel del mennesker hvorav noen la på svøm og noen gjemte seg. Så kom observanden tilbake og den fornærmede så, liggende på magen og med en regnjakke over seg, flere bli skutt og drept. Han så to han kjente bli skutt. Plutselig så han et par sko rett foran seg, hørte et smell, og kjente et slag mot skulderen. Deretter så han observanden gå opp mot skogen og bli borte. Fornærmede ble liggende til politiet kom.

2.4 OBSERVANDENS POLITIFORKLARINGER

Observandens politiforklaringer som utskrift, DCD og CD er samlet et meget omfattende materiale. De sakkyndige har innledningsvis i erklæringen redegjort for at avhør på DVD og CD gjengis i resymé. Utskriftene av observandens politiavhør er for omfattende til at de sakkyndige har funnet det hensiktsmessig med en utførlig gjengivelse av disse.

Det første avhøret som ble gjort av observanden rett etter de påklagede handlinger på Utøya gjengis i sin helhet. Dette avhøret, den syv timers lydfile som ble tatt opp uiddelbart etter arrestasjonen og fengslingsresyméet fra neste dag ansees vesentlig som informasjonskilder for vurdering av observandens psykiske tilstand på tiden for de påklagede handlinger.

Opplysninger gitt i senere politiavhør, og som er egnet til å belyse de sakkyndiges mandat, ansees dekket av de utførlige gjengivelsene av de sakkyndiges egne samtaler. Observandens beretning har ikke forandret seg i vesentlige trekk fra første avhør ble gjennomført, og senere gjennom en lang rekke politiavhør.

2.3.1 Forklaring av 22.07.11, dok 08,01

Fredag 22.07.11 kjørte pb [REDACTED] Pob [REDACTED] og Pb [REDACTED] sivil patrulje. Pb [REDACTED] var leder for patruljen.

Ca kl 1920 fikk vi i oppdrag av Pfb. [REDACTED] å reise til Utøya for å starte samtaler med en person som var pågrepet mistenkt for å ha skutt en eller flere personer på AUF sin sommer leir. Siktete var pågrepet av en enhet fra Beredskapstroppen, og hadde

kommet med opplysninger om at det var to celler til som var aktive i Norge. Viser til rapport fra Pb [REDACTED]

Vår oppgave var å få klarhet i om det var mulig å få bekreftet opplysningene om at det var flere celler som ville aksjonere i Norge, og få mest mulig kritisk informasjon fra siktede for å forsøke å forhindre at flere liv gikk tapt. Oppdraget var klarert mbd Politimesterens stab. Siktede ble ikke gjort kjent med at det ble tatt lydopptak av avhøret. Rapporten er skrevet i hovedsak som et resymé, men med en del sitater fra siktede skrevet i hermetegn. Siktede er ikke forelagt rapporten for gjennomlesning. Vi etablerte oss i et rom i andre etasje i administrasjonshuset på Utøya. Vi overtok siktede fra Beredskapstroppen ca kl 2015.

Siktede var noe oppspilt og spurte om han ble ført opp for å bli henrettet for det han hadde gjort. Vi avkreftet dette umiddelbart og opplyste at vi ønsket å foreta en samtale med han. Siktede opplyste umiddelbart at han hadde tatt en E-stack og kom til å dehydrere og dø i løpet av to timer dersom han ikke fikk væske. Dette var et stoff som han hadde laget selv og som skulle virke prestasjonsfremmende. Han hadde tatt middelet for å kunne yte maks til operasjonen.

Pb [REDACTED] gjorde siktede kjent med at vi kom fra Oslo politidistrikt, Organisert kriminalitet, Spesielle operasjoner, og at dette var et veldig tidlig politiavhør. Formålet med avhøret var å få informasjon fra siktede fordi vi hadde fått indikasjoner på at det kunne være mer på gang. Han ble videre gjort kjent med at han var siktet i en sak som omhandlet drap, som siktet trengte han ikke å forklare seg for politiet, og han kunne la seg bistå av forsvarer på ethvert trinn av saken. Han ble gjort kjent med at det akkurat nå ikke var praktisk mulig å la seg bistå av en forsvarer på grunn av at vi hadde dårlig tid.

Siktede avbryter Pb [REDACTED] og sier at han vil fortelle i grove trekk.

Pb [REDACTED] forteller siktede at vi ønsker å stille han spørsmål om hva som kan være i ferd med å skje, og oppfordrer siktede til å tenke på seg selv da det har skjedd stygge ting i dag og siktede skal ha et liv etter dette. Siktede svarer at han har ofret seg selv og ikke har noe liv etter dette. Livet hans er over i dag, og det var et offer han var villig til å gjøre. Han kan godt lide og bli torturert resten av livet, "Ikke tenk på at jeg kommer til å komme ut engang. Livet mitt endte da jeg ordinerte meg selv til Knights Templar Europa." Siktede er overrasket over at han blir avhørt av personell fra Organisert kriminalitet og ikke PST. Han blir forklart at vi arbeider med informasjonsinnhenting i kriminalsaker. Siktede spør om hva vi ønsker å snakke med han om. Pb [REDACTED] spør om hva han ønsker å oppnå her i dag, og om det er noe mer som skal skje.

Siktede sier at "vi ønsker å ta makten i Europa innen 60 år. Jeg er kommandør for Knights Templar Norge. Knights Templar Europa ble opprettet i 2002 i London med delegater fra 12 land. Vi er korsfarere og nasjonalister." Siktede understreker at de ikke er nazister, og at de støtter Israel. De er ikke rasister, men ønsker Islam og politisk islam ut av Europa. De jobber for å ta over makten i alle vesteuropeiske land i løpet av de neste 60 årene. Dette skal de gjøre ved konservativ revolusjon.

Siktede har beskrevet prosessen over 1800 sider og han klarer ikke forklare dette på noen minutter. Siktede blir spurt av Pob [REDACTED] om det er noe mer på øya. Siktede sier at det ikke er noe mer. Han benekter også at det skal være noen sprengladninger på øya. Han sier at "dette er et avsluttet kapittel". På spørsmål om bilen som står på andre siden er rigget, benekter han dette. Han forteller videre at han tror at haglen hans ligger i bilen.

Pob [REDACTED] spør videre om det er noen flere enn han, eller om det er noe som smeller på øya. Siktede sier at det kun er han på øya, men på oppfølgingsspørsmål fra Pob [REDACTED] bekrefter han at det er noe mer andre steder. Han vil ikke svare på hvor det

befinner seg noe mer. Han sier at han er villig til å gå i forhandlinger med oss, men han vil ha ordnede forhold og noe tilbake for informasjonen.

Siktede hevder at han vet hva han vil ha for informasjonen, og sier at han kan oppgi de to andre cellene i Norge dersom han får det han ønsker. Han hevder at politiet kan spare 300 menneskeliv, men at han vil ha noe igjen. I utgangspunktet vil han forhandle med PST. Siktede blir bedt om å gi oss et tidsperspektiv som en bekreftelse på at han vet noe mer. Dette ønsker han ikke. Siktede hevder at "i dag er jeg det største monsteret siden Quisling, og det er greit liksom". Pb [REDACTED] sier at han har snakket med mange mennesker som har gjort stygge ting før, men at poenget er at det har gått mange uskyldige liv i dag.

Siktede sier at "Jeg vil ikke akkurat kalle ideologiske aktivister, dette er ekstreme marxister. Vet du hvem som var her i forgårs?. Det var Marthe Michelet. Dette er ikke uskyldige mennesker. Dette er arbeiderpartiets, arbeidernes ungdomsfylking. De har hatt makten i Norge. Det er de som har sørget for islamiseringen av Norge." Pb [REDACTED] spør om det er nødvendig at det skal gå flere liv. Siktede svarer: "Selvfølgelig. Dette er bare begynnelsen. Borgerkrigen har startet mellom kommunister og nasjonalister. Hvis du ikke er internasjonalist så er du nasjonalist. Du kan ikke være begge deler. Jeg er nasjonalist og antiislamist. Jeg ønsker ikke islam i Europa, og mine meningsfeller er enig med meg. Vi mener at Europa og Norge er verdt å slåss for, og vi vil ikke la Oslo ende opp som Marseille som fikk muslimsk flertall i 2010. Vi vil slåss for Oslo."

Siktede hevder at operasjonen som han ble satt til var 100 prosent gjennomført vellykket og at det var grunnen til at han overga seg. Han sier videre at det som skjedde i dag her, og i Oslo tidligere i dag ikke er operasjonen, men fyrverkeriet for noe som vil skje.

Siktede blir spurt om han har noen telefoner på seg, men benekter det. Han sier det er mulig at det ligger noen i bilen. Han blir spurt etter pin koden til telefonen som han hadde på seg da han ble pågrepet. Siktede forklarer at det ikke er hans mobil. Han fant ikke sin egen og vet ikke hvor den ligger.

På spørsmål om hvor han bor svarer siktede først [REDACTED] før han retter det opp til Åsta øst. Han hevder at han har bodd der de siste par årene. Dette skal være i nærheten av Rena. Siktede ønsker ikke å fortelle hvor lenge siden det er han var i [REDACTED] hos moren sin. Siktede har ikke rigget noen av stedene med eksplosiver, men han hadde vurdert å gjøre det. Han lot det være fordi han ser på politiet som sine brødre og ikke ønsket å skade noen fra politiet. Da han så Delta kunne han ha skutt mot dem og tatt noen av dem.

På spørsmål om det ligger noe sprengstoff på noen av stedene så bekrefter han det. Han vil ikke fortelle hva slags sprengstoff som ligger der da han mener det kan være et forhandlingskort.

Siktede ønsker tilgang til en pc med Word for å utarbeide et kravdokument for "oss".

Siktede blir spurt om han ikke har laget et dokument på forhånd. Dette svarer han unnvikende på og spør etter pc eller papir for å lage et dokument.

Pb [REDACTED] bryter inn og spør om han har Sim-kortet til telefonen han hadde på seg. Det vet ikke siktede hvor er da det ikke er hans mobil. Han har prøvd å ringe politiet flere ganger, men vet ikke om det var simkort i telefonen. Han brukte telefonene til å ringe politiet tre ganger på nr 112. Siktede hevder at han prøvde å overgi seg. Han ville at de skulle overføre han til Delta sin operasjonsleder, men de klarte ikke å ordne det.

Siktede blir stilt flere spørsmål om huset på Åsta, men ønsker å gi opplysningene som en del av en pakke. Han blir forklart at politiet uansett vil gå inn der og ransake. Etter ransakingen vil det ikke være noe forhandlingsgrunnlag.

Siktede sier flere ganger at det ikke vil være farlig for politiet å gå inn der. I noe som virker som en forsnakkelse nevner han ordet detonator i forbindelse med den røde låven på stedet.

Siktede tilbyr seg etter hvert å gi politiet 98 prosent av den mindre essensielle informasjonen som han har mot at politiet innfrir noen krav.

Han ønsker tilgang til en pc med Word i fengselet. Flere krav sliter siktede med å definere. Han viser til at han hadde en usb chip i stridsvesten sin som ikke har blitt funnet. Denne skulle ha ligget bak flagget, men der var den ikke. Han mener deretter at han har listen på pc-en sin hjemme på Åsta. Dette skal være en gul usb chip.

Siktede hevder flere ganger at han trenger mer ordnede forhold for å klare å formulere seg. Etter hvert kommer han frem med at han vil definere tre kravlister. En enkel som det vil være lett å tilfredsstille. Det vil også være en nr 2 kravliste som kanskje vil gå gjennom og som vil være mye mer attraktiv for politiet. Den tredje kravlisten vil være av mer formalitetskultur som politiet aldri vil godta.

Siktede blir oppfordret til å starte med den enkle startlisten, eller fortelle hvor usb chipen befinner seg. Siktede tror den gule usb chipen er på Åsta Øst, men han er ikke sikker.

Han hevder at cellen hans har 15000 sympatisører i Norge, og at mange av dem er innenfor politiet. Han er klar over at ingen vil forsvare så bestialske aksjoner som det han har gjennomført. For dem gjelder det landets overlevelse, folkets overlevelse mot islam som er mye mer brutalt enn det hans organisasjon vil være.

Siktede sier: "vi er martyrer, vi tar på oss, vi kan være monstre. Det er greit for oss. Men vi gjør jobben mye lettere for andre konservative revolusjonære".

På spørsmål om hvor mange sympatisører han tror han har igjen etter denne dagen unnviker han å svare.

På spørsmål om hva slags folk han har tatt livet av på øya i dag, om dette er ungdommer, svarer han at det er marxistisk ungdom.

På spørsmål om de som har blitt liggende igjen i dag har fått noen mulighet til å bli voksne og ta avstand fra marxismen svarer han at han har gruet seg til denne dagen i to år. Han syntes det var helt for jævlig. For at "dere" skal få opp øynene for trusselen islam er for Europa så trenger de et sjokk. Siktede hevder at de som var på øya var ekstreme marxistiske ungdommer som er mer ekstreme enn Arbeiderpartiet. De som var på øya var radikale marxister.

Pb [REDACTED] avbryter og forteller siktede at politiet er utenfor [REDACTED] Han spør om moren er hjemme og hva som står på døren.

Siktede bekrefter at hun er hjemme og at det står [REDACTED] på ringeklokken. Hun skal bo i [REDACTED] Han oppgir tlf [REDACTED] til henne. Han benekter at han har sprengstoff der, kun en pc på promperommet. Det er første rommet. Det skal ikke være noe av interesse på loft eller i kjellerbod.

Siktede sier at han vil at vi skal være klar over at han har gruet seg til denne dagen i to år. Det har vært den verste dagen i livet hans. Dessverre så var det nødvendig. Forhåpentligvis vil Arbeiderpartiet lære av dette her og slutte med masseimport av muslimer. De som er her må assimileres 100 prosent.

Etter å ha snakket litt om familienavnet forteller han at han er forberedt på å bli fremstilt som et monster. Han håper at samfunnet kan lære, at Europa kan lære. Dette skal være begynnelsen på en svært blodig borgerkrig. På spørsmål om det kommer til å dø flere i dag ønsker han ikke å uttale seg om det.

Siktede ønsker på ny å få litt mer ordnede forhold. Han ønsker tilgang på en pc med Word slik at han kan utarbeide kravlisten sin. Jeg gjør han oppmerksom på at jeg synes

det er rart at han ikke har kravene sine klare på forhånd. Siktede hevder at han har store smerter og ikke klarer å fokusere. Han tror bedre lokaliteter kan avhjelpe dette.

Han blir forklart at vi ikke har mulighet til å flytte på oss nå.

Siktede hevder at han kan gi essensiell informasjon som kan føre til at 300 menneskeliv blir spart hvis vi flytter til et annet sted. Siktede gjentar at vi ser på han som et monster. Han blir forklart at vi ser på han som et menneske. Han tror også at familien hans kommer til å bli henrettet. Dette blir avvist og han blir forklart at vi er villige til å holde vakt over familien hans dersom det trengs. Han blir forklart at for oss så er ett liv ett liv. Han blir behandlet på nøyaktig samme måte som alle andre. Siktede forteller at den suboperasjonen som han var en del av i dag er viktigere enn han selv, og viktigere enn 30 uskyldige liv og da snakker han ikke om de ekstreme marxistene som døde i dag. Han hevder at han har simulert tortur lenge for å forberede seg.

På spørsmål om hvordan han vet at det var ekstreme marxister som døde i dag svarer han at Arbeidernes ungdomsfylking er mye mer ekstreme enn Arbeiderpartiet som er relativt moderate. Han blir videre spurt om hva han vet om det som skjedde i Oslo. Siktede svarer at det går inn under forhandlingsgrunnlaget.

Han blir gjort kjent med at det ikke bare har gått ut over marxister. Siktede hevder at han er klar over at det kan slå tilbake mot dem. Han mener at monstre er nyttige idioter for de mer moderate kreftene. Han kan godt være monster og ofre livet sitt for at landet skal gå i riktig retning og islamiseringen av Europa stopper opp.

Siktede blir forklart at vi ikke ser på han som noe monster, og at det kun er han som bruker dette uttrykket. Tidspunktet for aksjonen hevder han går inn under planleggingsgrunnlaget. Siktede sier at han har gjennomført et ideologisk angrep av politiske årsaker. Han ser på seg selv som en brikke i den ideologiske kampen som foregår i Europa. På spørsmål om det kommer til å skje lignende ting i Europa så svarer han: "garantert." Han vil ikke svare på om noe lignende har skjedd i dag. På spørsmål forteller han at han hadde med seg en Benelli Super Nova, en Ruger Mini 14 cal 5.56 og en Glock 34. Siktede blir klar over at han har en mindre rift på en finger. Hagla tror han ligger igjen i bilen. Han har slugsammunisjon til hagla. Hagla ble liggende igjen i bilen fordi alt utstyret ble for tungt til å bære. Siktede hadde med seg 6 magasiner til Glocken. Fire av magasinene var 30 skudds magasiner. Til Rugeren hadde han 10 stk 30 skudds magasiner.

Siktede forteller at han har planlagt operasjonen over to år, men at mye gikk feil. Det har vært ekstremt mye planlegging og hardt arbeid. Siktede forklarer at dersom Arbeiderpartiet endrer politikken sin så vil dette utarte seg helt annerledes. Dersom masseinnvandringen på 50 000 muslimer årlig stoppes så vil ikke siktedes organisasjon til å utføre flere operasjoner i Norge. Da vil de fokusere på andre land i stedet for Norge. Siktede hevder at Danmark og Italia har fått immunitet mot angrep fordi de har en restriktiv politikk.

Siktede sier seg villig til å formulere den mest beskjedene kravlisten sin. Han ønsker full brevtilgang i fengselet på et så tidlig tidspunkt som mulig. Siktede blir forklart at det vil han få uansett så fort grunnlaget for brev og besøksforbud er borte. Han spør om hvor lenge det er vanlig å ha brevforbud, og blir forklart at det kommer an på etterforskningen og er vanskelig å si noe om i en drapssak. Siktede reagerer på ordet drap, og hevder at han har foretatt politiske henrettelser. Han sier at han har henrettet menneskene han har tatt livet av, men benekter å ha myrdet dem.

Siktede hevder videre at Knights Templar Europa har gitt han lov til å henrette kategori A, B og C forrædere. Siktede sier først at jeg mener, men retter det opp til vi mener, Knights Templar Norge er den øverste militære og politiske myndighet i Norge. Det gir dem rett til å ekspropriere for å få tilgang til funds, og gir dem rettigheter til å forsvare landet deres. De er den øverste politimyndighet i Norge. Han er klar over at de ikke blir anerkjent av samfunnet. Organisasjonen er en del av en større organisasjon i Europa.

Målet er å deportere muslimer ut av Europa. På spørsmål om det har skjedd noe mer fra organisasjonen hans i dag som har kommet ut i media spør han "de to andre stedene?" Han følger ikke dette opp.

Siktede går tilbake til krav nr 1 om å få så kort forbud mot brevveksling som mulig. Han sier det er viktigere med adgang til brevveksling enn muligheter for å få besøk. Som krav nr 2 ønsker han tilgang til pc med Word minimum 8 timer hver dag. Det kan være en frittstående pc uten tilgang til internett, men med printer. Han hevder at han er en intellektuell og ikke en kriger. Han er best til å formulere politiske tekster. Hans kall er å sloss med pennen, men av og til må man sloss med sverdet. Siktede ønsker som krav nr 3 å få tilgang til Wikipedia. Krav nr 4 er å sone med færrest mulig muslimer. Krav nr 5 er at han ikke skal bli servert halalmat.

Får han kravene oppfylt vil han dele 98 prosent av informasjonen han har. Det omfatter ikke lokalisasjoner og navn til celled medlemmer. Siktede blir informert om at vi vil sende kravene til de som kan ta en avgjørelse og at kravene høyst sannsynlig vil ordne seg.

Siktede blir gjort kjent med at vi må vite at han må gi oss informasjon om det er noen som kommer til å bli drept nå eller i nærmeste fremtid dersom han skal få noen avtale.

Siktede fremmer også en kravliste nr 2. Den vil gi politiet sensitiv informasjon. Siktede er villig til å overgi to andre celled medlemmer i Norge som planlegger terroraksjoner mot marxistiske partier eller partier som støtter multikulturisme. Både navn og lokalisasjon på celled medlemmene skulle han gi. Kravene for dette var at PST sjefen Janne Kristiansen skulle presentere et tilbud for justiskomiteé om å innføre dødsstraff i Norge ved henging, og at waterboarding innføres som tortur. Alternativ må det innføres begrensninger på immigrasjon av muslimer, og generell islamisering av Norge.

Pb [REDACTED] brøt inn og spurte om siktede visste hvor han hadde funnet telefonen han hadde på seg. Han tror han fant den i bygningen på øya.

Siktede ønsket ikke å fortelle hvor han bodde i natt.

Siktede forteller på ny om et manifest på 2000 sider som han har liggende på en pc og på en eller flere minnestikker. Han har også laget en video som skal ligge på en minnestikk. Denne skal være distribuert tidligere i dag til 7000 militante europeiske nasjonalister. Han tror den ikke kom frem til alle.

Filmen ligger ikke på Youtube. Filmen beskriver manifestet mer enn den beskriver aksjonen. Siktede hevder at han har jobbet ideologisk hele livet, men har et problem med at media ikke formidler kultur konservative synspunkter. Når de nekter å formidle det må man få frem budskapet på andre måter. Det er årsaken til at han ble med i Knights Templar Europa i 2002.

Han har tjent flere millioner kroner på outsourcing av elektroniske tjenester. Han hadde tidligere 12 ansatte programmerere i Russland og Indonesia. Siktede solgte tjenestene til Europa og USA og tjente godt.

Siktede sier plutselig at det er tragisk, og at hjerte hans gråter for det som skjedde i dag. Han mener det er trist at Arbeiderpartiet tvinger de kulturkonservative til å gå til de barbariske skritt. Siktede blir konfrontert med at han er kommandør og har et ansvar. Til det svarer han at han et ansvar for å redde Norge og folket sitt. Han tar fullt ansvar for alt. Han er stolt av operasjonen.

"Du skulle bare visst hvor mye hardt arbeid det var. Men jeg er ikke stolt over hva jeg ble tvunget til å gjøre. Det var helt forjævelig. Jeg har grudd meg til denne dagen i to år. Jeg håper at myndigheten tar til fornuft, men de gjør ikke det".

På spørsmål om hvor mye våpen kunnskap siktede har sier han at det er sensitivt. Han vil heller ikke svare på hvorfor han valgt nettopp en Ruger mini 14 som våpen. Han forteller at han er medlem av Oslo jakt og fiske, men forstår ikke helt hva undertegnede mener med stridsskytter og stridsskyting som sportsgren. Når han blir forklart hva

rapportskriver mener så har han ikke holdt på med stridsskyting som idrett. Han er kjent med feltskyting med Glock.

Siktede uttrykker stor beundring for Israels Idf styrker og israelsk materiell. Han benyttet en israelsk vernevest som beskyttelse mot skudd og hadde også tilleggsbeskyttelse i form av plater som skulle stanse panserbrytende ammunisjon. Beskyttelsen trengte han i tilfelle oppdraget ikke ble fullført før politiet kom. Da ville han ha tatt opp kampen med politiet. Siktede ville ikke fortelle hvor han hadde kjøpt materiellet. Siktede ble gjort kjent med at kravene han hadde på liste nr 2 var urealistiske og at de ikke kom til å bli sendt inn til vurdering før vi hadde fått svar på liste nr 1. Siktede fortalte at han hadde sendt et dokument til tusenvis av militante nasjonalister av forskjellige typer i Europa. Han sa ikke noe om hva slags dokument dette var.

Siktede ble på ny oppfordret til å tenke på fremtiden sin. Han svarte at han ikke hadde noen fremtid, men at han kunne bidra til å endre Norge ideologisk. Han mente at han hadde startet en lavintensiv borgerkrig som kom til å vare i 60 år. Det som hadde skjedd i dag nærmet seg en fase 2 borgerkrig. En lavintensiv borgerkrig som han hadde beskrevet hadde vart frem til nå med sensur av kultur konservative og ideologisk kamp. Han mente at Frankrike ville bli vunnet av hans brødre innen 15 år. Han så for seg at det ville være lett å få han ut av fengsel når de først hadde etablert en base.

Han bekrefter at organisasjonen Knights Templar skal være beskrevet på internett. Han viser også til et latinsk navn på organisasjonen, Poperes commerciones christi tempique solominici.

Organiseringen skal være bygget på encelle prinsippet med stor grad av isolasjon mellom cellene. Siktede er ordinert til Knight i organisasjonen og er kommandør i Norge. Det betyr at han har minst to andre celler under seg. Han er også dommer i organisasjonen. Den norske kommandørene er suverene i Norge og den internasjonale organisasjonen har ikke myndighet til å detaljstyre den nasjonale kommandøren.

Firmaene som siktede har hatt har vært instrumenter for å finansiere operasjonen. De millionene han har tjent har gått til å finansiere operasjonen. Han vil ikke fortelle hvor mye penger han har brukt, men han har lagt ned mye arbeid og beskriver det som et blodslit.

Siktede svarer på spørsmål om han har jobbet med dette som mål siden 2002 at han ble medlem da han var 21 år, men at han har vært en sovende celle. Han har aldri utgitt seg for å ha ekstreme tanker før nå. Det mener han er grunnen til at PST ikke har oppdaget han. Han antyder at organisasjonen rekrutterer personer som er egnet, men som ikke har en adferd som gjør at de allerede har blitt registrert av politiet.

Det ville ikke være noe problem for organisasjonen at kommandøren var tatt. Enkeltcellene ville kunne operere videre på egenhånd.

Siktede hevder at det finnes personer innen politiet og Pst som er hemmelige sympatisører av organisasjonen.

Han understreker at dersom han ikke hadde blitt sensurert hele livet av media så ville han ikke ha hatt behov for å gjøre det han gjorde. Han mener media har hovedskylden for det som har hendt fordi de ikke har publisert hans meninger.

Det skal være definert klare mål som de ønsker å ramme. Dette vil være kategori A og B politikere og media. Bakdelen med det som skjedde i dag var at de rammet kategori C forrædere.

Det finnes 12 kategori A forrædere i Norge. De fleste av de er i regjeringen. Jonas Gahr Støre er på toppen av listen. Stoltenberg kommer lenger ned på listen. Det er andre ideologer i Arbeiderpartiet som er farligere enn Stoltenberg. Kollberg og Ronny Johnsen navngis. LO sin sjef er også farlig og står høyt oppe på listen.

Alle som er i kategori A, B og C er multikulturalister.

Kategori B består av 4500 personer.

Kategori C består av 85000 personer i Norge.

På spørsmål om hvem det er som har tatt avgjørelsen på hvilken kategori de havner inn i svarer han at det er siktede som har formulert alt i boken sin.

Han sier videre: "Vi har mandat til å henrette kategori A og B forrædere. Vi har egentlig ikke mandat til å henrette kategori C forrædere. **De fleste av de som var på campen i dag defineres som kategori C forrædere. Det var fordi min sub operasjon som jeg gjennomførte i dag egentlig var plan B. Jeg hadde en annen operasjon som var mye større, men den gikk i vasken.**"

Siktede vil ikke fortelle hva som var plan A.

Siktede er opptatt av å få gjennom **kravliste nr 2**. Han mener at man ved å innfri hans krav om **innføring av dødsstraff og waterboarding** vil kunne spare 300 menneskeliv. De to andre cellene vil ta livet av 300 mennesker dersom de ikke blir stanset. **Han er ute etter å presse samfunnet til å bryte prinsippene sine. Det vil være en ideologisk seier.**

Han blir gjort kjent med at **kravet er urealistisk**.

Siktede hadde håpet å bli torturert for å vise at regime var villig til å bryte prinsippene sine. Det ville gitt han ideologisk gevinst.

Siktede forteller at han har vært nominert til bystyret i Oslo for Frp. Det var mens han fortsatt trodde at han kunne endre Europa demokratisk.

Pb [REDACTED] bryter inn og spør om han kan fortelle om bilen som står på utsiden av bygget vi sitter i og som er lastet med ammunisjon.

Siktede forteller at det er en annen som eier bilen. Det står en kasse inne i bilen som er hans. Siktede spilte et skuespill og ba noen om å kjøre opp kassene for ham. Han spilte et skuespill frem til han var i en optimal posisjon hvor han aktiverte. Han spurte om de kunne hjelpe han med å bære opp esken. Han har ikke kjørt bilen. Siktede hadde tenkt å tenne på alle bygningene. Han hadde tatt med seg 8 liter diesel, men så hadde han mistet lighteren sin. I vesten som han hadde på seg hadde han nøkler til to biler som han hadde leid hos Avis.

Siktede hevder at han ringte politiet tre ganger for å få tak i Delta. Totalt hadde han forsøkt å ringe ti ganger. Seks av gangene kom han ikke gjennom. Andre ganger snakket han med helt inkompetente personer. Han ba om å bli ringt opp igjen to ganger når de hadde fått tak i operativ leder for Delta eller en ansvarlig person, men hørte aldri noe mer. Siktede brukte telefonen uten sim kort til å foreta disse oppringningene.

Dersom operasjonen ikke hadde blitt 100 prosent vellykket ville han ha kjempet mot Delta til han døde. Ettersom operasjonen var vellykket så kunne han fortsette kampen med pennen fra fengselet. Etter siktetes mening så pågår operasjonen fortsatt, men nå med pennen.

Han mener at dagen i dag har vært den verste dagen i livet hans. Det har vært helt surrealistisk.

Siktede blir gjort kjent med at han vil bli avhørt senere om detaljene omkring det han har gjort.

Siktede benekter at det er han selv som bestemmer om operasjonen har vært vellykket. Han mener det er historien dømmer og hvordan media vil formidle han. Han skiller mellom stridsteknisk suksess og mediesuksess. Media vil fremstille han som et monster, men hans offer vil han være en nyttig idiot for andre aspekter av noe uspesifisert. **Han tar på seg martyrollen for å være monster.** Stridsteknisk så mener han at operasjonen var en suksess.

På spørsmål om det var et mål å bli fremstilt som et monster så svarer han ikke nødvendigvis. **Målet var ikke å være så brutal som han var.**

Siktede sier: **"Når jeg vurderte folk så prøvde jeg å ikke ta så unge mennesker. Fordi jeg tok de som var eldre. Det altså, aldersspennet varierte fra 30 år til 15 ikke sant. Vi har moralske aksepter ikke sant. Selv om det kanskje ikke viste seg så tydelig i dag da."**

Siktede hevder at de ikke ønsker å ramme sivile mål. De ønsker å ramme ekstreme marxister som ønsker å islamisere landet eller støtter multikulturalisme. De har et ønske om at det skal være mindre enn 50 prosent av de som rammes som skal være tilfeldige sivile mål. De satser på å gå etter konsentrasjoner av landsforrædere kategori A, B eller C. Primært A, men problemet er at de er godt beskyttet av politiet. Dersom målet blir for vanskelig er det opp til cellekommandøren å vurdere om man skal gå til et mål lenger ned på kategorilisten.

Han har vurdert i to år hva som er akseptabelt.

På spørsmål om han har tenkt å si alt dette i retten så svarer han selvfølgelig, alt er jo planlagt.

Han bekrefter at han har veid for og i mot å henrette folk. Han mener at han ikke har begått drap. Siktede mener at han deltar i en politisk krig, borgerkrig.

Siktede sier han ikke har kjennskap til Hadelandsdrapene, [REDACTED] og nynasistmiljøet.

Pb [REDACTED] bryter inn og viser frem et nøkkelknippe og spør om det er nøklene til bilen på landsiden. Siktede bekrefter det. **Siktede bekrefter også at en av de andre nøklene tilhører en Passat som han disponerer og som gikk i lufta. Siktede spør om hvor lang tid det vil ta å få svar på den første kravlisten hans. Dersom han ikke får tilgang til en pc med Word vil han selvterminere. Dersom han ikke har mulighet til å bidra i kampen resten av livet vil alt bli meningsløst.**

Det blir tatt en pause hvor opptaket blir stanset.

Han får spørsmål om hvem han leier av på Åsta. Han svarer da at han leier av [REDACTED]

Han forklarer at dette er den verste dagen i hans liv og at han har gruet seg til dette i 2 år. **Han har blitt sensurert i flere år. Nevner Dagbladet og Aftenposten som de som bl.a. har sensurert han.**

Han beskriver aksjonen som en suboperasjon og at dette ikke er hovedaksjonen. Forklarer at han ikke er den eneste Knight Templars i Norge og opplyser at det er 2 celler tilknyttet han. Siktede skal angi disse to cellene samt sørge for at 2 operasjoner ikke blir avverget dersom man innfører dødsstraff og waterboarding i Norge.

Han får spørsmål om hvor mange han tror han har drept i dag. **Siktede sier han har henrettet 40-50 stk, ikke myrdet. Målet var å drepe morgendagens Arbeiderpartiledere. Sier videre at hans styrke er at han ikke har kontakt med det høyreekstreme miljøet i Norge. Dersom han hadde hatt dette ville han kommet i politiets søkelys.**

Han forklarer om opprinnelsen til Knight Templars som startet med ett møte i London i 2002. Dette møtet kom i stand fordi NATO hadde bombet i Serbia, dette var godkjent av Wollebæk og Bondevik. Knight Templars ble opprettet pga dette.

Siktede ble spurt om hvem som definerer metodikken, cellen eller organisasjonen?

Han sier da at hver cellekommandør bestemmer metoden med anbefalinger om å ta færrest mulig sivile liv, og helst ikke politi. Målet er kun marxister og media. Han sier videre at han har skrevet en bok. En annen har skrevet en annen bok og gjentar at

målet var kun marxister og landsforrædere. Han sier at aksjonen på Utøya ikke var en optimal operasjon.

Han blir spurt om hvem som er kategori A mål. Han sier da at det er de 12 Arbeiderpartilederne og setter Jonas Gahr Støre som nr. 1 fordi Støre er farligere enn Stoltenberg. Han beskriver Støre som Norges farligste mann.

Når det gjelder operasjonen på Utøya så sier han at han hadde drept 3 mann fra Delta dersom han ikke hadde klart å fullføre oppdraget. Han hadde ikke klart å ta 6 mann fra Delta, men tre hadde han klart fordi han hadde bedre beskyttelsesutstyr enn dem.

Siktede ble spurt om hvordan han satte av ladningen i dag. Han beskriver da at han benyttet "DDMP" og at han bestilte 5 tonn ammoniumnitrat. Det var hardt arbeid å produsere så mye. For å avsette ladningen brukte han [REDACTED]

Han ble spurt om hva han brukte som forladning for å få avsetning på ammoniumnitratet. Han beskriver noe [REDACTED] Han beskriver videre at han benyttet en [REDACTED]

Det blir tatt en pause hvor opptaket blir stanset.

Siktede sier han kjørte bilen helt inn foran objektet. Han hadde med seg en boltesaks. Siktede var overrasket over hvor langt inn han ble tillatt å kjøre.

Siktede hadde aldri trodd han ville overleve operasjonen.

Han sier det ville vært enkelt å drepe Stoltenberg, selv om Støre ville vært et bedre mål. Siktede anslår at å drepe Stoltenberg ville forutsatt ca en måneds forarbeid, inkludert spaning. Verdien av å drepe bare en person ville være for liten. Han sier også at for en person med hans intellekt og intelligens, ville det være bortkastede ressurser å bruke tid på å planlegge drap på bare en person.

Siktede hadde i utgangspunktet tenkt å bruke en minimotorsykel til å kjøre fram til bil B. Han sier videre at det kan være at det finnes andre biler som han ikke har fortalt om. Han vil uansett ikke uttale seg om hvorvidt disse bilene er ladd eller ikke.

I denne forbindelse sier siktede at doktrinen hans sier at et tap på inntil 50 % av det han omtaler som sivile, er akseptabelt. Målet er uansett ikke å drepe flest mulig, men å sende ut et sterkt signal. Det mener siktede at han har klart.

Han påstår at dersom Arbeiderpartiet forandrer politikken sin hva gjelder innvandring, kan han garantere at det ikke skjer et eneste angrep til på norsk jord. Dette modererer han til at han kan nesten garantere. Etter en kort stund sier han at han kanskje kan garantere at det ikke vil skje flere angrep i Norge.

Han mener at i løpet av 10 år vil Oslo være en muslimsk by, og at de som er ansvarlige for det siktede omtaler som masseinnvandring av muslimer, trenger en klar beskjed.

Han gir uttrykk for å være veldig lite fornøyd med det han ble tvunget til å gjøre, men at det geniale med å velge Utøya, var at det var som et knivstikk rett i hjertet på Arbeiderpartiet. Siktede mener at det selvfølgelig er tragisk at noen må dø, men til syvende og sist er det helheten som er det vesentlige.

Han sier at han en gang hadde troen på å vinne på en demokratisk måte, men etter den dagen han mista trua på dette, har han ansett vold som den eneste muligheten.

Siktede blir spurt om hva skumgummibeholderne som ligger i bilen som står på landsiden er for noe. Han ønsker ikke å si noe om det men innrømmer at det er naturlig å tro at det er innpakning til detonatorer. Innpakningen skal forhindre at de gikk av under

transport. Siktede blir gjort kjent med at kravene hans er akseptert av staben ved Oslo Pd. Han ønsker likevel ikke å komme med opplysningen han har lovet i bytte. Han ønsker å få en skriftlig godkjenning med underskrift av statsadvokat.

Han blir gjort kjent med at han bør holde ord og ikke hale ut tiden.

Resymeet avsluttes da oppdraget etter dette gikk over i en transportfase.

2.3.2 Fengslingsresymé 23.07.11

Dette resymeet er fra avhør samme dag.

Siktet avhøret ble tatt av pb. [REDACTED] Rapportskriver og Pb. [REDACTED] fulgte avhøret i sin helhet via enveisspeil og lydoverføring i bisitter rom.

Ord og setninger nedtegnet i "anførselstegn" er siktedes egne ord. Enkelte sekvenser er nedtegnet i sin helhet. Disse fremkommer også i "anførselstegn" og er nedtegnet etter å ha hørt på opptaket av avhøret.

Siktede fikk innledningsvis opplest siktelsen i sin helhet. På spørsmål om hvordan han stilte seg til siktelsen svarte siktede at han syntes den var mangelfull. Siktede uttrykte at han syntes det var merkelig at den ikke inneholdt noe vedrørende hans produksjon av biologiske våpen samt hans intensjoner om å bruke disse.

Siktede ble gjort kjent med at det pr dags dato var registrert 7 døde etter bombe eksplosjonen i regjeringskvartalet samt over 80 døde på Utøya.

Siktede svarte på spørsmål at forstod sine rettigheter. Siktede følte seg noe redusert da han kun hadde sovet 2 timer natt til lørdag samt at han hadde tatt en del prestasjonsfremmede medikamenter. Sistnevnte hadde han gjort for å best mulig kunne gjennomføre gårsdagens aksjoner som han beskrev som en militær aksjon. Siktede ønsket å avgi forklaring.

Siktede var villig til å forklare seg om "98 % av alt" dersom han fikk gjennomslag for det han kalte kravliste 2. Siktede var videre villig til å avgi en uforbeholden forklaring dersom han fikk gjennomslag for kravliste 1. Siktede så det som lite sannsynlig at han ville få gjennomslag for kravliste 1.

Kravliste 1:

"Vi anerkjenner ikke de regimene som er i Vest Europa. De ser på alle organisasjoner som jobber for dekonstruksjon av europeiske verdier og kultur som terrororganisasjoner. Vi mener at vi er den øverste militære og politiske myndighet i Europa. Vi krever at de anerkjenner oss som det. Vi er villige til å gi alle kategori A og B forrædere amnesti mot at de oppløser Stortinget og overfører myndigheten til et konservativt vokter råd, ledet av meg selv eller andre nasjonalistiske ledere".

Kravliste 2:

- PC på celle med tekstbehandlingsprogrammet Word samt tilgang til printer. Denne datamaskinen trengte ikke å være tilknyttet internett, men måtte inneholde "Wikipedia", helst engelsk utgave.
- Bruk av "Knight Templar" uniform i retten, herunder også fengslingsmøtet.
- Åpen rettssak med fri presse.
- Soningsforhold med færrest mulige muslimske medfanger.
- Siktede forklarte at han var inneforstått med at han aldri mer ville "se friheten" og at dette var greit for ham. Siktede ville bruke sin tid i fengsel til å skrive.

Siktede forklarte at han siden 2001 har vært medlem av en organisasjon som kaller seg Knight Templar" og er en "korsfarerorganisasjon" som har som mål å deportere politiske muslimer fra Europa, støtte kulturelt kristendom samt maktovertakelse. Siktede ser på maktovertakelsen som et langsiktig mål som må starte i større land som Frankrike og England. Siktede forklarte at maktovertakelsen vil fremstå som "lavintensitet" i begynnelsen, men at denne vil eskalere og bli "ekstremt blodig som vil rive landet i filler". Siktede beskriver seg selv som en frihetskjemper.

Siktede ble konfrontert med at han hele tiden refererte til "vi" når han forklarte seg. Siktede forklarte at da at det pr i dag er ca 80 "celler" rundt i Europa og at det i Norge er 3 slike "potente celler". Siktede ser på seg selv som lederen i Norge og omtaler seg som celle nr 1. Siktede er villig til å navngi og dele all informasjon om celle 2 og 3 dersom kravliste 1 ble gjennomført. Siktede la til at dette i så fall ville kunne redde mange menneskeliv i Norge.

Siktede forklarte at cellene var umulig å infiltrere da de jobbet alene, hver for seg. Mye av æren for sin suksess la han til at de hadde jobbet på denne måten og da klarte å holde seg utenfor etterretningen og PSTs radar.

Vedrørende siktedes planlegging av fredagens aksjoner gav han en lengre og detaljert utgreiing om dette. Kort fortalt forklarte siktede at han innledningsvis fra 2001 ønsket å bidra kun som finansielt. Målet var å spare 30 millioner innen han ble 30 år. Da han var 26 år gammel så hadde han spart 6 millioner og forstod at han ikke ville være i stand til å nå målet. Han bestemte seg da for å bruke pengene til å skrive et kompendium bestående av 3 bøker hvorav aksjonen fredag skulle være en del av publiseringen av dette "manifestet". Boken ble "publisert på en litt jævlig måte".

Aksjonen fredag 22.07.11 var en plan B. Plan A som etter siktede beskrivelse var mye mer omfattende lot seg ikke gjennomføre pga den ekstreme tiden og anstrengelsen det var å lage nok eksplosjoner. Plan A var å sette ut 4 kjøretøyer med sprengstoff på følgende steder, Regjeringskvartalet, Gunerius, AP og til slutt slottet. Dersom siktede overlevde dette så skulle han oppsøke Blitzhuset, Dagsavisen og SV hvor han ville drepe flest mulig. Siktede la til at kongefamilien ikke var et definert mål. Organisasjonen har ikke noe imot monarkiet.

Plan B anser siktede som 100 % vellykket. Han endrer dette senere i avhøret hvor han forklarte at uforutsette "logistikk problemer" gjorde at han måtte utsette sprengningen av regjeringskvartalet som egentlig skulle bombes kl. 10:00. "Denne utsettelsen var katastrofal for hele greia". Siktede vet at folk slutter kl 14:00 på fredager. Siktedes opprinnelige plan B ville ha kostet mange flere menneskeliv i Oslo samt at han ville ha hatt tid nok til å komme seg til Utøya innen kl. 11:00 hvor Gro Harlem Brundtland oppholdt seg. Siktede ser på sistnevnte som en forræder klasse A og skulle således "henrettes".

Siktede forklaret at organisasjonen hans definerer forrædere av landet inn i 3 klasser. Klasse A er de største forræderne og forklarte at det er 12 slike Klasse A forrædere i landet. Siktede navnga Marte Michelet, Jens Stoltenberg, Jonas Gahr Støre, Gro Harlem Brundtland og Trine Schei Grande. Siktede forklarte videre at det er 4500 klasse B forrædere og nevnte da spesielt Arbeiderparti medlemmer. AUF medlemmer betegnes av siktede som "arbeiderparti ungdom" og tilhører Klasse C forrædere.

Siktede forklarte at samtlige celler i organisasjonen har "mandat til på drepe enhver klasse A og klasse B forrædere". Siktede erkjenner at de fleste som ble drept på Utøya tilhørte klasse C og at han i utgangspunktet ikke hadde mandat til å drepe disse. Siktede vurderte derimot situasjonen slik at disse var barn av klasse B forrædere og ville sannsynligvis ende som klasse B forrædere selv. Siktede forsøkte å drepe de eldre og "hoppet over to som så veldig unge ut". Siktede beskrev sine handlinger som en del av

ideologisk kamp på lengre sikt og på spørsmål svarte siktede at han ville ha gjort det igjen.

Målet med gjennomføringen av Plan B var å "gi et kraftig signal" til folket. Siktede ønsket å påføre Arbeiderpartiet "størst mulig tap" slik at dette for fremtiden ville "strupe ny rekruttering". Siktede forklarte at Arbeiderpartiet har sveket landet og folket og prisen for forræderiet fikk de betale for i går.

"Operasjonen var ikke å drepe flest mulig, men å gi et kraftig signal som ikke kan misforstås. Om at så lenge Arbeiderpartiet kjører den ideologiske linjen sin og fortsetter å dekonstruere norsk kultur og masseimportere muslimer så må de ta ansvaret for dette forræderiet og enhver person med samvittighet kan ikke landet sitt bli kolonisert av muslimer".

Siktede forklarte at dersom han identifiserte de to resterende cellene så ville dette kunne redde opptil 300 menneskeliv. Siktede gjentar flere ganger at han er villig til dette dersom han får gjennomslag for kravliste 1.

Vedrørende fengsling så ønsker siktede å delta på fengslingsmøtet. Han regner det som sannsynlig at han vil bli forsøkt drept så siktede ønsker at det skal vurderes bruk av "rustning og visir". Siktede er klar på at han ønsker møtet ført for åpne dører med pressen til stede. Siktede la til at han "heller tar risikoen med å bli plaffet ned" enn å holde møtet for lukkede dører. Siktede gjentok at han ønsket å bruke uniform under dette møtet.

Siktede erkjenner sine handlinger, men ikke straffeskyld.

2.5 OPPSUMMERING AV AVHØR AV OBSERVANDEN PÅ DVD

Det foreligger DVD fra godt over 100 timers avhør og de sakkyndige ble umiddelbart bedt om å gå gjennom disse.

Samtlige DVD-avhør er gjennomgått av de sakkyndige. Saken er så spesiell og har et slikt omfang at de sakkyndige har ansett det hensiktsmessig å etterkomme ønsket om gjennomgang av alle avhør av ham på CD og DVD. DVD-avhør med gjennomlesing av tidligere avhør er dog gjennomgått med mindre intensitet, selv om observanden har vært omfattende også når han har kommentert tidligere avhør.

De sakkyndige har på den ene siden ansett det nyttig å ha sett/hørt avhørene for å vurdere både observandens psykiske tilstand, hans adferd og selve innholdet i avhørene. På den annen side kan de sakkyndige, etter gjennomgang, konstatere at det i liten grad foreligger grunn til spesifikk og detaljert gjengivelse av avhørene, i like liten grad som ved de skriftlige avhør. I det følgende tilkjennegis de sakkyndiges generelle inntrykk fra samtlige avhør. Observandens fremstilling, adferd og psykiske tilstand fremstår gjennom DVD avhørene som henimot konstant.

2.5.1 Avhør, opptak på CD, datert 22.07.11

De sakkyndige har med særskilt interesse hørt på det avhøret, som foreligger som lydfiler av 7-8 timers varighet. Avhøret ble tatt umiddelbart etter at observanden ble pågrepet på Utøya og ble gjennomført i administrasjonsrommet på Utøya. Politiets resymé av avhøret er gjengitt foran. CD – opptaket vurderes kunne gi opplysninger om observandens psykiske tilstand så nært opp til de påklagede handlinger som mulig. I det følgende hitsettes de sakkyndiges oppsummering og vurdering av lydfilen.

Observanden fremstår med en noe øket tensjon og blir ved et par tilfeller noe agitert, og mulig litt sint. Han er skuffet over at han ikke møtes av PST og mener at *Org-krim* ikke er de rette til å møte en som ham som *ideologisk fange*. Han fremholder flere ganger at han ikke vil forhandle med de tilstedeværende da de ikke er de riktige og at de er for lite sentrale. Han gjentar også at han vel er å anse som et monster og at han kan få 4-5 livstidsstraffer og kan bli torturert og drept. Han antar også at hans familie blir drept.

Slik de sakkyndige hører observanden i avhøret, er dette forestillinger han åpenbart er inne i og som fyller ham både intellektuelt og emosjonelt. Han stønner og må stoppe noen ganger i avhøret. Han beklager at han sliter, men sier han kanskje er skutt. Sier beklager altså, kan ha skutt meg selv. Er vel heller abstinenser jeg har. Nå er jeg helt blåst. Hørselsskadet. Store smerter. Har brukt steroider.

Observanden faller imidlertid relativt tidlig i avhøret til ro og fremstår i alle fall i andre del av avhøret slik han fremstår i alle senere avhør. Observanden refererer i hele avhøret til sin tilhørighet til den angivelige organisasjonen *Knights Templar* og benytter i disse forbindelsene plural *vi* når han refererer til sine beveggrunner.

Observanden veksler uten opphold mellom ulike temaer. Han diskuterer *krav vedrørende informasjonsutveksling* i det ene øyeblikket, for så å betone at hans hjerte blør for det han har vært tvunget til å gjøre i dag. I neste sekund diskuterer han tykkelsen på den skuddsikre *rustningen* som likemann med politiet, og anbefaler politiet å bruke denne ut fra sin egen erfaring. I neste øyeblikk redegjør han i detalj for sin status i organisasjonen *Knights Templar*, staver navnet på latin og beskriver

hvilke spesielle egenskaper man må ha for å gjennomføre en *operasjon* slik han har gjort nå. Han betoner gjentatte ganger sin *kommandørstatus*.

Avhøret har to lange pauser, men observanden er hele veien rolig og holder lange utlegninger om sitt politiske ståsted og sier ved et tilfelle at *jeg var i bystyret i Oslo men det var før jeg ble revolusjonær*. I perioder snakker han lett og ubesværet, og det kan høres som han nesten har latter i stemmen når det går opp for avhører at observandens bosted *Åsta øst* er gården som tidlige rommet en [REDACTED]

Observanden har flere ubesværede gjentakelser av at dette har vært *den verste dagen i hans liv* og at han har gruet seg til denne dagen i to år. Etter å ha ytret dette går han umiddelbart over til andre detaljer uten noen hørbar følelsesdeltakelse, og betoner at han var ment seg *tvunget av den norske regjering*.

På et tidspunkt i lydfilens andre del betoner observanden at *det er to celler som har tilknytning til meg; jeg skal angi de og sørge for at to operasjoner blir avverget mot at det innføres dødsstraff og waterboarding* (Kalt *vanntortur* på norsk, de sakk. anm.) som *tortur i Norge*.

Han fremstår under avhøret ikke fragmentert eller spesielt forvirret, men fremstår i starten presset og lett agitert. Han presenterer seg gjentatte ganger som kommandør i den norske motstandsbevegelsen. Observanden fremstår med moderat assosiasjonsforstyrrelse ved gjennomgang av lydfilen. Det forekommer ikke tegn på inkoherens under noen del av avhøret. De sakkyndige har etter å ha hørt lydfilen ikke gjort noen vurdering av innholdet i observandens beskrivelser.

2.5.2 Øvrige DVD-avhør av observanden

Samtlige DVD-avhør er gjennomgått. Observanden er i samtlige avhør samarbeidsvillig og høflig. Han fremstår ikke på noe tidspunkt inkoherent. Heller ikke kan det observeres tegn til stemningssvingning, spesielt ikke nedstemthet. Han viser ikke i noen av de gjennomgåtte avhør antydningssvis anger eller emosjonelt engasjement når han beskriver sine handlinger. Ved et par tilfeller må han trekke pusten når han blir direkte spurt om hvordan han kunne drepe på den måten han har gjort, men det er kun sekunder før han fremstår like uberørt.

Han kan være overbærende mot avhører ved spørsmål om han er sliten, og ser ut til å sette sin ære i å ikke vise tretthetstegn.

I avhøret 23.07.11 er observanden litt mer agitert enn i senere avhør. Dette avhøret er også den ene gangen hvor han blir emosjonelt berørt når han sier *gårsdagen var den verste dagen i mitt liv*. Han kommer også med svært potente uttalelser som at *hvis Arbeiderpartiet endrer retning, er vi villige til å tilgi dem og da vil det ikke komme flere angrep*.

I dette avhøret sier observanden at det var 13 personer involvert i *ordinasjonsmøtet i London i 2002*, altså 12 foruten ham selv. Ellers redegjør han for sine politiske standpunkter og for sin *aksjon*. Han smiler hemmelighetsfullt ved spørsmål om kontakt med andre celler. Han tilkjennegir at han har vært alene, også ved vurderinger og planlegging. Han mener få kunne gjennomført de påklagede handlinger, og aldri en kvinne.

På spørsmål om militær bakgrunn svarer han *ikke offisielt*, men svarer deretter på spørsmål at han nesten ikke har militær trening. På slutten sier han at han er overrasket over at *det norske regimet ikke bruker tortur. Synes det burde bli innført i Norge*.

Neste avhør er 29.07.11. Observanden lurer på om noen fra regjeringen eller Arbeiderpartiet sitter bak glassruten. Han spekulerer noe senere på om han blir anerkjent som *stormesterridder* av sine *franske, spanske, greske brødre*, og som deres øverste ideologiske leder. Han snakker videre om ideologiske krav fra *Knights Templar* som dreier seg om blant annet å fjerne pressestøtten, og om opprettelse av et nasjonalt vokterråd som alternativ til den norske regjering.

Fra avhør 03.08.11 finner de sakkyndige intet å referere. Observanden fremstår med uendret fremtoning.

I avhøret 09.08.11 hevder observanden å ha studert avhørsteknikker i mange år. Han forklarer seg om de påklagede forhold på Utøya helt uten emosjoner. Observanden

bruker av-emosjonaliserte ord som *aktiverte* og *å henrette* når han snakker om drapene. Han sier det er *et helvete*, men hans emosjonelle respons er inadekvat i det han smiler et spesielt, innover-rettet, og stivnet smil når han snakker om enkelte detaljer. Observanden beskriver hendelsene *som et spill på TV*.

Observanden beskriver emosjonsløst hvordan han *henrettet* de som lot som de var døde. *Hadde forberedt meg på det og tok et hodeskudd på hver av de*, sier han. *Blir mye sløsing med ammo fordi man må ta et ekstra hodeskudd på mange*. Han beskriver mange av drapene han foretok og sier: *Men jeg tenkte at hvis noen er sterke nok i Norge, så er det kanskje meg*. *Jeg føler at mitt folks overlevelse og min nasjons overlevelse er verdt det, disse harde prøvelsene* (Side 36, dok. 08.09.01).

I avhør 10.08.11 fremstår observanden også uforandret. *Han er emosjonsløs ved gjennomgang av ytterligere detaljer knyttet til de påklagede handlinger på Utøya*. Han forteller at han hadde vurdert selvmord før han overga seg, men at dette *ikke er lov*. Observanden benytter begrepet *selvterminering* om det å intendert ende sitt eget liv. Han sier han har avlagt ed på at han ikke skal begå selvmord. *Ved selv de mest groteske detaljer om blod og hjernemasse er han reaksjonsløs* og sier han prøvde å *slette* eller *ignorere* det.

Den 13.08.11 ble det gjennomført rekonstruksjon av de påklagede handlinger på Utøya. Også her fremstår observanden uten å bli emosjonelt berørt av det han diskuterer og beskriver. *Han rusler rundt og diskuterer groteske detaljer rundt drapene som om det skulle være en befaring på en byggeplass*. Han sier han kanskje trodde rekonstruksjonen skulle bli vanskelig i starten. Han avslutter med å si: *Jeg trodde det skulle være veldig traumatisk, men det var det ikke*.

I avhør 26.08.11 lurer observanden på om media har startet selvransaking når *folk tar til motmæle*. Også i denne samtalen er han helt uforandret. Han forteller om *Knights Templar*, om korstogene og historisk bakgrunn, og sier: *Min oppgave er å skrive kompendium*. I avhør den 09.09.11 er det gjennomlesing med observanden i totalt uendret skikk.

I avhør den 30.09.11 diskuteres kjemi og prosessering av bombe og observanden deltar med samme intensitet som før. Dette gjelder også avhør 04.10.11.

I avhør 12.10.11 er tema hvorvidt observanden har vært Liberia og detaljer vedrørende dette. Observanden vil ikke svare på dette. Senere i samme avhør spørres han om sitt forhold til mor og søster, og gir detaljer om egen oppvekst. **Han kommer også inn på at han er svært oppegående og svært intelligent og forteller om sin første million og de seks millionene han hevder å ha tjent før 26 års alder. Hvis noen skulle gjøre det, måtte det bli meg.**

2.6 VITNEAVHØR

Det er ved de sakkyndiges gjennomgang avhørt 403 vitner i saken. I det følgende gis sitat eller resymé av de vitneavhør som vurderes relevant for besvarelsen av de sakkyndiges mandat. Dette dreier seg først og fremst om en rekke venner som beskriver observandens utvikling. Videre er det slekt i nær eller fjernere relasjon.

2.6.2 Vitnet [REDACTED] obs. halvsøster på farssiden, dok. 09,09

Vitnet forteller at hun kun har hatt sjelden kontakt med observanden, og da mest knyttet til julefeiring. Hun har ingen detaljert kjennskap til ham.

2.6.3 Vitnet [REDACTED] observandens nærmeste venn, dok. 09,30

2.6.3.1 Avhør 23.07.11

Vitnet anser seg som en meget god venn av observanden. De ble kjent i 2. klasse på videregående. Vitnet beskriver en *normal* venn i oppveksten og beskriver hvordan observanden hoppet av i 3. videregående, startet egne firma og skulle bli rik. **Mente at observanden hadde et hig etter å markere seg og ikke være en del av allmennheten.**

Fra avhørets side 2 hitsettes:

(...)

Vitne ble spurt om siktede var del av dette taggermiljøet før han ble kjent med vitne. Vitne bekreftet dette, og at det ble slutt på den tiden etter at han ble kjent med vitne. Siktede meldte seg ut av miljøet, men ting hang igjen fra den tiden. Ting som respekt og at "rykte følger deg".

*I ettertid, de siste tre årene, startet siktede å spille World of Warcraft. Han isolerte seg i løpet av ett år og vitne traff han kanskje bare to ganger i løpet av dette året. De snakket sporadisk og **siktede var helt oppslukt av å sitte og spille.***

Vitne ble spurt om det hadde vært det første året han hadde hatt så lite kontakt med siktede. Vitne bekreftet dette, at det var det første året for tre år siden.

(...)

Fra avhørets side 9 hitsettes:

(...)

Vitne ble bedt om å beskrive personligheten til siktede. Han omtalte han som veldig, veldig sta. Hvis det var flere kompiser som var uenige med siktede, sto han på sitt. Vitne beskrev siktede som at han i utgangspunktet var snill og omtenkstomt mot sine nærmeste.

Vitne la til at siktede trakk aldri folk på tærne, at han hadde hatt et høyt toleranse nivå for mennesker.

*Vitne ble spurt om han hadde opplevd noen endringer på personligheten eller væremåten til siktede den siste tiden. Han fortalte at **siktede hadde forandret seg i tiden etter at han begynte å spille, at han hadde distansert seg.** Siktede ønsket ikke et normalt liv eller A4 liv. Siktede synes at det var et "rotte race" alt sammen. At man dro ut på byen og skulle tjene mest mulig penger. Vitne trodde at siktede ble påvirket av dette livet i oppveksten og at han fant ut at dette ikke var så viktig. **Siktede gjorde aldri ting halvhjertet. Han gikk ekstremt inn for ting.***

Vitne ble spurt om det er de siste tre årene at siktede begynte å spille spill. Han forklarte at dette stemte, men at siktede hadde fortalt vitnet at han etter hvert hadde lagt spillingen "på hylla". Dette hadde siktede gjort ifølge vitne. Han tvilte på at det var spillingen til siktede som var den avgjørende faktoren. Spillingen var noe siktede sa at han hadde gjort seg fortjent til ettersom han hadde jobbet tre år sammenhengende med de forskjellige bedriftene og prosjektene sine før dette.

(...)

Fra side 13 hitsettes:

(...)

Han hadde syntes at det var trist, men at dette hadde vært farens valg. Siktede gikk ikke rundt "og bar nag" for dette. Siktede var ikke en person som "bar nag", han var en som så lyst på livet inn til han "falt inn i for mye tanker".

Ved gjennomlesning ble vitne spurt om å utrede mer om sinnstilstanden til siktede, hadde han for eksempel inntrykk av at han på noe tidspunkt hadde vært deprimert. Vitne hadde tolket det at siktede hadde isolert seg. Dette var ikke et bevis på at han var lykkelig. Siktede hadde hele tiden påstått at han var trivdes for slik det var. Slik vitne tolket han ut ifra hans kjennskap til siktede, trodde han at siktede isolerte seg for å beskytte sine nærmeste. For ikke å dra disse inn i det.

(...)

Videre hitsettes fra siste avsnitt, side 13 og videre fra side 14:

Vitne ble spurt om privatlivet til siktede, om han eventuelt hadde samboer eller kjæreste. Det var en god stund siden han hadde brukt tiden sin på noe slikt, han hadde hatt noen "sporadiske damer" her og der, men ikke noe forhold. I ungdommen hadde han ikke hatt noe problem med dette, da hadde han vært i forhold. **Han var i et forhold da han skulle starte en av bedriftene sine og gjorde det slutt med henne fordi han skulle prioritere bedriften. Dette syntes kameratene at var spesielt, de mente at han kunne ha hatt en kjæreste og gjort andre ting ved siden av.**

Ved gjennomlesning ble vitne spurt om han visste noe om legningen til siktede, om han eventuelt var homo/il. Vitne fortalte at da han først ble kjent med siktede hadde han oppfattet han som veldig feminin, som man i dagens samfunn kalte metro seksuell. Vitne tenkte at siden siktede hadde vokst opp med en mor og en søster kunne dette være med i en del av forklaringen på dette. Det var flere som hadde trodd dette om siktede, vitne var ikke en av disse.

Vitne ble spurt om han hadde snakket med siktede om dette. Han forklarte at dette hadde vært en spøk i kameratgjengen, at det var mange som hadde trodd dette. Vitne ville blitt overrasket hvis det var noe i dette, men han hadde jo blitt overrasket på andre måter. Det var ikke slik del så ut.

(...)

2.6.3.2 Avhør 17.08.11

I dette andre avhøret kommenterer vitnet de samme tema som i det første. Han har ingen vesentlige tilleggsmomenter av betydning for den rettspsykiatriske erklæringen.

2.6.4 Vitnet [REDACTED] venn av observanden, dok. 09,39

Det hitsettes fra midt på side 2:

De vokste opp et steinkast fra hverandre, men kjente ikke hverandre så godt før videregående skole. De møttes på [REDACTED] videregående. Dette var i cirka 1995. Etter [REDACTED] begynte siktede på [REDACTED] hvor han ble kjent med og god venn med [REDACTED]. De ble etter hvert en kameratgjeng, hvor [REDACTED] var siktedes beste venn i kameratgjengen. Vitnet og siktede var ikke så nære venner at de for eksempel fortalte hverandre hemmeligheter. Et slikt forhold hadde siktede og [REDACTED].

Siktede var veldig opptatt av å tjene penger. Han startet opp flere forskjellige bedrifter, som siktede ikke kjenner så mange detaljer rundt. Dette foregikk over ca 10 år, og de traff hverandre i forbindelse med at de var en del av samme kameratgjeng. I 2006 bodde siktede alene i [REDACTED] hvor han hadde et kontor der han laget og solgte falske diplomer. Nærmere jul samme år bestemte siktede seg plutselig for å flytte hjem til sin mor.

Etter dette kuttet han all kontakt med kameratgjengen. [REDACTED] tok dette veldig tungt. De hadde også satset penger i aksjemarkedet sammen. De prøvde å få tak i han ved mange anledninger men han tok aldri telefonen og var ikke interessert i kontakt. I løpet av de siste 4 årene har vitnet sett siktede 6-7 ganger. Vitnet husker at siktede på et tidspunkt skinnet seg helt, og forklarte det med at han hadde så tynt hår.

Siktede var ofte opptatt av å betegne dagens politikere som "multikulturalister", og et annet begrep han brukte var "suicidal human". Vitnet synes dette var skrullete, sprøtt eller komisk. Vitnet og siktede har alltid vært motsetninger, også på politiske synspunkt.

På et tidspunkt, når det hadde gått 3 år siden de hadde særlig kontakt, tok siktede igjen kontakt med vitnet. Han fortalte til vitnet at han skrev på en bok, men vitnet vet ikke hva slags bok det var snakk om. Videre fortalte siktede at han hadde leid en gård i Hedmark. Den skulle han betale 10000 kroner i måneden for. Han hadde leiekontrakt for 1 år, [REDACTED]

Vitnet ble bedt om å fortelle om hva siktede sa om hvorfor han skulle leie denne gården.

Vitnet tenkte at siktede var ute etter å tjene penger. Dette fordi **siktede alltid var opptatt av statusing og det materielle.** Det kunne aldri falle han inn å for eksempel pante flasker, fordi det ble for nedverdiggende for han. Siktede snakket også om "sukkerbeta", som vitnet ikke vet hva er. Vitnet synes dette var overraskende, fordi siktede aldri hadde bodd på landet eller på en gård. Han tenkte at dette bare var en av de rare tingene siktede hadde fått for seg å gjøre.

Vitnet forklarte videre at siktede alltid har vært veldig driftig, og at når han først setter i gang så får han ting til. Slik tenkte vitnet også da at målet var å tjene penger.

Vitnet ble bedt om å forklare hva slags bedrifter siktede har hatt.

Han forklarte at **siktede har drevet med reklame,** og blant annet forhandlet kontrakter med diverse bygårder om reklameplass på bygget. Selskapet til siktede ble kjøpt opp av JCDK (usikker staving), som vitnet vet er relativt stort i dag. Dette tjente siktede en del penger på, men vitnet vet ikke hvor mye, da siktede aldri har snakket om hvor mye penger han har. Det var visst snakk om et par hundre tusen for dette. Etter dette solgte han de tidligere nevnte falske diplomene. Penger ble overført til siktedes konto fra hele verden. Siktede hadde også på et tidspunkt bygd om en avistralle eller sykkel, og leide en arbeidsløs akademiker som skulle sykle rundt i Oslo og vha kjøretøyet reklamere for diverse foretak. Konstruksjonen var imidlertid ikke vellykket og det ble ikke særlig mye ut av dette.

Vitnet ble bedt om å beskrive siktedes personlighet gjennom oppveksten de hadde sammen.

Siktede har blant annet fortalt at han som liten gutt brukte å putte sennep i anus på katter, og plage dem på denne måten. Dette tenkte vitnet var sadistisk og ble provosert. Vitnet har imidlertid aldri tenkt på at siktede kunne gjøre noe sånn som handlingene han nå er tatt for. Men samtidig har siktede alltid vært en "avviker" med rare meninger. Dette tror vitnet at de fleste i en forsamling vil bekrefte, altså at "jöss, sier han det". Siktede er en original skrue, som har vært en driftig person, som hadde en evne til å tjene penger.

Siktede var også i en periode opptatt av fysisk trening, og da spesielt styrketrening. Han hoppet ofte over første time på gymnaset fordi han heller skulle trene. Ikke lang tid før gårsdagens hendelse uttalte siktede foran vitnet og flere andre at han ikke kunne drikke øl da han inntok anabole steroider. Vitnet synes det var rart at noen kunne si noe sånt i en slik forsamling.

Slik var siktede, han kunne komme med provoserende uttalelser, ofte avvikende ifht kvinnesyn, politiske standpunkter. Eksempler på dette er at han trodde det ville være flertall av innvandrere i Norge i løpet av noen år, og at dagens politiske partier ikke gjorde nok med dette. Dette har vitnet snakket om mange ganger, og folk har blitt forbauset over synspunktene hans. Siktede har da ofte ledd og vært fornøyd med at han har klart å provosere folk.

2.6.5 Vitnet [REDACTED] venn av observanden, dok. 09,42

Fra avhørets side 2 hitsettes:

(...)

Vitnet sier at de var gode venner i oppveksten, men at kontakten i de senere årene har blitt mer sporadisk. Siktede har alltid hatt en særegen personlighet i følge vitnet, men vitnet sier at han ikke oppfattet at siktede oppførte eller opptrådte på noen spesiell måte mens de var barn. De var mye sammen, og vitnet oppfattet at siktede var "som alle andre."

(...)

Vitnet sier at siktede ikke hadde så mange venner, og at de vennene han hadde også er nære venner av vitnet. Vennegjengen har holdt sammen siden de gikk på Smestad skole sammen. Dette er oppegående og velutdannede personer i gode jobber. Siktede har hele tiden vært "outsideren". Vitnet klarer ikke å sette ord på måten siktede har vært "outsideren", men presiserer at det ikke er noe som skulle tilsi at han skulle gjøre det han har gjort, men at hans politiske engasjement var en del av dette.

(...)

Ellers forklarer vitnet om observandens tilbaketreking de siste årene og hans engasjement i dataspill og bokprosjektet. Vitnet sier han aldri har fått detaljerte opplysninger om dette. Han har også registrert at observanden flyttet til Rena uten andre tanker enn at det var rart observanden skulle bli bonde.

2.6.6 Vitnet [REDACTED] kjæreste til venn av obs., dok. 09,55

Vitnet er kjæresten til vitnet [REDACTED] siden et par år tilbake. Hun beskriver observanden som litt spesiell, opptatt av politikk med sære meninger, tilbaketrasket i hulen sin.

2.6.7 Vitne [REDACTED] venn av observanden, dok. 09,60

Fra avhørets side 2 hitsettes vedrørende endring hos observanden:

(...)

Vitnet ble bedt om å fortelle om han har opplevd siktede annerledes de siste årene. Vitnet sier "helt klart". Han sier at de var en vanlig kompisgjeng, og siktede "gikk under jorda". Siktede holdt på med Internett-businessen sin, men la ned denne. Han flyttet hjem til sin mor i 2006 eller 2007. Vitnet sier at samme høst som siktede flyttet til sin mor, dro de en liten gjeng på jakt sammen. Senere samme høst inviterte vitnet siktede på bursdagsfest. Siktede sa han skulle komme, men dukket ikke opp. Han hadde mange unnskyldninger, og begynte å bli "litt rar". Vitnet sier at på siktedes egen bursdag et par år etter at han flyttet hjem til sin mor, dro gjengen hjem til siktede på siktedes bursdag. De snakket mye om at siktede hadde meldt seg ut. De ringte på døra til siktede, og det så ut som noen var hjemme. Men de måtte bare dra igjen. De ville hente siktede for å ta ham med på noe øl.

(...)

2.6.8 Vitnet [REDACTED] venn av observanden, dok. 09,67

Vitnet var med i vennegjengen under videregående og bodd sammen med observanden. Opplevde ham som innesluttet, men likevel sympatisk. Vitnet stiller seg uforstående til det aktuelle. Han opplevde observanden som lite sosial og hørte at han ble spillelegal.

2.6.9 Vitnet [REDACTED] bekjent av observanden, dok. 09,132

Vitnet ble kjent med observanden i 2003 og ble etter noe tid også kjæreste med hans venn [REDACTED]. Hun opplevde ha fra starten av som normal og til dels hyggelig men noe **intens og spesiell**. Hun sier: **Det var alltid noe med Anders.**

Fra 4. avsnitt i avhørets side 4 hitsettes:

(...)

*Den samme sommeren husket vitne at hun hadde snakket med [REDACTED] om at de kanskje burde oppsøke profesjonell hjelp for spilleavhengigheten til siktede. Vitne sin oppfatning av alt som hadde skjedd var at **siktede hadde gått fra å være en veldig ressurssterk person som hadde sitt eget selskap med ansatte. Etter hvert begynte ting å falle fra hverandre og han mistet først de ansatte, deretter la han ned selskapet og flyttet hjem til moren sin.** Dette så vitne som et mønster på en som hadde blitt spillelegal og som hadde gitt opp livet sitt. [REDACTED] hadde da fortalt vitne at det gikk bedre med siktede, at han ikke spilte så mye lengre. I tillegg ble han med ut på kafé og middag da [REDACTED] spurte han om dette.*

Ved gjennomlesning opplyste vitne at dette var året før han begynte å skrive boken, det var ikke den samme sommeren. Det var muligens skoleåret 2006-2007.

Beskrivelse av siktede

(Vitne tok frem en lapp der hun før avhøret hadde notert ting som beskrev siktede, hun brukte dette som et støtteark. I tillegg hadde hun laget en tidslinje over tidspunkt og hendelser hvor hun hadde truffet siktede. Dette arket kunne politiet legge ved avhøret.

Vitne forklarte at siktede utseendemessig var veldig pertentlig, ren og ryddig. I tillegg var han veldig snobbete. Han var opptatt av klokker, merkeklær og skrøt blant annet at han hadde "Versage porselen". Vitne hadde reagert på dette og uttalte at "ingen gutter på vår alder kjøpte Versage porselen". Siktede hadde en kort Canada Goose jakke som han syntes at var veldig kul. Kameratene hans lo og tullet mye med han på grunn av klesstilen hans, at han for eksempel gikk med Lacoste gensere med kragen brettet oppover, slik moten var for rundt 5 år siden. Siktede var også veldig nøye på hår og skjegg.

Vitne fortalte en historie om ekskjæresten [REDACTED] og siktede. [REDACTED] Et par år etter at de var ferdig med videregående hadde siktede bestemt seg for å ta en neseoperasjon. Han hadde da spurt [REDACTED] om de begge skulle ta en operasjon fordi de da kunne få avslag hvis de gjorde det sammen. Vitne visste ikke om siktede hadde vært seriøs da han sa dette til [REDACTED] denne historien hadde [REDACTED] gjenfortalt til henne. Det var tydelig å se at siktede hadde tatt en neseoperasjon ettersom nesen var veldig rett og spiss.

(...)

Videre hitsettes fra side 9:

Forandringer hos siktede

Vitne fortalte at siktede hadde forandret seg veldig fra første gang hun hadde møtt han og i løpet av årene hun hadde kjent han. (Frem til 2009, de sakk. anm.) Til å begynne med var han veldig ressurssterk, han hadde bedriften sin og alt gikk bra. Han dro også ut sammen med kameratene sine. Etter hvert gikk det nedover med han, blant annet etter episoden med [REDACTED] fra Hviterussland. Han mistet også de ansatte og til slutt firmaet sitt. Deretter begynte han bare å spille World of Warcraft. I følge [REDACTED] mistet siktede leiligheten sin fordi at han ikke hadde hatt råd til å betale for denne. Siktede flyttet hjem til moren sin og spilte spill hele døgnet.

Vitne var ikke sikker på om siktede flyttet hjem fordi han ikke hadde råd, dette var noe hun trodde i og med at leiligheten kostet mellom kr 9-12.000,- for den. Vitne husket at han måtte betale leie for å bo hos moren sin.

Da [REDACTED] tok han med seg ut var siktede blitt tynn og bleik. Vitne sa på dette tidspunktet til [REDACTED] at siktede trengte hjelp. Da fortalte [REDACTED] at moren til siktede var glad for at siktede var hjemme, at hun gjerne ville ha han der, og at hun ikke så på det som unormalt at han bodde der. [REDACTED] prøvd å forklare for moren til siktede, at han ikke kunne bo der, fordi dette var en bjørnetjeneste. Moren til siktede hadde ikke tatt dette helt til seg. Tingene om moren til siktede var ting [REDACTED] hadde fortalt henne.

Vitne la til at denne perioden var i 2006-2007. Siktede var mye mer stille i denne perioden, han pratet mindre og var mye mindre intens.

Vitne forklarte at det var uttallige ganger at [REDACTED] hadde ringt på hos siktede for å få han med ut på ting, at siktede ikke hadde åpnet døren for han.

Dette var mest i den perioden da siktede fremmedels bodde i leiligheten sin på Frogner. Vitne var usikker på hvor ofte dette hadde skjedd, og at det ikke var uttalige, men kanskje gjentatte ganger.

2.6.10 Vitnet [REDACTED] tidl. gift med observandens far, dok. 09,261

Det hitsettes fra avhørets side 1:

Vitne forklarte at hun i perioden 1983 til 1994 var gift med siktede Anders Behring Breiviks far, [REDACTED]. Før dette var vitne og [REDACTED] en del år. De jobbet begge i [REDACTED] og har kjent hverandre fra slutten av 60-tallet.

Vitnet kjente ikke siktede de første årene av hans liv. Det var først når vitnet og [REDACTED] flyttet fra [REDACTED] at hun så siktede mer. Da tok de han med på ferier og turer til utlandet. I 1994 flyttet de til [REDACTED]

Han var ofte på besøk hos dem der, og virket som en normal ung gutt. Siktede har nok alltid hatt et spesielt forhold til vitnet, mens [REDACTED] har vært litt mer fraværende i oppveksten. Vitnet vet at siktede har savnet nær kontakt med [REDACTED]. Hun vet også at [REDACTED] har uttalt til media at siktede ikke ville ha noe kontakt med han, men dette er altså feil. Siktede var ikke spesielt utagerende opp gjennom oppveksten. Han var grei å ha på besøk. Vitnet og [REDACTED] var i en rettssak om foreldreansvar for han, og dette har også dukket opp i media nå. Det var en litt spesiell grunn for dette. På spørsmål hva grunnen var forklarte vitnet at siktede bodde sammen med sin mor, [REDACTED] og sin halvsøster, [REDACTED] i Oslo. Når siktede var ca 4 år, sannsynligvis i 1983, vitnet er usikker på årstallet eller alderen, ble vitnet og [REDACTED] oppringt av naboer av [REDACTED] og barna. De fortalte at det var bråk i leiligheten, mer enn det som var vanlig.

Vitnet ble bedt om å greie ut mer detaljert om hva som ble sagt om bråket.

Hun forklarte at de fikk telefon fra disse naboene, som hun ikke lenger husker navnet på. Naboene fortalte at ungene var for mye alene, og det var mye bråk derfra, noe som var tragisk for vitnet å høre. Hun og [REDACTED] bestemte seg derfor for å søke om foreldreretten for siktede. Hun tror at det var vanskelig for [REDACTED] å ta seg av to små barn alene og hun jobbet også kveldsvakter. Hun hadde ingenting imot å overta foreldreansvaret for siktede. Vitnet hadde i denne forbindelse en del kontakt med [REDACTED] og synes hun virket helt grei. Vitnet har aldri hatt noen problemer med [REDACTED]

Søknaden om foreldreansvar ble avslått, og [REDACTED] fikk beholde siktede. Det har ikke vært noe ondt blod mellom vitnet og [REDACTED] pga dette.

(...)

Vdere hitsettes fra nederst på avhørets side 2:

De har derimot hatt noe kontakt når hun har vært i Norge, og har for eksempel møttes for å ta en kopp kaffe og lignende. Da snakket de om løst og fast, og vitnet husker at siktede var opptatt av å imponere. Han likte å fortelle om sin kontakt med frimurerlosjen, samt hvordan han skulle klatre oppover i det politiske maktapparatet gjennom sine verv i FRP. Han hadde også flere forskjellige firmaer, som vitnet ikke interesserte seg særlig for. Hun vet at han har drevet med noen reklameplakater, samt at han har solgt mobildeksler. Sann som hun oppfatter det, har siktede alltid vært opptatt av å vise at han duger.

Siktede snakket også om hvor rik han skulle bli, og en dag skulle han vise sin far at han også duger. Han skulle hevde seg.

I forbindelse med at vitnet har truffet siktede de senere årene, har han også snakket om at han skrev på en bok. Så vidt vitnet skjønnte, skulle det være en bok med mange sitater, samt at siktede skrev om forskjellige historiske hendelser. Hun husker hun ble imponert over siktedes historiekunnskaper. Denne boka holdt han på med i mange år, og sa hele tiden at han hadde mye igjen å skrive før den var ferdig. Vitnet husker også at siktede var islamkritisk. Han var påståelig på at islams inntog i den vestlige verden var en negativ ting, og tenkte på hvordan det skulle ende. Dette var ikke noe vitnet likte å diskutere med siktede, så hun bega seg ut i diskusjoner om det. Hun har ikke det samme synet på det som han. Det var likevel ingenting siktede sa om innholdet i boka som skulle tilsi et terroristisk innhold.

Vitnet ble bedt om å fortelle om eventuelle episoder fra barndommen til siktede som hun husker godt.

Hun forklarte at hun ikke kommer på noen spesielle episoder. Hun husker at han var veldig kontaktsøkende, og var takknemlig for oppmerksomheten han fikk, for eksempel når noen sa ja til å lese for han før leggetid. Han var ydmyk på denne måten. I tillegg oppfattet hun siktede som en beskjeden og stille gutt, som ikke hadde noen spesielle utfordringer i oppveksten. Vitnet merket dog at siktede til en viss grad var bitter for sin far, siden han ikke tilbrakte nok tid med han eller de andre søsknene.

(...)

Fra nederst på avhørets side 3 hitsettes:

Siktede snakket ved dette møtet også at han ikke lenger kom til å prøve å oppnå kontakt med sin far, han opplevde ingen respons og gadd ikke det mer.

Vitnet ble spurt om å fortelle om forholdet mellom siktede og hans mor [REDACTED]

Hun forklarte at hun har greit inntrykk av forholdet mellom dem. Vitnet snakket med [REDACTED] i mars i år, og hun fortalte at siktede hadde tatt en tur til Sverige for å hente utstyr til sitt firma. Han hadde da bodd hjemme en stund. Vitnet husker ikke navnet til firmaet det skulle være snakk om. Siktede har hatt diverse firma, men vitnet har aldri vært involvert noe i det.

(...)

2.6.11 Vitnet [REDACTED] tidl venn, dok 09,289

Vitnet er barndomsvenn av observanden. Han er omtalt i observandens *Kompendium* som en [REDACTED] venn. Vitnets utvikling er kommentert i kompendiet, og i avhør forelagt vitnet.

Vitnet sier han er lei seg over å være nevnt slik han er. Han sier han opplevde observanden som en god, ressurssterk kamerat til å stole på.

Fra avhørets side 5 hitsettes:

Vitne tror Anders har konstruert sin fortid for at det skal skapes en årsakssammenheng til det han har gjort. Hvorfor han har gjort dette, kan vitne aldri forstå. På spørsmål om vitne selv har lest dette, svarte han at han har gått igjennom hele manifestet, og finlest delen om Anders sitt privatliv. Han har lest og dannet seg et inntrykk.

Vitne er veldig lei seg for at han er nevnt på den måten han er.

På spørsmål om hva vitnes inntrykk er av hva Anders har skrevet om vitne, svarer vitne at han ikke skjønner hvorfor han har skrevet de tingene. Noen av tingene er direkte selvmotsigelser.

Vitne sier at selvmotsigelsen er at han (Anders) sier han sluttet å henge med vitne, [REDACTED] på tidspunkt A. Samtidig skriver han at vitne sluttet å henge med [REDACTED] til fordel for sine [REDACTED] venner. Dette er tidspunkt B. Til slutt skriver han at han (Anders) levde under beskyttelse av vitne og hans [REDACTED] venner, underforstått at han hang sammen med dem. Dette blir tidspunkt C. Det blir irrasjonelt. For å knytte vitne til islamske prinsipper som han selv (Anders) misliker, konstruerer han en historie om at han hang med [REDACTED] for å vise at han levde under [REDACTED] beskyttelse. Han plasserer seg selv i en kontekst, der han allerede har plassert seg selv et annet sted. Han var ute av bildet.

Tidspunktene er ganske illustrerende. Anders trengte en historie. Han glemte å sjekke at det ikke passet. Blant annet hang aldri Anders sammen med vitne når vitne begynte å henge med sine [REDACTED] venner, og at han levde under beskyttelsen av vitne og hans [REDACTED] venner. Vitne oppfatter av Anders knytter vitne opp mot visse islamske prinsipper.

Vitnet beskriver at observanden i kompendiet har diktet rundt vitnet og at beskrivelsene enten er direkte feilaktige, som for eksempel om muslimsk identitet og begivenheter dertil, eller stekt manipulerte. Som eksempel på dette siste mener vitnet at observanden har konstruert historier om at vitnet har en omfattende kriminell fortid og sier at vitnet har sittet i fengsel. Dette sier vitnet er feil.

2.6.12 Andre vitner med personlig kjennskap til observanden

Det er avhørt en rekke vitner som har perifer kjennskap til observanden, både i hans familie, og i hans tidligere bekjentskapskrets. Felles for alle disse er at de kun har perifer og upersonlig kjennskap til observanden (For eksempel dok. 09,324, tidligere kollega) og ingen oppdatert eller spesifikk kunnskap om ham de senere år.

Eksempel på det siste er dok 09,307 hvor vitnet kjente observanden perifert fra Tåsen-miljøet og gir en noe annen beskrivelse av miljøet og hendelsene der enn observanden, som i sitt kompendium har beskrevet mye mer dramatisk enn vitnet gjør.

Vitnet [REDACTED] (Dok 09,350) jobbet sammen med observanden (vitnet sier han sparket observanden fra bedriften), men beskriver ingen personlig kontakt ut over en politisk uenighet som førte til brudd fra observandens side. Vitnet er av observanden i nevnt som observandens mentor. Dette tar vitnet avstand fra, og har skrevet korrigerende kommentarer til dette på Facebook.

I dok. 09,354 beskriver en [REDACTED] mor til en av observandens barndomskamerater og observandens [REDACTED] en upåfallende kontakt med observanden og hans familie gjennom observandens barndom.

Det foreligger noen vitneutsagn fra helt forskjellige miljøer som mener de har hatt homofil kontakt med observanden.

2.6.13 Vitner på fastlandet (Utøya dok. 09,01,01, 09,01,02 og 09,01,15)

Disse vitnene var til stede da observanden ankom fergeleiet på fastlandet og hadde kontakt med ham der. Observanden legitimerte seg og ba om å bli satt over på øya umiddelbart. Gjennom vitneavhørene fremkommer at vitnene ikke observerte noe spesielt ved ham.

2.6.14 Utøya: Rapport innsatsleder Gåsbakk, dok. 07,01,01

Fra vitneavhøret hitsettes:

(...)

Den første båten med 5 tj menn fra Delta ankom land ca 30 sek til 1 minutt før oss. De fikk informasjon fra personer som kom løpende at gjerningsmannen var nord på Utøya. De løp umiddelbart den retningen.

Da vi nærmet oss Utøya hørte vi mange smell fra et våpen, og så nedslag fra prosjektiler på sydspissen av Utøya. Vi tok oss umiddelbart i den retningen. Vi begynte først å løpe langs vannkanten, men tok oss inn på øya og fortsatte på en traktorveg mot Skolestua. Det var da 3 mann fra Delta, Pb [REDACTED] og meg.

Da vi kom til skolestua ble jeg oppmerksom på at det var skutt to skudd inn i vinduet på ytterdøra. Jeg forsto da at siktede hadde vært der. Samtidig begynte tj menn fra Delta å rope bevæpnet politi. Vi fortsatte på skrå over et åpent lende og gjennom krattskog. Tj menn fra Delta observerte siktede, og han sto foran oss med hendene hevet over hodet.

Siktede hadde på seg en "hjemmelaget" politiuniform. Han hadde en sort bukse med refleks på hvert ben. Han var videre iført en tettsittende sort trøye med politimerking på hver overarm. Jeg oppfattet det som om politimerkingen var tapet på. Han hadde også en rigg med lommer på magen. Disse var fylt med magasiner med skarp ammunisjon. Han hadde også ørepropper i ørende med ledning som gikk ned i en Ipod.

Siktede fulgte våre ordre og la seg på bakken og ble påsatt håndjern. Han sa da at han så på oss som brødre, og at han ikke var ute etter oss (politiet). Han sa videre at dette var et statskupp og målet var å ramme Arbeiderpartiet som islamiserte Norge.

Han fortalte videre at han var en av tre celler. Den ene cellen hadde satt av bomben i regjeringskvartalet, han var celle nr to på Utøya og den tredje cellen hadde ikke iverksatt sine planer enda.

Når den tredje cellen iverksatte sine planer kom det til å bli et helvete. Siktede sa at han ikke ville fortelle mer, og skulle han si mer, måtte politiet innfri flere krav som han hadde. Siktede klaget også over smerter i den ene fingeren hvor han hadde et sår.

Siktede hadde på seg et lårhylster med en pistol på høyre lår. Pistolen hadde sleiden i bakre stilling med tomt magasin i våpenet. Dette var en 9 mm pistol. Det ble funnet et tohåndsvåpen 5-10 meter bak siktede. Våpenet hadde magasin i med flere patroner. Det var også skudd i kammeret ifølge tj menn fra Delta. Dette våpenet hadde kaliber 5.56 mm.

Siktede ble værende sammen med Pb [REDACTED] fra Delta, og vi andre fortsatte ut til sydspissen av øya. Der ble det startet med førstehjelp og evakuering av skadde.

Det lå to døde personer noen meter bak siktede.

Jeg tok meg tilbake til brygga på Utøya, og knyttet meg til Aksjonsleder for Delta, Pfb [REDACTED] som var der sammen med Delta mannskaper. Vi fikk på dette stadiet opplyst at det var flere gj menn på øya. Det ble sagt at det var tre-fem gj menn.

Pfb [REDACTED] sendte mannskaper ut i søk på øya for å avdekke flere gj menn, drive med førstehjelp og evakuere skadde. Det var hele tiden en strøm av evakuerte personer som kom løpende, samt at det hele tiden ble båret frem skadde personer. Disse ble fraktet med båter over til fastlandet. Her ble det brukt båter fra frivillige, Røde Kors, Brannvesen, ferga Utøya m.m. Det var også en tilstrøm av politimannskaper fra forskjellige distrikter. Disse ble sendt ut for å evakuere personer og drive førstehjelp.

Det var samtidig båter med politi og frivillige rundt øya som drev med førstehjelp og evakuerte personer som hadde evakuert seg ned i fjellskrenter og falt ned i fjæresteinene.

Siktete ble etter hvert tatt med til hovedhuset på øya, og overlevert til tj menn fra Oslo Politidistrikt ved Pb [REDACTED] og Pb [REDACTED]

(...)

2.7 BARNEVERN /SOSIALKONTOR / BARNE- OG UNGDOMSPSYKIATRI

Det er vedlagt saksdokumentene en betydelig mengde dokumenter fra begynnelsen av 80-tallet grunnet barnefordelingssak og observasjon på Statens senter for barne- og ungdomspsykiatri. Videre er det vedlagt dokumenter fra 1994 til -95 hvor barnevernet gjorde en undersøkelse i forbindelse med at observanden ble arrestert for tagging.

2.7.1 Barnevernssak 1981-1984

Avlastningshjem 1981

Saken starter med at observandens mor i 1981 tar kontakt med sosialkontoret hvor det i notat 03.08.81 beskrives at hun søkte om opphold i weekendhjem for observanden, kanskje også for hans søster. Søknaden begrunnes med eneomsorg for barna med liten avlastning da hun er uten venner og slektninger i Oslo. Hun beskriver sønnen som meget krevende og hun har etter hvert blitt nedslitt både fysisk og psykisk. Hun hadde, for å bedre inntekten, tenkt å ta halv nattvaksstilling som hjelpepleier. Søknaden anbefales i vedtak 16.10.81 og avlastningshjem finnes.

Statens senter for barne- og ungdomspsykiatri SSBU 1983-1984

Observandens mor tok kontakt med familierådgivingskontor primo 1983 og ble deretter henvist SSBU hvor hun og barna ble mottatt i familieavdelingen til et opphold fra 01.02.83 til 25.02.83. Fra inntaknotatet hitsettes fra side 2:

ORRIGE

NE

ORRIGE

NE

RRIGE

NE

2.7.2 Barnefordelingssak 1983

På et eller annet tidspunkt i løpet av våren 1983 er far kommet inn i saken med advokat og får meddelt de bekymringer man har gitt uttrykk for fra SSBU da han i brev 25.08.83 mottar behandlingsopplysningene derfra. Far begjærer foreldreansvaret for observanden, noe mor via sin advokat bestrider. Det kommer til en viss korrespondanse mellom advokatene og 3. oktober 1983 feller Oslo Byrett en foreløpig dom som frifinner mor. Retten har da bestemt at det skal oppnevnes to sakkyndige som skal utrede saken. I mellomtiden skal observanden forbli hos sin mor.

Dommen fører til at far oppgir sitt krav om foreldreretten og Oslo Byrett avslutter saken i ny dom av 23. Oktober 1983 da partene i felles prosesskrift har ansett saken som forlikt.

Far grunngir via sin advokat sitt standpunkt i brev til SSBU datert 06.10.83. Fra brevet hitsettes:

Byretten har nå gitt sin kjennelse i ovennevnte sak og den gikk ut på at [REDACTED] frifinnes.

[REDACTED] og hans kone [REDACTED] har etter møtet i byretten begynt å nøle. Opprinnelig fikk de følelsen av at det var klargjort at Anders befant seg i en krisesituasjon, og de nølte da ikke med å ønske Anders velkommen i sitt hjem.

Nå føler de imidlertid at de må kjempe for å få Anders. Dette er en ny situasjon, og de føler seg plutselig plassert i omstendigheter de aldri har hatt til hensikt å havne i. De vil ha Anders dersom hans nåværende situasjon er uholdbar, men de vil ikke være med på å sverte hans nåværende situasjon for å få ham.

[REDACTED] er derfor av den formening at dersom det offentlige finner at Anders situasjon er uholdbar, bør de i kraft av sin myndighet gjøre noe med det, og hans ønske om å overta ansvaret for Anders står ved makt.

Jeg har nå prøvd å belyse [REDACTED] og [REDACTED] syn på saken, og vil gjerne høre din kommentar.

Etter dette går det et brev datert 28.10.83 fra SSBU v/ psykolog [REDACTED] sosialkontor hvor [REDACTED] oppsummerer saken, og avslutter som følger:

Det er dermed igjen oppstått en ny situasjon som barnevernet må forholde seg til. Vi står fast på vår opprinnelige konklusjon om at Anders' omsorgssituasjon er så sviktende at han står i fare for å utvikle mer alvorlig psykopatologi, og vi meddeler herved på ny vår vurdering om nødvendigheten av en endret omsorgssituasjon for Anders, noe vi mener vi har plikt til etter Barnelovens §12, jfr. § 16 a. Etter at far har trukket sitt søksmål, bør barnevernet ta opp saken på eget grunnlag.

Barnevernet oppfatter dette som en bekymringsmelding, og igangsetter en utredning som ender med rapport datert 04.04.84. Det hitsettes fra rapportens side 3:

Aktuell situasjon:

██████████ distriktssosialkontor har undersøkt saken i h.h.t. Bv.l. § 17 ved hjemmebesøk 19/12-83, 9/1 og 8/2-84, ved vår hjemkonsulent, og ved kontakt med mor på kontoret.

I utgangspunktet syntes kontoret som om familien fungerte bra. Mor virket ordnet og ryddig, med kontroll, - lett å snakke med, rolig og uanfektet uansett innhold i samtalen.

Piken var rolig, veloppdragen og forsiktig.

A var en sympatisk, avslappet gutt med et lunt smil, som gjør at en umiddelbart liker ham. Under samtale i hjemmet satt han opptatt ved spisebordet med spill, leire og playmo sammen med mor og hjemkonsulent. Etter en stund ble han sittende alene på kjøkkenet mens vi snakket i stuen. Det kom aldri til noe debatt, eller aldri sagt et vondt ord familiemedlemmene i mellom. A var svært veloppdragen, aldri grinete eller i opposisjon. Mor skifter ikke uttrykk og blir ikke opphisset i vanskelige situasjoner med A. Hun snakker rolig og A mottar meldingen og gjør som hun sier.

Til tross for at situasjonen til det ytre virket harmonisk ved våre hjembesøk, har vi grunn til å stille spørsmål om hvordan familiemedlemmene reagerer i vanskelige situasjoner, når hjemkonsulent ikke er tilstede. Disse observasjonene er gjort i morgen-, ettermiddags- og leggesituasjon, første hjembesøk anmeldt, de to siste uanmeldt.

Mors forslag til løsninger:

Mor ønsker at hun fikk avlastning ved at far benytter seg av samværsretten.

Vurdering: 37 år gammel fraskilt kvinne med omsorgen for 2 barn, piken f. -73 og A. f. -79.

Anmeldelsen fra Statens Senter og rapporten gjelder A: „ Mor har vært i sporadisk kontakt med vårt kontor helt siden separasjonen fra A's far sommeren 1980.

Fra september -82 til juli -83 var kontakten regelmessig. Fra oktober -83 har hun hatt noe økonomisk hjelp i tillegg til hjembesøk i forbindelse med barnevernssaken.

I perioden frem til mor selv kontaktet Statens Senter for barne- og ungdomspsykiatri i januar -83, ble saksbehandler tiltagende bekymret over spesielt A's situasjon. Det ble etter hvert tydelig at i krisesituasjoner var det uhyre vanskelig for henne å fungere i forhold til A: ██████████

Saksbehandler følte at hun både for egen del og p.g.a. forholdet til A kunne ha nytte av kontakt med behandlingsapparatet, og så det som meget positivt da hun selv tok kontakt.

At Statens Senter konkluderte med å foreslå fosterhjemsplassing, var noe overraskende, men fant det riktig å støtte dette særlig fordi mor flere ganger selv hadde foreslått en slik løsning. Saken ble den gang ikke lagt frem for Barnevernsnemnda, fordi fars utspill om å overta foreldre retten kom.

En hadde etter dette ikke kontakt med mor på flere måneder fordi en visste at saken var for retten.

Da anmeldelsen fra Statens Senter ██████████ datert 28/10 83 kom, fant man p.g.a. tidligere kjennskap til familien, grunn til å ta den meget alvorlig og satte i gang en undersøkelsessak etter barnevernslovens § 17.

En fant at situasjonen rundt familien var noe endret. De har slått seg til ro i ny bolig, og tilværelsen synes å ha blitt mer stabil. Iflg. barnehagen fungerer A. meget godt og de har intet å bemerke til forholdet mellom ham og mor.

Saksbehandler mener fortsatt at det er grunn til å være bekymret med tanke på hvordan mor vil kunne komme til å mestre senere kriser, men finner ikke at denne bekymringen i seg selv er nok til å foreslå omsorgsovertagelse.

En har vurdert hvilke andre tiltak som kan settes inn fra kontoret, bl.a. tilsyn med familien. Det er svært begrenset hva kontoret har av ressurser for å kunne ha regelmessig oppfølging av familien og vil antyde at dette vil komme til å dreie seg om hjemmebesøk ca. en gang pr. måned. Hensikten med å foreslå tilsyn vil være å kunne holde seg a jour med familiens situasjon og evt. forebygge/forhindre at den blir mer presset. Til tross for at det ser ut som om situasjonen nå er mer stabil vet vi at det i perioder har toppet seg opp for mor og at hun da har uttrykket at hun vanskelig makter situasjonen. En vil igjen ta opp med mor om hun er interessert i støttekontakt eller weekend-hjem for at A. skal få andre voksenkontakter enn henne.

Det er også viktig at mor og far finner en praktisk ordning med hensyn til at A. skal kunne ha samvær med sin far, noe som også mor har uttrykt som ønskelig.

Konklusjon: Til tross for at en langt på vei deler den bekymring som kommer til uttrykk i anmeldelsen fra psykolog [REDACTED] ved Statens Senter for barne- og ungdomspsykiater, finner en at fosterhjems plassering ikke er aktuelt i den nåværende situasjon. Jfr. lov om barnevern § 19. En vil derimot foreslå tilsyn i en kort periode t.o.m. des. 1984 for at sosialkontoret fortsatt skal kunne holde seg fortløpende orientert om familiens situasjon og følge A. . . utvikling.

Forslag:

1. Hjemmet settes under tilsyn i.h.t. lov om barnevern § 18 a "Alt etter forholdene i det enkelte tilfelle kan nemnda gjennomføre en eller flere av følgende forebyggende åtgjerder:

a) Sette heimen under tilsyn ved at den oppnevner tilsynsfører for barnet etter reglene i kap. VI" jfr. § 16 a:

"Vernetiltak som omhandlet i dette kapitelet kan treffes overfor barn under 18 år

a) når barnet blir slik behandlet eller levers under slike forhold at dets helse (fysisk-psykisk) eller utvikling utsettes for skade eller alvorlig fare.

Vi bygger vårt forslag om tilsyn på at mor gjentatte ganger har gjort henvendelser med ønske om å få hjelp i krisesituasjoner, f.eks. hjelp til å få plassert barna i fosterhjem, weekend hjem o.s.v. og at hun dere etter ofte har skiftet mening m.h.t. nødvendigheten og nytten av dette. Vi finner det derfor nødvendig å følge opp familiesituasjonen i en kort periode, gjennom regelmessig kontakt fra sosialkontoret.

Vi bygger også vårt forslag på uttalelse i forbindelse med anmeldelse fra Statens Senter for barne- og ungdomspsykiatri som mener at Anders omsorgssituasjon.- er så sviktende at han står i fare for å utvikle mer alvorlig psykopatologi.

2. Tilsynet utføres fra [REDACTED]

3. Ny rapport innen 1/1 85.

Den 25.06.84 gjøres i Oslo Barnevernsnemnd følgende vedtak:

Mor, [REDACTED] samt sosialfullm. [REDACTED] møtte og uttalte seg.

På bakgrunn av advokatens fremstilling og dagens situasjon i familien vedtar barnevernemnda utvalg I følgende:

Enst.vedtak: 1. Nemnda finner at vilkårene for vernetiltak ikke er tilstede, jfr. BvL. § 16 a. Saken henlegges med de undersøkelser som er foretatt, jfr. Bvl. § 17.

2.7.3 Barnevernssak 1994-1995

I 1994/95 ble det åpnet ny barnevernssak da observanden, den gang 15 år gammel, ble tatt på toget fra Danmark alene med et stort antall spraybokser i bagasjen. Saken ble henlagt uten hjelpetiltak og barnevernets arbeid med, og konklusjon i saken gjengis nedenfor:

Avslutning av undersøkelsessak etter lov om barneverntjenester § 4-3. henleggelse uten tiltak etter samme lov.

15.03.95

Saksbehandler: [REDACTED]

NAVN:

Anders Behring Breivik, fnr. [REDACTED]

BAKGRUNN/MELDINGS INNHOLD

Melding mottatt fra barnevernvakta i Oslo den 23.12.94 Gutten ble stoppet på Oslo S av politiet da han kom med tog fra Danmark med 43 spraybokser i veska. Mor visste ikke at han var i Danmark.

Han har vært i Danmark en gang tidligere uten å si fra til mor. Gutten har to anmeldelser på seg fra før angående tagging/skadeverk. (Februar/mars 1994).

Ut fra det barnevernvakta har av opplysninger, vurderer de dette som bekymringsfullt og formidler saken videre til barneverntjenesten ved Ullern sosialsenter til orientering og evt. oppfølging.

Meldingen ble avklart den 13.01.95.

ARBEID MED SAKEN

18.01.95: Telefonhenvendelse til Oslo politikammer for mer opplysninger om hvem som er saksansvarlig der.

25.01.95: Telefonhenvendelse fra Majorstua politistasjon med opplysninger om hvilken skole gutten går på, samt opplysninger om at han vanker i et kjent taggermiljø.

25.01.95: Samtale med gutten og mor her på kontoret.

30.01.95: Samtale med gutten her på kontoret.

02.02.95: Brev fra Anders om at han ikke ønsker mer samarbeid med barnevernet p.g.a. "avsløringer" på skolen.

07.02.95: Avtale om samtale med gutten her på kontoret. Møtte ikke.

13.02.95: Avtale om samtale med mor og gutten her på kontoret. Ingen møtte.

Førstegangssamtalen bar stort sett preg av informasjon om og avklaringer av de beskrevne forhold.

Moren er bekymret for at sønnen skal havne i en kriminell løpebane. Gutten har et noe mer bagatelliserende forhold til det meldingen dreier seg om.

Ut fra det som kom fram i samtalen har mor og gutten skværet opp angående hans utflukter til Danmark.

VURDERING /KONKLUSJON

*Vi inngikk et samarbeidsforhold med gutten og hans mor, men senere har gutten skrevet et brev til oss hvor **han gir uttrykk for at han ikke ønsker ytterligere samarbeid med barnevernet.** Mor har også trukket tilbake samtykkeerklæringen til innhenting av opplysninger.*

De forholdene som er beskrevet sees som lite alvorlige fra barneverntjenestens side. Det faktum at gutten har vært i Danmark alene uten tillatelse fra foreldrene kan i og for seg være ille nok, men isolert sett så er det mer et familieanliggende som ikke krever særskilt inngripen fra barneverntjenesten.

Når det gjelder taggingen/skadeverket, er det forhold som er oppgjort ifht. skadelidte etter megling i konfliktrådet 21.06.94.

Samtalen med mor gav inntrykk av at hun ser alvorlig på de beskrevne forholdene. Hun gir også inntrykk av å være i stand til å løse problemene selv i hjemmet, evt. i et samarbeid med guttens far.

Det som sitter igjen som en reell bekymring er den tilhørigheten han evt. har til taggermiljøet. Slike miljøer har ord på seg for å ha gjøremål og atferd som kan grense mot kriminelle handlinger. Gutten selv sier han ikke vanker i noe taggermiljø lenger.

Saken vurderes som ikke alvorlig nok til å gå inn med hjelpetiltak fra barneverntjenestens side.

Vilkårene for § 4-4 i Lov om barneverntjenester anses ikke å være tilstede, så undersøkelsessaken henlegges uten hjelpetiltak.

Ullern sosialsenter barneverntjenesten

2.8 OBSERVANDENS KOMPENDIUM, OGSÅ OMTALT SOM MANIFESTET

Der de sakkyndige refererer til sidetall i kompendiet, viser disse til den nummerering av sidene som brukt i politiets arbeidskopi i PDF-format. Kopien er på 1801 sider. I arbeidskopien er avsnitt med liten skrift i det opprinnelige kompendiet er omgjort til normalskrift.

2.8.1 Premisser for de sakkyndiges gjennomgang av kompendiet

De sakkyndige har nøye vurdert i hvor stor grad det er hensiktsmessig å gå inn i observandens kompendium 2083, heretter kalt *kompendiet*.

I utgangspunktet vurderte de sakkyndige kompendiet som en mulig viktig kilde til informasjon. Etter at de sakkyndige kom i gang med samtalene med observanden, og da erfarte hans samarbeidsvilje og samarbeidsevne, har vi kunnet redusere

kompendiets betydning som informasjonskilde for den rettspsykiatriske erklæringen vesentlig. De sakkyndige har funnet det langt mer nyttig å be observanden kommentere de forskjellige tema kompendiet dekker, direkte, i den grad disse har vært av betydning for den rettspsykiatriske erklæringen.

Ved gjennomgang av kompendiet har de sakkyndige vurdert om det inneholdt opplysninger som gikk ut over det observanden har fortalt til de sakkyndige. De sakkyndige har gjennom samtaler også bedt observanden om å vurdere deler av kompendiet og få hans betraktning av hvordan disse antas å fortone seg for den alminnelige leser.

De sakkyndige har i liten grad gått inn på den historiske delen av kompendiet og heller ikke gjort dette til gjenstand for ytterligere drøfting med observanden. Observanden har i samtaler med de sakkyndige redegjort for den historiske delens betydning for kompendiet, og har forsikret de sakkyndige om sitt meget omfattende studium av tema. Dette redegjøres for i referat fra samtalen.

Likeså har de sakkyndige i liten grad tatt utgangspunkt i kompendiet i en gjennomgang av observandens politiske syn og hans begrepsbruk knyttet til dette. Imidlertid har dette vært tema av stor betydning for observanden, og alle begreper i kompendiet av spesiell betydning er blitt berørt og redegjort for av observanden så langt dette har vært ønskelig og mulig. De sakkyndige har gjennomgått kompendiets innledende kapitler for å forstå observandens grunnidé og tenkning, og for å se at vesentlige områder ikke er utelatt.

De sakkyndige har oversiktsmessig gått gjennom de mer tekniske og kjemiske sider av kompendiet. De sakkyndiges interesse for disse områdene har begrenset seg til å se om de røper spesielle inkoherente sider hos observanden, altså se om han fremstår samlet eller fragmentert. Den samme betraktning har vi også brukt på den operasjonelle delen av kompendiet, hvor observanden beskriver forberedelsene til de påklagede handlinger.

2.8.2 Viktig påpekning:

De sakkyndige understreker at de ikke har tatt stilling til observandens politiske budskap eller ståsted. Dette ligger selvsagt utenfor de sakkyndiges mandat. Likeså har de sakkyndige ingen kvalifikasjoner til å vurdere kompendiets litterære kvalitet eller kvaliteten på det materiale han har sitert eller selv produsert for øvrig.

For de sakkyndige har det vært den egosentriske vinklingen kompendiet har som har vært av betydning og interesse, altså observandens egengitte betydning både direkte utledet av historiske begivenheter og hans derpå følgende egengitte, fremtidige betydning for Europa og verden.

De sakkyndige vil kun gi en kort generell og noen korte spesielle kommentarer til kompendiet og kompendiets innhold:

2.8.3 Overordnet betraktning:

De sakkyndige undret seg umiddelbart over hele konseptet med kompendiet. Observandens annonserte intensjon med kompendiet er å frelse Europa fra multikulturalisme og islamsk overtakelse, og han har ovenfor de sakkyndige ment at utbredelse av kompendiet var hans endelige mål med hele operasjonen. Han har imidlertid hatt flere vinklinger på sistnevnte.

På denne bakgrunn har de sakkyndige registrert observandens manglende evne til å se kompendiets åpenbare, banale, og til dels direkte infantile fremstillingsmåte i noen deler av det. Observanden fremstår, både objektivt gjennom skoleprestasjoner og ved klinisk inntrykk, heller intelligent enn det motsatte. De sakkyndige finner det derfor rimelig å stille spørsmål ved hvilke årsaker som da ligger til grunn for at han kan ha laget et slikt skriptum.

Med utgangspunkt i at man kan konstatere hans intelligens, må man stille seg spørsmålet hva en slik manglende, overordnet forståelse kan komme av. De sakkyndige har satt dette i sammenheng med en utvikling hos observanden, hvor han fra et tidspunkt mellom 2000 og 2006 synes å miste og deretter mangle de overordnede, kognitive og intellektuelle funksjoner som man ville forvente at han tok i bruk for å vurdere omverdens opplevelse og forståelse av produktet.

De sakkyndige kommer i vurderingskapittelet tilbake til at denne overordnede, kognitive og intellektuelle svikten forefinnes som et grunnlag for alle observandens vurderinger.

Når man betrakter kompendiet ut fra dette perspektivet, fremstår det både i enkelte deler og som konsept nærmest patetisk egosentrisk hvor han på det mest banale går inn på detaljer omkring sine tanker og gjøremål nærmest fra fødsel til dags dato.

Slik dette fremstår for de sakkyndige, gir kompendiet både i sin helhet, og i detaljer som kommenteres nedenfor, klare mistanker om grunnleggende og bakenforliggende storhetsforestillinger.

En slik egosentrisitet kan meget vel forklares som en funksjon av den manglende distanse og selvkritikk det ligger i grunnleggende storhetsforestillinger. Dette gjenspeiler seg i måten observanden behandler sin egen betydning, og i måten han etter hvert ender opp med å utpeke seg som en forløser for den nye tid og det nye Europa.

Selv om observanden i kompendiet noen steder modifierer sin egen betydning ved å henvise til at det kan være flere en ham som kan få innflytelse i fremtiden, fremstår manifestet nærmest som fødselsskriftet som lanserer hans betydning i en nærmest altomfattende senere frelsesammenheng.

2.8.4 Spesielle betraktninger:

2.8.4.1 Grunnleggende storhetsforestillinger

- **Knights Templar**

De spesielle deler som umiddelbart har fanget de sakkyndiges oppmerksomhet og interesse, er avsnittene om oppbygging og konstruksjon av organisasjonen han omtaler som *Knights Templar* og som er hans bakgrunn for at han i svært mange tilfeller bruker pluralt *vi* når han snakker om sin operasjon og beveggrunner og krefter rundt dette.

Observanden vier temaet betydelig og nidkjær oppmerksomhet hvor man vel kan slutte betydningen av dette området for observanden. Det er, både i kompendiet og ved samtale med observanden, uklart og svært vanskelig å forstå i hvilken grad og om overhodet noen andre er inne i bildet eller om organisasjonen, inklusive andre celler i aktivitet, i sin helhet er et fantasiprodukt hos observanden og en legitimering av *vi* som begrep.

- **Martyriet**

De sakkyndige registrerer med hvilken lidenskap og åpenbar fascinasjon observanden teoretisk "bygger" opp en organisasjon med utmerkelse og ordener ned til den minste detalj. Etter mønster primært fra amerikanske militærtradisjoner bruker han mye tid og plass på å lage en hierarkisk glorifisering av helter og martyrer, også etter mønster fra islamsk martyr dyrking og på et middelaldersk bakteppe.

De sakkyndige registrerer deretter at det hele munnar ut i hvilke dekorasjoner han selv mener seg fortjent til etter gjennomført operasjon, enten denne skulle ende i hans eget martyrium med død i kamp, eller ende slik han mener det nå endte, nemlig med fullendt operasjon og videre kamp ut fra den heltestatus og posisjon hans dåd har medført.

Observanden bruker i sitt kompendium betydelig plass på å klargjøre diverse betegnelser og kommandolinjer som alle skal åpenbare hans unike posisjon i et fremtidig samfunn. Kompendiets omtale av tidligere riddere med gjengivelse av historiske bilder i stråleglans skal danne bakteppe for forståelsen av den rang han selv har tildelt seg som *Justiciar Knight Commander*.

Observanden beskriver i kompendiet seg selv til å kunne ha fremtidig nasjonal betydning som *National Grand Master Knight Commander* eller europeisk betydning som *Pan-European Grand Master Knight Commander*.

Observanden har gått til anskaffelse av en slags uniform, og har med stort alvor latt seg avbilde, dekorert med de medaljer han mener seg fortjent til. Bildet er en del av avslutningen av kompendiet, og er satt sammen med bilder av ham selv i

kampposisjon. I kontrast til bildene har observanden plassert et bilde av sin herkomstfamilie, lykkelig og pyntet til fest sammen med mor og søster.

- **Observandens intervju med seg selv: *Further studies*, komp. side. 1605**

For de sakkyndige er de delene av intervjuet som dreier seg om ytterligere, detaljert klarlegging av observandens politiske synspunkter av mindre betydning. De sakkyndige har derimot lagt vekt på intervjuet som konsept, og den betydning observanden ved dette gir seg selv.

I dette lys kan man se observandens uttalelser om hvordan familie og venner har fristet og presset ham til å skulle leve et normalt liv, og hva han da har tenkt. Det hitsettes fra kompendiets side 1616:

This is exactly what my family and friends have implored me to do for years now. They have pressured me and I must admit I have been somewhat ridden by guilt in this regard. At the same time I know what has to be done. I could never ignore the current situation without doing anything. In this regard I felt I had two choices. Create a large family (3-5 children) or completely focus on my tasks as a part of the European resistance movement.

(...)

Observandens beskrivelser leder tanken hen på tidligere historiske/religiøse personer som har vært fristet til å ta den brede vei og et borgelig liv i motsetning til oppgaven om å frelse langs den smale sti og fremstå med forsakelse og eventuelt martyrium.

- **Knights Templar Log, kompendiets side 1682**

Dette avsnittet på vel 70 sider er en ytterligere dokumentasjon på den mer banale, egosentriske vinkling kompendiet har. Hele avsnittet preges av til dels detaljerte beskrivelser, først av venner og dernest over hans egen utvikling fra *ordinasjonen* i 2002 til en nærmest døgkontinuerlig beskrivelse av egne handlinger før det aktuelle. Disse dagboklignende notatene er ispedd lengre utlegninger av hvordan observanden kjemisk og teknisk har gått frem.

Beskrivelsen av observandens venner er en nokså innholdsløs detaljbeskrivelse av intetsigende detaljer, delvis ispedd noe avmålte eller indirekte negative

karakteristikk, til helt banale detaljer av fest og alkoholkonsum i Budapest eller Oslo.

De sakkyndige finner en slik vinkling dokumenterende i forhold til en klar egosentrisk posisjon og en mer storhetspreget verdensanskuelse i betydningen: "Detaljene er viktige fordi det er detaljer rundt min person og da blir selv de minste detaljer betydningsfulle". Det samme gjelder observandens dagboklignende notater videre, som veksler mellom tekniske detaljer og personlige hendelser. I teksten ser de detaljerte nedtegnelsene ut til å være motivert ut fra observandens forståelse av sin egen, usedvanlige betydning, og som derved tjener som dokumentasjon av hans *vei til martyriet* og dermed en oppskrift for andre til det samme.

Fra side 1706 hitsettes som eksempel på det ovenfor beskrevet:

I have been storing three bottles of Château Kirwan 1979 (French red wine) which I purchased at an auction 10 years ago with the intention of enjoying them at a very special occasion. Considering the fact that my martyrdom operation draws ever closer I decided to bring one to enjoy with my extended family at our annual Christmas party in December. I brought the other flask to [REDACTED] party a few days later and shared it with my friends. It was an absolutely exquisite experience that will not be forgotten. My thought was to save the last flask for my last martyrdom celebration and enjoy it with the two high class model whores I intend to rent prior to the mission. My interpretation of being a "Perfect Knight" does not and should not include celibacy, although some of my KT peers might disagree with me on this point. I believe that in order to strengthen the resolve, morale and motivation prior to a martyrdom operation, the Justiciar Knight should be encouraged to embrace and take advantage of a significant reward system designed to increase focus and remove any last doubts. A pragmatic approach, which involves acknowledging the primal aspects of man for the purpose of preparing him for a martyrdom operation, should always take precedence over misguided piety, which only increases the chance of jeopardizing the execution of the operation. And I believe the majority of war strategy analysts will agree with me on this.

Observanden omtaler seg på side 1707, i 3. avsnitt slik:

I have an extremely strong psyche (stronger than anyone I have ever known)

og videre, i 4. avsnitt:

Regardless of the above cultural Marxist propaganda; I will always know that I am perhaps the biggest champion of cultural conservatism, Europe has ever witnessed since 1950. I am one of many destroyers of cultural Marxism and as such; a hero of Europe, a savior of our people and of European Christendom – by default. A perfect example which should be copied, applauded and celebrated. The Perfect Knight I have always strived to

be. A Justiciar Knight is a destroyer of multiculturalism, and as such; a destroyer of evil and a bringer of light. I will know that I did everything I could to stop and reverse the European cultural and demographical genocide and end and reverse the islamisation of Europe.

- **Tilleggs kommentarer til storhetsforestillinger**

Kompendiet som konsept kan lede tanken hen på måten tidligere frelsere er blitt beskrevet i dertil hørende bøker. Man kan se likheten med Bibelen som også er inndelt i forskjellige bøker. Kompendiet har mange beskrivelser som gir assosiasjoner til religiøst pregede storhetsforestillinger.

Eksempler på dette er *Knights Templars* 12 grunnleggere i London (minner om Jesu 12 disipler), fristelser fra andre, frelse-aspektet, forberedelsene til martyriet, og det å dele en flaske vin med sine nærmeste før martyrdøden. I tillegg kan det merkelig rituelle i å dele siste flaske med innleide prostituerte ligne Maria Magdalena-teorier.

2.8.4.2 Generelt fiendebilde, paranoiditet og storhet

Uten å gå inn i observandens politiske vurderinger, konstaterer de sakkyndige at hans bilde av Europas tilstand og Norges tilstand er ekstremt og vel faktisk savner grunnlag hva gjelder mange av hans tolkninger og påstander. Imidlertid synes det meste av dette materialet mer å være en applikasjon av eksisterende, politiske strømninger enn en kreasjon av ham selv i det mye av det er klipp-og-lim fra diverse nettsteder og historiske kilder. Det vil jo også si at hans sitater og konklusjoner deles av et antall personer både i Norge og i Europa forøvrig.

Imidlertid er de sakkyndige slått over intensiteten av observandens krigsterminologi og hans opplevelse og beskrivelse av å være i krig som jo leder opp til de påklagede handlinger. De sakkyndige kan konstatere, både i kompendiet, men også i den øvrige kontakten med ham i våre egne samtaler og ved studiet av avhørene, at han faktisk både emosjonelt og reelt har opplevelsen av krig, undergang og egen oppgave i å frelse.

Observanden beskriver seg å være i en situasjon med kun to alternativer; undergang av egen kultur og eksistens, eller frelse ved hans martyrium og langsiktige seier, med det endelige seiersåret 2083.

2.8.4.3 Detaljert dagbok juli 2011 s. 1741 ff:

Observandens opptegnelser er for det meste detaljorientert omkring hans gjøremål, kjemiske planlegging, billeie, og anskaffelse av utstyr. Han beskriver med innlevelse hvordan han dreper edderkopper på Asta øst, og han vier mye plass til detaljer rundt sine daglige gjøremål av kjemisk karakter.

Observanden har avslutningsvis i kompendiets dagboknotater under datoene 21. og 22. Juli 2011 beskrevet en historie med gullutvinning i Finnmark. Dette beskriver han som er *en rest av en dekkhistorie* han hadde skrevet inn i kompendiet i tilfelle han skulle bli tatt før de påklagede handlinger. Observanden rakk ikke, eller husket etter eget utsagn ikke, å fjerne notatene før kompendiet ble distribuert. Det siteres:

Thursday July 21 - Day 81: Drive 11 hours straight to Kautokeino, sort out cheap hotel

Friday July 22 - Day 82: Initiate blasting sequences at pre-determined sites. Test dirt for gram of gold per kg. Have enough material for at least 20 blasts. Start capitalization of project as soon as I have results. Time is running out, liquidity squeeze inc. Call/email all my investor contacts with updated online prospectus/pdf.

This is going to be an all-or-nothing scenario. If I fail to generate acceptable precious metals yields, in combination with swift initiation of the capitalization for securing the areas I will be heavily indebted. I must complete capitalization of the mineral extraction project within August at latest! When I have the required seed capital I will have enough funds to employ the services of professional blasting engineers.

If all fails, I will initiate my career with a private security firm in conflict zones to acquire maximum funds in the shortest period of time to repay the debts.

First coming costume party this autumn, dress up as a police officer. Arrive with insignias:-) Will be awesome as people will be very astonished:-)

Side note; imagine if law enforcement would visit me the next days. They would probably get the wrong idea and think I was a terrorist,

2.8.4.4 Landbruksanvisninger / familiebilder

Observanden har en 15 siders bolk med landbruksråd og en derpå følgende ordliste for landbruk. Hans begrunnelse for dette, uttrykt på direkte spørsmål fra de

sakkyndige, er at han mener hans metode er den eneste eller beste og at han derfor må være så detaljert slik at hans etterfølgere må lære av hans erfaringer.

Videre avslutter han så kompendiet med diverse fotografier hvor et bilde av en pyntet familie med mor, søster og ham selv fremstår som det grelleste i sin kontrast til saken forøvrig.

Begge eksemplene, særdeles underlige eller bisarre i sammenhengen, kan ses som en direkte følge av de samme betraktninger som angitt ovenfor med realitetsbristende storhetstanker og følgelig totalt manglende selvkritikk.

2.9 SAKKYNDIG UTTAELSE FRA FOLKEHELSEINSTITUTTET VEDR RUSMIDDELPÅVIRKNING

Legeundersøkelsen som ble gjort ved pågripelsen konkluderte med at observanden kunne være lett påvirket.

Observanden selv hadde også opplyst at han hadde inntatt steroider og oppkvikkende stoffer og det ble derfor gjort en vurdering av påvirkningsgrad ved divisjonsdirektør, prof. dr.med. Jørg Mørland som delvis hitsettes men uten de generelle opplysninger om stoffene da denne uttalelsen antas vil bli dokumentert ved egen sakkyndig i saken:

Saksopplysninger:

Fra dok. 03.02.06 fremgår det at siktede i perioden 25.04. - 15.06.2011 brukte 40 mg Dianabol daglig, ved inntak av 4 tabletter per dag. I tillegg skal han ha inntatt et kosttilskudd, Mariatistel. I perioden 15.06. - 22.07.2011 skal han ha brukt 50 mg Stanasolol (Vinistrol) daglig i tillegg til Mariatistel. Siktede skal ha brukt et antihistaminpreparat (antakelig Loratadin) i alt vesentlig i løpet av en uke ca 14 dager før det aktuelle (dok 03.02.01, 03.02.06). De 2 - 3 siste dagene frem mot den 22.07.2011 skal han ha inntatt en blanding av efedrin, koffein og Aspirin som siktede har kalt "Ekastac". Fra sakens dok. 03.02.01 synes det å fremgå at denne "Ekastac" blandingen er noe som siktede har blandet selv. Man savner nærmere tidsangivelser for inntak av "Ekastac" den 22.07.2011. Bombeeksplosjonen siktelsen gjelder skjedde kl 1526, den 22.07.2011, etter hvert påfulgt av skyting utover ettermiddagen samme dag. Etter pågripelse ble siktede fremstilt til blodprøvetakning kl 0151 og urinprøvetakning kl 0137, den 23.07.2011. Det ble i den forbindelse kl 0139 utført en klinisk undersøkelse ved lege.

Ved undersøkelsen forelå det noen avvik fra det normale ved at siktedes ansikt/hud ble beskrevet som blussende. Han ble videre beskrevet som noe trett i blikket med blanke øyne, store pupiller og treg lysreaksjon. Legen anførte også at siktedes oppførsel/sinnstilstand var adekvat/normal, men noe oppskaket. Legens konklusjon var

at siktede fremsto som lett påvirket ved den kliniske undersøkelsen. Det ble videre anført at påvirkningen kunne tilskrives bruk av efedrin, men at noen av funnene som ble gjort ved undersøkelsen også kunne være forårsaket av psykisk stress. Siktede ble av legen i forbindelse med den kliniske rettsmedisinske undersøkelsen utført den 26.07.2011, se dok 03.02.06, ble det tatt hårprøver av siktede.

Det ble tatt nye hårprøver av siktede den 31.08.2011, dvs. ca 5 uker etter den 22.07.2011.

Analyseresultater:

Blodprøven tatt den 23.07.2011, kl 0151 inneholdt efedrin (et sentralnervøst stimulerende middel) i konsentrasjonen 0,2 mikromol per liter, koffein i konsentrasjonen 19,3 mikromol per liter, samt kotinin (et inaktivt omdannelsesprodukt av nikotin) i konsentrasjonen 1,3 mikromol per liter. Salisylsyre (virkestoffet i Aspirin) ble ikke påvist. Urinprøven tatt den 23.07.2011, kl 0137 inneholdt efedrin. I urinprøven ble det også påvist omdanningsprodukter av stanozolol og et redusert nivå av luteiniserende hormon, LH (dok 03.02.07).

Hårprøven tatt den 26.07.2011 inneholdt efedrin. I denne prøven ble metandienon (virkestoffet i Dianabol) og stanozolol påvist.

Hårprøven tatt den 31.08.2011 inneholdt efedrin og stanozolol.

Begge hårprøvene har blitt analysert ved Institut für Dopinganalytik und Sportbiochemie Dresden. Analyserapporten fra dette instituttet er vedlagt i kopi.

Om stoffene:

Efedrin er et sentralnervøst stimulerende medikament som først og fremst har medisinsk anvendelse på grunn av sin evne til å påvirke luftveiene på en gunstig måte for folk med astma, bronkitt og tilsvarende lungeproblemer. Efedrin kan avhengig av dosens størrelse gi sentralnervøsstimulerende virkninger på samme måte som amfetamin. Det vil dreie seg om oppkvikkende virkninger, raskere hjerteaksjon og blodtrykksstigning. Høyere doser og høyere blodkonsentrasjoner vil kunne gi rus symptomer der økt selvtillit, økt risikovillighet og sjansetakning og nedsatt kritisk sans vil kunne foreligge. Det er også antatt at det vil være økt risiko for aggresjon og voldsutøvelse. Fysisk uro, skjelvinger, svetting og lette pusteproblemer kan ledsage dette. Videre kan det særlig ved høy dosering inntre lett forvirring, sanseforvrengninger, paranoide tanker, eventuelt illusjoner og hallusinasjoner og omtakethet. Høydosesymptomene vil være tilsvarende de som kan inntreffe ved bruk av amfetamin og andre sentralnervøst stimulerende rusmidler. Slike symptomer vil vanligvis være av kort varighet og gjerne forsvinne etter noen timer når konsentrasjonen av det sentralnervøst stimulerende stoffet synker. Der er videre vist at slike psykoselignende høydose symptomer inntreffer lettere hos personer som har schizofreni (Curran C et al (2004) Br. J. Psychiatry 185, 196-204).

I faglitteraturen er det videre beskrevet (Baselt, RC (2011) Biomed. Publ., 591-94, Nyland H (1973) Tidssk. norske legefor. 93, 2027-29) at gjentatt inntak av efedrin over lengre tid kan lede til utvikling av en psykotisk tilstand med mange likhetspunkter med schizofreni og andre psykoser utløst av bruk av sentralnervøst stimulerende midler. Det synes i litteraturen å være beskrevet av størrelsesorden 50 slike tilfeller av efedrinutløste psykoser. I de fleste tilfeller vil det dreie seg om bruk av høye daglig doser, for eksempel rundt 200 - 300 mg per døgn.

Halveringstiden for efedrin angis i litteraturen å være fra 3 - 7 timer med hensyn til blod/eller plasmakonsentrasjon.

Koffein er den viktigste aktive bestanddel i for eksempel kaffe. Koffein er et lett sentralnervøst stimulerende stoff, med langt mindre potensial for å kunne gi rus, sammenlignet med for eksempel efedrin og amfetamin. Koffein gir vanligvis redusert søvntrang og oppkvikkende virkninger. Slike virkninger vil gjerne kunne registreres ved typiske "kaffe-drikker" nivåer av koffein i blodet, fra 5 til 20 mikromol per liter. På noe mer spekulativt grunnlag har det vært antatt at koffein kan ha virkninger i hjernen som vil kunne forsterke rusvirkningen av for eksempel efedrin og amfetamin.

Halveringstiden for koffein ligger i området 3-12 timer i blod.

Anabole steroider (AAS) som metandienon og stanozolol er stoffer som har lignende virkninger som det mannlige kjønnshormon, testosteron. De **øker oppbygningen av muskelmasse ved trening**, og har brukt i store doser en rekke bivirkninger mht hormonelle forstyrrelser, økt risiko for hjerte-kar sykdommer og sykdommer i andre organer. Det er omdiskutert om bruken av stoffene kan lede til økt risiko for aggresjon og vold. En omfattende undersøkelse (Rapport nr 4 (2004) Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten) der over 1500 vitenskapelige arbeidere ble gjennomgått, konkluderte med at det **ikke forelå dokumentasjon for at små- og middels store doser av AAS ledet til aggresjon eller vold**. Kunnskapsoversikten konkluderte også med at "Den samlede informasjon fra de kontrollerte kliniske forsøkene der det er benyttet de høyeste dosene, gir indikasjon på at bruk av AAS i store doser hos noen, kanskje spesielt disponerte individer, kan utløse psykiske tilstander som er betegnet som mani/hypomani, dvs tilstander som også kan innebære økt aggressivitet".

Det foreligger ellers mange observasjonelle undersøkelser innen feltet, med den felles svakhet at de er dårlig kontrollerte og har liten verdi mht å kunne si noe om årsakssammenhengen mellom bruk av AAS og risiko for voldsutøvelse.

Vurdering av analysefunn:

Efedrin: Etter den sakkyndiges vurdering er efedrinkonsentrasjonen i siktedes blod på tidspunktet for gjerningene og tiden umiddelbart forut for dette det viktige punkt i denne saken. En beregning av efedrinkonsentrasjonen for tidsrommet kl. 12.00 til 15.30, den 22.07.2011, er imidlertid avhengig av at man kjenner siste inntakspunkt for efedrin. Foreløpig foreligger det ingen sikre opplysninger om når dette har vært. Den sakkyndige har derfor inntil videre lagt til grunn at siste inntak har funnet sted før kl. 12.00, den 22.07.2011. Det kan da beregnes at efedrinkonsentrasjonen i siktedes blod i det aktuelle tidsrommet har vært av størrelsesorden 0,6 til 1,5 mikromol per liter, ved å foreta en tilbakeregning med halveringstider for efedrin i området 6 til 4,5 timer. De beregnede konsentrasjoner, fra 0,6 til 1,5 mikromol per liter vil kunne representere et inntak av størrelsesorden 25 til 100 mg efedrin, dersom inntaket har funnet sted noe før kl. 12.00. De ganger efedrin brukes (ble brukt) terapeutisk ligger enkeltdosene gjerne rundt 20 til 60 mg. Man finner således at efedrininntaket kan ha representert det som ville kunne kalles en terapeutisk efedrindose, eventuelt en noe høyere dosering.

Koffein: På samme måte som for efedrin er ikke inntakstidspunktet for siste inntak kjent. Legges det til grunn at dette var noe før kl 1200, finner man at koffeinkonsentrasjonen i siktedes blod i tidsrommet kl 1200-1530 har vært av størrelsesorden 80-125 mikromol/liter ved å benytte en halveringstid på 5 timer. Dette vil være nivåer som ellers kan oppnås kort tid etter inntak av 500-800 mg koffein, som igjen tilsvarer 4-6 kopper kaffe av middels til kraftig styrke (130 mg koffein/kopp). Det er i faglitteraturen (Baselt, RC (2011) Biomed. Publ., 236-239) beskrevet noen tilfeller av det som kan kalles kaffeforgiftning med betydelige sentralnervøst stimulerende symptomer ved koffeinkonsentrasjoner i blodet fra 250 mikromol per liter og høyere. På dette grunnlag mener den sakkyndige at siktede kan ha vært koffeinpåvirket i en slik utstrekning at en viss moderat ruseffekt ikke kan utelukkes.

Anabole steroiders betydning med hensyn til påvirkning i form av endret sinnstilstand evt rus i den aktuelle perioden kl 1200-1530, er etter den sakkyndiges vurdering neppe uttalt. Tolkningen av de foretatte målinger av AAS og omdanningsprodukter, tilsier at siktedes forklaring mht bruk av disse stoffene kan være korrekt. Den rapporterte bruken representerer høy dosering. Dette er en bruk som ikke er ekstremt høy, selv om den overgår behandlingsmessig bruk i medisinsk sammenheng ca 8 ganger mht dosering. Rapporter fra såkalte brukermiljøer for AAS kan fortelle om enda høyere doseringer.

Rusmiddelpåvirkning i perioden kl 1200 - 1530, den 22.07.2011:

Den sakkyndiges oppfatning av mandatet reflekteres i ovenstående overskrift.

Påvirkningen i tidsrommet kl 1200 til 1530 vil etter den sakkyndiges vurdering kunne beskrives som en lett til moderat påvirkning av et sentralnervøst stimulerende middel, noe avhenging av hvilken konsentrasjon man ligger til grunn forelå. Påvirkningen er vanskelig å sammenligne med alkoholpåvirkning på grunn av fundamentale forskjeller i virkningsmekanismen for efedrin og alkohol, men påvirkningen kan etter den sakkyndiges skjønsmessige vurdering antagelig sidestilles m.t.p. den påvirkning som kan oppnås etter et inntak av amfetamin (gjennom munnen) av doser av størrelsesorden 10 - 30 mg amfetamin til ikke tilvendte brukere. Den sakkyndige legger da til grunn en viss forsterkning av efedrinvirkningene pga de betydelige koffeinkonsentrasjonene som kan ha foreligget.

Mulighet for tilleggspåvirkning som følge av jevnlig bruk av efedrin og steroider i perioden før den 22.07.2011:

Den rapporterte bruken av efedrin representerer ikke langvarige høydosebruk. Analyseresultatene peker heller ikke i retning av høydosebruk. Mulighetene for en efedrinutløst psykose av noen varighet må derfor anses som minimale.

Den anførte bruk av anabole steroider vil etter den sakkyndiges vurdering neppe ha ført til noen tilleggspåvirkning, men en mulighet for forsterket aggresjon og hypomani/mani kan ikke utelukkes fullstendig.

2.10 LABORATORIERAPPORT FRA NORGES LABORATORIE FOR DOPINGANALYSE, OUS

Det er gjort analyse av urinprøve tatt 26.07.11 og sendt dopinglaboratoriet på Aker via Folkehelseinstituttet. Der finnes følgende resultat:

Oppdrag: Analyse for anabol-androgene steroider og andre anabolvirkende stoffer i urin (MD 10, MD 14).

Resultat: I urinprøven ble det gjort bekreftede funn av 3'-hydroksystanozolol, 4β-hydroksystanozolol og 16β-hydroksystanozolol.

Konsentrasjonen av det luteiniserende hormon (LH) var 1,4 I E/l. Spesifikk vekt og pH ble bestemt til hhv 1,011 og 6,2. De endogene steroidene viste lave konsentrasjoner i forhold til populasjonsbaserte referanseverdier.

Tolkning: De identifiserte stoffene er metabolitter av stanozolol og funnene er forenlige med inntak av det anabol-androgene steroidet stanozolol.

Analysen er en kvalitativ analyse og et kvantitativt estimat av stoffene må tolkes med forsiktighet. Allikevel er mengden av metabolittene forenlig med inntak av stanozolol de(n) siste dagen(e) før prøvetakingen og dermed med opplysningene på rekvisisjonen.

Den lave verdien for LH og de lave endogene steroidkonsentrasjonene indikerer en undertrykkelse av kroppens egenproduksjon av testosteron og dets metabolitter.

Bemerkning: *Bekreftelsene er gjort med kromatografisk separasjon og massespektrometrisk deteksjon.*

I tillegg ble det i screeninganalysen funnet efedrin samt metabolitt fenypropanolamin og en ikke ubetydelig konsentrasjon av koffein. Disse funnene er ikke bekreftet.

Peter Hemmersbach, prof. dr. laboratorieleder

2.11 BREV FRA OBSERVANDENS SØSTER TIL MOR FRA 2009 ELLER 2010

Det er vedlagt avhørene av mor et brev som datteren [REDACTED] har skrevet til sin mor. Brevet uttrykker en fortvilelse av avstand og problemer med kontakten med bror. Fra brevet, på tre maskinskrevne sider, hitsettes fra side 2 om observanden:

Anders skal ingen steder, mamma. Han vil ingenting med livet, bortsett fra det han har gjort de siste faa arene, pluss det han driver med naa. Da du ga han telefonen etter at du og jeg hadde snakket sammen, saa spurte han om han kunne ringe meg senere, fordi han var midt i en "diskusjon". Jeg spurte hva slags diskusjon, og han ville ikke svare. Da han ringte meg tilbake sa han at han drev med a spille. Sa tydeligvis driver han med det fortsatt!! Dette er ikke normalt vet du, mamma!! Han er jo 30 aar!! Det er ingen oppegående mennesker som driver pa denne maten. Det er mange venner av meg som jeg vokste opp sammen med som har greie jobber i Norge. Ikke noe stort a skryte av. De er ikke rike i det hele tatt, men stortrives med det de har, og synes de har et flott liv med de jobbene de har, og venner og familie.

3. INNHEMTEDE OPPLYSNINGER

De sakkyndige har, med observandens skriftlige samtykke, innhentet ytterligere opplysninger ut over det som foreligger i de tilsendte dokumentene.

3.1 FASTLEGE ██████████

Observanden har vært tilknyttet dette senteret mesteparten av sitt liv. Den tilsendte journal går tilbake til 1991.

Resymert kan man si at journalen ikke inneholder opplysninger om noen alvorlig lidelse verken av somatisk eller psykiatrisk karakter.

I årene fra 1991 behandles han med allergimedisin. Det fjernes på midten av nittitallet et par godartede fettkuler. Videre behandles han en periode for acne.

Fra 1998 er han med mellomrom behandlet for akutt stress/situasjonsbetinget ubalanse hvor han som årsak til søvnløshet angir stort arbeidspress og 15 timers arbeidsdager. Han får resept på sovemidler en til to ganger pr år. I 2003 ønsker han behandling mot håravfall. Etter 2003 er det kun en forskrivning av sovemidler i 2008. I 2010 får han legeattest til førerkort.

13.04.11 forefinnes følgende notat:

Telefonsamtale:

Lang samtale, han mener han er blitt smittet av morens bihulebetennelse selv om han har brukt munnbind inne. Hadde først vondt i halsen, så tett i nesen og hoste, dette startet for noen dager siden, er noe bedre, men opplever noe spreng fortil i hodet når han snyter seg. Blir enige om å se det an et par dager, bruke nesespray. mange spørsmål og diverse info. Syns det er rart at han har blitt forkjølet han som lever så sunt!

Prøver å forklare at dette ikke høres ut som behandlingstrengende sinusitt, i alle fall prøve først uten og nesespray

Den 15.04 ble det forskrevet antibiotika. Lege ██████████ har i tilleggsnotat av 24.08.11 anført *Han ønsket ikke å komme på konsultasjon.*

3.2 OPPFØLGING HELSETJENESTEN I LA FENGSEL

De sakkyndige har, med observandens skriftlige samtykke, innhentet ytterligere opplysninger ut over det som foreligger i de tilsendte dokumentene. Vi har så fått tilgang til hans medisinske journal på Ila fra 26.07.11 til d.d. Ved innkomst vurderes han samme dag av psykiatrisk sykepleier uten spesielle funn. Derneft foretas en legevurdering av ham neste dag, også uten spesielle funn. Det hitsettes fra konsultasjonen 27.07.11:

Når han er ferdig påkledt sier han at det er klart. Cella er helt ordnet. Han reiser seg og håndhilser. Han gir blikkontakt. Han snakker velformulert Oslodialekt og setningene henger sammen. Det er ikke tegn til usammenhengende språk. Ved tiltale er det ikke tegn til latens. Han gir god formell kontakt. Det oppleves ingen emosjonell kontakt. Stemningsleiet er stabilt gjennom hele samtalen. Stemningsleiet virker noe oppstemt, nærmest munter.

Han forklarer at han har utført en operasjon. Han bruker militære begreper om det han har gjort og forteller at han er del av et nettverk med de samme holdninger som han selv har.

På spørsmål om hvordan han har det sier han at han har det helt fint på cella. Han er overrasket over hvor godt han blir behandlet. Han holder seg i form med å gjennomføre et fire timers treningsprogram og får på den måten trent alle kroppens muskelgrupper.

Tidligere sykdommer. Han forteller at han ikke har vært syk før. Han bruker ingen faste medisiner. Han har aldri hatt behov for behandling av psykolog. Han har brukt to typer anabole steroider fra våren 2011 fram til 22.7. Disse hadde han kjøpt via Internett. Den 22.7 inntok han et preparat som besto av efedrin, koffein og aspirin med det formål å høyne yteevnen.

På spørsmål om han hører stemmer som andre ikke kan høre svarer han benektende. Det er som beskrevet over heller ikke tegn til det i form av at samtalen stanser opp for at han skal kunne lytte til hva stemmene skulle si. På spørsmål om han kjenner tristhet eller depresjon avkrefter han det. Han sier derimot at han føler seg svært vel. Han forklares at avdelingsleder har fått høre at han vil ta sitt liv. Han lurte på hvor vi har det fra.. Han er prinsipielt i mot selvmord og kommer ikke til å gjøre det.

Min vurdering av innsattes psykiske tilstand er at han fremstår ikke som deprimert. Det er fremkommer ingen tegn til hallusinasjoner som ved psykose, spesielt er han ikke styrt av stemmer.

Selv mord er et resultat av en depressiv tilstand, enten etter en lengre depresjon eller som følge av en akutt fortvilelse. Det kan også skje under en psykose i form av indre stemmer som kommanderer pasienten til å utføre handlingen. Ved min undersøkelse i dag finner jeg ikke tegn til depresjon eller psykose. Faren for selvmord vurderes derfor til å være lav.

De neste dagene vurderes han daglig og observeres spesielt med tanke på suicidalitet. 02.08.11 gjøres en formell innkomstvurdering av lege ██████████ også uten funn med tanke på psykose, depresjon eller suicidalitet.

De påfølgende dagene tilkjenner observanden mer nedstemthet, men benekter selvmordstanker. Begynner å angi sin livslyst i prosenter og sier han ligger mellom

10% på dårlige dager og 25-30% på bedre dager. Mener apatigrensen kommer på 0% og under der er selvmordstankene.

01.08.11 problematiseres eventuelle ettervirkninger av hans inntak av steroider før pågripelsen, og hormonlabben på Aker kontaktes og formidler:

Etter kontakt med faglig ansvarlig lege [REDACTED] angis det at det kan oppstå symptomer som konsentrasjonssvikt, slapphet og nedstemthet/depresjon. Dog vil dette mest sannsynlig evt inntreffe noen uker etter opphør av inntak, når medikamentene forsvinner ut av kroppen. Det er mao ikke forventet noe problematikk som nevnt den første tiden. Symptomer kan lindres ved tilførsel av testosteron. Dette er imidlertid omdiskutert i det medisinske miljøet, og vil forlenge tiden til kroppens egenproduksjon starter opp igjen, dersom dette skulle bli aktuelt angis følgende analyser relevante: FSH, LH, testosteron og SHGB. Analyse av prøver tatt i regi av rettstoks den 22/7 viste angivelig stor konsentrasjon av stanozolol i blod, samt lav egenproduksjon av testosteron.

Samtale med Breivik i dag ca kl. 14.00. Han angir at han kjeder seg, og ønsker tilgang på mer lesestoff. Han er i behov av røyk. Dette tar fengselsbetjenter seg av. Som tidligere anført har han tidligere spist søtsaker ved stopp av steroidekur for å dempe ubehag. Han skal få kjøpe dette inn ved fengslets hjelp. Tar opp spørsmål om lengden på isolasjonsperiode i norske fengsler, en diskusjon jeg ikke går inn i. Minner igjen på at helsetjenestens oppgave er å ivareta fysisk og psykisk helse. Han angir å ha tanker om at svært langvarig isolasjon (over år) er vanskelig å forutsi hvordan han vil takle. Har tanker om at det på sikt vil bygges opp enheter i fengsel for ivaretagelse av politiske fanger som han selv. Foreløpig går det greit, og han sier han vil si fra om han merker problemer/ nedstemthet etc. På spørsmål angir han å testet ut bruk av steroider tidligere for å finne ut hvordan han tålte dette. Forut for sin "aksjon" den 22/7 hadde han benyttet ovennevnte steroid i en periode på 9 uker.

Det beskrives ingen endringer i observandens tilstand de påfølgende ukene. Han vurderes av **psykiater Flikke** uten spesielle funn 09.09.11, og fra 14.09.11 trappes helsetilsyn ned fra daglig til to ganger pr uke. Også dette forløper i det videre uten funn frem til siste notat 02.11 ved fengselslege [REDACTED]

*Tilsyn på Samtalerommet på G. Samtalen foregår gjennom glassvegg. Han virker våken og kvikk. Normalt stemningsleie og til dels godt humør. Han forteller at han mediterer flere timer/dag. Dette fornyer han og bidrar til at han blir kreativ og får nye ideer når han skal produsere noe. **Han betegner seg som en intellektuell person.** Han har satt seg grundig inn i psykologi og politisk analyse. Det første benytter han seg av for å håndtere isolasjonen han opplever. Det andre for å forutse hvilken innflytelse hans handlinger har hatt på det kommunevalget som var og de fremtidige valgene. Han opplever at myndighetene har dårlig tid i forhold til rettssaken hans slik at denne ikke skal ha uheldig innflytelse på neste stortingsvalg. Vi snakker om at han må stimuleres gjennom kroppens forskjellige sanser. Han er enig i det. Han opplever seg ikke deprimert. Han har ikke selvmordstanker*. **Vurderes som psykisk stabil. Lav selvmords fare.***

3.3 MR-UNDERSØKELSE

De sakkyndige rekvirerte en **MR-undersøkelse** av observandens hode, men dette ønsket observanden ikke å medvirke til. **Han anså det tvert i mot som en krenkelse av ham som ideologisk fange da han så det som en insinuasjon om hjerneskade.**

RRIGE

NE

4. KOMPARENTSAMTALER

4.1 SAMTALE MED OBSERVANDENS MOR VED BEGGE SAKKYNDIGE 14.08.11

Politiet informerte de sakkyndige om at observandens mor natt til 23.07.11 ble innlagt ved Diakonhjemmets sykehus, psykiatrisk avdeling. Dette er avdelingen der den sakkyndige Husby er avdelingssjef i sin hovedstilling. Den sakkyndige Husby var på dette tidspunktet på ferie.

Da den sakkyndige Husby returnerte fra sin ferie ble det umiddelbart klargjort for komparentens seksjonsoverlege og behandlende lege at han ikke skulle delta ved behandlingsmøter eller andre møter der komparenten ble drøftet. Det ble også klarlagt at den sakkyndige Husby ikke ville ha innsyn i komparentens journal.

Den sakkyndige Sørheim tok noen dager før samtalen kontakt med komparentens behandlende lege, overlege [REDACTED] for gjennom ham å spørre komparenten om hun var villig til å delta i samtale med de sakkyndige. Overlege [REDACTED] meldte telefonisk tilbake at komparenten var villig til dette,

Samtalen fant sted ved den sakkyndige Husbys kontor ved Diakonhjemmets sykehus. Komparenten ble innledningsvis informert om den sakkyndige Husbys situasjon som avdelingssjef ved sykehuset, men uten innsyn i komparentens journal eller behandling for øvrig. Komparenten hadde ingen kommentarer til dette.

Komparenten ble deretter orientert om de sakkyndiges mandat og opplysningsplikt til retten, også vedrørende informasjon gitt av komparenten. Komparenten godtok dette, og var villig til samtale. **Komparenten møtte de sakkyndige alene. Samtalen var av tre timers varighet.**

Komparenten sa innledningsvis at hun gledet seg til samtalen, fordi hun synes psykiatri er interessant. Hun sa også umiddelbart at det hadde vært en forferdelig påkjenning å være observandens mor den siste tiden, spesielt på bakgrunn av hva som ble skrevet i media. **Komparenten gav uttrykk for å være lei seg og forbannet for mye hun opplevde som uriktig journalistikk.**

Komparenten forteller at observanden er født i 1979, og var et ønsket og planlagt barn. Hun hadde fra før en seks år gammel datter, [REDACTED] fra en tidligere relasjon. Observandens far, komparenten, [REDACTED] og observanden flyttet til London rette etter at observanden var født. Det kom til brudd mellom komparenten og observandens far da observanden var ett og et halvt år. Komparenten flyttet på dette tidspunktet tilbake til Oslo.

På spørsmål sier komparenten at hun ikke kjenner til at det skal ha vært psykisk sykdom i observandens familie, verken på fars- eller morssiden.

Familien, bestående av komparenten, observanden og hans halvsøster [REDACTED] flyttet først inn i en leilighet eid av observandens far [REDACTED] i Oslo. Komparenten forteller at hun hadde bruksrette til leiligheten frem til observanden fylte 18 år.

Da observanden var omkring tre og et halvt år flyttet familien til en fem roms leilighet på [REDACTED] i Oslo. Komparenten tok opp lån gjennom OBOS og Oslo Kommune for å finansiere leiligheten. Hun var på dette tidspunktet i full jobb som hjelpepleier, og **observanden gikk i Vigelandsparken Barnehage.**

Komparenten kan ikke huske at det var knyttet spesiell bekymring til observandens utvikling gjennom småbarnsårene. Hun sier: *Det ble rettssak fordi Anders' (Observanden, de sakk. anm.) far ville at gutten skulle flytte til dem. I den forbindelse var vi en periode på Statens Senter for Barne- og Ungdomspsykiatri, men der trivdes ingen av oss.*

Slik komparenten husker det trivdes observanden godt, både i barnehage og hjemme frem til han begynte på skolen.

Observanden begynte på *Smedstad skole* til vanlig tid. **Han var en flink elev, sier hun. Observanden hadde venner, familien hadde gode naboer, og det var en veldig, veldig god tid.** Det gikk fint med observandens søster [REDACTED] og **komparenten forteller at observanden var en gutt det var lett å ha gode samtaler med.**

Det var gjennom skoletiden fra observanden gikk i 1. til 6. klasse aldri nevnt fra skolen eller på foreldremøter at observanden hadde faglige, sosiale eller adferdsmessige vansker. Han ble aldri henvist til utredning av noe slag, og det var aldri behov for ekstraundervisning eller pedagogiske tiltak for ham.

Som de andre i klassen begynte han ved *Ris Ungdomsskole* i 7. klasse. Komparenten sier: *Det skjedde ikke noe spesielt, han begynte etter hvert å gå med avisen, og gjorde det i mange år. Jeg forstod det som om alt var i orden, og hørte ikke noe annet fra skolen heller.*

Komparenten forteller at observanden i løpet av ungdomsskoletiden ble *lang og tynn*. *Det var nok et lite kompleks*, sier hun. Etter å ha blitt vist rundt på et helsestudio av sin seks år eldre søster, begynte observanden å trene regelmessig. *Han trente akkurat passe den gang*, sier hun, og legger til: *Ikke sånn Rambo som i vinter.*

Slik komporenten husker det, gikk det fint med observanden faglig også på ungdomsskolen. *Hun blir spurt om han skiftet vennekrets eller fikk nye kamerater. Ikke som jeg husker*, sier hun. Hun legger til: *Men jeg husker at han ble tatt for tagging en gang.*

Episoden komporenten sikter til fant sted da observanden var 14 år gammel. *Han begynte å kjøpe spraybokser og tagget med kamerater*, sier hun. *Han laget flotte "piecer", men det er jo ikke lov. Vi var flere foreldre som samarbeidet om å prøve å avsløre innkjøp av sprayboksene. Og så ringte politiet og sa det hadde tatt ham.*

Komporenten forteller at observanden *slapp unna med samfunnsstraff, og 3000 kroner i forelegg*. Hun legger til at *han måtte bruke sparepenger på å betale boten*. Hun sier også: *Faren hans fikk vite om det, og ble forferdelig sint. Han slo liksom døren igjen for Anders da.*

Da observanden var 15 år, i 1994, flyttet familien til [REDACTED] i Oslo. Komparenten sier at storesøster [REDACTED] på dette tidspunktet hadde flyttet hjemmefra, og at de derfor trengte mindre plass.

Etter avsluttet ungdomsskole begynte observanden på Oslo Handelsgym. De sakkyndige sier at observanden selv sier at han før dette gikk et år på *Hartvig Nissen Videregående skole*. Dette tror mor ikke er riktig. Det fremkommer imidlertid at mor samme år fikk påvist [REDACTED] og ble operert for dette i 1995. Hun sier at hun generelt husker lite fra denne perioden fordi hun var alvorlig syk.

Komparenten bodde sammen med observanden i [REDACTED] frem til hun i 2001 flyttet til [REDACTED]. Denne flyttingen falt sammen med at observanden flyttet hjemmefra, og til et kollektiv i [REDACTED] på Frogner.

Komparenten sier at hun trodde det gikk bra på Oslo Handelsgym frem til observanden etter halvannet år kom hjem og sa at han ville slutte på skolen. Hun husker at han sa at han hadde nok erfaring, ville begynne for seg selv, og mente han ikke trengte mer skolegang.

Komparenten sier hun ble forbannet for at han sluttet på skolen før avlagt, videregående skole. Hun sier hun ble urolig, og veldig lei seg. Hun syntes observanden hadde blitt så egenrådig. Hun kommenterer: Halvparten av det han har sagt til politiet er løgn. Han har ikke vært i 20 land, og har ikke den utdannelsen han sier.

I løpet av den tiden observanden gikk i videregående skole husker mor at han jobbet på ACTA, og i DRS. Han sa han ville spare penger, og han jobbet full stilling og tok nattevakter i tillegg.

Observanden startet firmaet [REDACTED] og komparenten syntes det virket bra. Komparenten gav observanden og hans kompanjong kontor og skrivepult i kjelleren, men registrerte at bestillingen dabbet av, og de måtte stenge.

Etter at observanden flyttet for seg selv er hun ikke helt sikker på hva han drev med, men sier: Han drev med noe annet. Så fikk han en kjempeidé, og sa han skulle lage "fake" diplomer for kunder over internett. Slik hun husker det, holdt han på med dette i en to, tre år, og firmaet gikk bra.

Komparenten forteller at hun etter [REDACTED] 1995 trengte mye hjelp, og at observanden i perioder hadde store omsorgsoppgaver for meg. Han var ufattelig snill og omsorgsfull, sier hun. Hun forteller at dette var bakgrunnen for at observanden søkte, og fikk innvilget utsettelse av militærtjeneste. Så vidt hun vet ble utsettelse innvilget flere ganger inntil han til slutt ble dimittert.

Komparenten blir spurt om hun kjente til at observanden på denne tiden var politisk engasjert i Fremskrittspartiet. Jeg visste hvor han stod politisk, sier hun, men det var ingen brennende interesse på den tiden, og jeg hørte ikke om at han var innmeldt i noe parti.

Komparenten forteller at hun i perioden 1990 til 2005 hadde en kjæreste, [REDACTED] som observanden hadde et godt forhold til. Komparenten sier at hun aldri hørte noe galt om det mens forholdet varte, men sier: De siste årene har Anders blitt sånn merkelig moralsk, har hatt mye ideer om at det ikke skulle være sex utenfor ekteskapet og sånn. Han var aldri sånn før, legger hun til.

Han var så snill, sier komparenten. Han tenkte alltid på meg. Rett etter at han flyttet for seg selv dro han til Kristiansand, og kjøpte en valp til meg for at jeg ikke skulle føle meg alene. Han hjelp meg med alt mulig på den tiden, og var enestående, sier hun.

I 2002 flyttet observanden fra kollektivet i [REDACTED] til en leilighet han leide alene i [REDACTED]. Komparenten sier at han fortsatt drev med diplomene, men det ble problemer fordi en amerikaner som også drev med det hadde avslørt ham, ville ta ham, og så måtte han slutte med det. Det gikk flott først, og han leide kontorer i Pilestredet og i sentrum. Det gikk til det raknet.

Komparenten sier at hun vasket observandens leilighet mot betaling de siste årene han bodde i [REDACTED]. De sakkyndige spør hvordan dette kom i stand. Gutter på den alderen er ikke noe særlig på å rydde og vaske, så jeg tilbød meg, sier hun.

Etter at virksomheten med de falske diplomene ble nedlagt vet komparenten at observanden drev med "boards" en stund. Men det ble stor konkurranse, sier hun,

og han måtte avslutte det også. Komparenten sier at observanden i den perioden han bodde alene i leiligheten i [REDACTED] **var mer og mer inne, og drev med ting som ikke bar seg.**

Komparenten forteller at observanden fra han var 15, 16 og frem til han var 21 eller 22 år hadde flere kjæresten. *Ikke så langvarig, sier hun, men jeg traff da flere av dem. Det var søte jenter,* legger hun til. Så vidt hun kjenner til har ikke observanden hatt noen kjæreste siden 2001. *Jeg håpet jo stadig, da, men når jeg spurte ham, sa han at han ikke var klar for å etablere seg,* sier hun om observanden den siste tiårsperioden.

Komparenten sier at det i 2006 var hun som foreslo at **observanden kunne flytte hjem til henne.** Hun blir spurt om hvorfor. **Det ble ikke suksess med noe,** sier hun, **og jeg tenkte det var bra for ham å bo hjemme og spare penger.**

I løpet av det første året observanden bodde hjemme igjen, opplevde hun observanden *veldig opptatt foran PC'en.* *Han avsluttet det siste firmaet,* sier hun, *det ble slått konkurs.* Komparenten sier hun husker dette fordi det kom en bostyrebehandler hjem til dem. Slik komporenten kjenner til forholdene hadde observanden betalt skatt, og hadde fortsatt noen penger igjen da firmaet ble avviklet.

På den tiden sa han at han ville ta seg noen friår, sier komporenten om observanden. Komparenten sier hun fikk *helt panikk, og syntes det var forjævlig.* Hun bad observanden ta kontakt med NAV, *for å se etter jobbmuligheter.* Observanden bad henne imidlertid *slutte å mase,* og han tok aldri kontakt med arbeidskontoret.

Komporenten sier at observanden fra 2006 til 2007 nesten bare var inne på rommet sitt. **Han spilte spill på PC'en,** sier hun, **og han ville gjerne ligge til sengs om morgenen, men da dro jeg ham opp.**

I 2007 sier komporenten at observanden forkynte at han *ville skrive bok.* Slik hun forstod ham, startet han *600 år før Kristus* på den tiden, *for at boken skulle bli komplett.* Hun sier imidlertid at hun fortsatt opplevde ham som høflig, og ikke endret, ut over det at han isolerte seg på rommet.

Observanden gav uttrykk for at han ville skrive en *historiebok på engelsk*. Over en periode på flere år opplevde komparenten at observanden *levde seg stadig mer inn i det*. Hun opplevde sønnens engasjement i skrivingen som *unormal*. Hun sier: *Han var en normal gutt, men fra 2006 forandret han seg, og aller mest forandret han seg i 2010.*

Komparenten forteller at observanden etter hvert ble sint når han ble forstyrret, som hvis komparenten bakket på døren. *Han var så opptatt av PC'en, sier hun. Komparenten sier at hun etter hvert opplevde seg inntengt sammen med sønnen, og at han ble mer og mer intens.*

Slik komparenten forstod observanden, skrev han på en bok som skulle handle om *Norge, Europa og verdensbildet*. Han snakket i blant om boken, men komparenten opplevde ham som *ubehagelig intens*, og unngikk etter hvert alle temaer som kunne spore samtalen inn på politikk.

Han sa etter hvert at jeg var "småmarxist", og "feminist", sier komparenten. Og han sa at jeg var for Arbeiderpartiet. Men jeg har stemt Fremskrittspartiet, jeg, med drahjelp fra ham.

Det var andre ting som også forandret seg, sier hun. Fra 2010 ble han helt rar. Han sa at jeg ikke måtte nyse, og ville ikke komme inn i stua til meg. Han ble streng, sær og kunne klage på maten.

Komparenten sier hun ikke helt husker når det begynte, men vet at observanden etter hvert også *mente at han ikke var så pen lenger. Han begynte å snakke om plastiske operasjoner, og om å få nye tenner.*

Høsten 2010 sa observanden til komparenten at boken han skrev på var ferdig. Han dro, slik hun kjenner historien, til Tyskland, der han skulle forsøke å selge den på en bokmesse.

Fra vinteren og våren 2010 gikk det alt for langt, sier komparenten. Han stod og la ut om all politikken. Jeg tenkte at det var bare tull og galskap, og at dette måtte ta slutt. Han var helt hinsides, og trodde på alt tullet han sa.

Komparenten er i liten grad i stand til å gi eksempler på hvordan observanden var når han ble intens, men sier: Jeg følte meg presset. Både samværet og kontakten med ham ble endret. Vi hadde hatt det så hyggelig sammen, og nå var det bare politikk og negative ting til meg.

Komparenten fortsetter: Han klarte ikke ha passe avstand til meg lenger, - enten ville han ikke komme ut, eller så satte han seg helt oppi meg i sofaen, og en gang kysset han meg på kinnet. Det ble så voldsomt. Jeg lurte på om han kunne flytte snart. Jeg begynte å irritere meg over væremåten hans, og han var hele tiden irritert og sint. Det var voldsomme reaksjoner på små ting.

Komparenten forteller at observanden i løpet av det siste året han bodde hjemme ble økende opptatt av å unngå smitte. Han ville ikke snakke med meg, sier komparenten. Og han anklaget meg for å snakke med for mange som kunne smitte oss. Han ville ikke komme inn på kjøkkenet, og spiste maten på sitt eget rom. Han leverte tallerkenene i døren til meg. Og jeg husker at han gikk med hendene foran ansiktet og en periode brukte munnbind inne.

Komparenten sier hun stadig oftere tenkte at sønnen hadde blitt svært rar og ubehagelig. På spørsmål sier hun imidlertid at hun aldri tenkte at han hadde blitt syk. Jeg unnskyldte ham, og tenkte at det snart ville bli bedre, sier hun.

Høsten 2010 reagerte komparenten på at observanden hadde gått til innkjøp av det hun betegner som en skuddsikker koffert. Den var utrolig spesiell, sier hun, og jeg spurte hva han skulle med den. Det var hvis noen brøt seg inn i bilen, svarte han. Komparenten sier at observanden flere ganger gav uttrykk for at han var redd noen skulle bryte seg inn i bilen hans.

I tillegg lurte jeg på mye inne på rommet hans, forteller komparenten. Han kjøpte en hagle som stod inne på rommet hans, og bestilte en rifle. Og på nyåret i 2011 kjøpte

han en svær, svart pistol, legger hun til. Komparenten sier hun ikke likte dette, og sa til observanden at han ikke kunne bo hjemme med så mye våpen.

Komparenten forteller at observanden flere ganger iførte seg det han kalte overlevelsesutstyr, som var klær i svart og grønt. Når hun spurte, sa han at det hadde med jegerprøven å gjøre, men komparenten syntes dette var rart.

Komparenten forteller at observanden i løpet av det siste året ofte ville snakke om en forestående borgerkrig, men at komparenten ikke orket dette. Han snakket høyt og intenst, sier hun, og det var riktig ubehagelig. Jeg forsøkte det jeg kunne å unngå de temaene.

Komparenten forteller at hun fra rett før jul 2010 merket at det kom en masse postforsendelser til observanden. Det kom blytunge, svarte sekker, sier hun, og jeg stusset veldig. Han fylte kjellerboden med underlige ting også, sier hun. Våren 2010 fant jeg to ryggsekker med stein innenfor døren, og fire svære dunker med lokk bak dem igjen. Komparenten sier at observanden ble sint og sur når hun spurte hva han skulle med alt utstyret.

På vårparten 2011 husker mor at observanden en dag kom ut fra rommet sitt iført en rød uniformsjakke med masse emblemer. Komparenten sier at sønnen så svært merkelig ut og at hun tenkte: Nå gir jeg opp, han gjør så mye rart.

De sakkyndige spør om komparenten på noe tidspunkt har tenkt at sønnen har blitt syk, eller har endret seg på måter som hun ikke har forstått. Hele tiden fra 2006, sier hun, men aller verst fra våren 2010. Han har levd i en drømmeverden, med alt det han aldri har klart å oppnå. Han snakket om Kristian den 4, hærførere og alt mulig rart, og jeg greide ikke å følge med.

Jeg tenkte jo på om han begynte å bli helt gæærn, sier hun, og det ble etter hvert et stort ubehag, ekkelt, og det føltes utrygt. Som om jeg ikke kjente ham lenger. Så jeg tenkte det måtte være noe galt med hodet.

Komparenten sier at observanden etter januar i 2011 begynte å trene, men at *det virket helt overdrevet, helt Rambo. Han sa han spiste noe proteinpulver og kjøpte kosttilskudd som han hadde i svarte sekker på rommet sitt. Han gikk på helsestudio, men ellers var han nesten aldri ute.*

I april 2011 kom han og sa at han ville bli bonde, sier komparenten om observanden. Han hadde underskrevet kontrakt, og skulle leie gård med 91 mål dyrket mark. Komparenten sier hun stilte seg undrende til at han skulle bli bonde, men var glad for at han endelig fant noe å gjøre, og flyttet ut av hennes leilighet.

Den 7. mai leide han bil og tok flyttelasset sitt med til gården på Rena, sier komparenten. Hun gledet seg til å dra for å besøke ham, men det passet aldri. Han sa han var sliten, og at det var mye stein som gjorde at han måtte dyrke timotei, sier komparenten.

Komparenten traff observanden i Oslo 2. Juni 2011. Heller ikke da fikk hun bekreftelse på at hun kunne komme på besøk på gården. Observanden var deretter i kontakt med henne på telefon flere ganger før han kom hjem til henne kvelden før de påklagede handlinger. **Han løy og bedro meg, sier hun, og gråter.**

Komparenten benekter at hun noen gang har opplevd observanden som nedfor eller trist. Hun har ikke tenkt at han virket oppstemt.

Hun har aldri hørt at han har snakket høyt med seg selv. Hun kommenterer at observanden i perioder hadde lyden på PC'en på veldig høyt, men skrudde ned når jeg bad ham om det.

På spørsmål sier hun imidlertid at observanden, etter at flyttet til Rena i starten av mai 2011, snakket mye om lyder. *Han var svært opptatt av det, sier hun. Snakket om knirking, og ubehagelige lyder på gården. Og han sa at han var redd leveren skulle svikte, og det skjønte jeg ikke noe av.*

Komparenten forteller også at observanden *var helt opphengt i edderkopper* etter at han flyttet opp på gården. *Han sa at det tøv edderkopper ut av veggene, sier hun, og*

at det var et edderkopphelevete der oppe. Han fortalte om biller, edderkopper og andre dyr, og virket helt på styr når han snakket om det.

Komparenten sier at hun i en annen telefonsamtale med observanden, sannsynligvis i juni 2011, ble fortalt av ham at *Det hadde kommet en spaner som ville ta bilder inn på tunet.* Hun syntes fortellingen høstes rar ut.

Komparenten sier avslutningsvis at hun når hun ser tilbake tenker at observanden må ha vært sinnssyk. Så annerledes som han ble. Hun gråter, og sier: *Man tror jo ikke at sånt kan skje, jeg tror det ikke helt ennå, jeg.*

5.2 [REDACTED]

De sakkyndige har forsøkt å komme i kontakt med hans nærmeste barndomsvenn for å få en utdypende samtale med ham. Han arbeider [REDACTED] men har ikke respondert på telefonhenvendelser eller meldinger lagt igjen på hans telefon. De sakkyndige har derfor ikke fått innhentet opplysninger ut over foreliggende vitneforklaring.

5. OBSERVANDENS BAKGRUNN OG FORKLARING

Samtalenes struktur:

Da de sakkyndige skulle starte med samtaler med ham, ble omstendighetene nøye drøftet med Ila. Det ble fra Ila's side, ved dir. Bjarkeid, ønsket at vi skulle foreta observasjonen gjennom en glassvegg. Dette kunne vi ikke akseptere og vi ble da innvilget å sitte med han i samme rom, men med vakter tilstede. Det ble fra Ila's siden fremhevet at det var et ønske av sikkerhetsmessige grunner at samtaler var felles da de ellers fryktet gisselsituasjoner, spesielt ovenfor den kvinnelige sakkyndige. De sakkyndige tok en beslutning om at vi av svært mange grunner fant det både nødvendig og tilrådelig og uomgjengelig at samtaler ble gjort med begge de sakkyndige tilstede. Dette var ikke en vurdering basert på ressursbruken alene (selv om det var et betydelig ressursbruk for å få i stand samtaler med personale og lokale osv), men var fordi vi etter 2 samtaler så at vi verken intellektuelt eller emosjonelt nærmest ville være i stand til å gjennomføre ene-samtaler. Det var en meget krevende situasjon å sitte i samtale med ham, og det var nødvendig for oss å veksle på fokus mellom aktør og observatør for å klare å gjennomføre det med kvalitet over tid. Det var også svært vanskelig å klare å holde fokus og av avgjørende betydning at vi kunne strukturere dette sammen. Det var altså en aktiv faglig vurdering at resultatet av vurderingen på den måten ville bli bedre da vi både kunne snakke og observere og utfylle hverandre.

Vi forberedte oss til hver samtale uavhengig av hverandre men ut fra avtalt temaområde og kunne på denne måten reflektere omkring det enkelte tema hver for oss.

5.1. FØRSTE SAMTALE MED BEGGE DE SAKKYNDIGE 10.08.11

Innledende bemerkninger

Første samtale med observanden fant sted ved Ila fengsel og forvaringsanstalt, hvor observanden utholder varetekt. De sakkyndige møtte etter avtale, og ble, som ovenfor anført, vist til ett av to tilstøtende rom, adskilt av en vegg med vindu. Fengselet hadde besluttet at observanden av sikkerhetshensyn skulle plasseres i det

ene rommet, og de sakkyndige i det andre. Lyd mellom rommene var planlagt overført via høyttaleranlegg.

De sakkyndige fant ordningen uholdbar, og bad på bakgrunn av faglige betraktninger knyttet til den rettspsykiatriske undersøkelsens kvalitet om at beslutningen ble endret. Dette ble etterkommet. Etter en times omorganisering møtte de sakkyndige observanden i et stort rom. Det var plassert tre konferansebord mellom de sakkyndige og observanden, og to fengselsbetjenter var tilstede under samtalen. Observanden møtte i transportbelter, med høyre hånd fri. Han brakte med seg en liten papirlapp, og noen blanke ark.

Samtalen var av nær tre timers varighet.

Observanden håndhilste på de sakkyndige, og var smilende ved samtals innledning. Han sier at han ikke er orientert om de sakkyndiges ankomst, og at han ikke har drøftet forhold ved den rettspsykiatriske undersøkelsen med sin advokat.

Han er kledd i stripete genser av merket *Lacoste*, er velstelt og med et direkte, litt stirrende blikk.

Orientering av observanden

Observanden ble innledningsvis forklart de formelle sidene ved den rettspsykiatriske observasjonen. Han ble informert om de sakkyndiges funksjon for retten, og at de sakkyndige ikke er underlagt den samme taushetsplikt som til vanlig gjelder for leger. Han ble informert om at de sakkyndige kun utreder informasjon av betydning for vurdering av hans helsetilstand under observasjonsperioden og på tiden for de påklagede handlinger, herunder risiko for fremtidig voldsutøvelse. Han ble også informert om at de sakkyndige ikke utreder faktum i saken, eller tar stilling til skyldspørsmålet.

Observanden gav utrykk for å forstå og godta dette, men fremstod ikke nevneverdig interessert i disse forholdene. Han sa derimot umiddelbart at han antok at alle rettspsykiatere i verden misunte de sakkyndige oppgaven med å vurdere ham. Han sa med et smil: *Selvsagt kjenner jeg prosedyren*. De sakkyndige spurte hvorfor han smilte av dette. Observanden svarte: *Jeg hadde ikke trodd jeg selv skulle høre det*

bli sagt. Jeg kjenner psykologi veldig godt. Har studert det i flere år. Har jobbet med salg, det er den beste måten.

Han presenterer deretter raskt at han hadde syv spørsmål de sakkyndige måtte svare på dersom han skulle samarbeide om undersøkelsen. Han ble spurt om bakgrunnen for sitt behov for å stille spørsmål til de sakkyndige, og utdypet: *Jeg vil jo ikke bidra til mitt eget karaktermord. Multikulturalistene ser på de sakkyndige som politisk korrekte. Det blir som psykiaterne etter annen verdenskrig. Ideologisk partiskhet har enkeltindividene som sine lakeier.*

De sakkyndige forklarte at å besvare spørsmål av personlig karakter ikke forenlig med sakkyndigrollen i en straffesak. Dette stilte observanden seg helt uforstående til, og sa at han ville finne det vanskelig å samarbeide om undersøkelsen dersom han ikke fikk høre de sakkyndiges syn på verden. *Han sa: Hvis dere er ideologisk på venstresiden er dere partiske. Han gjentok at det etter annen verdenskrig var flere titalls antikommunister som ble fengslet.*

De sakkyndige forsøkte via flere innfallsvinkler å avvise observandens krav om intervju av de sakkyndige før vi kunne gå videre. Observanden var ikke lydhør for argumenter. Han vedblev å nevne eksempler på hva som skjedde i Norge etter annen verdenskrig. Han nevnte aktører som *Hamsun, Nasjonal Samling, Arbeiderpartiet* og *avsettelse av daværende justisminister*. *Det var vanskelig, og i perioder umulig å følge ham, og de sakkyndige måtte en rekke ganger be om utdypende forklaringer.*

Det fremkom at observanden mente at han selv er en trussel for det nåværende regimet. Han la til: *Maktapparatet er orientert i marxistisk retning, og etter krigen sendte de justisministeren på galehus. Observanden mener at eksempelet er en direkte parallell til hans egen situasjon.*

Observanden hoppet deretter til å *definere våre politiske motstandere*. Han forklarte at *kulturmarxister, for eksempel partiene Rødt og SV, utgjør 30 % av våre motstandere. Suicidalmarxister, partiene Venstre og Høyre, utgjør 65%. Det*

inkluderer liberalistene, og de gjør det på grunn av naivisme. Og så er det de globale kapitalistene, de er ca 5%.

De sakkyndige ber observanden fortelle hvilke spørsmål han ønsker svar på. Han ser på en medbrakt, liten lapp, og sier: *Det er syv spørsmål. Det første er: Hva synes dere om Hamsun, og justisministerens avgang etter annen verdenskrig? Det andre er: Synes dere alle nasjonaldarwinister er psykopater?*

De sakkyndige stopper observanden, og ber om forklaring på begrepet *nasjonaldarwinist*. Observanden gjør referanser til 20-tallet, og sier: *Ordet nasjonaldarwinisme har vært brukt tidligere, på 20-tallet, det var mye av Storbritannias tankegang.*

De sakkyndige sier at de er forvirret over observandens begrepsbruk. Observanden utdyper: *Darwinist, det er en pragmatiker. Med logisk kynisme overfor politiske beslutninger. Et politisk problem kan ha to tilnærminger, menn er pragmatiske, logiske, mens kvinner bruker emosjoner for å løse problemet. Darwinismen ser på mennesket fra et dyrs perspektiv, og handler ut fra en hunds øyne.*

Observanden sier videre: *Et eksempel er da Amerika atombombet Japan. De brukte en pragmatisk tilnærming. Bedre å drepe 300 000, men spare millioner. Vi mener det er suicidalhumansime.* De sakkyndige ber om å få vite hvem observanden sikter til når han bruker pronomenet *Vi*. Observanden smiler, og sier: *Det er vi i Knights Templar.* På spørsmål fra de sakkyndige opplyser observanden at han selv har skapt begrepet *suicidalhumanisme*. Han legger til: *Det er mange vakuum innen politisk analyse, og ordet skal fylle et tomrom.*

De sakkyndige ber observanden fortsette med rekken av spørsmål til de sakkyndige. Han sier: *Spørsmål nummer tre er om dere sakkyndige mener at amerikansk militærkommando mangler empati. Spørsmål nummer fire: Forklar de vesentlige forskjellene på pragmatisme og sosiopati.* De sakkyndige spør hva observanden legger i ordet *sosiopati*. Observanden smiler, og sier: *Er ikke det det samme som psykopati, da?*

Observanden sier så at de neste spørsmålene har mer personlig karakter. *Spørsmål nummer fem: Er dere nasjonalister eller internasjonale? Nummer seks: Støtter dere multikulturalisme? Nummer syv: Har noen av dere hatt tilknytning til marxistiske organisasjoner i løpet av livet?*

Den ene sakkyndige spør hvordan observanden skulle avgjøre om vi snakket sant, dersom vi hadde besvart spørsmålene. Observanden smiler, og sier: *Det vet jeg allerede. Tusenvis av timer med salg har gjort meg i stand til å forutsi med 70 % sannsynlighet hva personen jeg snakker med, tenker på. Så jeg vet at ingen av dere er marxistisk orienterte, men begge er politisk korrekte, og støtter multikulturalismen. Jeg kan ikke forvente mer.*

De sakkyndige spør om observanden gjetter eller vet hva andre tenker på. Jeg vet, sier observanden, det er stor forskjell på det.

Observanden sier at han har lest mye psykologi. Han forklarer: *Jeg er akkreditert 15 – 16000 studietimer, det tilsvarer 9 års studier. Jeg kan vurdere øst- og vestkantfolk, og vurderer ved å se på klær, sminke, klokke, og andre små detaljer hvor folk kommer fra i Oslo.*

Observanden sier at han vil akseptere de sakkyndige, og avslutter med å si: Jeg tror jeg har vært heldig.

De sakkyndige ber deretter om observandens samtykke til at det kan innhentes helseopplysninger om ham fra de instanser hvor ha eventuelt har mottatt behandling. Det fremkommer at han, ut over noen få kontakter hos primærlege, ikke har mottatt behandling, verken fra somatisk eller psykiatrisk helsetjeneste.

Han samtykker til at det kan innhentes opplysninger om ham fra [REDACTED] som han, uten å være sikker, antar er navnet på senteret der han har sin fastlege. *Han sier at han har konsultert sin fastlege bare noen få ganger de siste årene, da med spørsmål knyttet til innsøvningsvansker, pollenallergi, og forbigående infeksjoner. I øvrig opplyser han å ha vært frisk.*

De sakkyndige informerer observanden om at de nå vil gjennomgå hans familie, oppvekst og tidlige barndom med ham. Dette vil han medvirke til. Han er i denne delen av samtalen gjennomgående presis, men noe avventende, og ikke veldig engasjert. Han forklarer seg distansert, og med formell begrepsbruk, også om personlige forhold. Han snakker sammenhengende, og fremstår ikke synlig trettbar. I det følgende gjengis observandens egne opplysninger slik de ble gitt til de sakkyndige.

Om sin bakgrunn og familie

forteller observanden at han er født i Oslo, på Aker sykehus. Sitt første leveår bodde han i London, der hans far [REDACTED]

[REDACTED] Han har deretter bodd i Oslo. Han har en halvsøster, [REDACTED] født i 1973, som han er oppvokst sammen med.

Observandens foreldre var gift, men ble separert [REDACTED] Hans mor, søsteren [REDACTED] og observanden flyttet tilbake til en leilighet faren eide [REDACTED] i Oslo.

Observanden sier at han først ble passet hjemme, av mor, men at han begynte i Vigelandsparken barnehage da mor begynte å jobbe. Han er ikke helt sikker på hvor gammel han kan ha vært da, men tror han var tre eller fire år da han begynte i barnehagen. Han husker tiden i barnehagen som *fin*, og nevner at han hadde en bestevenn der [REDACTED]

Observanden har aldri bodd fast sammen med far. Han kjenner til at det var uenighet om hvor han skulle bo da han var liten, og har hørt at det ble rettssak om omsorgen, en sak moren vant. Etter skilsmissen fulgte et par år der han ikke traff far i det hele tatt. Senere hadde han samvær med far og hans nye kone i feriene.

Om sin mor, [REDACTED]

[REDACTED]

Observandens mor var alene med søsteren før hun traff observandens far i en sammenkomst hos felles kjente. Observanden sier: *Jeg forsvarer ikke dette, moralsk sett. Er ikke tilhenger av mer enn ett ekteskap. For øvrig sier han om sin mor: Hun har vært hardt-arbeidende, og har gjort en god jobb med [REDACTED] og meg.*

I en periode fra observanden var 12 til 24 år gammel hadde mor en kjæreste, [REDACTED] men paret var aldri samboere, og giftet seg aldri. Observanden mener det var hans mor som avsluttet forholdet. Observanden sier: [REDACTED] var snill og hyggelig, en slags reservefar, han jobbet [REDACTED] Han flyttet til [REDACTED] etter at det var slutt med mamma. De sakkyndige spør om observanden har hatt kontakt med [REDACTED] etter at forholdet til hans mor ble avsluttet. Han svarer: *Nei. I de fasene var jeg nødt til å prioritere finanskontakter og forretningskontakter fremfor [REDACTED]*

Om sin far [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED] bodde deretter flere år i Oslo. Slik observanden har forstått det, traff far sin første kone, [REDACTED] i denne perioden. Far fikk tre barn med henne; [REDACTED] som alle er observandens halvsøsken.

Observanden sier at han har hatt sporadisk kontakt med alle sine tre halvsøsken gjennom oppveksten, men aldri bodd sammen med noen av dem. [REDACTED]

[REDACTED] I perioden fra observanden var seks til 14 år gammel, reiste han tolv ganger for å besøke sin far i Frankrike. Der traff han også [REDACTED] Han forteller at han de senere årene stort sett har truffet sine halvsøsken på farssiden i Norge i forbindelse med en felles middag i løpet av julefeiringen.

[REDACTED]

Observandens foreldre var gift i en kort periode omkring hans fødsel. Etter at observandens far skilte seg fra hans mor giftet han seg med sin tredje kone, [REDACTED] som observanden beskriver som sin *stemor*. [REDACTED]

[REDACTED] Observanden sier at stemoren *hjalp far med å*

få kontakt med barna, fordi far selv ikke var så sosialt anlagt. Far og [REDACTED] skilte seg da observanden var 14 – 15 år gammel. [REDACTED]

[REDACTED] Observanden sier at han satte pris på stemoren, og har hatt regelmessig kontakt med henne også etter skilsmissen. Observanden sier at stemoren var ansatt som [REDACTED] etter skilsmissen fra faren, [REDACTED]

Observandens far [REDACTED] giftet seg med sin fjerde kone, [REDACTED]

[REDACTED] Observanden sier at han etter at han fylt 16 ikke har hatt regelmessig kontakt med far, og tror dette muligens skyldtes at **far ikke kunne tilgi en episode der observanden ble tatt for tagging.** Han mener også at det fra samme alder var knyttet konflikter til at far ikke ville betale foreldrebidrag til hans mor, men vet ikke mer om dette.

[REDACTED] **Han har ikke opplysninger om fars videre livsløp etter at all kontakt mellom dem ble brutt da observanden var 22 år gammel.**

Om sin søster [REDACTED] forteller observanden at han har bodd sammen med den seks år eldre halvsøsteren gjennom hele oppveksten. Fordi aldersforskjellen mellom dem var så pass stor, hadde de ikke så mye med hverandre å gjøre før de vokste litt til. Observanden sier: *Hun hadde mor for seg selv i seks år, så det ble nok en overgang da jeg kom.*

Observanden sier at det aldri var noen problemer med [REDACTED] under oppveksten, som han vet om. [REDACTED]

[REDACTED]

Observanden begynte i Vigelandsparken barnehage da hans mor begynte å arbeide. Han er usikker på hvor gammel han kan ha vært da, men tror han må ha vært en to – tre år. Han husker tiden der som *fin*, og husker at han hadde en **bestevann**. Familien bestående av ham, søsteren [REDACTED] og mor ble boende i farens leilighet [REDACTED] i Oslo frem til hans mor kjøpte leilighet på [REDACTED] da han var fem eller seks år gammel. Han fortsatte i den samme barnehagen til han begynte på skolen.

Observanden kjenner ikke til at noen i hans familie har hatt eller har psykisk sykdom av noe slag. På spørsmål benekter han også at noen i hans familie har endt sitt liv ved selvmord, eller forsøkt å gjøre det. Han benekter også selv å ha forsøkt å ta sitt liv, eller å ønske å gjøre det nå.

Status presens ved begge de sakkyndige 10.08.11

Observanden er våken, ved klar bevissthet, og orientert for tid og sted og situasjon. Intelligens klinisk vurdert i normalområdet. Observanden benytter tallverdier og anslag i prosent i større grad enn det som er vanlig i tale. Han benytter i samtalen et teknisk, av- emosjonalisert og lite dynamisk språk.

Han fremstår emosjonelt avflatet, med fullstendig emosjonell distanse til egen situasjon og til de sakkyndige. Han er høflig, og samarbeider etter beste evne. Han ler og smiler relativt ofte, da knyttet til temaer omkring egen persons betydning og / eller egne handlinger.

Observanden har et lett stirrende blikk, og blunker en del. Han fremstår med noe redusert mimikk, og et lett tilstivnet kroppsspråk i det han beveger seg svært lite på stolen under de timene samtalen varer.

Observanden mener å vite hva folk han snakker med tenker på. Fenomenet vurderes som psykotisk fundert, til tross for at observanden forklarer det med at han har lært seg teknikken gjennom tusenvis av timer med salg.

Observanden mener seg i posisjon til å stille betingelser for de sakkyndiges samtaler med ham. Han fremstiller seg som unik og et midtpunkt for alt som skjer, i det han mener at alle psykiatere i verden misunner de sakkyndige deres arbeide. Han sammenligner sin situasjon med landssvikoppgjøret etter krigen. Fenomenene vurderes å være uttrykk for grandiose ideer.

Observanden fremstår med uklar identitetsopplevelse, i det han skifter på å omtale seg selv i entall og flertall.

Observanden benytter ord han selv poengterer å ha konstruert, som for eksempel *nasjonaldarwinist, suicidalmarxist og suicidalhumanisme*. Fenomenet vurderes til å være neologismer.

De sakkyndige har innledningsvis vanskelig for å følge observanden. Han frembyr i den delen av samtalen hvor han presenterer seg, sitt politiske budskap og sin misjon med lett assosiasjonsforstyrrelse og formelle tankeforstyrrelser i form av perseverasjon. Etter hvert som samtalen skifter tema til anamnestisk informasjonsinnhenting, blir dette mindre uttalt, men er fortsatt til stede, i det observanden ved en rekke anledninger forlater tema, og må bringes tilbake ved spørsmål. Det forekommer ikke latenstid eller tankeblokk under samtalen.

Observanden fremstår helt uten depressivt tankegods i form av skyld-, skam- håpløshetsfølelse, eller tanker om døden. Han benekter opplevd tristhet, gledesløshet, redusert initiativ eller tiltaksløshet. Det er følgelig ingen holdepunkter for senket stemningsleie.

Observanden frembyr ikke økt psykomotorisk tempo, eller subjektivt opplevd, løftet stemningsleie. Observandens tale er sammenhengende og med normal syntaks. Han har ikke tanke – eller talepress. Han er affektstabil. Det foreligger ingen

holdepunkter for sviktende impuls kontroll, verken i forhold til verbal eller fysisk utagering. Det foreligger følgelig ingen holdepunkter for løftet stemningsleie.

Observanden benekter suicidale tanker eller planer.

Observanden fremsto uten objektive tegn på hørselshallusinose. Han ble ikke eksaminert om sanseforstyrrelser. Forekomst av hallusinose lot seg følgelig ikke sikkert vurdere for noen kvalitet.

5.2 ANNEN SAMTALE MED BEGGE DE SAKKYNDIGE 12.08.11

De sakkyndige møter observanden, som sist, i et stort rom ved Ila fengsels- og forvaringsanstalt. Besøket ble av Kriminalomsorgens regionkontor godkjent til å foregå uten bruk av glassvegg mellom observanden og de sakkyndige. Som i første samtale var plassert tre konferansebord mellom de sakkyndige og observanden, og to fengselsbetjenter var tilstede under samtalen. Observanden møtte i transportbelter, med høyre hånd fri.

Samtalen var av om lag to og en halv times varighet.

Observanden blir bedt om å fortelle mer om sin oppvekst, og forteller at han gikk i *Vigelandsparken barnehage* frem til han begynte på skolen. På spørsmål sier han at han ikke kjenner til at det gjennom tiden i barnehagen noen gang var knyttet bekymring til hans adferd eller utvikling.

Han blir spurt om han kjenner til om det ble gjort noen utredning av ham ved *Statens senter for barne- og ungdomspsykiatri*. Observanden svarer at han vet at det var en rettssak vedrørende den daglige omsorgen for ham mellom hans mor og far, men kjenner ikke til at det var knyttet bekymring til hans situasjon eller fungering i den forbindelse.

Om sin skolegang forteller observanden at han begynte på *Smedstad barneskole* til vanlig tid. Han husker navnet på sin klasseforstander, og sier: *Alt var helt vanlig frem til 5. 6. klasse. Var en favoritt hos lærerne. Var blant de tre beste i klassen, og*

gikk raskt gjennom pensum. Var glup. Han bekrefter å ha hatt kamerater, og mener at de var en fire, fem stykker som holdt sammen.

Fra 11 års alder knyttet observanden seg tettere til vennene ██████████ og ██████████. Han ble også svært nær venn av ██████████ en muslimsk nabo i borettslaget på ██████████ der han bodde. Observanden sier: *Fra den alderen ble det mer alliansebygging, måtte sikre en sosial posisjon. Jeg var en lederskikkelse fra 3. klasse, både intellektuelt, i ballspill og spill som Nintendo. Var blant de aller beste både akademisk og sosialt. Bedt om å utdype, forklarer han: Var blant de beste til å knytte meg til andre, det var flere lederskikkelser, men jeg var limet i gjengen.*

Observanden sier: *Det oppstod nye miljøer etter hvert, og det ble mer Darwinistisk – tenkende. Alliansene som etter hvert ble bygget var på grunn av mine "efforts". Men jeg var ikke gallionsfiguren. Spurt om hva som gjorde at han fikk denne rollen forklarer han at det skyldtes hans svært gode kommunikasjonsferdigheter.*

Observanden avviser at det gjennom tiden på Smedstad skole var knyttet noen form av bekymring til hans sosiale, faglige eller adferdsmessige utvikling.

Observanden begynte på *Ris Ungdomsskole* i 7. klasse. Han mener at vennskapet med ██████████ på denne tiden var *dårlige nyheter*, og påvirket ham negativt. Han sier: *Skolen og lærerne var bra, men jeg kom inn i Hip – Hop – miljøet på skolen, det var klimaks for den rebelske perioden min. Vi tagget. Vi respekterte ikke lærernes avgjørelser. Observanden sier det er patetisk å tenke på at han tøffet seg for tapere i dag.* Observanden legger til at *Hip – Hop-miljøet* er en *fundamentalt antiautoritær og liberalistisk kultur, med en direkte linje til ranere og mordere. Det er idealisert gangstermentalitet.*

Observanden forteller at han ble tatt for tagging ved to anledninger. Den første gangen var i 1994, da han og to venner tagget på bussentralen på Skøyen. Forholdet ble anmeldt. Han ble tatt også ett år senere, 16 år gammel, ved en jernbaneundergang ved Storo. Hendelsen var filmet av et sikkerhetsselskap, og ble anmeldt. Observanden sier at *alvoret gikk opp for ham* etter en samtale med politiet. Han bestemte seg for å slutte med tagging.

Som en konsekvens av at han brøt med sitt tidligere miljø ved Ris ungdomsskole ble han *uvenn med [REDACTED] over natten.* Han legger til: *Jeg var limet også i Hip-Hop-gjengen, og [REDACTED] så på meg som en trussel. Han var hatefull og bitter, og tok over nettverket mitt. Måtte forlate miljøet i vanære. På spørsmål om hvordan dette foregikk, kan observanden ikke gi konkrete eksempler.*

Observanden legger til: *Man lærer å bli sivilisert på ungdomsskolen. Det er en sensitiv periode. Barn er slemme og kyniske, og siviliseringsprosjektet begynner på ungdomsskolen. Det er evolusjonen.*

Observanden sier at han etter dette bestemte seg for å *satse mer på skolen.* Han legger til: *Hvis jeg hadde satset for fullt, ville jeg fått nesten bare S'er. Men på grunn av den sosiale tilhørigheten, og en episode der jeg slo en lærer i brystet, gikk det ut over karakterene.* Han mener å minnes at han gikk ut av grunnskolen med fem Mg, og fire G som karakterer.

Observanden blir bedt om å fortelle hva som skulle gjøre ham skikket til å få særskilt gode karakterer hvis han satset på skolen. Han forklarer: *Det er arvelige forutsetninger, selvsagt. Og det man fokuserer på, lykkes man i. Pensum var lett, og jeg hadde svært gode resultater på barneskolen. Jeg hadde fortsatt kunnet være eksepsjonell med bedre innsats. Mange, mange S'er i hvert fall.*

Observanden søkte, og kom inn på *Hartvig Nissen videregående skole* etter avsluttet ungdomsskole. Han sier: *Det ble kjempesuksess sosialt på Nissen, men jeg slet for å ta igjen det akademiske.* Jeg trakk til meg flere, møtte mange som ville bygge nettverk. *Observanden husker ikke resultatene fra 1. klasse på videregående skole, men sier: Det gikk bra. Men folk var litt useriøse, og det var dårlig akademisk miljø.*

Observanden sier at han var en sosialt dominerende skikkelse i denne perioden, og er sikker på at han huskes på en svært positiv måte fra denne perioden. Han bestemte seg likevel for å bytte skole, og sier: *Ville ikke ha de liberale lærerne fra Nissen. Ønsket disiplin, konservative lærere.* Han begynte derfor i 2. klasse ved

Oslo Handelsgym, på allmennfaglig linje. Han legger til: *Videregående er mer sivilisert.*

De sakkyndige spør hvorfor han benytter ord som *nettverksbygging, evolusjon og sivilisering* når han forteller om sin egen skolegang. Han sier: *Det er et resultat av psykologistudier.* Han mener at han startet selvstudier av psykologisk litteratur i starten av 20 – årene.

Bedt om å fortelle om sin videre skolegang, sier han: *Det var som forventet. Hardt, og det var klikker allerede. Valgte å fokusere på venner fra Nissen.* Observanden sier han ikke *ble noen lederskikkelse på Oslo Handelsgym.* Han fikk imidlertid noen nye venner, blant annet ██████████ som han sier har vært hans beste venn siden. Han legger leende til: *I hvert fall frem til 22. Juli, da.*

Observanden sier han jobbet hardt med skolearbeidet. Han mener at han tok hele pensum for annen klasse på seks måneder, og *kjedet seg da han begynte i 3. klasse.* Han sluttet skolen i desember 1998. *Forut for dette hadde skolen meldt at han måtte skjerpe seg på oppmøte.* De sakkyndige spør hva han i dag tenker om at han ikke fullførte videregående skole. Han sier: *Det var en ambisiøs beslutning. Hadde bestemt meg for at jeg aldri skulle ha noen sjef, jeg ville bli rik og starte eget selskap.*

Observanden har etter dette ikke fullført noen formell utdanning.

Om sin yrkeserfaring forteller observanden at han på starten av videregående skole begynte i *Acta Dialogmarkedsføring.* Hans jobb var å *booke møter for mennesker med formuer over en viss størrelse. De kjøpte lister med nummeret til folk som hadde mer enn 500000 i formue.*

Han fikk jobben, 17 år gammel, gjennom en jente han traff på *Tusenfryd.* Hun skaffet meg en avtale med faren sin, og faren ordnet møte med Acta. Ledelsen der evaluerte mine retoriske evner. *Jeg fikk mye bedre resultater enn 7 år eldre studenter.* Observanden smiler. *Jeg ble raskt tillitsvalgt i Acta. Det kan verifiseres. Var eksepsjonelt god, og skulle få millioner til virksomheten.*

Observanden sier at han **jobbet omtrent ett år i Acta Dialogmarkedsføring**. Han sier at **han sluttet fordi han ville ha nye utfordringer, og hadde lært alt han kunne lære der**. Han begynte som deltidsmedarbeider i *Direkte Respons Senteret* (DRS) i midten av annengym. Der drev han med kundeservice og *direkte support*. Som eksempel på arbeidsoppgaver han utførte i DRS, nevner han *oppringninger til folk etter en liste i forbindelse med salg av Mc Music CD'er og Riverton bokklubb*.

Høsten 1998, mens han ennå var elev ved Oslo Handelsgym, hadde observanden også ekstrajobb i *Telia*. Parallelt med dette startet han eget selskap, [REDACTED]. Han sluttet skolen, og sier: *Jeg jobbet back-office, hjemmefra. Konseptet var genialt. Mens jeg jobbet for Telia, og var vel ansett, hadde jeg tilgang på en database med utlendinger i Norge. Det var A – prioritet – kunder, de tyngste kundene. Kopierte hele databasen, og så skulle vi ringe kundene og tilby billigere tellerskritt*.

Observanden sier at firmaet *hadde tusenvis av kunder, men det ble konflikt mellom meg og partneren*, [REDACTED]. Han **var inkompetent**. Vi la ned etter ett år, det ble "break-even". Det ble en fiasko. Observanden greier ikke forklare konkret hva som gjorde at forretningsideen ikke holdt, men sier: **Lærte mye. Bedt om å fortelle hva, sier han: Ikke starte selskap med kjente. Og ikke uten salgserfaring, psykologi og administrativ erfaring.**

Observanden ble spurt om hvordan han skaffet egenkapital til firmaet. *Trengte minimalt med penger, sier han. Vi hadde kontor i kjelleren hjemme. Han legger til: Jeg hadde 100 000 oppspart i 1996, etter småjobbing og hard sparing. Hadde fulgt med på aksjemarkedet fra jeg var 15, og analyserte et IT-selskap da jeg var 17 år. Satset alt på opsjoner i firmaet, men det ble et krakk da, i 1996, og jeg tapte alt på en måned og 10 dager.*

De sakkyndige spør hvordan det var for en ung gutt først å tape så mange penger, og deretter måtte legge ned sitt nystartede firma. Observanden sier: De fleste sier at suksess må gjennom flere runder med mislykkede prosjekter, så det var positivt på lang sikt. Jeg kjørte på ennå hardere, måtte bygge opp startkapital på nytt. Når du

tar sikte på å nå et mål stanger du hodet i veggen helt til veggen eller hodet knuser. Må lide når man har ambisiøse mål.

Observanden legger selv til: Hvis man kjenner de store, finansielle suksessene innenfor visjonære retninger, ser man på slikt som prøvelser og herdingsprosesser. Jeg ble herdet og balansert, og det gav et godt grunnlag for å bli en veldig god leder. Og jeg lærte at jeg hadde for lite kunnskap om forretningsutvikling og psykologi, og måtte begynne å lese.

Observanden forteller at han 19 år gammel begynte i DRS på ny. Han sier: Jeg avanserte. Ved siden av jobben begynte han å studere. Han studerte ulike fag, og kjøpte bøker online, på Amazon.com. Han sier: I to eller tre år lurte jeg på å formalisere og akkreditere utdannelsen. Det er bare eksamen i norsk, nyere historie og samfunnslære som trengs for å få artium etter at man har fylt 20 år. Men jeg lot det henge i luften, og så bestemte jeg meg etter hvert for ordinering i Knights Templar isteden.

Observanden sier at han til sammen har akkreditert 16 000 studietimer mens jeg har jobbet og skrevet ved siden av. Har jobbet knallhardt.

Om innkalling til militærtjeneste forteller observanden at han første gang mottok slik mens han drev firmaet ██████████ i 1998 og 1999. På denne tiden var hans mor alvorlig syk, og han brukte omsorgsoppgaver for henne som søknadsgrunnlag for utsettelse. Etter flere års korrespondanse ble han i 2003 til slutt endelig fritatt. Han sier: Angrer i retrospekt. Det ville gitt gode kunnskaper om krigføring. Ville gjerne hatt det. Kanskje verden kunne endret seg da.

Om forhold og kjæresten sier observanden at han hadde flere jentekjæresten fra 16 års alder. Ikke noe særlig langvarige forhold, maks et halvt år. Det var en del jenter på Tåsen, rundt Berg-området. Observanden begynner deretter å snakke om andre, for ham sentrale personer i dette miljøet. De sakkyndige ber ham på ny fortelle om sine kjæresten, og observanden sier: ██████████ var navnet. Og jeg datet ██████████ Og jeg husker ikke detaljer men ble kjent med ██████████ og ██████████ det ble dating med

dem også. Observanden mener han tok i hvert fall en av dem med hjem på besøk til mor, og at han debuterte seksuelt i denne perioden.

Han benekter å noen gang ha hatt seksuell erfaring med gutter eller menn. Han sier: *De siste ti årene har det ikke vært anledning til forhold, på grunn av ordineringen i Knights Templar. Jeg har ikke vært seksuelt aktiv etter 22-års alderen. Ser på kroppen som et tempel, og vil heller fokusere på langvarige forhold.*

Samtalen avsluttes, og det blir enighet om at hans arbeidsforhold etter at han avsluttet ██████████ skal gjennomgås ved senere anledning.

Status presens 12.08.11 ved begge de sakkyndige

Observanden er våken, ved klar bevissthet, og orientert for tid og sted og situasjon. Intelligens klinisk vurdert i normalområdet. Han benytter i samtalen et teknisk, av-emosjonalisert og lite dynamisk språk, i det han beskriver sin oppvekst i barneårene i termer av *nettverksbygging, allianser, sosial posisjon, sivilisering og evolusjon.*

Han fremstår emosjonelt avflatet, med fullstendig emosjonell distanse til egen situasjon og til de sakkyndige. Han er høflig, og samarbeider etter beste evne. Han ler og smiler relativt ofte, da knyttet til temaer omkring egen persons betydning og/eller egne handlinger.

Observanden har et lett stirrende blikk, og blunker en del. Han fremstår med noe redusert mimikk, og et lett tilstivnet kroppsspråk i det han beveger seg svært lite på stolen under de timene samtalen varer.

Observandens beskriver seg selv gjennom ungdomstiden med svært gode kommunikasjonsferdigheter, som en sosial kjempesuksess, leder, sosialt dominerende skikkelse, og med eksepsjonelle ferdigheter i ekstrajobben han hadde ved siden av videregående skole. Fenomenene vurderes som uttrykk for grandiose vrangforestillinger.

Observanden benytter gjennom samtalen en del ord på uvanlig vis, i det han snakker om *akkreditering* av utdanning, ungdommen som *siviliseringsprosjekt*, og det å slutte på videregående skole som en *ambisiøs beslutning*.

Observanden forlater ved flere anledninger tema, og må bringes tilbake ved spørsmål. Fenomenet forstås som lett assosiasjonsforstyrrelse og formelle tankeforstyrrelser i form av perseverasjon. Det forekommer ikke latenstid eller tankeblokk under samtalen.

Observanden fremstår helt uten depressivt tankegods i form av skyld-, skam- håpløshetsfølelse, eller tanker om døden. Han benekter opplevd tristhet, gledesløshet, redusert initiativ eller tiltaksløshet. Det er følgelig ingen holdepunkter for senket stemningsleie.

Observanden frembyr ikke økt psykomotorisk tempo, eller subjektivt opplevd, løftet stemningsleie. Observandens tale er sammenhengende og med normal syntaks. Han har ikke tanke – eller talepress. Han er affektstabil. Det foreligger ingen holdepunkter for sviktende impuls kontroll, verken i forhold til verbal eller fysisk utagering. Det foreligger følgelig ingen holdepunkter for løftet stemningsleie.

Observanden benekter suicidale tanker eller planer.

Observanden fremsto uten objektive tegn på hørselshallusinose. Han ble ikke eksaminert om sanseforstyrrelser. Forekomst av hallusinose lot seg følgelig ikke sikkert vurdere for noen kvalitet.

5.3 TREDJE SAMTALE MED BEGGE DE SAKKYNDIGE 23.08.11

De sakkyndige møter observanden, som sist, i et stort rom ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. Besøket ble av Kriminalomsorgens regionkontor godkjent å foregå uten bruk av glassvegg mellom observanden og de sakkyndige. Som i første samtale var plassert tre konferansebord mellom de sakkyndige og observanden, og to fengselsbetjenter var tilstede under samtalen. Observanden møtte i transportbelter, med høyre hånd fri.

Observanden hilser vennlig på den sakkyndige, og innleder med å si: *Jeg har lest fundamentet for psykoanalyse. Jeg jobbet rutinert, og har skrevet alt i kompendiet. Han lurer på om de sakkyndige har lest hans kompendium, og sier nå begynner dere vel å få et grunnlag for min psykoanalyse?* De sakkyndige forklarer at vår rolle er å besvare rettens mandat, og at dette nok ikke tilsvarer en psykoanalyse, verken i form eller innhold.

Samtalen var av nær tre timers varighet.

Om sitt engasjement i politisk arbeid forteller observanden at han meldte seg inn i Fremskrittspartiets Ungdom (FPU) da han var 16 år gammel. Han forklarer: *Jeg var i dårlig miljø før det, Hip – Hop, og på Blitz på konserter. Var nær på det norsk-pakistanske gangstermiljøet. Jeg var "den kule poteten". Jeg fastet, og var vitne til mye av A og B gjengens aktiviteter. Hip – Hop, Blitz, gjengmiljøet og gangsterne, det var en suppe, på en måte.*

Observanden sier at det han opplevde var *lavintensiv jihad. Det var pakistanske gjenger som tok T-banen til Vestkanten, ranet, voldtok, lemlestet og dro tilbake til muslimske enklaver øst i byen. Furuset og Holmlia og sånn.*

De sakkyndige spør hva som var observandens rolle i dette. Han svarer: *Var aldri med på det, men hørte om det. Og så var jeg med to ganger når det var "muslimer mot muslimer", men det var ikke aktivt fra min side. Var innom Tåsen-miljøet, og der kom det muslimer innom til områdene deres. Det var anarkojihadister.*

De sakkyndige ber observanden forklare sin begrepsbruk. Observanden forklarer: *Det er fra Al Qaida, gangstermiljøene der anarkomarxister, som er blitzere, noen som tjener folket. De sakkyndige forstår stadig ikke begrepene. Observanden utdyper: anarko- er forkortelse for anarkisme, det kan være anarkomarxister, anarkojihadister, anarkonasjonalister. Observanden sier han har laget ordene selv, fordi de manglet.*

Observanden gir deretter en svært detaljert forklaring på hvordan han i 15-årsalderen hørte om, og dels var i utkanten av miljøer der disse grupperingene sloss, voldtok,

truet og gjorde innbyrdes avtaler. Han presiserer at han aldri personlig var i kontakt med A- og B-gjengen, men kjente folk gjennom sin venn [REDACTED] som kunne mobilisere venner derfra.

Observanden sier at dette la grunnlaget for hans politiske interesse, fordi han så *lavintensiv jihad på nært hold, og så hvordan nødvendig borgervern gav demonisering som nazister. Det var et forkastelig system. Det trengtes en pragmatisk tilnærming.*

Observanden sier at alt forsterket seg etter bruddet med [REDACTED] Jeg tolket det som om han ville at jeg skulle konvertere. Han foraktet alt det norske. Vi hadde opparbeidet et kontaktnett, og [REDACTED] begynte å baksnakke meg, og ville brenne broene til kontaktnettet mitt.

De sakkyndige spør hva som konkret skjedde ved bruddet mellom han og [REDACTED] Observanden sier: *Han løy. Og sa til en jente at jeg hadde sagt hun var stygg. Det ble konfrontasjon, og [REDACTED] truet med vold.*

Observanden sier at dette fikk ham til å forstå *de norske verdiene*. Han meldte seg inn i FPU, og leste om partiets ideologi. Han legger til: *Var veldig i mot PLO. Så lenge staten sender penger til PLO kan man rettferdiggjøre å tagge Oslo Sporveier.*

Observanden sier at han gradvis ble mer aktiv i FPU, og 19 år gammel fikk *nestformannposisjon i FPU – Oslo vest. Han sier med et smil at han raskt ble kjent, og han er sikker på at alle der husker ham fra denne tiden.*

Om sine arbeidsengasjementer fra 1999 forteller observanden at han skaffet ny kapital til veie gjennom sitt andre engasjement i *Direkte Respons Service (DRS)*. Omtrent parallelt med dette traff han [REDACTED] han var 15 år eldre og en genial forretningsmann. Han ble en slags mentor. Fikk hjelp til en forretningsplan. Han legger til: *Og så traff jeg [REDACTED] datteren til marxisten [REDACTED] på den tiden. Hun ble kapitalist.* Observanden bestemte seg for å bygge opp en *utendørs board – serie i Oslo.*

Han startet bedriften *Media Group*, og ansatte en bekjent, [REDACTED] Vennene [REDACTED] drev med kapitalisering. De laget databaser over mulige investorer, forklarer han. Det ble avholdt mange møter med mulige investorer, men de klarte ikke å skaffe kapital. [REDACTED]

Det er i denne delen av samtalen vanskelig å følge observanden i hans resonneringer, men det fremkommer at han drev firmaet ett års tid, til han ble kontaktet av *Media Group* og *Media Max*, firmaer som ville kjøpe leiekontraktene observandens firma hadde fått i stand. Han sier: *De kjøpe til slutt [REDACTED] en slags kompensasjon, fikk 150 000 og 50 000, satt igjen med mellom 100 000 og 300 000 i begynnelsen av år 2000.* Han forteller at han overførte selskapet sitt til *Media Max* [REDACTED]

I tiden som fulgte forteller observanden at han ble mer aktiv i FPU, og levde av oppsparte midler fra *Media Group*. Han sier han hadde et strengt studieregime, og leste universitetspensumet for hele siviløkonomstudiet i tiden fra 1999 til 2000. Kjente folk som gikk eller skulle begynne på BI, og så fikk jeg pensumlister av dem. Det var engelske bøker.

Observanden mener han har lest pensum for tittelen "*Bachelor of small business and management*", selv om han hoppet over noen fag på pensumlistene han lånte. Han leste økonomi, finans, forretningspsykologi, ledelse, salgsstrategier og markedsføring.

Høsten 2000 gikk observanden tilbake til arbeidet i DRS, og sier at han ble avdelingsleder for bedriftsavdelingen. Han jobbet også aktivt i Fremskrittspartiets Frogneravdeling.

Våren 2001 brukte han oppspart kapital, og startet nytt selskap, denne gangen med en sykkelboard, der det var planlagt at en arbeidsløs akademiker skulle sykle rundt i byen med reklameplakater festet på en sykkel. Observanden anslår at han brukte seks måneder på dette, og laget en prototype i kjelleren hjemme. Det skulle festes

en board (Stor reklameplakat, de sakk. anm.) til en tilhenger, som igjen skule festes til en sykkel.

Observanden fikk en kontrakt med *Platekompaniet*, men klarte ikke å bygge doningen solid nok. Etter bare en dags drift med sykling endte det med at plakaten blåste overende, og traff en dame. Firmaet ble avsluttet, og det skaffet ingen inntekter.

Sommeren 2001 ble observanden styremedlem i Frogner FrP. Han bestemte seg for å satse på en karriere gjennom Fremskrittspartiet. Han ble innvalgt i to styrer, *Kontrollutvalget for Majorstua sykehjem*, og *Vararepresentant for styret ved Uranienborg skole*. Han møtte på ett møte for sykehjemmet, men aldri på skolen. Derimot møtte han på alle *evenementer i regi av partiet, både kurs og møter*.

Observanden sier at han brukte mye energi på *alliansebygging, og gjorde et veldig godt inntrykk der*. Han ble kjent med mange. *Selgere som meg har tendens til å gjøre det eksepsjonelt bra, legger han til. De sakkyndige spør på hvilken måte ha gjorde det eksepsjonelt bra. Det var det sosiale, sier observanden. Det var gjennom sosialiseringen. Jeg fikk dessverre aldri bevist min kompetanse, men alle merket at jeg var eksepsjonelt god i diskusjoner.*

De sakkyndige spør hvordan observanden merket at han gjorde et så godt inntrykk. Observanden smiler, og sier: *En person kan si fem ord, og det sier meg 2000 ord. Så det forstod jeg. En fremadstormende, ung mann, ville de karakterisert meg som.*

Høsten 2001 sier observanden at han fortsatt jobbet i Direkte Respons Service, i en avdeling kalt *SMT*. *Der fikk han avdelingsansvar for Bankia Bank. Han sier han på det tidspunktet kjente alle i selskapet, og at en av de overordnede, [REDACTED] nok ville sagt om ham at han genererte mye penger.* Han stod fortsatt registrert med et enkeltmannsforetak, men det var inaktivt etter det strandede sykkelboardprosjektet.

Observanden sier at han denne høsten *var nominert til en plass i bystyret*. Spurt om prosessen frem til dette, sier observanden at *han skulle til intervju hos*

nominasjonskomiteen. Observanden sier: Jeg fikk støtte av noen, men Gøran Kalmyr var på banen. Jeg var mer populær en ham, men havnet på 20. plass, tror jeg, eller 23., og bare de to øverste står på listen til kommunevalget. Dette var nominasjon til valget i 2003.

Etter dette ble observanden usikker på om han ville fortsette sin politiske karriere. Temaene han var interessert i, militære spørsmål, innvandring og kultur, var ikke så fremtredende i kommunepolitikken. Jeg hadde passet bedre i Stortingsgruppen, sier han, og legger til: Men jeg måtte ha akkreditert utdannelsen min før en eventuell nominasjon til Stortinget. Pressen krever det.

De sakkyndige spør om han hadde ønsker om å havne høyere oppe i partipolitikken. *De fleste i politikken har ambisjoner om å komme i regjering eller bli statsminister, sier observanden. Så det hadde jeg selvsagt. Hadde plan om å komme på Stortinget, eventuelt i regjering. Hvis jeg jobbet hardt ville jeg garantert kommet inn i Bystyret neste gang. Men politikk var bare et sideoppdrag. Jeg ville se hvor raskt man kunne klatre. Det var null problem.*

Observanden sier at han på denne tiden hadde kommet til at Europa måtte reddes fra muslimsk overtagelse. Han begynte å lese mye ideologisk litteratur.

I løpet av våren 2002 oppgav observanden sitt engasjement i Fremskrittspartiet. Han begrunner dette med at han hadde mistet tilliten til de demokratiske prosessene. På det tidspunktet kjente jeg så mange Stortingsrepresentanter at jeg forstod at FrP aldri ville komme i posisjon til å forandre Norge. Partiet er redigert, og det ville være umulig å bli statsminister gjennom demokratiske prosesser, sier han.

Uoffisielt kan man si at det skyldes to forhold, sier han. En. For å komme i posisjon må men være stueren. To. Hemmelige manifestasjoner kan utvikle seg. Sovende frø eller celler. For meg var det en progressiv oppbygning av motivasjonen. Dråpen var Nato-invasjonen av Serbia i april 1999. Den historien nordmenn kjenner er forvrengt. Det var 5000 jihadister som slaktet kristne. Media var dominert av

marxister, og dette har ikke blitt vektlagt. Jeg tenkte at neste gang vil NATO bombe oss, når vi vil deportere muslimer. Jeg tror det vil skje noe lignende i Norge og Oslo.

Etter at han var ute av partipolitikken begynte han å diskutere politikk på internett. Jeg ble kjent med folk online, sier han, og ble med i et nettverk. Han legger til: **Jeg var veldig ambisiøs på den tiden, og ville ha en overordnet rolle. Så den 1. Mai 2002 var jeg norsk delegat i London, til stiftelsesmøtet i Knights Templar.** Observanden legger til at dette er en *pan-europeisk*, overordnet organisasjon. Han sier: *Jeg bestemte meg for å redde Europa 23 år gammel. Det er å gå inn på en vei som ikke så lett kan reverseres.*

Observanden forklarer at han først hadde tenkt å være en finansier for organisasjonen *Norwegian Defence League*. **Jeg tjente en million før jeg var 24 år, sier han, og 6 millioner før jeg var 26. Jeg ville gi noe tilbake til folket mitt.** Jeg bestemte meg for å vie mitt liv til Norge og Europa.

Om sitt engasjement i organisasjonen Knights Templar sier observanden at han oppdaget den i april 2002. Han sier: *Begrepet, eller navnet ble ikke brukt da. Jeg kan ikke fortelle så mye om det.* Spurt om hva han kan fortelle, sier observanden: *Jeg ble kjent med individer gjennom internett. Det var to – tre uker før London-møtet. Måtte subsidiere reisen selv. Det befant seg en serber i Liberia. Jeg skulle gi min proxy-stemme gjennom ham.* Observanden smiler og ler høyt. *Det var veldig spesielle omstendigheter. Jeg var tre uker i Liberia. Reisen var kanskje en prøve for meg, fysisk og psykisk.*

Observanden forklarer at han deretter **dro til London, og deltok i et ritual som ligner 1. grads frimurerritualer her hjemme.**

Observanden blir spurt av de sakkyndige om han også har deltatt på andre møter gjennom organisasjonen. *Det har vært to andre møter, sier han, før og etter Liberia. Jeg ville velge den revolusjonære vei. Jeg ble bedt. Derfor dro jeg. De ville ha delegater fra så mange land som mulig, og jeg ble utvalgt etter prøvelser i debatt, diskusjoner, og andre prøvelser. Mer kan jeg ikke si,* legger han til.

Observanden legger til at han så på reisen til Liberia som en mulighet til å forme en ideologi. Fikk opplæring, teoretisk, av en serber der. Det var teoretisk, ikke fysisk, revolusjonær vitenskap. Jeg forberedte møtet i London.

Samtalen ble avsluttet med avtale om å fortsette temaet senere.

Status presens ved begge de sakkyndige 23.08.11

Observanden er våken, ved klar bevissthet, og orientert for tid og sted og situasjon. Intelligens klinisk vurdert i normalområdet. Observanden benytter summer og tallverdier i større grad enn det som er vanlig i tale. Han benytter i samtalen et teknisk, av-emosjonalisert og lite dynamisk språk.

Han fremstår emosjonelt avflatet, med fullstendig emosjonell distanse til egen situasjon og til de sakkyndige. Han er høflig, og samarbeider etter beste evne. Han ler og smiler relativt ofte, da knyttet til temaer omkring egen persons betydning og/eller egne handlinger.

Observanden har et lett stirrende blikk, og blunker en del. Han fremstår med noe redusert mimikk, og et lett tilstivnet kroppsspråk i det han beveger seg svært lite på stolen under de timene samtalen varer.

Observanden mener å vite hva folk han snakker med, tenker på, i det han mener å vite hvordan tidligere partifeller fra Fremskrittspartiet ville karakterisere ham nå. Fenomenet vurderes som psykotisk fundert.

Observanden mener å ha vært nær på en rekke, kjente og omtvistede og/eller kriminelle gjenger i Oslo i ungdomstiden. Han nevner både Hip – hop – miljøet, A- og B-gjengen, Blitzmiljøet, og Tåsenmiljøet. Bedt om å gi eksempler er han vag, men generaliser raskt til at det han opplevde var lavintensiv jihad.

På samme måte mener han at eksempelet der hans tidligere venn [REDACTED] angivelig feilaktig skal ha sagt til en jente at observanden mente hun var stygg, fikk ham til å forstå de norske verdiene. Observanden vurderes ved dette å gi personlige, private og bagatellmessige forhold overordnet, politisk betydning.

Observanden omtaler Norges befolkning som *folket mitt*. Han mener han i 1999 bare brukte ett år på å lese hele pensum til siviløkonomistudiet, og gjorde det *eksepsjonelt bra* i Fremskrittspartiet. Fenomenene vurderes som uttrykk for grandiose vrangforestillinger.

Observanden har konstruert ordene *anarkomarxister*, *anarkojihadister*, og *anarkonasjonalister* fordi han mener begrepene manglet i språket. Fenomenet vurderes som neologismer.

Observanden fremstår med uklar identitetsopplevelse, i det han skifter på å omtale seg selv i entall og flertall.

De sakkyndige har leilighetsvis vanskelig for å følge observanden. Han frembyr i deler av samtalen moderat assosiasjonsforstyrrelse og formelle tankeforstyrrelser i form av perseverasjon. Det forekommer ikke latenstid eller tankeblokk under samtalen.

Observanden gir under samtalen uttrykk for tanker om at Fremskrittspartiet er *redigert*, og historien om invasjonen av Serbia *forvrengt* i media. Fenomenene vurderes som paranoide vrangforestillinger.

Observanden gir i samtalen uttrykk for å ha hatt møter i Liberia og London i 2002, samt ha blitt *bedt* om å komme til møtene som *delegat* fra Norge. Han fremstår tildekkende og hemmelighetsfull når han bes om å beskrive møtene. Det samme gjelder når han bes om å forklare hvordan han kommuniserte med de andre møtedeltagerne på forhånd. Fenomenene vurderes som mulig selvhøfvering eller hørselshallusinose.

Observanden fremstår helt uten depressivt tankegods i form av skyld-, skam-, håpløshetsfølelse, eller tanker om egen død ved selvmord. Han benekter opplevd tristhet, gledesløshet, redusert initiativ eller tiltaksløshet. Det er følgelig ingen holdepunkter for senket stemningsleie.

Observanden frembyr ikke økt psykomotorisk tempo, eller subjektivt opplevd, løftet stemningsleie. **Observandens tale er sammenhengende og med normal syntaks.** Han har ikke tanke- eller talepress. **Han er affektstabil. Det foreligger ingen holdepunkter for sviktende impuls kontroll, verken i forhold til verbal eller fysisk utagering.** Det foreligger følgelig ingen holdepunkter for løftet stemningsleie.

Observanden benekter suicidale tanker eller planer.

5.4 FJERDE SAMTALE MED BEGGE DE SAKKYNDIGE 25.08.11

De sakkyndige møter observanden, som sist, i et stort rom ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. Besøket ble av Kriminalomsorgens regionkontor godkjent å foregå uten bruk av glassvegg mellom observanden og de sakkyndige. Som i første samtale var plassert tre konferansebord mellom de sakkyndige og observanden, og to fengselsbetjenter var tilstede under samtalen. **Observanden møtte i transportbelter, med høyre hånd fri.**

Samtalen var av nær tre timers varighet.

Observanden innledet samtalen med å si at **han ønsket å forklare radikaliseringsprosessen bedre.** Han hadde tenkt på temaene som var brakt opp gjennom siste samtale, og **ønsket å utdype disse.** Opprinnelig var avtalen at samtalen skulle ta for seg observandens videre, praktiske livsløp, men observanden mente han trengte å forklare seg om andre temaer. Dette ble imøtekommet.

Observanden var i denne samtalen svært oppglødd, ordrik og smilende. Han måtte i betydelig grad struktureres, slik at de sakkyndige kunne forstå hvordan de ulike temaene innbyrdes hang sammen. Han forklarte:

På Ris ungdomsskole var det et mobbeoffer, [REDACTED] Jeg brukte min sosiale kapital for å beskytte ham. Jeg konfronterte mobberne, truet dem, jeg handlet etter min samvittighet, da som nå.

Grunnlaget for operasjonen er at jeg er en samvittighetsfange, jeg kan ikke sitte og se på at vi mister landet vårt. Folket mitt og deres sivilisasjon går til grunne, og det kan jeg ikke se på. Vi, og jeg, er drevet av samvittighet og kjærlighet, ikke av hat.

De sakkyndige ber om utdypning av begrepet *operasjonen*. Observanden sier at han bruker begrepet om hendelsene med sprengning av Regjeringskvartalet og skytingen på Utøya 22.07.11.

Det var som med [REDACTED] da min makt var kjent fra 9. klasse. Trinnet over ville forsøke å ydmyke oss, men brygget opp til slåsskamp, og jeg var sentral, og kjempet for vårt trinn. Jeg var lenge nok i ringen til at de på kullet over fikk respekt for meg og min makt.

De sakkyndige ber observanden forklare hvordan de andre kunne merke hans *makt* den gang. *Jeg måtte ta ansvar, sier observanden. Det var nok verdien av nettverket som betydde mest, og så hadde jeg markert dominasjon overfor klassetrinnet over. Det er på ungdomsskolen man lærer æreskodeksene, "dont get angry, get even!"*

Et annet moment observanden mener *bidro til radikaliseringsprosessen* er at han er *en fyr som tok ting inn over seg, og med store kunnskaper i kommunikasjon. Og jeg kan lære av fysiske og mentale nedturer. Det er en forutsetning for å bli en god leder, sier han.*

Et tredje moment observanden mener *bidro til hans radikaliseringsprosess*, er at han var involvert i åtte sammenstøt, og i tillegg hørte om 18 venner og venners venner som ble plaget og voldtatt av muslimer i Oslo. Han sier: *Synet på politisk islam endret seg som en konsekvens av mine møter med islamsk kultur. Han retter, og sier: Kanskje var det så mye som 60 tilfeller hvor jeg eller bekjente ble offer for Islam i Norge. Han legger til: Opplysningskurven min gikk oppover.*

Observanden sier videre at han i perioden fra han var 22 år gammel *studerte statsvitenskap på nettet. Det lærte meg om den demografiske trusselen, sier han. Det er en krig mellom kristne og muslimer, og islam prøver å ta over.*

Han mener også at han tidlig var en gründer, og fikk erfare den dårlige behandlingen gründerne får av marxistene i Norge.

Videre har han utviklet en forakt for marxistiske systemfeil, som i den norske skolen. Han så manglende moral og seksuelt anarki, og det bidro også til hans egen radikalisering. Som et eksempel på dette nevner [REDACTED]

[REDACTED] Det var et direkte resultat av den marxistiske, seksuelle revolusjonen.

Han legger til: I Skandinavia, England og Tyskland har kvinner for mange seksualpartnere. Alle kvinner blir horer. Jeg vil forandre Europa. Vil implementere standarder som nærmer seg islam med hensyn på seksualmoral.

Et ytterligere moment observanden mente hadde bidratt til radikaliseringsprosessen kaller han matriarkatet. Jeg har foraktet feminisme fra 2002, sier han. Det fører til dysfunksjonelle familier, og destruksjon av kjernefamilien. Den marxistiske revolusjonen har skylda. Jeg vokste opp med to kvinner, legger han til, og det var en veldig feministisk familie.

Enhetssamfunnet og den antielitistiske holdningen radikalisererte meg også, sier han. Jeg er individualist. Til sammen førte dette til at jeg den 1. mai 2002 valgte å gå den revolusjonære vei. Da hadde jeg forstått at media ville hindre en maktovertagelse av Fremskrittspartiet, og jeg gav opp demokratiet.

Om sin nåværende rolle sier observanden: Jeg er en leder gjennom kompendiet mitt. Det skal bli et ideologisk Wikipedia. Det består av en historisk bolk, en ideologisk bolk, og en militær del. I tillegg er det personlige bilder der. Observanden forteller at det er bilde av ham, morn og søsteren i den bakerste delen av kompendiet. Det lyser suksess på det sosioøkonomiske området, legger han til.

De sakkyndige spør om han er blitt en god leder nå. Jeg er en leder som er en ledestjerne. Med våre franske brødre er det en språkbarriere, men jeg har jobbet mest med britiske nasjonalister, og derfor er kompendiet på engelsk. Utøya og Regjeringskvartalet handlet bare om å utgi kompendiet, om å nå de 350 000 militante

nasjonalistene som er publikum. Det vil hjelpe de britiske til å få makten i Storbritannia.

Observanden sier videre: **Er leder i form av å være ideolog. Historien vil vise om jeg blir anerkjent.** Hovedmålet er å formidle revolusjonær litteratur, og alle som har publisert en teori som følges er ledere.

De sakkyndige spør om observandens lederskap startet allerede før 22.07.11. Observanden sier: *Ikke et konvensjonelt lederskap, med unntak av to andre celler. Vi har lagt opp til en spesiell, organisatorisk struktur.*

De sakkyndige har vansker med å forstå hva observanden mener, og ber om forklaring. *Etter det rituelle blir man **Ridderjustitiarius, "Man of law"**, sier han. Det er et konstruert begrep. **Kan ikke ta æren for alt, men det har jeg laget selv.** En Kommandør, det er en mann som bærer en operasjon på egne skuldre. Man må ha profesjonelle kvalifikasjoner.*

Om Knights Templar forteller observanden at det er en *militær orden, som finansierer, planlegger og gjennomfører operasjoner.* Han forteller at organisasjonen ble dannet på ordineringsmøtet hvor han selv var til stede i London i 2002. *Vi var 12 personer der, sier han, fra hele Europa. Grunnlaget for organisasjonen er rekruttering, og den skjer via Internett.*

Observanden sier at stiftelsesmøtet var i London, og han ankom som *proxy`en til han fra Liberia.* *Jeg møtte tre – fire stykker i London. Ritualet var nokså skuffende, men det var en ordentlig ordinerings, og delegater fra flere land, selv om jeg bare hadde tilgang til tre andre personer.* Han retter det til at de var fire mennesker som sammen laget en strategi. *Alt skjedde på en dag, og han sverget på å endre Europa.*

Observanden smiler: Fra nå av trengs det bare tilgang til kompendiet, sier han. Hvis man leser fra første ord til slutten vil man radikaliseres. *Kompendiet er både et verktøy og en applikasjon. Hele den vanlige, vanskelige rekrutteringsprosessen byttes ut. Dette er mye mer effektivt, fordi **kompendiet er bygget opp slik at man automatisk radikaliseres.***

Når jeg gikk fra møtet visste jeg at jeg kanskje måtte ta liv, sier han. På forhånd var jeg blitt overbevist om at Norge måtte styrtes med vold, alle endringers mor. Hvis vi ikke redder den Europeiske sivilisasjonen vil den styrte og oppløses. Jeg måtte bidra til å redde landet.

Bedt om å fortelle hva som vil skje dersom han ikke hadde grepet inn, sier observanden: Vi ville mistet enklave etter enklave. Alle i Oslo Vest måtte ha flyttet først til Bærum, så nedover i Vestfold. Så ville det blitt vold og drap av alle, og de kristne vil bli utryddet.

Observanden sier han fikk 60 sider med skriftlig dokumentasjon på ordineringsmøtet i London. Resten av kompendiet er min tolkning av det jeg har lært, og vært igjennom. Og så kan man være kommandør ved å ha andre under seg på andre måter, for eksempel gi gravsteder til martyrene. Logistikk er viktig. Vi må ordne med praktiske ting rundt falne martyrer.

Observanden blir spurt hvordan han ser på utviklingen av ideologien han presenterer i sitt kompendium etter 22.07.11. Han sier: Vi skal ikke henrette sivile brødre, men mange sivile vil omkomme likevel. Hensikten er maktovertagelse, men det må skje i samråd med politiet. Observanden forteller at en sivil er en som ikke er en politisk aktivist. Politiske aktivister anser han som legitime mål.

Observanden sier han er usikker på hvordan operasjonen blir vurdert av meningsfeller. Det vil skje feil, sier han, i valg av tid, sted og mål for operasjonene våre. På bakgrunn av det vil det kunne komme kortsiktige, ideologiske katastrofer.

I vår organisasjon kan en person bli en enmannshær. Jeg er en egen, uavhengig, organisatorisk celle. Enmannsceller samarbeider ikke med andre celler. Det unike med oss er at vi fokuserer kun på encelle – operatører.

De sakkyndige spør hvordan hans celle ble aktivert. Observanden svarer: Kommandøren i England sa: "Jeg vil at du skal aktivere nå". De sakkyndige spør når

og hvordan denne beskjeden ble gitt til ham. Observanden smiler, og sier: *Jeg har allerede fortalt for mye.*

Observanden sier at han vil forklare mer om *ordineringsprosessen*. *Man oppgir et liv i frihet for et liv i lidelse*, sier han. *Jeg sverget ed på at jeg skulle vie mitt liv til kampen. Først tenkte jeg å bli en finansier, og vi oppfordrer til at hver person velger hvordan kampen skal føres. Det er ingen støtte, verken oppover eller sideveis. Ønsker ikke å involvere andre.*

De sakkyndige spør hvordan observanden fikk sin ordre om å aktivere sin celle. Observanden svarer: *Jeg kunne jo prøvd å skjule at jeg fikk en ordre, sier han. Men det er ren pragmatisme å fortelle.*

De sakkyndige spør hvem observanden mener når han bruker pronomenet *Vi*. *Det er de 120 millioner sympatisører i Europa, sier han. 15 % av befolkningen. Noen ganger brukes det om hele Knights Templar, eller jeg viser til de tre i Norge.*

De sakkyndige spør om observanden noen gang har brukt tankeoverføring eller telepati til kommunikasjon med sine meningsfeller. Observanden ler. *Det eksisterer ikke, sier han. Vi bruker teknologi. Vi kommuniserer med teknologi som gjør det mulig å maskere IP-adressene. Det finnes slik teknologi i USA. Det kan ikke spores.*

De sakkyndige spør om observanden noen gang har hørt stemmer. Observanden ler høyt, og benekter dette. *Men kodene i kompendiet er funnet, har jeg hørt, sier han. Den krypteringen er konvensjonell. Det er derfor bare en begrenset kommunikasjonsmetode. Men må ha et skjema og et korresponderende kodeskjema. Så kodene er lette å knekke, og brukes lite av oss.*

De sakkyndige spør igjen om observanden kan fortelle hvordan hans egen encelleorganisasjon ble aktivert. Observanden sier: *Vel, jeg må si at det kan ha skjedd ved at jeg aktiverte meg selv, for eksempel ett minutt før, eller det kan ikke utelukkes at en fra utlandet aktiverte meg for eksempel tre måneder før. Observanden smiler lurt. Det kan dere ikke få vite, legger han til.*

Om organisasjonen Knights Templar i Norge forteller observanden at den består av tre personer. *Vi har strategien klar for maktovertagelse*, sier han, og ler. *Jeg ser på den fasen jeg nå er i som del tre, og operasjonen er ikke over for min del. Våre brødre tar makten om 15 år, og så kan vi planlegge statskupp og maktovertagelse.*

De sakkyndige spør hva som har kvalifisert observanden til maktovertagelse i Norge. Han sier: *Det er de 15 000 studietimene mine. Målsetningen er å ta over Vest-Europa. Observanden blir svært ivrig, og sier: Det skal etableres et Vokterråd med nasjonal råderett. Vokterrådet vil reversere skadene som har skjedd med vårt land. Nasjonale kommandører vil anerkjenne meg som ideologisk leder, og et alternativ er at jeg blir ny regent i Norge.*

Samtalen avsluttes, og det blir enighet om at vi skal komme tilbake til dette temaet.

Status presens ved begge de sakkyndige 25.08.11

Observanden er våken, ved klar bevissthet, og orientert for tid og sted og situasjon. **Intelligens klinisk vurdert i normalområdet.** Observanden benytter tallverdier i større grad enn det som er vanlig i tale. Han benytter i samtalen et teknisk, av-emosjonalisert og lite dynamisk språk.

Han fremstår emosjonelt avflatet, med fullstendig emosjonell distanse til egen situasjon og til de sakkyndige. Han er høflig, og samarbeider etter beste evne. **Han ler og smiler relativt ofte, da knyttet til temaer omkring egen persons betydning og/eller egne handlinger.**

Observanden har et lett stirrende blikk, og blunker en del. Han fremstår med noe redusert mimikk, og et lett tilstivnet kroppsspråk i det han beveger seg svært lite på stolen under de timene samtalen varer.

Observanden gir uførlige opplysninger om det han kaller sin egen *radikaliseringsprosess*. Han mener blant annet at en opplevelse av en slosskamp i skolegården på ungdomsskolen, at han hørte at antall venner og kjente ble *plaget og voldtatt av muslimer*, [REDACTED] og at han

selv vokste opp med mor og søster er forklaringer på at han *valgte å gå den revolusjonære vei*. **Observanden vurderes ved dette å gi personlige, private og bagatellmessige forhold overordnet, storpolitisk betydning.**

Observanden presenterer en ide om at dersom han og hans organisasjon ikke griper inn, vil alle bosatt i Oslo Vest være truet av vold og drap. Han mener at alle kristne vil bli utryddet, og må evakuere mot Vestfold. Han mener sivilisasjonen er i ferd med å gå til grunne. **Symptomene vurderes å være paranoide vrangforestillinger.**

Observanden omtaler Norges befolkning som *folket mitt*. Han mener at kompendiet han har skrevet har en slik kvalitet at en som leser det *automatisk vil radikaliseres*. Observanden mener at han skal forandre Europa, og redde samfunnet fra undergang. **Han vil enten bli ideologisk leder, eller ny regent i Norge. Fenomenene vurderes som uttrykk for grandiose vrangforestillinger.**

Observanden har konstruert ordene *ridderjustitarius*, og *dominasjon* fordi han mener begrepene manglet i språket. Fenomenet vurderes som neologismer.

Observanden fremstår med uklar identitetsopplevelse, i det han skifter på å omtale seg selv i entall og flertall.

De sakkyndige har leilighetsvis vanskelig for å følge observanden. Han frembyr i deler av samtalen å ha moderat assosiasjonsforstyrrelse og formelle tankeforstyrrelser i form av perseverasjon. Det forekommer ikke latenstid eller tankeblokk under samtalen.

Observanden fremsto uten objektive tegn på hørselshallusinose. **Han benektet å ha hørt stemmer, eller ha erfart tankeoverføring.** Han sier imidlertid at han fikk en *ordre fra Kommandøren i England* som sa: *Jeg vil du skal aktivere nå*. Han fremstår smilende, tildekkende og hemmelighetsfull når han bes om å utdype dette. **Han beskriver kontakt med meningsfeller gjennom teknologi som ikke kan spores. Fenomenene vurderes som mulig selvhenføring eller hørselshallusinose.**

Observanden beskriver i samtalen at mange personer, både *legitime mål* og *sivile*, vil omkomme. **Han mener Norge må styrtes med vold. Fenomenene vurderes å være omfattende volds- og drapstanker.**

Observanden fremstår helt uten depressivt tankegods i form av skyld-, skam-, håpløshetsfølelse, eller tanker om egen død ved selvmord. Han benekter opplevd tristhet, gledesløshet, redusert initiativ eller tiltaksløshet. Det er følgelig ingen holdepunkter for senket stemningsleie.

Observanden frembyr ikke økt psykomotorisk tempo, eller subjektivt opplevd, løftet stemningsleie. **Observandens tale er sammenhengende og med normal syntaks.** Han har ikke tanke- eller talepress. Han er affektstabil. **Det foreligger ingen holdepunkter for sviktende impulskontroll,** verken i forhold til verbal eller fysisk utagering. Det foreligger følgelig ingen holdepunkter for løftet stemningsleie.

Observanden benekter suicidale tanker eller planer.

5.5 FEMTE SAMTALE MED BEGGE DE SAKKYNDIGE 30.08.11

De sakkyndige møter observanden, som sist, i et stort rom ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. Besøket ble av Kriminalomsorgens regionkontor godkjent å foregå uten bruk av glassvegg mellom observanden og de sakkyndige. Som i første samtale var plassert tre konferansebord mellom de sakkyndige og observanden, og to fengselsbetjenter var tilstede under samtalen. **Observanden møtte i transportbelter, med høyre hånd fri.**

Samtalen var av nær tre timers varighet.

Det blir avtalt at samtalen tematisk skal dreie seg om våren 2002, etter at vi i tredje samtale forlot innhenting av anamnesticke data på dette tidspunktet. Observanden var villig til dette.

Gjennom samtalen viste deg seg likevel at observanden stadig måtte hjelpes til å holde seg til en kronologisk fremstilling, da **han ellers svært raskt begynte å snakke**

om *Knights Templar* og sitt *kompendium*. Observanden er, når han snakker om temaer fra sitt kompendium eller om *Knights Templar*, stimulert, med hudrødme, rask og ordrik tale, samt hyppige smil og lett latter. Ved andre tema er observanden ikke så engasjert.

Om våren 2002, da observanden var 22 år, sier han: *Dette var slutten på min umoralske periode. Jeg tok et oppgjør med mitt liv, og min seksualmoral, og begynte å gå i en annen retning. Jeg bestemte meg for å gå i en annen retning, og bruke min fremtidige kapital på å stoppe islamiseringen av Europa.*

Observanden sier at han bestemte seg for å tjene 30 millioner for å finansiere saken. *Jeg forstod at ingen andre ville ta ansvar, og tok ledelsen. Revolusjon starter med ett skritt.*

Observanden sier at han tjente sin første million ett år etter beslutningen om ikke å føre mitt eget ego. *Jeg ville redde Europa. Jeg forandret meg på den tiden. Etter så mange år med herding i forretningsbygging var jeg klar for å få positive resultater. Jeg hadde gjennomgått en formidabel utvikling både intellektuelt og kunnskapsmessig.*

Om høsten 2002 forteller observanden at han startet et nytt, eget firma. *De sakkyndige spør om hans videre, økonomiske inntjening gjenspeiles i hans ligningsattest. Nei, sier observanden. På slutten av 2002 drev jeg firmaet "e-commerce group". Pengene ble generert i USA og på Bahamas, på anonyme debetkort. Det var allerede bestemt at jeg skulle bruke pengene til moralsk arbeid.*

Observanden bodde på denne tiden sammen med venner [REDACTED] i Oslo, hvor han hadde hjemmekontor. Firmaet ble opprettet mens han jobbet i *DRS*, og drev med *outsourcing av softwaretjenester*. Han opplyser at han ikke husker akkurat når han sluttet i *DRS / SMT*, men tror det må ha vært på denne tiden.

Over nyttår 2003 flyttet observanden til [REDACTED] hvor han bodde i en toroms leilighet alene. *Det var en "best location", sier han, hadde det bra som bachelor så nær Bogstadveien som jeg kunne komme. Det ble et sosialt transittsted, der alle*

vennene fra Oslo Vest stadig var innom. Observanden sier at han de første årene i ██████████ hadde en polsk vaskehjelp, men at hans mor vasket hos ham det siste året før han flyttet hjem igjen til henne i 2006.

Observanden sier at han ansatte en person i sitt firma her hjemme i Norge, men at han ikke kan si navnet hans, fordi han ble betalt svart. I tillegg sier observanden at han etter hvert ansatte flere programmerere i Indonesia, hadde to ansatte i Romania og to eller tre ansatte i Russland. Observanden sier disse ble ansatt gjennom 2003 og 2004.

Om denne perioden forteller observanden at en av hans ansatte kunne det meste av programmering, han viste meg en del. Jeg studerte IT og språk, og det var mye å følge med på. Han sier: Forretningsideen til "e-commerce group" var å gi online-tjenester der man kunne finne programmerere i lavkostnadsland.

De sakkyndige spør hvordan han skaffet oppdrag til firmaet. Observanden sier at han brukte søkemotorer med søkeord. "Search engine optimization", legger han til. Man kan programmere hjemmesider slik at de kommer øverst på søkesidene. De sakkyndige forstår ikke helt hvordan dette genererte jobb til hans firma. Jeg kom i kontakt med kunden, sier han, og legger til: Jeg gjorde ingen ting, det var de andre som jobbet. Jeg solgte de ansattes intellektuelle kapital, og satt igjen med overskuddet. Jeg delegerte mest mulig. Når arbeidsmengden økte ansatte jeg flere.

Observanden legger til at han var ydmyk i starten. Jeg tenkte, greit, jeg skal skaffe 30 millioner før jeg fyller 30. Familie ville være uansvarlig, jeg ville "betray" alle. La oss si at Arbeiderpartiet begynte å busse alle muslimene til Vestkanten, skulle jeg flytte til Bærum da, og være feig?

Observanden sier at han i perioden 2002 til 2006 kun hadde tanker om å være en finansier for Knights Templar og kampen. Han legger til: Det var først i 2007 at jeg bestemte meg for å bli martyr.

I de årene jeg bodde i ██████████ drev jeg i tillegg med aggressiv "trading" av aksjer, sier observanden. To millioner var kanalisert og frigjort, men jeg tapte en

million eller to, satset svært mye på en hest. Målet var jo 30 millioner. Men jeg forstod etter tap at jeg ikke ville nå målet om de 30 millionene, så da oppgav jeg plan A, som var å finansiere organisasjonen Knights Templar. Jeg begynte å forakte hele "gamet".

Observanden at han i perioden 2003 til 2006 tjente sinnssykt mye penger og dro så mange damer jeg ønsket. Da jeg var 24 år hadde jeg tjent 1 million, og da jeg var 26 år hadde jeg tjent 6 millioner. Pengene tok han ut og brukte i Norge, fra anonyme debetkort. På spørsmål mener observanden at han kanaliserte og brukte ca tre millioner i Norge.

Observanden sier at han i denne perioden jobbet lange dager, festet mye, og reiste en del. Han beskriver at han hadde et godt forhold til sin mor, sine halvsøsken og sin søster [REDACTED]. Han skrev essays, deltok i nettdebatter, og øvde seg på å skrive fra bunnen av. Observanden legger til: Jeg ville være den perfekte ridder, og målsetningen var å bidra for Knights Templar.

Observanden sier at han gradvis trakk seg ut av "gamet", og tonet det sosiale ned. I 2006 fant han ut at de årlige 144 000 det kostet ham å bo i toromsleiligheten ikke var verdt det, og bestemte seg for å flytte hjem til sin mor [REDACTED] i Oslo.

De sakkyndige spør igjen hvordan hans ligningsattest fra denne perioden ser ut. Observanden svarer: Jeg tok ikke ut lønn. Det ser ikke ut som jeg tjente stort. Jeg var ferdig med prosjektet i 2006, det gikk ikke bra nok lenger, og det gikk konkurs. Jeg måtte si opp de ansatte.

De sakkyndige lurer på om noen av de inntjente seks millionene fortsatt finnes ubrukt. Tror det var en konto på Bahamas, og tre på Antigua. Husker ikke helt. Det var to millioner på bok på Antigua da jeg avsluttet. De er oppbrukt nå. Jeg brukte 700000 på å finansiere operasjonen.

Observanden sier at det han har brukt mest penger på, var perioden fra 2007 og utover da han skrev på sitt kompendium. Han sier: To millioner kostet det. Det gikk

til livsopphold i fire år. Jeg tok ut pengene fra Antigua for å leve, så det er ingenting igjen av pengene lenger.

Observanden flyttet hjem til sin mor i 2006. Martyrtanken ble født da jeg flyttet hjem til mor, sier observanden, men den ble satt på vent et år fordi jeg ville gi meg selv en martyrdoms gave, og spille World of Warcraft (WoW) et helt år først.

Observanden forklarer at han sammenlignet dette med at noen bestemmer seg for å ta et avbrekk fra karrieren for å ta et år med seiling. (WoW er et rollespill, der spilleren ved å koble seg til en server deltar i et online-spill med kommunikasjon med andre spillere, de sakk.anm.)

Observanden hadde begynt å spille allerede ett år før, mens han bodde i [REDACTED]. I ett år spilte han 10 til 12 timer om dagen. Han snudde døgnet, og satt om natten og spilte. Han sier: **Jeg var i ett av Europas beste "guilds", sier han.** (Laug eller sammenslutning av spillere, de sakk. anm.). Observanden legger til: **Fikk voldsom erfaring i løpet av det året.** Lærte om informasjon, logistikk, arbeidsfordeling.

Observanden sier videre: *Det var en stor jobb med headhunting for å rekruttere de riktige personene til "guildet".* **Han var med i flere guilds, og sier han hadde en lederrolle i alle.** Observanden smiler bredt. **Vi var selvsagt de beste, sier han, alt jeg tar i blir best.**

Observanden han sluttet å spille på heltid i februar 2007. Han bodde på dette tidspunktet på gutterommet hjemme hos sin mor. Han sluttet å spille fordi han etter hvert begynte å skrive. I tillegg tok det mer og mer tid å være på Internett for å søke informasjon og å lese hva andre skrev på blogger og nettsteder.

Observanden sier at han opplyste til sin mor at han ikke var i jobb fordi han skrev på en bok om *europaisk konservatisme*. Observanden sier at han *ikke røpet for mor at han arbeidet med tilrettelegging av militær overtagelse av Europa*. Boken var i første omgang også *moderat*. Observanden sier at han i perioden 2007 til 2009 *trappet*

ned det sosiale til en naturlig, pragmatisk avvikling. **Måtte sørge for "secrecy", og forsøkte å skape "cover" ved å si at jeg spilte.**

Observanden anslår at han var inne på 25 til 30 nettsteder hvor det var politisk diskusjonsaktivitet på denne tiden. **Han smiler og sier: Ble ekspert på argumentasjonsteknikker overfor islam på denne tiden.** Han forteller at han også skrev "essays" som han forsøkte å publisere via vanlige kanaler, men at alle disse ble sensurert.

I perioden februar 2007 til november 2009 brukte observanden mesteparten av sin våkne tid på å skrive. Han sier: *Dette var skrivefasen. Jeg spilte fortsatt WoW, men mye mindre. Jeg hadde et veldig bra forhold til mor. Vi spiste sammen, med det var ellers lite kontakt. Var mest på rommet.* **Det jeg skrev ble stadig mer politisk ukorrekt.**

Observanden sier at han allerede fra 2002 hadde sverget å leve for kampen, men at det lenge var uklart i hvilken form dette skulle skje. Rundt flyttingen til mor ble tanken forsterket. Observanden smiler lurt. *Plan B ble plan A i 2007. Jeg startet på boken, og så etter hvert at jeg måtte bli aktivist, ikke finansier.*

De sakkyndige spør hva observanden legger i ordet aktivist. Observanden svarer at han med det mener planlegge og gjennomføre henrettelser. Han legger til: Det er ikke det samme som drap, som dere sier. Det er jeg helt uenig i. Da kompendiet nesten var ferdig i 2009 kom tankene om at det var nødvendig. Det er derfor den militære delen av kompendiet er skrevet sist.

Om sitt kompendium forteller observanden at han fra 2007 skrev del 1; Historie og Del 2; Ideologi først. Del 3; Militær del ble skrevet sist, og den operasjonelle delen, med beskrivelse av operasjonen, sist av det igjen. *Planen om nødvendige henrettelser vokste frem etter som jeg skrev fra 2009, sier han.*

Observanden snakker engasjert og hurtig. *Sannheten til seierherrene etter annen verdenskrig skulle frem. Alt skulle dokumenteres. Da jeg begynte var perspektivet*

ikke bestemt, men jeg skulle finne sannheten. Ca 30 % av kompendiet er "klipp og lim". Den skjulte delen av historien skulle dokumenteres.

Observanden sier: *Verket er enestående. Vår, korsfarernasjonalistenes versjon, den egentlige sannheten. Det eneste, reelle alternativet til nasjonalsosialismen. Vi, den revolusjonære ordenen, skal overta Vest-Europa i løpet av en 60-års periode. Verket er første skritt på veien, en banebrytende start. Det kan ikke leses uten at leseren radikaliseres.*

Observanden fortsetter: *Vår inntreden, med ny historie og ny ideologi. De sakkyndige spør hvem observanden nå sikter til når han bruker pronomenet Vi. Han svarer: *Jeg – vi, det er det samme. Knights Templar, den revolusjonære ordenen.**

De sakkyndige spør hvordan observanden var i kontakt med andre ordensmedlemmer i *Knights Templar* under arbeidet med boken. Observanden ser ned. *Vil ikke si hvem eller hvor, sier han. Når det gjelder de som er ordinert kan jeg ikke snakke om, eller navngi dem. *Jeg fikk 60 sider med dokumentasjon på møtet i London, og senere har det vært minimal kontakt. De har bidratt minimalt.**

De sakkyndige sier at bruken av begrepet vi er uvanlig, dersom det er slik at observanden stort sett har vært alene om arbeidet. Dette kan observanden ikke forklare, men fortsetter å snakke i vi – form.

Observanden fastholder at han i alle årene fra 2002 har hatt utstrakt kommunikasjon med andre over Internett. *Han avviser at det han leste på blogger, diskusjonsforum og spill var direkte myntet på ham, og legger til: *Nei, det var ut over mandatet deres.**

Han sier han har fått noe i koder, men det har vært mindre enn 1% av tiden jeg har måttet dekode materiale på nettet. Observanden smiler, og legger til: *Politiet er så interessert i det. *Dere får tro hva dere vil. Det var uansett opp til meg å tolke dem, ikke finne dem opp.** Observanden sier videre: *Viktige ting internt i Knights Templar blir kodet, men vi bruker en veldig primitiv metode. *Stort sett brukte vi sikrere teknologi, som kryptering på servere.**

De sakkyndige ber observanden forklare hvordan det henger sammen at han sier det var hans *martyrdomsgave* å spille *WoW* i ett år. Observanden smiler. *Det var bare halvklart på den tiden at jeg skule bli martyr*, sier han. *Borgerkrigen måtte vente, jeg er nok ganske egoistisk. Men den kommer, og vi forventer maktovertagelse i Europa*, sier han.

Samtalen avsluttes.

Status presens ved begge de sakkyndige 30.08.11

Observanden er våken, ved klar bevissthet, og orientert for tid og sted og situasjon. Intelligens klinisk vurdert i normalområdet. Observanden benytter tallverdier i større grad enn det som er vanlig i tale. Han benytter i samtalen et teknisk, av-emosjonalisert og lite dynamisk språk.

Han fremstår emosjonelt avflatet, med fullstendig emosjonell distanse til egen situasjon og til de sakkyndige. Han er høflig, og samarbeider etter beste evne. Han ler og smiler relativt ofte, da knyttet til temaer omkring egen persons betydning og/eller egne handlinger.

Observanden har et lett stirrende blikk, og blunker en del. Han fremstår med noe redusert mimikk, og et lett tilstivnet kroppsspråk i det han beveger seg svært lite på stolen under de timene samtalen varer.

Observanden gir uttrykk for å være *den perfekte ridder, som skal redde Europa*. Han hevder å ha vært blant Europas beste online-spillere. Han vurderer sine tidligere engasjementer i ulike forretningsprosjekter til å kaste av seg *sinnssykt mye penger*, selv om dette ikke kom frem gjennom hans ligningsattester. Han hevder han å ha hatt en rekke ansatte i firmaene, selv om han ikke kan navngi disse. Firmaene ble nedlagt og gikk konkurs. Ideene vurderes som grandiose vrangforestillinger.

Han frembyr i tillegg et vell av psykotiske vrangforestillinger av grandios natur, eksemplifisert ved ideer om egen suverenitet knyttet til hans skriftlige arbeid, og verkets overordnede betydning for fremtidig borgerkrig og maktovertagelse i Europa.

Observanden sier at han har lett etter *sannheten* etter annen verdenskrig, som han mener holdes skjult. Ideene vurderes som *paranoide vrangforestillinger*.

Observanden benytter begrepet *martyrdomsgave*. Fenomenet vurderes som en neologisme. Observanden benytter engelske ord og uttrykk. Eksempler på dette er *trading, betray, secresy, og cover*. Begrepene er knyttet til observandens opplevde identitet som ekspert, og en finansiell og forretningsmessig suksess.

Observanden fremstår med uklar identitetsopplevelse, i det han skifter på å omtale seg selv i entall og flertall.

De sakkyndige har leilighetsvis vanskelig for å følge observanden. Han frembyr i deler av samtalen å ha moderat assosiasjonsforstyrrelse og formelle tankeforstyrrelser i form av perseverasjon. Det forekommer ikke latenstid eller tankeblokk under samtalen.

Observanden fremsto uten objektive tegn på hørselshallusinose. Han benektet å ha hørt stemmer, eller ha erfart tankeoverføring. Observanden benekter å ha mottatt beskjeder gjennom internett direkte myntet på ham, men bekrefter å ha hatt utstrakt kommunikasjon med andre gjennom teknologi som ikke kan spores. Han bekrefter å ha tolket koder. Fenomenene vurderes som mulig selvhenføring eller hørselshallusinose.

Observanden beskriver i samtalen at han fra 2009 har sett seg selv som *aktivist*, som planlegger og gjennomfører henrettelser. Fenomenene vurderes å være omfattende volds – og drapstanker.

Observanden fremstår helt uten depressivt tankegods i form av skyld-, skam-, håpløshetsfølelse, eller tanker om egen død ved selvmord. Han benekter opplevd tristhet, gledesløshet, redusert initiativ eller tiltaksløshet. Det er følgelig ingen holdepunkter for senket stemningsleie.

Observanden frembyr ikke økt psykomotorisk tempo, eller subjektivt opplevd, løftet stemningsleie. Observandens tale er sammenhengende og med normal syntaks.

Han har ikke tanke – eller talepress. Han er affektstabil. Det foreligger ingen holdepunkter for sviktende impuls kontroll, verken i forhold til verbal eller fysisk utagering. Det foreligger følgelig ingen holdepunkter for løftet stemningsleie.

Observanden benekter suicidale tanker eller planer.

4.6 SJETTE SAMTALE MED **BEGGE DE SAKKYNDIGE** 01.09.11

De sakkyndige møter observanden, som sist, i et stort rom ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. Besøket ble av Kriminalomsorgens regionkontor godkjent å foregå uten bruk av glassvegg mellom observanden og de sakkyndige. Som i første samtale var plassert tre konferansebord mellom de sakkyndige og observanden, og to fengselsbetjenter var tilstede under samtalen. Observanden møtte i transportbelter, med høyre hånd fri.

Samtalen var nær tre times varighet.

De sakkyndige spør innledningsvis hvordan observanden har det nå. Han svarer: Kampmoralen er på 30% nå. Den var 100% før operasjonen. Observanden har laget skalaen selv. Han forteller at 0% er likegyldighet, 10% er et ulevelig nivå, 20% går greit, 50% er øvre grense for kampmoral i fengselet, og 60% er dager når man er litt demotivert i frihet. Det er min personlige måleskala.

På spørsmål avviser observanden at han føler seg henholdsvis nedstemt, kraftløs, deprimert, trist, angrende, selvbekreidende, skamfull eller bekymret. Han opplever heller ikke initiativløshet eller mangel på glede. Han har ikke hatt, og har ikke tanker om å ville ende sitt liv eller skade seg selv. Dere misforstår, sier han. Skalaen dreier seg bare om kampmoral i forhold til vår revolusjonære vei. Jeg har det bra. Bruk av slike adjektiver som dere nevner brukes ikke. Det fungerer ikke.

De sakkyndige spør deretter hvilke variabler i ham som endres når kampmoralen går nedover. Han svarer: Det er serotonin-nivået. Snus, røyk og kontakt med PC øker serotonin-nivået. Og jeg ser på fase 3, rettssaken, som en viktig motivasjon for livet videre.

De sakkyndige spør om observanden kan beskrive noen følelser som har fylt ham i den perioden der kampmoralen falt til 10%, som han sier er *det laveste nivå den har vært på*. Han sier: *Jeg nådde aldri apatigrensen.*

Tross gjentatte spørsmål fra de sakkyndige klarer observanden ikke finne begreper som kan dekke hans følelser i denne perioden, eller nå. Han klarer heller ikke, ei heller etter gjentatte spørsmål, å identifisere begreper som kan dekke hans følelser i tiden før de påklagede handlinger. Observanden besvarer alle slike spørsmål med henvisning til *strategi, kampmoral og systemer for belønning*.

Observanden sier derimot at *lang tids forskning har vist at man kan holde moralen oppe ved å bruke røyk, snus, musikk, godteri, god mat, og kaffe. De beste godteriene er "krokodiller" og "heksehyl". Det er i tillegg bra for den revolusjonære kampmoralen å se en favorittserie på TV.*

De sakkyndige sier at dette høres ut som nokså vanlige stimuli for mennesker flest. Observanden sier: *Nei, dette er militærstrategi i encellestruktur.* Det er en essensiell del av encelle – belønningssystemet i revolusjonær vitenskap. Når man jobber så lenge som sovende celle kan man ikke drive pep – talks. Har brukt systemet de siste fire årene. Nye, militære strategier åpner behov for nye belønningssystemer.

Observanden mener han har testet systemet på seg selv. Han blir bedt om eksempler, og sier: *Brukte iPod når jeg gikk tur. Ved å høre på ideologiske sanger fikk jeg motivasjon.* Han legger til: *Den første tiden i fengselet hadde jeg ingen ting, ikke godteri heller, og serotonin-nivået mitt sank.*

Observanden sier at han har brukt systemet med belønningen over mange år. *Jeg hadde ingen å snakke med i praksis, sier han. Etter ordineringen måtte alt skje alene.*

De sakkyndige spør om observanden noen gang har benyttet rusmidler. *Nei, jeg har aldri brukt narkotika, svarer han, med ett unntak, jeg har brukt marihuana to ganger totalt. Begge var mens jeg brukte steroider, i 2010.*

Observanden benekter at han noen gang har benyttet rusmidlene amfetamin, heroin, kokain, hasj, GHB eller noen form for vanedannende medikamenter. Han har hatt et moderat forbruk av alkohol, med få inntak av rusmiddelet de siste årene.

Observanden legger selv til: *Men jeg har brukt energidrikken "Red Bull", og dessuten spist "ECA stack" tabletter alt i alt fem ganger i mitt liv. Tre av tablettene tok jeg to uker før operasjonen 22.07.11, og så tok jeg en tablett den samme dagen som operasjonen skjedde, kanskje 30 minutter før.* Observanden forklarer de sakkyndige at **"ECA" er en miks av efedrin, coffein og aspirin.** *Jeg bestilte komponentene og laget det selv. Bruker det for å yte mer og forbli våken.*

Observanden forteller at han har benyttet anabole steroider et par ganger i sitt liv. Den aller første erfaringen med steroider forteller observanden at han hadde 20 år gammel. *Det var en kort kur, sier han, og jeg gjorde det ikke senere.*

De siste to årene har han brukt *i alt tre steroidsykluser. Jeg ville bygge opp styrke og hurtighet, sier han.*

Den *første syklusen* var fra februar til mai 2010, forteller observanden. Han sier han benyttet bare anabole steroider, og at han gikk opp omtrent 7 kg i vekt.

Den *andre syklusen* var fra desember 2010 til februar 2011, sier han. Han benyttet medikamentet *Winstrol*. Han gikk opp ca syv kilo også denne gangen. Observanden sier han trente mye parallelt med dette, **trente hardt, og ble større.**

Den *tredje syklusen* var fra 27. april til 15. juni, da observanden sier han daglig inntok fire *Dianabol* tabletter. *Det er muskeloppbyggende, sier han.* Fra 15. juni til 22. juli sier observanden at han tok til sammen fem tabletter daglig med *stanozolol*, som selges som *Winstrol*. *Winstrol bevarer muskelmassen, sier han.*

Jeg tok dem, og trente fordi jeg planla å bli en enmannshær, sier han. Vi er egentlig i mot boling, men det er tillatt som militærstrategi, legger observanden til.

Observanden begynner på dette punktet i samtalen å snakke om at **dersom Arbeiderpartiet hadde endret innvandringspolitikken i tide, ville hans operasjon i Norge ikke vært nødvendig.** *Da ville vi hjulpet våre svenske brødre isteden, sier han. De sakkyndige spør hva denne hjelpen i så fall ville gått ut på. Der er det, som i Norge, store problemer med ran og voldtekter. Så en operasjon der må tilpasses de lokale forholdene, sier han.*

De sakkyndige blir enige med observanden om å forsøke å fullføre den anamnesticke innhenting av data. Dette samtykker observanden til, og temaet om *Våre nordiske brødre* forlates derved.

Om året 2009 forteller observanden at han i november slutførte sitt *kompedium*. Han sier: *Jeg prøvde å få publisert de mer moderate essayene, men jeg hadde ingen publisher. Jeg sendte et par essays til Aftenposten, med de ble ikke antatt. Jeg fortalte til mor og venner at jeg skulle på turne-reise for å få publisitet om boken. Men egentlig skulle jeg reise for å kjøpe våpen.*

I februar 2010 arbeidet observanden med "e-mail-farming", og sier han *skaffet 9000 venner på Facebook, og 6000 e-mail adresser. Målet var å distribuere kompendiet på nettet, via 10 000 e-mailadresser. Jeg passet meg for internettsider der det brukes veldig sterke symboler, sier observanden. Måtte passe på at jeg holdt meg unna de sidene som PST passer på.*

Jeg lagret kompendiet og e-mailadressene på et veldig sikkert sted, sier observanden. Alle bevis må fjernes før neste fase. Alle spor må slettes fra fase til fase. Observanden sier på spørsmål: Vil ikke si hvor chip'en ligger. I prinsippet kan det være lurt å beholde noen kopier av kompendiet, sånn i tilfelle. Innbiller meg at det finnes teknologi som kan finne chip'er av denne typen.

Observanden sier videre: *Politiet har teknologi til å avlytte deg gjennom telefonen selv om den er avslått. Batteriet må tas ut. Politiet har en type fjernkontroll, det er fjernkontroll fra deres side. Det er ingen strømkrets på microchip'er, men noen typer kan gi stråler likevel.*

Om overvåkning forteller observanden at han de tre siste årene, 2009, 2010 og 2011 i perioder har fryktet å være avlyttet. Han sier: *Det finnes mange ulike lister for avlytting. Lette etter en metode for å verifisere om jeg var på en slik liste. Tenkte jeg allerede kunne være på overvåkingslisten til en europeisk etterretningsorganisasjon. Så på det som en test da jeg fikk kjøpe våpen, da var det lite sannsynlig at jeg var på overvåkingslister likevel. Men så lenge det ikke kostet noe, tok jeg like godt ut mobilbatteriet.*

Observanden sier at han under et besøk i Praha i 2010 også tok batteriet ut av sin mobiltelefon. *Jeg var dyktig til å skjule spor, sier han.* På spørsmål forklarer han at han tok batteriet ut av telefonen både for å *unngå registrering på basestasjoner, og å unngå avlytting. Jeg forsøkte det siste året generelt å la mobilen være hjemme, sier han. Jeg tok også i bruk teknologi for å skjule min IP-adresse.*

Observanden sier han ofte har gjort seg tanker om avlytting de siste par årene. *Jeg tok mine forhåndsregler, sier han, men så ingen sikre tegn før 18. Juni 2011. Da la jeg sammen mange faktorer.*

Episoden skjedde mens observanden bodde på sin gård i Østerdalen. *Den dagen forstod jeg at jeg var overvåket, sier han. Først så jeg en politipatrulje, ved veien, deretter så jeg en bil med en ekstra antenne, og fikk følelsen av at det var en sivil politibil. Den parkerte helt suspekt, 1,7 mil fra gården.*

Nå er PST på gården og legger inn kamera, tenkte observanden den gang. Det var neppe lokalt politi, siden de hadde sivil politibil. De stod ved siden av en busslomme, og det var to menn i forsetene.

Da jeg kom hjem stod låvedøren på vidt gap, og observanden tenkte at *det fortsatt kanskje var noen inne i huset.* Han ventet 20 minutter, og sier: *Jeg vurderte å kjempe meg frem til Glock `en og så kjempe videre. Men jeg tenkte at det var for stor motstand, og at det var bedre å overgi seg uten kamp.*

Det fremkommer at observanden denne dagen var sikker på at det ble montert *overvåkingskameraer inne på gården.* Han gikk på leting etter kameraer inne i

huset da han kom hjem. Han sier: *Sjekket etter kameraer alle potensielle steder. De har gått bort fra mikrofoner nå, og bruker ørsmå kameraer isteden. Jeg sjekket alle sprekker og alle hull, alle naturlige steder, men jeg fant ingen ting. Jeg tenkte at det ville være rasjonelt av dem å montere kameraer, slik de gjorde med Al Qaida. Massevis av bevis der.*

Observanden sier at han har hatt tanker om *overvåkning via kameraer siden februar 2010*. Han vurderte fra dette tidspunktet å gå til anskaffelse av *detektorutstyr* for å finne eventuelle kameraer, men endte med å lete grundig rundt seg.

Om påvirkning via smitte forteller observanden at tanken på smitte ble *mer aktuell* fra 2010. Observanden ble *mer og mer irritert på folk som går rundt og smitter andre. Det er uansvarlig.* *Jeg har alltid vært en frisk person, sier han, jeg har aldri vært syk, og er stolt av det.* *Hypokondermentalitet er det samme som tapermentalitet, mener jeg.*

På spørsmål om hvordan omgivelsene merket at observanden *var irritert på smitteførende*, sier han at *mor merket det*. Observanden sier at han gikk til innkjøp av munnbind, som han ved bestemte anledninger brukte i leiligheten hjemme hos mor. *Tror ikke det kan ha vært på mer enn kanskje en halv time til sammen, sier observanden.* Han bekrefter imidlertid å vært så bekymret for smitte at han tok opp temaet, og diskutert egen bruk av munnbind innendørs med sin fastlege.

Mor klarte å smitte meg likevel, sier han. Var irritert både på henne og de hun omgås med.

I perioden februar 2010 til juli 2010 gikk observanden inn i det han kaller *rustningsfasen*. Han sier: *Jeg laget en prototype rustning for eventuell strid med Delta. (Politiets spesialenhet, de sakk. anm.) Jeg kjøpte inn en kasse, og la ned fire plater for innlegg i skuddsikre vester, en selvlaget, skuddsikker bukse, skuddsikker vest og skuddsikre sko. Og så la jeg røykgranater og andre ting ned i kassen, og kjørte til svenskegrensen.*

Observanden forteller hvordan han nær Kongssvinger fant en øde grusvei, og grov kassen ned ved en myggdam, så det ikke skulle komme jegerhunder og finne den. Jegerhunder er nemlig plaget av mygg, legger han til. Observanden forteller at han grov en hel dag, og laget et halvannen meter dypt hull. Han satte kassen nedi, og kamuflerte den med en råttne rot oppå. Han sier: *Det var et forferdelig blodslit, men jeg klarte det.*

I juli 2010 begynte observanden det han kaller våpen research-fasen. Observanden sier at han brukte mye tid på å sette seg inn i ulike temaer vedrørende våpen. Fra slutten av august sommeren 2010 gikk denne fasen over i det observanden kaller *Våpenanskaffelsesfasen*.

Observanden sier at han fant ut at han måtte dokumentere alle fasene i kompendiet sitt. Han sier: *Ikke for min egen del. Det var for å rekruttere videre, for seier.*

Samtalen avsluttes.

Status presens ved begge de sakkyndige 01.09.11

Observanden er våken, ved klar bevissthet, og orientert for tid og sted og situasjon. Intelligens klinisk vurdert i normalområdet. Observanden benytter tallverdier og skalaer i større grad enn det som er vanlig i tale. Han benytter i samtalen et teknisk, av- emosjonalisert og lite dynamisk språk.

Han fremstår emosjonelt avflatet, med fullstendig emosjonell distanse til egen situasjon og til de sakkyndige. Han er høflig, og samarbeider etter beste evne. Han ler og smiler relativt ofte, da knyttet til temaer omkring egen persons betydning og/eller egne handlinger.

Observanden har et lett stirrende blikk, og blunker en del. Han fremstår med noe redusert mimikk, og et lett tilstivnet kroppsspråk i det han beveger seg svært lite på stolen under de timene samtalen varer.

Observanden er ikke i stand til å gjenkjenne eller beskrive egne følelser. Han fremstår følgelig med aleksitymi.

Observanden tillegger egen bruk av alminnelige stimuli som å se på høre iPod, røyke, drikke kaffe og spise godterier betydning som *militærstrategier i encellestruktur i revolusjonær vitenskap*. Han mener at å se en favorittserie på TV er bra for den revolusjonære kampmoralen. Observanden fortolker følgelig personlige, private og bagatellmessige forhold som betydningsfulle for storpolitiske forhold. Forestillingene vurderes som grandiose vrangforestillinger.

I samtalen fremkommer holdepunkter for at observanden siden 2009 har fryktet at hans telefon har vært avlyttet av en europeisk etterretningsorganisasjon. Han har siden 2010 hatt mistanke om at det montert overvåkningskameraer hjemme. Han har vurdert å skaffe detektorutstyr for å finne kameraene, men har nøyd seg med å lete grundig. Han har trodd seg overvåket av sivilt politi. Han har følt seg utsatt for smitte. Ideene vurderes som paranoide vrangforestillinger.

Observanden fremstår med uklar identitetsopplevelse, i det han skifter på å omtale seg selv i entall og flertall.

De sakkyndige har leilighetsvis vanskelig for å følge observanden. Han frembyr i deler av samtalen å ha moderat assosiasjonsforstyrrelse og formelle tankeforstyrrelser i form av perseverasjon. Det forekommer ikke latenstid eller tankeblokk under samtalen.

Observanden beskriver at han fra februar 2010 har laget rustning for å forberede seg på eventuell strid med Delta. Fenomenene vurderes å være omfattende voldstanker.

Observanden fremstår helt uten depressivt tankegods i form av skyld-, skam-, håpløshetsfølelse, eller tanker om egen død ved selvmord. Han benekter opplevd tristhet, gledesløshet, redusert initiativ eller tiltaksløshet. Det er følgelig ingen holdepunkter for senket stemningsleie.

Observanden frembyr ikke økt psykomotorisk tempo, eller subjektivt opplevd, løftet stemningsleie. Observandens tale er sammenhengende og med normal syntaks. Han har ikke tanke – eller talepress. Han er affektstabil. Det foreligger ingen

holdepunkter for sviktende impuls kontroll, verken i forhold til verbal eller fysisk utagering. Det foreligger følgelig ingen holdepunkter for løftet stemningsleie.

Observanden benekter bruk av vanedannende medikamenter eller illegale rusmidler frasett to gangers bruk av marihuana i 2010. **Han bekrefter å ha inntatt i alt tre kurer med anabole steroider,** hvorav den siste fra 27. April til 22.07.11. **Observanden benekter på undersøkelsestiden å benytte steroider eller rusmidler av noe slag.** Han fremstår helt uten klinisk mistanke om rusmiddelpåvirkning.

Observanden benekter suicidale tanker eller planer.

5.7 SJUENDE SAMTALE MED BEGGE SAKKYNDIGE 05.09.11

De sakkyndige møter observanden, som sist, i et stort rom ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. Besøket ble av Kriminalomsorgens regionkontor godkjent å foregå uten bruk av glassvegg mellom observanden og de sakkyndige. Som i første samtale var plassert tre konferansebord mellom de sakkyndige og observanden, og to fengselsbetjenter var tilstede under samtalen. Observanden møtte i transportbelter, med høyre hånd fri.

Samtalen var av over tre times varighet.

Det blir avtalt at samtalen tematisk skal dreie seg om tiden fra august 2010, etter at vi i sjette samtale forlot innhenting av anamnesticke data på dette tidspunktet. Observanden var villig til dette.

Om perioden fra august 2010 sier observanden at dette var fire sammenhengende uker med research, skulle finne våpen og ammunisjon. Han bestemte seg for å reise til Tsjekkia, og hadde tanker om at han eventuelt kunne dra videre til Balkan for å skaffe våpen der.

Jeg leide en bil, sier han, og tok Kielfergen til Tyskland. Dro deretter videre til Praha. Observanden smiler og ler; *Jeg skulle i tillegg plukke ut "politi-insignier" (emblemer,*

sakk. anm.), sier han. Observanden sier at hadde med seg 50 000 i kontanter på turen. *Det var festing på hotellet, og jeg forsøkte å nærme meg miljøet, men jeg klarte ikke skaffe våpenkontakter*, sier han.

Observanden sier at han *mistet motivasjonen* til å skaffe våpen på turen, og tenkte at han like godt kunne skaffe det lovlig, hjemme. *Prøvde å spørre de jeg så var kriminelle*, sier observanden, *men de tenkte at jeg var helt gal. Praha er et dårlig sted å kjøpe våpen*. Han returnerte til Norge med uforrettet sak etter ti dager.

Observanden forteller at han ved å ha medlemskap i en jaktforening fikk kjøpe en *Ruger mini 14*. (En halvautomatisk rifle, de sakk. anm.). Observanden hadde allerede vært medlem i Oslo Pistolklubb i noen år, så han tok opp igjen skytetreningen. Han anslår at han drev aktiv skytetrening i omtrent fem måneder, fra september 2010 til ut på nyåret 2011. Han søkte i tillegg om å få tillatelse til å eie en *Glock* (halvautomatisk pistol, de sakk. anm.)

I månedene etter at han kom tilbake fra reisen til Praha sier observanden at han *planla å skaffe nok rustning*. Han tenkte at han ville forsøke å skaffe 10 magasiner med ammunisjon, *liker å helgardere*, sier han. Han hadde tanker om at utstyret måtte være *lett, mobilt og rikholdig*. Observanden sier at han på denne tiden fortsatt ikke hadde bestemt seg for hva som var målet for *operasjonen* hans. *Han smiler: Hadde ennå ikke bestemt meg for om jeg skulle være stasjonær eller mobil*, sier han. *Drøftet det ikke med noen*, legger han til.

Omkring årsskiftet 2010 / 2011 sier observanden at han var i "*Explosion acquire phase*". Han forklarer at dette var en periode der han satte seg inn i, og skaffet *bestanddeler til å lage bomber*. Observanden forteller at han kjøpte *lunte* og *forskjellige kjemiske substanser* i desember 2010.

Observanden forteller også at han i oktober og november 2010 brukte mye tid på *skrive en guide til andre, slik at kommende revolusjonære har en fremgangsmåte til kommende operasjoner*. Han legger til: *Var veldig fornøyd. Hadde høy moral i denne perioden*.

I januar og februar 2011 sier observanden at han *skjøt mye og trente mye*. Han hadde begynt på en *syklus med Dianabol* i desember 2010, og opplevde at treningen gav resultater, og at han *fikk mer muskler*. Spurt om han merket noen psykiske endringer svarer observanden: *Det ble kanskje 25% mer velbehag, og jeg ble litt mer motivert*. Observanden tror dette skyldtes både *bedre selvbilde* og *kjemisk effekt*. Ut over dette merket han ingen bivirkninger eller endringer som følge av medikamentet han brukte.

Om skytingen i Oslo Pistolklubb sier observanden: *Det var kjedelig. Gikk to ganger i uken, og fikk de underskriftene jeg skulle ha*.

I samme periode sier observanden at han *satt mye på PC`en, og det gikk mye tid til å kjøpe inn småting*. Han nevner *kaustisk soda, aceton*.

I januar og februar 2011 satt observanden mye hjemme på PC`en. **Han sier: Jeg hadde fortsatt ikke planlagt hvilken operasjon som skulle gjennomføres. Hadde tenkt på flere, men det var ikke bestemt. Organisasjonen vår er fokusert på enceller, så mange operasjoner blir derfor utelukket. Det blir et spørsmål om hva som går for en person.**

Observanden sier at han i januar og februar 2011 vurderte å *ta over NRK, og sende propaganda, men da må man være mange flere*. Tenkte på å *detonere kjernereaktoren i Halden*. Tenkte også på å *sprengte slottet, men Europas kongefamilier skal ikke henrettes før i 2020*.

Observanden forteller at han allerede ett år tidligere *tenkte på å sprengte en bombe på landsmøtet til SV eller Arbeiderpartiet*. Vurderte det igjen på starten av 2011.

Observanden går på dette punkt i sin beretning over til igjen å snakke i *vi-form*. *Vi har erklært preventiv krig mot de som tilhører kategori A og B*, sier han. *Det er omtrent 4500 mennesker til sammen. Alle er legitime mål*. Observanden sier at han allerede på slutten av arbeidet med *kompendiet i 2009* tenkte på muligheten av å angripe Regjeringskvartalet. Dette begrunner han med å si: *Ville gi Regjeringen en advarsel først*.

Observanden sier at han i en periode på omtrent ett år, fra vinteren 2010 til vinteren 2011, hadde en plan A. Planen bestod i at det skulle plasseres 300 kilos bilbomber i Regjeringskvartalet, på Youngstorget, og på slottet. Til denne planen hørte det med at observanden så for seg at han kunne klare å inkludere tre bonusmål. Dette var henretting av Blitzere, henrettelser i Dagsavisen og henrettelser på SVs hovedkontor.

Observanden legger til at han har grublet mye på det med å sprengte slottet. Det ville gitt hele verdens oppmerksomhet til vår pan-europeiske organisasjon, sier han, og den norske, etniske gruppens overlevelse er det viktigste for oss. Observanden var imidlertid usikker på hvordan det ville blitt mottatt blant de militante revolusjonære. Er fortsatt usikker på det med slottet.

Observanden forklarer: Ett av motivene var å reorganisere den politiske skalaen. 120 millioner europeere støtter operasjonen. 15 % av europeerne støtter operasjonene direkte, mens 50 % støtter primærprinsippene. Om 60 år støtter 40% den praktiske politikken, og 70% av alle menn. Regner med at dette vil være den dominerende, politiske retningen.

Observanden er svært ordrik, og snakker fort. Det fantes en B – plan også, sier han. Det var å sprengte Arbeiderpartiets landsmøte, sprengte Skup-konferansen (Konferanse for pressefolk, de sakk. anm.), eller henrette forrædere på Utøya.

Observanden sier at han hadde tanker om mulige henrettelser på Utøya første gang sommeren 2010. Han sier: Tenkte at det var et godt mål, isolert, politiet ville ha problemer, tilgang på 730 aktivister på en gang, og ingen sivile til stede. Observanden sier at sivile er alle som ikke er politisk engasjert på venstresiden.

Ulempen med Utøya, sier observanden, var at det var en del der som bare var potensielle forrædere. Og det er ikke ideelt med folk under 18 år.

Om tiden fra februar 2011 sier observanden: Det ble etter hvert klart at jeg måtte ha en operasjonsbase. Gikk inn på "Småbruk.no", og sjekket hva som var til leie.

Observanden fant en gård til leie, Åsta gård i Østerdalen, og inngikk leiekontrakt der i slutten av mars 2011. Gården hadde tilstrekkelig dyrket mark til at det kunne bestilles tre tonn kunstgjødsel fra Felleskjøpet. Han sier: *Jeg bestilte kunstgjødsel i slutten av april.* Han sier kunstgjødsel er en *nødvendig bestanddel for å lage bomber.* Observanden sier han fikk levert 3000 kg kunstgjødsel på gården helt i starten av mai 2011, omtrent samtidig som han flyttet inn på gården selv.

Observanden sier: *Jeg solgte Atosen, og leaset en bil som jeg så for meg kunne sprengte slottet eller Regjeringskvartalet. Hadde fortsatt ikke bestemt meg.*

Observanden sier at han da planene til operasjonen ble konkrete hele tiden så for seg en *gigantisk sprengning i Regjeringskvartalet.* Det optimale målet i Norge var *Regjeringskvartalet,* sier han. *Det var et mål å drepe flest mulig, men jeg ble forsinket, og det ble en fiasko. 200 – 500 døde ville være "best case". Mindre enn 12 var en fiasko. Jeg regnet med å kunne høre på P 4 etterpå, legger han til, så ville jeg fort få vite om operasjonen var en suksess.*

Hvis jeg hadde hørt på P4 etterpå at det var flere hundre døde, kunne jeg kjørt til Grønland for å overgi meg, sier observanden. *For å få internasjonal presse må det være et stort omfang, sier han, man må over en viss grense. Jeg så for meg at Utøya kunne være en bonusoperasjon ved behov, eller alternativt Aftenpostens lokaler, eller NRK.*

Utøya ble ikke konkret før ca en måned før operasjonen, sier han. Alt ble forsinket og forskjøvet, så mulige mål på Arbeiderpartiets landsmøte i april og scoopkonferansen rakk jeg ikke. Jeg fortsatte å ha Aftenposten og NRK på listen helt frem til helt nær operasjonen, legger han til.

Hadde noen reserverasjoner, ville helst ha A og B, ikke C – forredere, sier han. Media har brukt ordet barn om de som var på Utøya. Det er en demoniseringsstrategi av meg, det var 80% der som var over 18 år. Uansett: I en fase II – borgerkrig vil alle over 15 år være legitime mål.

Dog mener observanden at Utøya ikke var et optimalt mål. Det var en barbarisk operasjon å utføre for min del, sier han, men det måtte gjøres. Observanden blir intens i det han forsetter: Hver dag blir mine søstre voldtatt og lemlestet på grunn av landsforrædere. Når får de vite hvordan det føles.

Operasjonen er mer enn rettferdiggjort ved det, legger han til, men i alt er det flere ulike motiver. Operasjonen var nødvendig for hevn, og det var et preventivt angrep for å forhindre mer aktivitet fra de individene som forråder Norge. Operasjonen fungerer i tillegg som en advarsel. Viktigst, sier observanden, er det likevel at operasjonen uttrykker min kjærlighet til mitt eget folk og land, og er mitt bidrag til å bli kvitt ondskapen i landet.

Observanden mener at det er et paradoks at EU's kamp mot terror har gjort det mye vanskeligere å skaffe eksplosiver. Fordi det er blitt så vanskelig, blir massehenrettelsene et resultat av politikernes innstramninger. Hadde det vært lettere, kunne det vært sprengt mer med høyere presisjon. Fremtiden ligger i våpen.

Mai og juni 2011 kalles av observanden Kjemifasen. Observanden sier at han installerte avtrekkskap og vifte på gården. Han brukte gassmaske mens han arbeidet med produksjon av tre bilbomber, som han håpet kunne bli ferdig til ca 15. mai. Det viste seg imidlertid at det var tidkrevende å lage bomber, og ca 15. juni innså observanden at han ikke klarte å lage mer enn en bombe på omtrent ett tonn. Han gav opp resten.

Observanden forklarer at omstendighetene var med på å bestemme utformingen av den endelige planen for operasjonen. Jeg hadde sprengstoff nok til å sprengte Regjeringskvartalet, sier han. Jeg lurte fortsatt på Aftenposten og NRK, men det var ikke lenger aktuelt med konferansene jeg hadde tenkt på, for de var allerede avholdt. Utøya var det eneste politiske evenementet som var igjen på sommeren. Observanden sier at han brukte uken 15. til 23. juni 2011 til rekognosering på Utøya, før jeg bestemte meg endelig.

Observanden bestemte seg for å legge operasjonen til 22. Juli, som var den dagen da Gro Harlem Brundtland i følge programmet for leiren skulle holde innlegg på Utøya.

Observanden forklarer at det ikke var mulig å vente til høsten med å gjennomføre operasjonen. *Jeg hadde likviditetsproblemer, forklarer han. Det var regninger for gjødsel, husleie, leasing, og det skulle kjøpes mat og så gikk PC en i stykker. Jeg kunne ikke tillate betalingsanmerkninger, for da ville jeg ikke fått lease noen bil. Jeg kunne ikke vente lenger. Observanden sier at han holdt på å gi seg i juni 2011, fordi det oppstod så mange problemer.*

De siste fire ukene før 22.juli 2011 startet med at observanden kjørte til svenskegrensen, der han grov opp kassen med *rustning* som han hadde gravd ned ett år tidligere. Han sier at arbeidet med slutføring av bomben var *tregt, grisete arbeid*.

Observanden sier han *jobbet knallhardt, sikkert 7, 8 timer om dagen*. Han arbeidet med produksjon og ferdigstillelse av bomben både på låven og på kjøkkenet på gården han leide. Observanden forteller detaljert hvordan han arbeidet med kvern, sementblandere og blendere. Han kjøpte nye blendere flere ganger, fordi slitasjen var stor.

Observanden forklarer også detaljert hvordan han arbeidet med svovelsyre. Han destillerte vann, og blandet med syren. Observanden forteller at en del av arbeidet ble utført på natten. *Jeg fikk støv i håret og ansiktet, forteller observanden. Det var farlig arbeid. Jeg ble ferdig med primær – og sekundærbooster, det var en ukes jobb. Ble ferdig med Analfo`en bare noen uker før operasjonen. (Analfo er i følge observanden en av ingrediensene i bomben, de sakk. anm.) Bar ut ferdige 50-kilos enheter i bilen en uke før.*

Han legger til: *Det hele var et risikoprojekt. Jeg kunne blåst av meg armene allerede da jeg drev med aluminiumspulveret. Tenkte likevel at jeg måtte ofre meg for folket mitt.*

Observanden gjorde en testsprengning 2-3 km fra gården. Han forteller at han hadde besøk på gården tre ganger i løpet av juni og juli 2011. [REDACTED] samboeren til den forrige som leide gården, kom i starten av juni. Jeg våknet, og så en tekstmelding der hun sa hun ville komme for å hente noe. Jeg måtte ha henrettet henne hvis hun avslørte meg. Tenkte jeg kunne ha sovet i skogen hvis hun måtte henrettes, og så kunne jeg tatt Aftenposten og NRK etterpå.

[REDACTED] berget livet ved å komme to dager senere, sier observanden. I tillegg var det en birøkter med ansvar for bikuber på eiendommen som kom innom noen ganger. Det gikk greit.

Observanden forteller i tillegg at det ved en anledning kom en fremmed mann innom, og sa han var turist. Jeg visste han var politi, sier observanden, men han så ikke noe.

Etter som tiden for operasjonen nærmet seg sier observanden at han fikk angst for operasjonsdagen. Jeg har aldri skadet en mus hele livet, sier han, og han prøvde å simulere operasjonen for ikke å bli paralyisert av frykt. Observanden sier han prøvde å bruke spill for å trene, men klarte det ikke. WoW er ikke som virkeligheten, sier han.

Observanden sier at han i tillegg lyttet til musikk med gruppen SAGA, og artisten Helene Bøksle for å forberede seg på operasjonsdagen 22. Juli. Han ble etter hvert sikker på at den beste forberedelsen for å undertrykke frykt ville være å være mentalt sliten.

Om dagen for sprengningen i Regjeringskvartalet og henrettelsene på Utøya, 22. Juli 2011 forteller observanden: Planen var å være i Oslo, og starte utsendelsene av kompendiet klokken 03.00. Men jeg ble forsinket på Åsta, og var ikke i Oslo før klokken 23.00 dagen før. Observanden var deretter i morens leilighet på Skøyen til neste dag.

Observanden sier han var veldig sliten, og tenkte han trengte søvn og hvile før operasjonen. Han sov derfor til klokken åtte, og startet dagen med å lage tre

matpakker, sandwicher med ost og skinke. Han hadde håpet å være ved Regjeringskvartalet klokken 10.00, men startet dagen med å installere et nytt hastighetsmodem og konfigurere Outlook på PC'en. Dette tok mer tid enn han hadde trodd, og han fikk panikk for tiden.

Observanden kjørte den ene bilen han disponerte, *Diabloen*, og parkerte denne på *Hammersborg torg*. Han la igjen utstyr i bilen, rekognoserte i *Grubbegata*, og gikk til Domkirkeplassen. Her tok han en drosje tilbake til *Skøyen*. Han sier: *Forstod at det var dårlig tid. Begynte å innse at de fleste hadde gått fra Regjeringskvartalet allerede.*

Tilbake i morens leilighet lastet observanden en film han hadde laget til nettstedet *Youtube*. Han skrev siste melding i kompendiet klokken 14.45, og så begynte han å sende kompendiet til de *8000 kulturkonservative* han hadde samlet e-postadresser til. Fordi klokken hadde blitt så mye, sier observanden at han tenkte på om han skulle velge bort bomben eller *Utøya*. *Men da jeg så det gikk igjennom 600 e-poster klokken 15.05 bestemte jeg meg for å følge planen*, sier han.

Observanden gikk til bilen han hadde parkert ved *Olsens Enke på Skøyen*. Han gikk inn i bilen, og *skiftet fra sivile til militære klær*. Han kjørte deretter til Regjeringskvartalet via *Nasjonalteateret*. Han hadde tenkt å feste *PST-logoene* som var med i bilen med magneter, men gjorde ikke det. Derimot festet han et medbrakt *blålys på taket av bilen, ca 200 meter fra målet*.

Observanden sier at han hadde tenkt å kjøre *med politiet på slep*, dersom han hadde blitt forsøkt stanset da han kjørte *Grubbegata feil vei*. *Planen var å utslette politiet, dersom de forsøkte å stoppe meg*, sier han.

Observanden sier at han tenkte: *De fleste i Regjeringskvartalene har gått klokka to nå i fellesferien. Jeg tenkte allerede da at operasjonen var en fiasko, men jeg gjorde så godt jeg kunne*. Observanden sier at han ideelt sett så for seg at *statsministeren og et par, tre ministre og mange statssekretærer døde*. *Men en bonus var jo at Delta og politiet også hadde ferie*.

Regjeringskvartalet er det stedet i Norge hvor det er færrest sivile, sier observanden. Noen er det alltid, det må man bare regne med. Målet var flest mulig A- og B-landsforrædere, og færrest mulig sivile og politifolk.

Observanden legger til: Vi aksepterer opp mot 50% døde sivile. Det er umulig å fastsette helt på forhånd. Det er bare valgt slik. Vi har kalkulert med at det vil være få sivile dødsfall i begynnelsen, men så vil målene sikres, og det bli flere på grunn av upresise angrep.

Observanden smiler: Er utrolig fornøyd med det lave antallet sivile døde i operasjonen. En eks-politimann, og bare fire sivile. Færre enn 10%. I krig er det alltid sivile tap, dessverre. Vi anser Arbeiderpartiet som en terrororganisasjon, og dette rammet temmelig presist.

De sakkyndige spør om observanden denne dagen hadde tanker om å legge planen vekk, for å spare liv, eller av andre grunner. Nei, sier observanden. Jeg tenkte aldri på å snu eller stoppe. Tenkte bare på å gjennomføre. Observanden benekter å ha gjort seg tanker om ofrenes situasjon. Dehumaniseringsprosessen startet allerede da jeg skrev den militære delen av kompendiet i 2009, sier observanden, eller allerede i 2002, da jeg bestemte meg for et liv i lidelse. Observanden sier at han etter dette ikke har hatt samvittighetskvaler knyttet til det han kaller henrettelser. I krig er reglene annerledes, legger han til.

Observanden sier: Da jeg stoppet 200 meter fra målet var det et øyeblikk av stor betydning. Det er dette jeg har trent for, og er opplært til, tenkte jeg. De sakkyndige spør hvem som har lært ham opp. Det er på et abstrakt plan, sier observanden. Han smiler bredt. Jeg er veldig stolt av operasjonen, legger han til. Alt i alt var det 100% suksess.

De sakkyndige spør hva som gjør ham så sikker på at operasjonen er en suksess. Observanden smiler: I det øyeblikket, jeg var ikke komfortabel, jeg var i livsfare, men jeg dehumaniserte fienden, operasjonen var rettfærdiggjort på grunn av maktelitens krigsforbrytelser.

Jeg hadde en stopp. Satt to minutter i bilen. Observanden ler høyt. Jeg vurderte å ta en snus eller en røyk, men droppet det, og tok på skuddsikker vest og hjelm med visir.

Observanden sier han hadde beregnet at det var omtrent 5% sjanse for at han ville overleve sprengningen i Regjeringskvartalet. Han sier: *Jeg tenkte: Nå kommer jeg til å dø om to minutter. Planen var å eliminere politi eller sikkerhetsansatte dersom noen forsøkte å stoppe meg.*

Observanden sier at bomben som lå i bilen han kjørte til Regjeringskvartalet hadde best sprengkraft mot en side. Det stod imidlertid *to biler uheldig parkert utenfor Høyblokka*, så observanden måtte bare parkere der det var plass, uten å ta hensyn til hva som var ideelt.

Jeg tente på lunta, sier han, og var redd for at alt skulle detonere. Han forklarer de sakkyndige hvordan han hadde beregnet hvor lang lunte han måtte ha for å rekke tilbake til den andre, parkerte bilen. Observanden gikk ut av bilen hvor bomben var , og tok sin Glock pistol ut av hylsteret mens han gikk til Hammersborg torg.

Jeg hadde seks minutter, og gikk raskt. Jeg gikk forbi en mann som ble nysgjerrig, sier observanden. Tror han var sivil politimann. Observanden antar at det var sendt bilder av ham til flere av regjeringsbygningene, og at mannen han traff skulle verifisere bilen eller meg. Hvis han hadde angrepet ville jeg henrettet ham, legger han til.

Etter å ha satt seg inn i bilen han hadde parkert på Hammersborg torg, sier observanden at han *skrudde på tenningen, plottet inn GPS'en og kjørte. Jeg hørte et drønn etter å ha kjørt to kvartaler*, sier han, og legger til: *Jeg hadde med "spanske ryttere" og røykbomber til å kaste etter eventuelle forfølgere, men jeg så ikke noen.*

Observanden skrudde på radioen, og hørte at det hadde gått av en kraftig bombe på Youngstorget. *De sa at en person var død i Regjeringskvartalet. Da visste jeg at den delen av operasjonen var mislykket*, forklarer han.

Observanden benekter på spørsmål å ha erfart psykiske symptomer av noen kvalitet knyttet til ukene før, eller på handlingstiden. Han spørres i tillegg spesielt om forekomst av, eller opplevelse av bevissthetsendringer, herunder kramper og bevissthetstap, og somatiske symptomer. Observanden benekter enhver forekomst også av slike symptomer knyttet til dagene før, eller på handlingstiden 22.juli 2011.

Observanden legger selv til: *Jeg tror jeg vil bli drept i fengselet innen 12 måneder. De setter inn høyre radikale som meg i muslimdominerte fengsler. Det finnes eksempler på flere titalls drepte og tvangskonverterte i fengsler. Slik blir det når man ikke segregerer fanger. Det blir én korsfarer mot 100 jihadister. Det er med overlegg.*

Alle muslimene ved Ila vet om det, og vil prøve å drepe meg raskt. Observanden tror ikke ledelsen ved Ila fengsel vil prøve å beskytte ham. Han sier: Muslimene kan alliere seg, og det er mange nettverk av muslimer i fengselet. Tross sin overbevisning om at han vil bli knivstukket i løpet av noen måneder, benekter observanden at han føler frykt, eller knytter andre følelser til dette. Han fremstår i det han forteller om dette helt uten aktivering, eller synlig affekt.

Samtalen avsluttes. Det blir enighet om å fortsette temaet i neste samtale med de sakkyndige.

Status presens ved begge de sakkyndige den 05.09.11

Observanden er våken, ved klar bevissthet, og orientert for tid og sted og situasjon. Intelligens klinisk vurdert i normalområdet. Observanden benytter tallverdier og prosenter i større grad enn det som er vanlig i tale. Han benytter i samtalen et teknisk, av-emosjonalisert og lite dynamisk språk.

Han benytter uvanlige begreper som *dehumanisering, preventiv krig, potensielle forrædere, henrettelser, militære klær, utslette, eliminere, og maktelitens krigsforbrytelser.* Begrepsbruken er i sin helhet knyttet til observandens forestilling om at det foregår borgerkrig i landet. Begrepsbruken vurderes å være fundert i *paranoide vrangforestillinger.*

Han fremstår emosjonelt avflatet, med fullstendig emosjonell distanse til egen situasjon, sine ofre og til de sakkyndige. Han er høflig, og samarbeider etter beste evne. Han ler og smiler relativt ofte, da knyttet til temaer omkring egen persons betydning og/eller egne handlinger.

Observanden har et lett stirrende blikk, og blunker en del. Han fremstår med noe redusert mimikk, og et lett tilstivnet kroppsspråk i det han beveger seg svært lite på stolen under de timene samtalen varer.

Observanden er ikke i stand til å gjenkjenne eller beskrive egne følelser. Han fremstår følgelig med aleksitymi og markant affektavflatning.

Han har ikke gjort seg tanker om ofrenes situasjon, og klarer ikke ta deres perspektiv på direkte spørsmål. Han vurderes å ha alvorlig, nærmest total empatisk svikt.

Observanden mener at hans motiv for henrettelsene er å *reorganisere den politiske skalaen*. Han regner med at hans handlinger vil føre til sympati og støtte fra flere millioner europeere, og at hans politikk vil være den dominerende, politiske retningen på sikt. Forestillingene vurderes som grandiose vrangforestillinger.

Han understreker at det viktigste motiv for drapene var *at operasjonen uttrykker min kjærlighet til mitt eget folk og land*, og vil bidra til å bli kvitt ondskapen i landet. Han mener at han, tross opplevd fare for eget liv, *ofret seg for folket sitt*. Han mener at nedtegnelsene av hans handlinger i perioden vil gi *kommende revolusjonære en fremgangsmåte* til lignende handlinger. Forestillingene vurderes som grandiose vrangforestillinger.

Observanden forteller at han fra august 2010 ennå ikke hadde bestemt hvem eller hvilke institusjoner som skulle angripes og drepes, men at han fra denne tiden begynte arbeidet med å skaffe våpen og noen måneder senere også eksplosiver. Observanden begrunner planleggingen med at *Vi har erklært preventiv krig mot de som tilhører kategori A og B. Det er omtrent 4500 mennesker til sammen*.

Han hadde ulike planer, inklusive sprengning av Regjeringskvartalet, sprengning på Slottet og drap på kongefamilien, drap av *Blitzere*, Dagsavisen og på SVs hovedkontor. Han beskriver også vedvarende tanker om å sprengte Arbeiderpartiets landsmøte, og Scoop- konferansen for pressefolk.

Fra januar 2011 beskriver han vedvarende tanker og planer om å detonere kjernereaktoren i Halden og sprengte bomber på Arbeiderpartiets eller SVs landsmøte. Han tenkte fortsatt på å sprengte Slottet. **Fra februar beskriver han at det var et mål å drepe flest mulig i Regjeringskvartalet, og helst også statsministeren og et par ministre.**

Ideene om drap omtalt som *henrettelser* begrunnes i observandens forestilling om at alle de nevnte helt konkret representerer *individer som forråder Norge*. Han bestemte seg for å ta livet av Gro Harlem Brundtland og deltagerne på AUFs sommerleir i juni 2011. Han mener at Arbeiderpartiet er en terrororganisasjon. Han mener han ved å ta livet av de nevnte ville bidra til å bli kvitt ondskapen i landet.

Observanden tror han snarlig vil bli drept, og mener at fengselsledelsen stilltiende samtykker i dette.

Ideene vurderes som et altomfattende, paranoid vrangforestillingssystem, med frykt for eget liv, og omfattende tanker om homicid, tallfestet til flere tusen personer. Observanden ser ut til å ha begynt å handle på grunnlag av disse vrangforestillingene i løpet av 2010.

Observanden fremstår med uklar identitetsopplevelse, i det han skifter på å omtale seg selv i entall og flertall.

De sakkyndige har leilighetsvis vanskelig for å følge observanden. Han frembyr i deler av samtalen å ha moderat assosiasjonsforstyrrelse og formelle tankeforstyrrelser i form av perseverasjon. Det forekommer ikke latenstid eller tankeblokk under samtalen.

Observanden fremstår helt uten depressivt tankegods i form av skyld-, skam- håpløshetsfølelse, eller tanker om egen død ved selvmord. Han benekter opplevd tristhet, gledesløshet, redusert initiativ eller tiltaksløshet. Det er følgelig ingen holdepunkter for senket stemningsleie.

Observanden frembyr ikke økt psykomotorisk tempo, eller subjektivt opplevd, løftet stemningsleie. Observandens tale er sammenhengende og med normal syntaks. Han har ikke tanke- eller talepress. Han er affektstabil. Det foreligger ingen holdepunkter for sviktende impuls kontroll, verken i forhold til verbal eller fysisk utagering. Det foreligger følgelig ingen holdepunkter for løftet stemningsleie.

Observanden fremstår uten klinisk mistanke om rusmiddelpåvirkning. Observanden benekter suicidale tanker eller planer.

5.8 ÅTTENDE SAMTALE MED BEGGE DE SAKKYNDIGE 13.09.11

De sakkyndige møter observanden, som sist, i et stort rom ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. Besøket ble av Kriminalomsorgens regionkontor godkjent å foregå uten bruk av glassvegg mellom observanden og de sakkyndige. Som i første samtale var plassert tre konferansebord mellom de sakkyndige og observanden, og to fengselsbetjenter var tilstede under samtalen. Observanden møtte i transportbelter, med høyre hånd fri.

Samtalen var av nær tre times varighet.

Tema for samtalen avtales å skulle være observandens opplevelser i tiden fra han dro fra Regjeringskvartalet ca klokken halv fire, og resten av dagen den 22. Juli 2011. Tidsintervallet favner tidspunktet for de påklagede handlinger.

Observanden innleder selv med å si: *"Terror" forutsetter "forbund", og når politiet bruker begrepet terror beviser det at politiet har arrestert en annen. Er ganske sikker på det, etter en operasjon, eller før.*

Om tidsintervallet fra observanden kjører fra Regjeringskvartalet til han senere ble pågrepet på Utøya forteller observanden: *Jeg kjørte etter å ha plottet inn koordinatene på GPS`en. Observanden forteller deretter detaljert hvilken rute han fulgte gjennom Oslo, over Sollihøgda og til Utøya.*

Målet var mer genialt enn Arbeiderpartiet selv, sier han, men det var umulig å forberede seg mentalt på selve skytingen. Primærmålene for Plan B var Jonas Gahr Støre, Gro Harlem Brundtland og Marte Michelet. Nå kunne jeg få en av dem, og det var aldri meningen at det skulle stoppe med henne.

På vei til Utøya sier observanden at han *fremdeles var i kampmodus. Jeg psyket meg opp til et eventuelt martyrium, sier han. Tenkte det etter et stort terrorangrep mot Regjeringskvartalet var naturlig om de sendte en Delta – tropp til Utøya. Var overrasket over at de ikke hadde sendt forstrekninger til Utøya for å beskytte øya som politisk mål.*

Det var ingen ved fergeleiet til Utøya da observanden ankom, frasett et sivilt vaktlag fra AUF. Observanden tok ut bag`en han hadde i bilen, og dro den om bord i båten. Observanden smiler. Jeg måtte deaktivere meg selv, og gå over til sovende celle igjen. Jeg snakket med dem, og infiltrerte dem. Jeg utgav meg for å være politi.

Observanden sier at han snakket med en kvinne som sa hun var sikkerhetsansvarlig på øya. Jeg bad henne innkalle vaktlaget til et møte, der jeg ville fortelle dem om bomben i Oslo.

Observanden sier han vurderte å sette håndjern på, eller henrette besetningen på båten. Det var en stor, taktisk blunder å ikke effektuere det, sier han.

Da båten la til på Utøya kom det flere til. *Det var en ekspolitimann som spurte flere spørsmål. Jeg regnet med at det var testspørsmål fordi skuespillet var avslørt, sier observanden. Jeg foreslo at vi skulle gå opp til hovedhuset, og både kvinnen og ekspolitimannen gikk foran meg.*

Akkurat da varte et minutt i ti år, sier observanden. Jeg gruet meg skikkelig til å ta liv. Da jeg grep etter Glock'en hadde jeg masse sperrer, og holdt på ikke å klare det. Jeg skjøt begge i hodet. 90% av skuddene var hodeskudd. Jeg er en god skytter, legger han til.

Observanden mener at han hadde god ammunisjonsadministrasjon. Jeg brukte blykuler, sier han, for de gjør mest skade. Begge de to foran meg falt rett fremover, og så ut som de sov på bakken. Det var to bak meg, nærmere M/S Thorbjørn.

De sakkyndige spør hva observanden tenkte om ofrene. Han svarer imidlertid med å fortelle om seg selv. Det var en traumatisk opplevelse å ta liv, sier han. Å ta et annet liv er ekstremt. Har spilt mye spill, men dette er rent biologisk noe som kroppen prøver å unngå.

Observanden utdyper med å si: Hjernen var under stress, og begynte aktivt å slette minner. Jeg husker bare ti minutter av Utøya, men husker det første "encounteret" godt. De sakkyndige spør om dette er terminologi fra krigspill. Observanden svarer: Nei, vårt arbeidsspråk er engelsk. Hjernen ble bombardert, og tilgangen til databasene ble borte. Det var som en dødstrussel, og jeg følte meg i fare. Det var en helt jævlig situasjon.

Observanden forteller at han etter dette vet at han gikk videre, vandret uten å stanse, frem til han senere kapitulerte. Han gjentar: Fikk ikke tilgang til egne databaser. Han smiler. Når jeg tenker tilbake er det absurd, ikke normalt. Men jeg klarte å oppføre meg taktisk optimalt, og fullførte.

Observanden sier han hadde tenkt å drive ungdommene på vannet, og bruke det som et masseødeleggelsesvåpen. Det første målet var ubeskrivelig, sier han og ler, men jeg ble fort immun. Når de svømte var jeg nesten på autopilot, og ville henrette flest mulig. Jeg tenkte på å tenne på hovedhuset, for der var det mange som hadde barrikadert seg.

De fleste på øya var over 18 år, mener observanden. Gjennomsnittsalderen var nok 22 eller 23 år. Jeg tenkte på å gi meg halvveis, men henrettet 20 til etterpå.

Observanden tror han skjøt og drepte 40 mennesker, og at 29 druknet mens de svømte.

De sakkyndige spør hva observanden tenkte mens han vandret rundt og skjøt. Han sier: *Hadde en pragmatisk tilnærming, ville drepe nok til at lanseringen av kompendiet fikk verdenspresse. Operasjonen var bare en formalitet.*

De sakkyndige spør om observanden sammenlignet opplevelsen med å spille dataspill. *Nei, sier han, dette var helt annerledes. Spillene simulerer krig, jeg var i ekte krig. Spillene var kanskje et hjelpemiddel til å få trent vurderingsevnen, men nå måtte jeg tvinge meg til å gjennomgå et mareritt.*

De sakkyndige spør igjen om observanden kan tenke seg hvordan opplevelsen var for ungdommene på øya. Observanden sier: *Vi i Knights Templar tenker bare å gjøre en pragmatisk tilnærming. Vi tvinges til å velge barbariske metoder, vi ønsker det ikke. Alle i Knights Templar ville foretrukket eksplosiver fremfor å løpe rundt i skogen.*

Observanden gjentar at det er myndighetenes krig mot terror som har fratatt militante revolusjonære tilgang på eksplosiver. *Vi vil utslette fienden, sier han. Den dagen førte jeg alene en krig mot alle de vesteuropeiske regimene. Jeg turte å gjøre det alene. Jeg følte meg traumatisert hvert sekund, mens det sprutet blod og hjernemasse. Krig er for jævlig, legger han til.*

Bedt om å utdype sin rolle, sier observanden: *Det som foregår i Norge er etnisk rensing av mitt folk. Det som skjedde var nødvendig, for folk må få opp øynene for det som skjer i Norge og Europa. At en person som meg nesten ofrer livet for saken er edelt. Det er ikke noe edlere enn å ofre seg for sitt folk.*

Observanden smiler og ler litt når de sakkyndige kort kommenterer at dette nesten kan høres frelser-aktig ut. *Vi ønsker å tilgi dere, sier observanden, de som fordømmer oss som utfører handlingene. Han legger til: Vi er villige til å tilgi alle, til og med landsforrædere av typen A og B, dersom de anerkjenner våre anstrengelser og vår kamp.*

Observanden sier: *Om 20 år vil 35% av befolkningen anerkjenne oss. Jeg sier det var en barbarisk operasjon, men er svært stolt over operasjonen som helhet. Min status vil endres, og selv om jeg demoniseres nå, vil det komme frem at jeg bidro til å redde folket mitt. Jeg er forberedt på å være martyr, med en edel rolle, og edle motiver. Det vil manifesteres i fremtiden.*

Alt i alt mener observanden at hans handlinger den 22. Juli 2011 gav 300 000 militante nasjonalister et verktøy til maktovertagelse i England og Norge. Han tror et nettverk fra forsvaret eller politiet vil gripe makten, og redde landet. Nå er det et oljefond med milliarder som skjuler symptomene på lavintensiv jihad. Borgerkrigen har ulike faser.

Om nomenklatur, innhold og begreper i sitt kompendium forteller observanden at tittelen inneholder året 2083 fordi det markerer 400 –års jubileet for *Slaget ved Vienna*. Observanden blir svært detaljert og ordrik, og forteller hvordan slaget var en kristen seier, som *knuste islam ved Europas porter*. Observanden sier at slaget fant sted den 11. september i år 1683, og han vil gjerne ha 11. september som ny nasjonaldag i Norge.

Spredning av kompendiet er målet for operasjonene, sier han, og operasjonens vellykkethet måles ved spredning av kompendiet.

De sakkyndige spør hvordan observanden vil oppleve det dersom kompendiet hans blir en flopp. *Det har jeg naturligvis forutsett, sier observanden. Samfunnsanalytisk tror jeg 15 til 45% vil være enige i hovedprinsippene.* Observanden retter tallet til 50%. *Ca halvparten er enige i at islam dekonstruerer Europa, sier han, men problemet er at de ikke leser kompendiet.*

Observanden sier han vet med sikkerhet at 300 000 militante nasjonalister har fått verktøyet de trenger. Kompendiet er veldig bra skrevet, sier han, men det er bare ment som en kladd. En gave til dere. Fra oss til dere.

De sakkyndige ber observanden utdype hva gaven består i. *Tilbudet er korsfarernasjonalisme i gave. De nye nasjonalistene i Europa er korsfarere. Knights Templar er korsfarere med flere formål. En: Det er en interesseorganisasjon for urbefolkningen i Europa. To: Det er en korsfarerorganisasjon mot jihad. Tre: Det er en krigsforbryterdomsstol som skal dømme og henrette kategori A- og B-forrædere i hele Vest – Europa.*

De sakkyndige kommenterer igjen at observandens uttalelser kan minne om frelse. Observanden ler: Vi er jo frelserne, sier han, vi skal befri Europa fra tyranni. Vi vil at andre skal åpne hjertet sitt mot oss.

Observanden sier at han har lært mye av det han kaller "Reverse techniques". *Har studert kulturmarxistene, sier han. De infiltrerer og vil dekonstruere det etnisk norske, nordmenn og norske verdier. Observanden nevner Marte Michelet, Thomas Hylland Eriksen og Hilde Haugsgjerd som eksempel på de aller farligste forræderne.*

Journalister flest er multikulturalister, sier observanden. Derfor er NRK et viktig mål. Høgskolen i Volda er også et sted der de hjernevasker journalistspirer. Og så er Universitetet i Oslo gjennomfiltrert, og aller verst er sosiologistudiet.

Samtalen avsluttes.

Status presens ved begge de sakkyndige den 13.09.11

Observanden er våken, ved klar bevissthet, og orientert for tid og sted og situasjon. Intelligens klinisk vurdert i normalområdet. Observanden benytter tallverdier og prosenter i større grad enn det som er vanlig i tale. Han benytter i samtalen et teknisk, av-emosjonalisert og lite dynamisk språk.

Han fremstår emosjonelt avflatet, med fullstendig emosjonell distanse til egen situasjon, og til de sakkyndige. Han er høflig, og samarbeider etter beste evne. Han ler og smiler relativt ofte, da knyttet til temaer omkring egen persons betydning og/eller egne handlinger.

Observanden har et lett stirrende blikk, og blunker en del. Han fremstår med noe redusert mimikk, og et lett tilstivnet kroppsspråk i det han beveger seg svært lite på stolen under de timene samtalen varer.

Observanden er ute av stand til å ta sine ofres, samfunnets eller andres perspektiv. Han kan ikke beskrive eller gjenkjennes egne eller andres følelser. Fenomenet vurderes som alvorlig empatisvikt, aleksitymi, og egosentrisitet. Han fremstår med markant affektavflatning.

Han benytter uvanlige begreper som *mål*, *kampmodus*, *henrette*, *effektuere*, *ammunisjonsadministrasjon*, *"encounter"*, *kapitulasjon*, *infiltrere* og *deaktivere*. Begrepsbruken er i sin helhet knyttet til observandens forestilling om at det foregår borgerkrig i landet, og vurderes som uttrykk for bakenforliggende, paranoide vrangforestillinger.

I samtalen benytter observanden begreper som *martyrium*, *edel rolle*, *befri*, *tilgivelse*, *edle motiver*, *offer*, *gave* og *frelser* om seg selv og sine oppgaver. Begrepsbruken er i sin helhet knyttet til observandens forestilling om at han skal *befri Europa fra tyranni*, og at han den 22.07.11 alene *førte krig mot alle de vesteuropeiske regimene*. Begrepsbruken vurderes som uttrykk for bakenforliggende, grandiose og mulig religiøse vrangforestillinger.

Observanden mener at det vil komme frem at han gjennom drapene 22.07.11 *bidro til å redde sitt folk*. Han mener at hans rolle er martyrens, med edle motiver, og at hans handlinger vil gi *militante nasjonalister et verktøy til maktovertagelse i Europa*. Han mener at hans organisasjon *Knights Templar* har mandat til å fungere som *krigsforbryterdomsstol*. Forestillingene vurderes som grandiose vrangforestillinger.

Observanden sier i samtalen at han var i *ekte krig*. Han mener det foregår *etnisk rensing* i landet. Han mener at han førte krig mot *alle de vesteuropeiske regimene*. Han mener at det pågår en prosess der *kulturmarxistene* infiltrerer, hjernevasker og ødelegger det etnisk norske. Observanden har omfattende tanker om infiltrasjon og bakenforliggende konspirasjoner hos sentrale samfunnsdebattanter og samfunnsinstitusjoner. Han mener at navngitte personer er *forrædere*. Ideene

vrderes som et altomfattende, paranoid vrangforestillingssystem, med omfattende tanker om homicid.

Observanden fremstår med uklar identitetsopplevelse, i det han skifter på å omtale seg selv i entall og flertall.

De sakkyndige har leilighetsvis vanskelig for å følge observanden. Han frembyr i deler av samtalen å ha moderat assosiasjonsforstyrrelse og formelle tankeforstyrrelser i form av perseverasjon. Det forekommer ikke latenstid eller tankeblokk under samtalen.

Observanden fremstår helt uten depressivt tankegods i form av skyld-, skam-, håpløshetsfølelse, eller tanker om egen død ved selvmord. Han benekter opplevd tristhet, gledesløshet, redusert initiativ eller tiltaksløshet. Det er følgelig ingen holdepunkter for senket stemningsleie.

Observanden frembyr ikke økt psykomotorisk tempo, eller subjektivt opplevd, løftet stemningsleie. Observandens tale er sammenhengende og med normal syntaks. Han har ikke tanke – eller talepress. Han er affektstabil. Det foreligger ingen holdepunkter for sviktende impuls kontroll, verken i forhold til verbal eller fysisk utagering. Det foreligger følgelig ingen holdepunkter for løftet stemningsleie.

Observanden fremstår uten klinisk mistanke om rusmiddelpåvirkning.

Observanden benekter suicidale tanker eller planer.

4.9 NIENDE SAMTALE MED BEGGE DE SAKKYNDIGE 16.09.11

De sakkyndige møter observanden, som sist, i et stort rom ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. Besøket ble av Kriminalomsorgens regionkontor godkjent å foregå uten bruk av glassvegg mellom observanden og de sakkyndige. Som i første samtale var plassert tre konferansebord mellom de sakkyndige og observanden, og to fengselsbetjenter var tilstede under samtalen. Observanden møtte i transportbelter, med høyre hånd fri.

Samtalen var av nær tre times varighet.

Det blir avtalt at samtalen skal dreie seg om observandens relasjon til egen familie, sine personlige egenskaper, og tanker om egen situasjon nå. Observanden var villig til dette.

Observanden sier at hans eget forhold til moren er over gjennomsnittelig bra. Vi har hatt noen uoverensstemmelser, sier han, men det har vært mindre saker, som det at jeg sluttet på videregående før eksamen. Han forteller at han har snakket en del med mor om det å vie sitt liv til kampen, og å skrive bok. Men mor er enkel, og ingen visjonær person, sier han, og ikke så interessert i slike temaer.

Observanden går direkte over til å snakke om seg selv. Jeg er opptatt av å gjøre noe edelt, sier han. Og det edleste er å forbedre menneskeheten. Vi vil redde folket vårt.

Observanden forklarer at fordi hans mor er kvinne, er det forståelig at hun ikke fullt ut kan forstå hans motiver. Kvinner forstår ikke æresbegreper på samme måte som menn, sier han. 90 % av kvinner er emosjonelt ustabile. Den siste millionen av år har kvinnene vært beskyttet inne i leiren. Menn er mer årvåkne, og kan ta sikkerhetsbeslutninger. Kvinner skal ta seg av barna.

Observanden fortsetter: Noen mennesker er edle, og redder stammen, sier han. Min mor tenker – hva er galt, og hvorfor? Hun kan ikke si til vennene sine at sønnen er

en visjonær som skal redde Vest-Europa. Observanden sier han hadde ønsket at hans mor var stolt av ham, men at han anser dette lite trolig, siden hun gir etter for folkeopinionen. Observanden sier at han på grunn av dette ikke har lyst til å ha kontakt med sin mor i fengselet.

De sakkyndige spør om observanden selv ser på seg selv som en edel person. Jeg kan ikke se på at folket mitt blir voldtatt, sier han. Jeg har ofret alt, formue, frihet, mitt liv. Observanden sammenligner sin situasjon med Tsar Nicolas den første. Han forsøkte å befri Europa fra islam, sier han. Han satset alt for sitt folk, men klarte ikke å befri Anatolya. Han var den siste, store korsfarer i Europa. Observanden sammenligner deretter sin situasjon med Richard Løvehjerte.

Observanden forklarer deretter oppsummerende hvordan Krimkrigen, det armenske genocid, og Hitlers vei til makten henger sammen. Det er vanskelig å følge ham, og de sakkyndige ber ham om å forklare.

Det handler om motivet, sier han. Jeg har ikke tjent personlig på det som har skjedd, men har ofret alt for noe som er større enn meg selv. Observanden tror at 120 millioner individer vil se på ham som edel, og en helt, vel og merke dersom de kjenner mine motiver. Men mange har problemer med å forstå det, som for eksempel dere, og min mor.

Observanden fortsetter. Mange edle må lide, sier han. Mange har dødd allerede. Vi handler slik vår samvittighet byr oss.

De sakkyndige ber observanden forklare hvilke egenskaper han har som har gjort ham til den han er. Forutsetningene er å være intelligent og ressurssterk. Jeg har aldri vært offer, og har hatt en god barndom, sier han. Jeg er et godt menneske, lyver ikke, og er snill. Jeg handler ut fra samvittigheten min. Og jeg er spesielt villig til å ofre egne interesser. Observanden anslår sin intelligens i IQ - poeng til å være omkring 130.

De sakkyndige spør om observanden mener han besitter spesielle egenskaper ut over dette. Observanden sier: Jeg er ekstremt ambisiøs, og er risikopervers. Jeg

setter ærlighet og lojalitet høyt. Jeg er elitistisk, blant den intellektuelle eliten på høyresiden. Han legger til: Ydmykhet og beskjedenhet er også viktige dyder. Han oppsummerer: Jeg kjenner ikke til en mer perfekt ridder.

Observanden sier også at han vurderer seg selv som pragmatisk, overempatisk, og med mye vilje og prinsippfasthet. Den viktigste forutsetninger er likevel min kjærlighet til folket mitt, legger han til.

Observanden sier han har strevd hardt for å bli den perfekte ridder. Er kanskje den mest perfekte ridder etter annen verdenskrig, legger han til.

De sakkyndige spør hva strevet har bestått i. Du trenger 500 000 kroner og to år av livet, sier han. Så følger du trinnvis den revolusjonære vitenskap i "How to- guiden", kompendiet, som er en håndbok i ridderskap. Det har aldri vært gjort før, men nå er det bevist. Det er en liten organisasjon med få ressurser, men mulig.

De sakkyndige spør om observanden mener han har egenskaper andre ikke har. Observanden smiler. Det er ikke noe begrep for det, sier han. Men jeg kjenner den sannheten som er skjult for andre.

Observanden blir bedt om å vurdere sin egen status og posisjon nå. Observanden sier: Jeg vurderer alt ut fra operasjonens suksess. Det er et stort "moralboost", og et stort "egoboost" for meg. Det er begrenset med oppegående, intellektuelle på høyresiden, sier han, og legger til: Har nominert meg selv som leder for det konservative vokterråd.

De sakkyndige ber om forklaring på dette. La oss si at militante nasjonalister tar over Storbritannia, sier han. Da er sjansen stor for at jeg blir løslatt, selv om jeg har mye blod på hendene. Det settes inn et konservativt vokterråd i Norge, og jeg kan ha en stor rolle innen det nye styret. Kanskje formann eller leder.

Observanden sier at han har intellektuelle egenskaper som gjør ham egnet til å bli en ideologisk leder for vår pan-europeiske organisasjon.

De sakkyndige spør om det er slik å forstå at observanden tror han vil bli løslatt. *Jeg er 100% sikker på at det vil skje innen 15 år, i hvert fall innen 2083, på 400 års jubileet for "Slaget ved Vienna". Men det spiller ingen rolle hvem som skal lede, det viktige er frigjøringen av mitt folk, sier han.*

Han legger til: *Hvis Arbeiderpartiet nekter å endre ideologisk retning vil det komme flere angrep. Vi, den norske motstandsbevegelsen, tilbyr immunitet frem til første januar 2020. Etter den 01.01.2020 vil alle de 4500 A- og B- forræderne likvideres. De 90 000 C-forræderne vil likvideres etter det.*

Observanden presiserer at organisasjonen *Knights Templar* foreløpig er den eneste i sammenslutningen av organisasjoner han betegner som *den norske motstandsbevegelsen*. *Men det vil komme flere frem mot kapitulasjonen, sier han.*

De sakkyndige spør hva observanden legger i begrepet *kapitulasjon*. Observanden forklarer: *Vi krever at Stortinget oppløses umiddelbart, sier han, og de vesteuropeiske kongefamiliene vil måtte kapitulere. Vi får tilgang til NRK, lager ny hær som innkalles, og vi oppretter et vokterråd.*

Observanden sier at han er veldig nær det perfekte nå. Er i siste fase. Bruk av begrepet "noble" er avhengig av offeret man har gjort. Har ofret livet. Dåden er avgjørende. Jeg har tråkket en sti. Er sterkere enn de fleste, og har vært en sovende celle så lenge. På Utøya tenkte jeg på selvterminering, men er sterk nok til å lide videre. Fase III er rettssaken, og fase IV er martyrdøden. Jeg er bare et verktøy for den militante motstandsbevegelsen.

De sakkyndige sier det fortsatt er uklart hvordan observanden vurderer sin situasjon i det norske samfunnet nå. *Tusenvis av militante nasjonalister lar seg inspirere av at jeg er i live, sier han. Jeg bærer alene raseriet på mine skuldre. Det formidler styrke til alle de militante nasjonalister i Europa.*

De sakkyndige kommenterer at det kan virke som observanden ser på seg selv som en betydningsfull person. Observanden ler hjertelig. Dette er vår ideologis forbilde, sier han. Jeg er en leder gjennom eksempelets makt. En edel handling som kan

kopieres. Dåden ligger i offeret. Kompendiet er prosjektet, ikke drepingen. Jeg klarte å distribuere både filmen og kompendiet, sier han, og legger til: Jeg er nok litt oppmerksomhets-hore.

I 2083 vil muslimene utgjøre 60% av befolkningen, sier han. Dette vil være året for seier, og da vil muslimene være deportert. Det som skjer nå er en mye større trussel enn annen verdenskrig. Islam er en mye større trussel enn nazismen var. Vi er i Norge bare tre personer nå, men det er 60 000 sympatisører. Nå er vi i fase I, lavintensiv, asymmetrisk borgerkrig. I fase II opptrappes krigen.

Observanden sier han er sikker på at det etter angrepet ikke lenger er tre, men 30 enkeltceller i den nasjonale motstandsbevegelsen i Norge. Han sier han vet at operasjonen har hatt en slik effekt, og begrunner dette med at *han sjelden tar feil.*

De sakkyndige lurer på hvordan observanden er i stand til å tallfeste dette så presist. *Antallet enkeltceller kan tallfestes ut fra historisk kunnskap, sier observanden. Jeg gir gode estimater.* Han legger til: *Kompendiet er så bra, og essayene så gode at de vil påvirke andre. En tidobling i Europa.*

De sakkyndige spør om observanden holder muligheten oppe for at andre ser på hans handlinger 22. Juli 2011 som en politisk eller ideologisk fiasko. Nei, sier observanden. Operasjonen var en rekrutteringsoperasjon, så det er ikke mulig. Væpnet kamp vurderes som det rette, uansett hva som blir synlig på kort sikt. Innen to til ti år er dette en suksesshistorie.

De sakkyndige spør hvilke suksesskriterier observanden vil vurdere i tiden som kommer. *Nye angrep på kulturmarxister er suksess, sier han. Og hvis moderate, kulturkonservative får det lettere, er det suksess. Det kunne være for eksempel at FrP fikk makten i Norge.* Observanden går over til å snakke i vi – form. *Vi ser etter suksess både i Storbritannia og Norge, sier han. Det er oss eller islam. Vi er 100% sikre på å vinne.*

De sakkyndige spør hvordan observanden ville vurdere det dersom hans kompendium likevel ikke bidrar til rekruttering av nye, militante nasjonalister.

Observanden minner da de sakkyndige på at *Knights Templar* også er en militærdomsstol. De som døde var legitime mål, som fortjente å dø, sier han. Det vil uansett være en suksess.

Observanden legger til at han er forberedt på å bli karaktermyrdet. Det blir som krigsoppgjøret etter annen verdenskrig, sier han. Norges justisminister og Hamsun og mange i Nasjonal Samling ble innesperret på galehus etter krigen. Krigsoppgjøret var maskert og manipulert. *Taperne mistet sin definisjonsmakt. Jeg er forberedt på det samme.*

Observanden oppsummerer: *Så lenge over tolv ble henrettet vil operasjonen uansett være en suksess. De sakkyndige spør hvor tallet tolv kommer inn i vurderingen. Det er tolv døde som skal til for å penetrere sensur-muren, forklarer han. Vi forventer kortsiktig tilbakegang, men har tatt mange syvmilssteg for de militante kulturkonservative. Jeg har gitt dem et verktøy, og nå kan de leve på samme måte som islamistene.*

De sakkyndige spør hvordan observandens *encelle-logikk* fungerer nå etter 22.07.11. *Jeg har hatt kontakt med andre underveis, sier han, men alle valgene var mine egne. Utførelsen av operasjonen var jeg alene om. Min identitet er nå kjent, og jeg blir veldig skuffet dersom militante nasjonalister anser Utøya som feigt. Men jeg ser det ikke som feigt. Jeg gjorde det jeg kunne for å angripe Arbeiderpartiets årsmøte, men rakk det ikke. Så jeg er stolt av AUF-operasjonen.*

Det lykkes ikke de sakkyndige å få rede på hvordan observanden eventuelt har kommunisert, eller vil kommunisere med andre *en-celler* i sin organisasjon.

Om sine tanker om Utøya – drapene nå sier observanden: *Målet var å henrette så mange som mulig. Minst 30. Det var fryktelig underveis, men antallet måtte vurderes ut fra den globale sensurgrensen. Utøya var et martyrium, og jeg er svært stolt av det.*

Observanden sier at han ringte til politiet da han mente at operasjonen var gjennomført. Han sier at han på det tidspunktet han ringte, ikke trodde han kunne

finne flere mål, og jeg hadde lett lenge. Til tross for at han ringte for å overgi seg, fortsatte han å skyte etter å ha lagt på. Han sier: **Jeg presenterte meg som kommandør i den norske motstandsbevegelsen, og regnet selvsagt med at den som tok røret ville forstå hvem jeg var.**

Observanden overgav seg da han ble bedt om det. De sakkyndige spør hva som fikk observanden til å ønske at hans martyrium skulle ende med egen overlevelse. *Fase III, min egen rettssak, er viktig for saken vår. Jeg er villig til å påta meg offeret, sier han.*

De sakkyndige spør igjen om observanden har gjort seg tanker om hvordan opplevelsen på øya fortonet seg for deltagerne på sommerleiren. **Det var ikke sivile der, sier observanden. De som var der var marxistiske aktivister, som står på henrettelseslistene til vår organisasjon. Observanden er i sin fremstilling ikke i stand til å ta verken de døde eller overlevende ungdommenes perspektiv.**

Status presens ved begge de sakkyndige den 16.09.11

Observanden er våken, ved klar bevissthet, og orientert for tid og sted og situasjon. Intelligens klinisk vurdert i normalområdet. Observanden benytter tallverdier og prosenter i større grad enn det som er vanlig i tale. Han benytter i samtalen et teknisk, av-emosjonalisert og lite dynamisk språk.

Han fremstår emosjonelt avflatet, med fullstendig emosjonell distanse til egen situasjon, og til de sakkyndige. Han er høflig, og samarbeider etter beste evne. Han ler og smiler relativt ofte, da knyttet til temaer omkring egen persons betydning og/eller egne handlinger.

Observanden har et lett **stirrende blikk**, og blunker en del. Han fremstår med noe redusert mimikk, og et lett tilstivnet kroppsspråk i det han beveger seg svært lite på stolen under de timene samtalen varer.

Observanden er ute av stand til å ta sine ofres, samfunnets eller andres perspektiv. Han kan ikke beskrive eller gjenkjenne egne eller andres følelser. Fenomenet

vurderes som alvorlig empatisvikt, aleksitymi, og egosentrisitet. Han fremstår med markant affektavflatning.

Han benytter uvanlige begreper som *kommandør*, *sikkerhetsbeslutninger*, *frigjøring*, *motstandsbevegelsen*, *immunitet* og *kapitulasjon*. Begrepsbruken er i sin helhet knyttet til observandens forestilling om at det foregår borgerkrig i landet, og vurderes som uttrykk for bakenforliggende, paranoide vrangforestillinger.

I samtalen benytter observanden begreper som *martyrium*, *dåd*, *perfekt ridder*, *visjonær*, *edel*, og *lidelse* om seg selv og sine oppgaver. Han sammenligner seg selv med historiske krigs- og ridderhelter som *Tsar Nicholas* og *Richard Løvehjerte*. Begrepsbruken er i sin helhet knyttet til observandens forestilling om at han gjennom sine handlinger den 22.07.11 ofret seg og blir betraktet som helt. Begrepsbruken vurderes som uttrykk for bakenforliggende, grandiose vrangforestillinger.

Observanden mener at han er en perfekt ridder. Han mener at han er nominert som leder for det han kaller *Det konservative vokterråd*, som skal styre landet etter maktovertagelse. Han mener at han er egnet til å bli ideologisk leder i en *pan-europeisk organisasjon*. Han vet han vil bli løslatt. Han mener han sjelden tar feil, og har ekstraordinære egenskaper. Han mener at han er *en leder gjennom eksempelets makt*, og at hans *dåd ligger i offeret* han har gjort. Forestillingene vurderes som grandiose vrangforestillinger.

Observanden sier i samtalen at han *kjenner den sannheten som er skjult for andre*. Han mener at det foregår borgerkrig i landet. Han mener han måtte drepe *minst tolv*, fordi *det finnes en sensur-mur som forhindrer åpen debatt om det som foregår i landet*. Han mener at krigsoppgjøret etter annen verdenskrig var *maskert* og *manipulert*, og sammenligner sin situasjon med denne. Ideene vurderes som et altomfattende, paranoid vrangforestillingssystem.

Observanden fremstår med uklar identitetsopplevelse, i det han skifter på å omtale seg selv i entall og flertall.

Observanden kommer i samtalen med flere trusler. Han sier at det vil komme flere angrep, og at opp mot 90 000 *forrædere* vil bli drept etter 2020 dersom Arbeiderpartiet ikke endrer sin politikk. Ideene vurderes som omfattende, homicidale tanker.

De sakkyndige har leilighetsvis vanskelig for å følge observanden. Han frembyr i deler av samtalen å ha moderat assosiasjonsforstyrrelse og formelle tankeforstyrrelser i form av perseverasjon. Det forekommer ikke latenstid eller tankeblokk under samtalen.

Observanden fremstår helt uten depressivt tankegods i form av skyld-, skam- håpløshetsfølelse, eller tanker om egen død ved selvmord. Han benekter opplevd tristhet, gledesløshet, redusert initiativ eller tiltaksløshet. Det er følgelig ingen holdepunkter for senket stemningsleie.

Observanden frembyr ikke økt psykomotorisk tempo, eller subjektivt opplevd, løftet stemningsleie. Observandens tale er sammenhengende og med normal syntaks. Han har ikke tanke – eller talepress. Han er affektstabil. Det foreligger ingen holdepunkter for sviktende impuls kontroll, verken i forhold til verbal eller fysisk utagering. Det foreligger følgelig ingen holdepunkter for løftet stemningsleie.

Observanden fremstår uten klinisk mistanke om rusmiddelpåvirkning.
Observanden benekter suicidale tanker eller planer.

4.10 TIENDE SAMTALE MED BEGGE DE SAKKYNDIGE 20.09.11

De sakkyndige møter observanden, som sist, i et stort rom ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. Besøket ble av Kriminalomsorgens regionkontor godkjent å foregå uten bruk av glassvegg mellom observanden og de sakkyndige. Som i første samtale var plassert tre konferansebord mellom de sakkyndige og observanden, og to fengselsbetjenter var tilstede under samtalen. Observanden møtte i transportbelter, med høyre hånd fri.

Samtalen var av nær tre timers varighet.

Det blir avtalt at samtalen skal dreie seg om en film observanden la ut på nettstedet Youtube, observandens psykiske og fysiske helse, samt forbruk av rusmidler. Observanden var villig til dette, men vil først gi de sakkyndige en orientering om det siste fengslingsmøtet han har vært i. Fengslingsmøtet fant sted 19.09.11.

Observanden sier om fengslingsmøtet i Oslo Tingrett 19.09.11: *Det skjer mye interessant. Som kommandør i den norske motstandsbevegelsen ønsker jeg å bli stilt for militærdomsstol. Observanden begrunner dette med at Arbeiderpartiet ser på oss som terrorister. Observanden sier han forsøkte å fremme sitt syn på dette under fengslingsmøtet, men ble avbrutt.*

Observanden forteller at han har fått tilgang til et nytt aktivitetsrom ved cellen, og der har tilgang på tredemølle. *Jeg er kroppsbygger, sier observanden, og løper ikke. Aktor har "vasket hendene" ved å tilby tredemølle.* Det fremkommer at observanden foretrekker fysisk aktivitet ved rask gange i fengselets luftgård, hvor han anslår at han oppholder seg 40 minutter hver dag.

Om filmen observanden har lagt ut på nettstedet Youtube sier han at filmen er en *propagandafilm for de mindre intellektuelle.* Han mener at den som ser på filmen må bruke pauseknappen aktivt. Observanden lurer på om de sakkyndige har sett filmen, og spør hva de sakkyndige synes om den.

Observanden bekrefter at han brukte navnet *Andrew Berwick* da han la filmen på nettet. *Dette gjorde han for å unngå oppmerksomhet fra politiet eller PST.* Han forteller at han aktivt har valgt musikk av *Helene Bøksle*, som synger på gammelnorsk. Han sier: *Det er martyrmusikk. Veldig norsk. Kampmusikk. I en prosess der man kjemper til døden er det svært lite som vil passe, derfor har jeg brukt Helene Bøksle og gruppen SAGA. Musikken er til hjelp for å bevare moral.*

Observanden legger til at han har brukt den samme musikken for å bevare moral siden han ikke hadde tilgang til andre celler. Han mener musikken er velegnet til å fortrenge angst, og sier: *I stridsøyemed, hvor man mest sannsynlig vil dø, kan sangene brukes pragmatisk for å fortrenge dødsangst, og bevare moral.*

Observanden mener at han nå har testet og bevist at musikken virker etter hensikten. Frykten og dødsangsten var ikke så sterk. Det er bevist gjennom mitt eksempel. Han legger til: Mange på Utøya fikk dødsangst og stod stille. Det skjer ofte i krig.

I filmen nevnes Slaget ved Thermopylene. De sakkyndige spør hva dette skal illustrere. Observanden sier: Det er et eksepsjonelt eksempel. En liten gruppe militante nasjonalister stod i mot en stor, persisk hær. Vi er dagens Leonidas. Selv om vi er en gruppe med oddsene mot oss, kan vi seire.

Observanden sier at de historiske ekseplene han har brukt er ren propaganda, de rettferdiggjør vår kamp, og har stor symboleffekt. Han smiler. Militante nasjonalister liker filmen, den relateres til vår "struggle". Han spør igjen om de sakkyndige likte filmen.

Om sin fysiske helse sier observanden innledningsvis at han ikke har hatt, eller har, fysisk sykdom. Han benekter å noen gang ha hatt noen hodeskade, episoder med bevissthetstap eller kramper.

Observanden sier han aldri har blitt utredet for, eller har fått påvist sukkersyke, hjertesykdom eller høyt blodtrykk.

Observanden har, frasett ett døgn innleggelse ved et sykehus i Oslo på grunn av kusma da han var svært liten, aldri vært hospitalisert eller mottatt behandling fra noen del av spesialisthelsetjenesten.

Observanden sier at han har hatt samme fastlege i en årrekke. Legen holder til på [REDACTED]. Han har i liten grad hatt kontakt med denne legen de siste årene, men nevner at han har fått forskrevet allergimedisiner. Han bekrefter å ha hatt telefonisk kontakt med legen i april 2011, og mener at han henvendte seg med mistanke om en luftveisinfeksjon.

Om sin psykiske helse innleder observanden med å si at han har svært sterk psyke. Han kan ikke selv rapportere om noen psykiske plager eller noe psykisk

besvær, frasett det han betegner som *synkende kampmoral*, angitt i % etter fengslingen 22.07.11.

De sakkyndige går deretter systematisk igjennom, og spør konkret om observanden noen gang i livet har hatt eksplisitte, psykiatriske symptomer. Observanden informeres om at spørsmålene er standardiserte, og at ikke alle nødvendigvis passer for hans situasjon. Resultatene benyttes til utfylling av MINI plus, og SCID I.

Observanden sier han aldri hatt perioder med opplevd nedstemthet eller tristhet. Han sier at han nok har opplevd motgang og problemer, *men har sett på det som læring.* Observanden benekter også å noen gang ha opplevd perioder på mer enn to uker med følelse av skyld, skam, dårlig samvittighet av betydning, initiativløshet, redusert appetitt, indre spenning, konsentrasjonsvansker, opplevd gledesløshet eller pessimistiske tanker.

Observanden sier at han i en periode på noe over ett år, fra 2005 - 2007 snudde døgnet, og hadde endret søvnmønster. Selv forklarer han dette med at han i samme periode *jobbet ekstremt mye.* I tillegg spilte han dataspill på internett, og spillene foregikk om natten.

Om sitt søvnmønster nå sier observanden at han sover godt. Han står opp klokken syv, for så å legge seg klokken 21.00. **Han mener at det er en overlevelsesstrategi å legge seg tidlig.** De siste ukene har han sovet opp mot 12 - 14 timer i døgnet. *Jeg er i dvalemodus,* sier han.

Han sier på spørsmål at han aldri har hatt tanker om suicid, men bekrefter vedholdende tanker om egen død *ved martyrium*, og andres død ved *rettferdige henrettelser.* **Han legger til at han noen sekunder under de påklagede forhold på Utøya tenkte på om han ville ta sitt liv, men at han forholdt seg til ed og plan, og droppet det.** Han legger til: *Vi har ikke lov til selvmord.*

Observanden benekter på spørsmål at han noen gang har hatt perioder på en uker eller mer med opplevd oppstemthet eller hevet stemningsleie. På spørsmål benekter han også å noen gang ha erfart forøket tempo i bevegelse eller

tale, irritabilitet, opplevd tanke – eller tankeflukt, eller økt følelse av aggresjon. På spørsmål ved hvorvidt han i noen periode av livet har opplevd økt seksuell interesse ler observanden og sier: *Fra 2002 har det vært umoralsk for meg å gå inn i noe forhold. Har blitt lite av det.*

Observanden sier at han i korte øyeblikk har opplevd boosts av velbehag. Selv mener han at disse øyeblikkene kommer som et produkt av hans gode rutiner. Han mener også at han kan manipulere tankene til en slags meditasjon, det er det som gir mulighet til å være sovende celle.

Observanden benekter at slike stunder med velbehag har vært av vedvarende kvalitet. Han sier: *Det kan være to sykluser på en uke, med varighet fra et par sekunder til en hel dag.* Observanden sier at han i slike øyeblikk føler seg ekstremt inspirert, føler seg fantastisk. Innholdet i slike tanker er vanligvis knyttet til observandens roller i fremtiden, alliansepartnere, eller forhold til venner og bekjente. Observanden ler og legger til: [REDACTED] *jeg lurere på hva de sier nå.*

Han mener han gjennomgående trives godt med seg selv og sine egne tanker.

Observanden benekter på spørsmål å noen gang ha opplevd angst eller panikk.

Observanden bekrefter på spørsmål å ha vært vitne til en ekstremt traumatisk episode. Han sier at han den 22.07.11 så en rekke mennesker dø, og selv var usikker på om han ville overleve. Observanden benekter å ha opplevde intens frykt, hjelpeløshet eller skrekk da opplevelsen pågikk. Han benekter å ha hatt drømmer om det inntrufne etterpå, og han har ikke forsøkt å unngå å snakke om hendelsen. Han opplever ikke fysisk ubehag knyttet til det å tenke tilbake på hendelsene. Han sier: *Jeg er stolt over operasjonen, og klarte å holde frykt og angst under kontroll.*

Vedrørende psykotiske symptomer bekrefter observanden å oppleve overhengende fare for eget og andres liv. Han begrunner dette med at det pågår *lavintensiv jihad*, som setter den norske kultur og den norske befolkningen i fare. Han legger til: *Vi må reddes fra et muslimsk kalifat med sharialover.* Observanden blir svært ivrig og ordrik. *Det vil stoppe fremskritt innen forskning, litteratur og filosofi. Vi*

blir låst i middelalderen dersom muslimene tar makten. Den norske urbefolkningen blir utslettet. Marxistiske kvinner anser det ikke som sin oppgave å føde barn.

De sakkyndige spør om observanden opplever seg forfulgt. Han bekrefter dette, og sier: Vi er en forfulgt minoritet. Kan ikke snakke med naboene, det lukter i oppgangene, vi kan bli utsatt for å bli ledd av og kalt stygge ting av en muslimsk gjeng på gaten.

Observanden går igjen over til å snakke i vi – form. Våre søstre blir voldtatt og vårt folk overfalt. Ja, vi i motstandsbevegelsen mener at det norske folk blir forfulgt og drept. Enklavene vil vokse som kreft. Nordmenn må flytte fra Grorud, til Oslo Vest og videre til Bærum. Vi ender opp i et hjørne, kanskje i Vestfold eller i Nord – Norge. Episentret for kreften er islam i Oslo.

Observanden bekrefter grandiose, psykotiske ideer i det han ser seg selv som den nær perfekte ridder som gjennom sitt skriftlige arbeid og de påklagede handlinger skal sørge for rekruttering og seier i Europa. Observanden sier at han skal bidra til å gjenskape kongedømme i Norge.

Observanden sier at han er i stand til å gjøre alt fordi hans kunnskapsdatabase er så stor. Han mener at han før han var 21 år var kunnskapsløs, men at hans kombinasjon av intelligens, initiativ og holdninger har gjort at han har gått fra å være ordinær til briljant.

Observanden sier at han har 15 000 timer med studier som tilsvarer 9 års universitetsutdannelse. Dette har gjort ham eksepsjonell på noen områder. Observanden sier: Jeg tjente 1 million før jeg var 24, og seks millioner før jeg var 26. Og sammen med operasjonen gjør det at jeg er veldig fornøyd.

Observanden gjentar slik han tidligere har fortalt: Det er forferdelig at Norge er i borgerkrig. Men jeg vet at 600 000 nordmenn sympatiserer. 50% av folk i politiet sympatiserer også med oss. I den ideologiske striden er det 100 000 nordmenn som ser på meg som en nasjonalhelt.

Observanden bekrefter tanker om drap av et stort antall personer. Han forklarer at *dersom A- og B-forræderne ikke kapitulerer og kommer med innrømmelser innen 2020 vil det komme til et punkt med grusom hevn.* Han sier at da må både de 4500 A- og B-forræderne, samt de flere titalls tusen C-forræderne henrettes.

Observanden sier: *Det norske folk skal reddes. Det kan tenkes at også D-forræderne, fagforeningsledere, Killengreen, brannmestre og bransjeledere må henrettes.*

Observanden sier at denne siste gruppen kalles *Nomenklatura*. Han legger til: *Det er alle de intellektuelle, bortsett fra den nye eliten av korsfarere. Nomenklatura inkluderer folk i deres posisjon, og dere* (henvendt til de sakk, sakk anm). Observanden understreker at det ennå ikke er tatt noen endelig beslutning om hva som skal skje med denne gruppen, som kan omfatte så mange som 200 000 personer.

Observanden benekter å noen gang ha hørt stemmer, lyder eller andre lydfenomener av noen kvalitet. Han bekrefter dog mens vi oppholder oss ved dette temaet at han holder *ca 2% av informasjonen hemmelig.* Dette inkluderer detaljer om hans kommunikasjon med andre. Observanden sier at han ikke kan si noe om hvordan dette foregår, eller med hvem, men legger til: *Det kan ha vært kommunikasjon fysisk eller på nettet.*

Han legger til: *Har lovet å holde visse ting hemmelig. På møtet i 2002, der vi, Knights Templar-ordenen ble dannet, møttes 10, det var to som ikke kunne komme. De puritanske forholdene av en-celler startet etter den siste kontakten. Vi skal ha mulighet til å motivere oss selv uten "pep-talks" fra andre. Jeg ønsker ikke å si noe om hva som er hemmelig.*

Observanden sier at han var redd for lyder den første tiden han bodde på gården Åsta Øst. *Det blåste, var masse knirking, men det hadde forklaring i at huset var så gammelt.*

Observanden bekrefter at han har mottatt meldinger i koder, da gjennom *kryptologi*. Han mener *det har vært lite av det*, og at han ikke kan så mye om det, men *kan nok til å sette opp en digital algoritme*.

De sakkyndige spør om han har mottatt beskjeder direkte myntet på ham, gjennom aviser, radio, TV eller Internett. Observanden svarer: *Kan ikke si noe om det, dessverre*. Observanden ler og smiler. Han legger til: *Kan hende det finnes bevis allerede*. *Har sagt for mye til politiet. Det ligger "leads" i avhørene*. Han legger til: *Forfatteren Fjordmann skriver veldig mellom linjene, men det forstår alle. Det er ikke myntet spesielt på meg*.

De sakkyndige spør om observanden har følt seg utsatt for stråling. Han svarer: Ja, det har vært strålingsangst, men jeg har ikke utsatt meg for noen strålingskilder.

Observanden benekter å noen gang ha trodd seg forgiftet av mat eller drikke. Han sier: *Jeg spiser all mat*.

De sakkyndige spør om det er riktig at han i perioder tok maten hans mor laget med inn på sitt eget rom, og spiste alene. Dette bekrefter han, men sier: *Jeg hentet maten, og spiste alene for å unngå smitte*. *Jeg lot mor røyke alene på verandaen, og gikk ikke ut til henne*. Han bekrefter også å ha brukt munnbind inne, men mener at dette kun varte en kort periode i april 2011.

Observanden benekter å ha erfart kvalitative endringer knyttet til syns-, lukt- eller smakssans.

Observanden benekter å ha erfart noen subjektiv endring av egne tankeprosesser, læringsevne eller konsentrasjonsevne.

Observanden blir spurt om han har opplevde endringer knyttet til eget utseende eller egen kropp. Han svarer at han ikke har det. De sakkyndige spør om det medfører riktighet at han har korrigert eget utseende ved plastiske operasjoner. *Da jeg var 20 år gjorde jeg en "nose job", sier han, og begrunner dette med at nesen var krokete*.

Jeg tok bort brusk. *I ettertid har jeg sett på det som dumt, hadde en flott, nordisk nese, mens den jeg har nå ikke er original.*

Observanden bekrefter at han i den senere tid har vurdert å fikse fire tenner i underkjeven fordi de er litt skjeve. Jeg ville nærmere samfunnets idealer, sier han. Observanden legger til: *Jeg tenkte at siden jeg skulle martyre meg, ville jeg komme nærmere idealet.* Han sier at all investering i eget utseende var knyttet til tanker om hvordan han skulle fremstå ved martyriet.

De sakkyndige bemerker at observandens mor har gitt uttrykk for at observanden var mer enn vanlig opptatt av eget utseende noen måneder før de påklagede handlinger. *Tror nok hun husker riktig, sier observanden. Mor var bekymret, jeg likte ikke at hun var mistenksom, og dette kan ha blitt sagt for å spore henne av. Det var et godt "cover", legger han til, og ler.*

Observanden bekrefter at han fra slutten av 2009 har hatt tanker om mulig avlytting av telefonen sin. Det siste halve året før de påklagede handlinger har han i tillegg hatt mistanke om mulig overvåkning med kameraer. Han har lett, men ikke funnet overvåkningsutstyr der han har oppholdt seg.

Om sitt forbruk av rusmidler fremkommer at observanden aldri har forsøkt eller brukt de psykoaktive substansene amfetamin, hasj, extacy, kokain, heroin eller benzodiazepiner. Han har heller ingen erfaring med substansene LSD eller GHB.

Observanden opplyser at han har røkt marihuana to ganger; omkring årsskiftet 2010 / 2011, samt i mai 2011.

Observanden sier at han første gang drakk alkohol da han var 15 år gammel. Han sier: *Senere har det vært under gjennomsnittelig forbruk.* Han anslår at det dreier seg om et inntak av alkohol 1-2 ganger pr uke frem til jeg var 20, og så hver annen uke fra jeg fylte 20 år.

Fra 2006 har jeg bare drukket tre, fire ganger i året, sier han. Han mener at forbruket kunne være en flaske vin ved hver anledning, og da i sosiale sammenhenger.

Det siste tre kvart året før de påklagede handlinger sier observanden at han bare har drukket alkohol et par ganger, fordi han ikke ville dikke når han brukte steroider.

Observanden opplyser at han røyker fem sigaretter daglig, og bruker *en eller to pris snus om dagen*.

Observanden sier han har brukt *ECA-Stack* ved noen anledninger. Han forklarer at dette er en blanding av *efedrin, koffein og acetylsalisyl som ikke lenger er i salg*. Observanden sier at blandingen *øker ytelsen med 50% i en to – timers periode*.

Observanden sier at han har *studert emnet ECA-stack kombinert med steroider*. Han kjøpte det *over disk* første gang i Sverige tidlig i 20 – årene. Fra 2002 til 2005, mens han jobbet, anslår han sitt forbruk til omtrent 20 kapsler i året. Fra 2006 til 2011 har det vært mye mindre. Observanden sier: *Det kan dreie seg om 60 kapsler gjennom hele livet*.

Observanden sier at han tok i alt seks kapsler i løpet av de siste fem dagene før de påklagede forhold. Siste tablett tok han klokken 14.30 den 22.07.11.

Om sitt forbruk av anabole steroider forklarer observanden seg helt i tråd med opplysninger gitt til de sakkyndige i sjette samtale. Opplysningene gjengis derfor ikke her.

Status presens ved begge de sakkyndige 20.09.11

Observanden er våken, ved klar bevissthet, og orientert for tid og sted og situasjon. Intelligens klinisk vurdert i normalområdet. Observanden benytter tallverdier og prosenter i større grad enn det som er vanlig i tale. Han benytter i samtalen et teknisk, av- emosjonalisert og lite dynamisk språk.

Han fremstår emosjonelt avflatet, med fullstendig emosjonell distanse til egen situasjon, og til de sakkyndige. Han er høflig, og samarbeider etter beste evne. Han ler og smiler relativt ofte, da knyttet til temaer omkring egen persons betydning og/eller egne handlinger.

Observanden har et lett stirrende blikk, og blunker en del. Han fremstår med noe redusert mimikk, og et lett tilstivnet kroppsspråk i det han beveger seg svært lite på stolen under de timene samtalen varer.

Observanden er ute av stand til å ta sine ofres, samfunnets eller andres perspektiv. Han kan ikke beskrive eller gjenkjennes egne eller andres følelser. Fenomenet vurderes som alvorlig empatisvikt, aleksitymi, og egosentrisitet. Han fremstår med markant affektavflatning.

Han benytter uvanlige begreper som å *kommandør*, *militærdomsstol*, *kampmusikk*, *kapitulere*, og *"struggle"*. Begrepsbruken er i sin helhet knyttet til observandens forestilling om at det foregår borgerkrig i landet, og vurderes som uttrykk for bakenforliggende, paranoide vrangforestillinger.

I samtalen benytter observanden begrepet *martyre seg*, og *nasjonalhelt*, om seg selv og sine oppgaver, og mener mange hundre tusen nordmenn ser på ham som det. Han sammenligner seg selv med den historiske krigshelten Leonidas. Begrepsbruken er i sin helhet knyttet til observandens forestilling om at han gjennom sine handlinger den 22.07.11 kvalifiserer til heltestatus. Begrepsbruken vurderes som uttrykk for bakenforliggende, grandiose vrangforestillinger.

Observanden ser på seg selv som en *nær perfekt ridder*, som gjennom sitt skriftlige arbeid og de påklagede handlinger skal sørge for *rekruttering og seier i Europa*, og gjenskape kongedømme i Norge. Han mener at han fra 21 års alder endret seg fra *ordinær til briljant*. Forestillingene vurderes som grandiose vrangforestillinger.

Observanden bekrefter tanker om avlytting og overvåkning. Han har ment seg utsatt for smitte, og har vært redd for stråling, dog uten noen kjent strålingskilde. Han har vært ekstra redd for smitte, brukt munnbind inne, og konsultert sin primærlege vedrørende dette. Fenomenene vurderes som paranoide vrangforestillinger.

Observanden mener han tilhører en forfulgt minoritet. Han mener at det norske folk blir forfulgt og drept. Han mener Norge er i borgerkrig. Han mener at det er

overhengende fare for eget og andres liv. Ideene vurderes som et altomfattende, paranoid vrangforestillingssystem.

Hørselshallusinose og eventuelle influensfenomener lar seg ikke bekrefte, i det observanden fastholder at hans kommunikasjonsformer med meningsfeller er hemmelig.

Observanden fremstår med uklar identitetsopplevelse, i det han skifter på å omtale seg selv i entall og flertall.

Observanden kommer i samtalen med flere trusler. Han sier at dersom de han karakteriserer som *A- og B-forrædere ikke kapitulerer og kommer med innrømmelser innen 2020 vil det komme til et punkt med en grusom hevn*. Han sier det vil føre til **henrettelser av opp til 200 000 personer.** **Ideene vurderes som omfattende, homicidale tanker.**

De sakkyndige har leilighetsvis vanskelig for å følge observanden. Han frembyr i deler av samtalen moderat assosiasjonsforstyrrelse og formelle tankeforstyrrelser i form av perseverasjon. Det forekommer ikke latenstid eller tankeblokk under samtalen.

Observanden fremstår helt uten depressivt tankegods i form av skyld-, skam-, håpløshetsfølelse, eller tanker om egen død ved selvmord. Han benekter opplevd tristhet, gledesløshet, redusert initiativ eller tiltaksløshet. Det er følgelig ingen holdepunkter for senket stemningsleie.

Observanden frembyr ikke økt psykomotorisk tempo, eller subjektivt opplevd, løftet stemningsleie. Observandens tale er sammenhengende og med normal syntaks. Han har ikke tanke – eller talepress. **Han er affektstabil. Det foreligger ingen holdepunkter for sviktende impuls kontroll, verken i forhold til verbal eller fysisk utagering.** **Det foreligger følgelig ingen holdepunkter for løftet stemningsleie.**

Observanden fremstår uten klinisk mistanke om rusmiddelpåvirkning. Observanden benekter suicidale tanker eller planer.

5.11 ELLEVTE SAMTALE MED BEGGE DE SAKKYNDIGE 22.09.11

De sakkyndige møter observanden, som sist, i et stort rom ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. Besøket ble av Kriminalomsorgens regionkontor godkjent å foregå uten bruk av glassvegg mellom observanden og de sakkyndige. Som i første samtale var plassert tre konferansebord mellom de sakkyndige og observanden, og to fengselsbetjenter var tilstede under samtalen. Observanden møtte i transportbelter, med høyre hånd fri.

Samtalen var av nær tre timers varighet.

Det blir avtalt at samtalen skal dreie seg om observandens medlemskap i Frimurerlosjen, ytterligere detaljer om organisasjonen observanden betegner med navnet *Knights Templar*, og tanker om egen situasjon i fremtiden. I tillegg ønsker de sakkyndige å drøfte opplysninger fra barnevernet som de har blitt kjent med gjennom politidokumentene med observanden. Observanden var villig til dette.

Observanden blunker mer enn vanlig med begge øyne under innledningen til samtalen. Han spørres hva dette skyldes. *Jeg har akkurat dusjet, sier han, og føler meg dehydrert i øynene.* Observanden har, som i tidligere samtaler, et noe stirrende blikk under samtalen.

Om sitt engasjement i organisasjonen *Frimurerlosjen* sier observanden at han i 2002 ble anbefalt å bli medlem der. [REDACTED]

[REDACTED] Observanden sier at han *kom til 3. grad, og er godkjent for videre forfremmelser.* Han mener at han ville vært i 6. grad om han fortsatt hadde vært aktiv i organisasjonen.

Observanden sier: *Frimurerne har adoptert mange tempelridderritualer fra 11-hundretallet. Det var bra å være medlem for å være med på ritualer og få nettverk.* Observanden opplyser de sakkyndige at frimurerordenen er en *antimarxistisk orden, og er kun for menn.*

Deres prinsipper sammenfaller med mange av våre prinsipper, sier han. Han sier også: *Knights Templar har inspirert Frimurerordenen. Vi har ikke tilgang til biblioteket. De har arkiv som vi trenger, og frimurerne er bibliotekarer for oss.*

Observanden sier at Frimurerordenen er upolitisk, mens vi i *Knights Templar er en militærorganisasjon.* De sakkyndige spør hvem observanden nå inkluderer når han sier *Vi.* Det er de originale tolv, sier observanden. De sakkyndige spør om det er slik at disse tolv har møttes og blitt enige om hvilket forhold de skal ha til Frimurerordenen.

Nei, dette er min tolkning av det, sier observanden. Både de og vi er sionistorganisasjoner. Har ikke møtt mer enn tre andre i *Knights Templar.* Møtet ble seksjonert opp av sikkerhetsgrunner.

Observanden gir ytterligere detaljer om organisasjonen han betegner *Knights Templar.* Jeg fikk beskjed om å delta på ett av to møter, sier han. De sakkyndige spør hvordan innkalling til møtet fant sted. Det er hemmelig, sier han, og derfor kan jeg dessverre ikke si noe om det. På spørsmål om hvor mange han fikk vite skulle møte i London, sier han: *Fikk beskjed om at det var åtte, nei jeg husker ikke helt. Når man ordinerer seg blir man ridderjustitarius.*

De sakkyndige spør om møtet gav observanden rett til å definere organisasjonens videre mål og struktur. *Nei, den retten er distribuert, sier han, men i Norge er jeg ridderjustitarius.* Observanden blir ivrig. *Ridderjustitarius i hvert land er suveren. Det er en stor fordel tokningsmessig.* Observanden blir spurt hvordan han vet at det er han som er *ridderjustitarius* i Norge. Det går på hevd-prinsippet, sier han. Og det går på operasjonen. *Nå har jeg sikker hevd.*

De sakkyndige ber observanden forklare mer detaljert hvordan organisasjonen *Knights Templar* er bygget opp.

Vi var tre pluss meg på stiftelsesmøtet i London i 2002, sier han. Vi ble alle ordinert der. Observanden sier at det var seks som ikke møtte. *Det var i alt to franske, to*

engelske, en fra Serbia eller Liberia, en fra Sverige, en fra USA som ikke kom, en fra Nederland, en fra Norge, en fra Hellas, en fra Spania og en fra Belgia.

Observanden forteller at det ble muntlig enighet på møtet om at mandatet til organisasjonen var å være dommere i krigsforbryterdomsstol, jury og avrettere. En person som gjennomfører en spektakulær operasjon blir kommandør. Jeg er derfor ridderjustitariuskommandør nå, etter operasjonen 22.07.11.

Observanden forklarer at han opplevde selve ordinasjonen som tam. Han fikk etter møtet en dokumentbunke på 60 sider som han skulle utvikle. Primærkonseptet er individuelle celler, sier han. Så det var etter at jeg begynte å skrive at begrepene ble klare. Observanden forklarer at det i prinsippet kan være mange ridderjustitariususer i hvert land. Hver ridderjustitarius hører inn under en ridderjustitariusmester, forklarer han. Over alle ridderjustitariusmestre er det en Ridderjustitariusstormester.

De sakkyndige kommenterer at det kan høres ut som om begrepsbruk og organisasjonsform ligner på den som benyttes i Frimurerordenen. Det er Frimurerne som har kopiert oss tempelriddere og vår organisasjon, sier han. Nomenklaturen ligner. De sakkyndige har vanskelig for å forstå dette, siden Frimurerne vel har hatt sin nomenklatur og organisasjon fra lenge før 2002.

Det er historiske forklaringer, sier observanden.

De sakkyndige lurer også på hvem som nå bekler titlene ridderjustitariusmestre og Ridderjustitariusstormester i observandens organisasjon. Det er ingen stormestre eller mestre i Europa nå, sier han. Det er fordi vi er i fase I, lavintensiv borgerkrig, nå. Når vi kommer til fase II vil valgene foregå åpent.

De sakkyndige spør hva slags kontakt observanden har hatt med de andre for å fastslå enighet om denne begrepsbruken innen organisasjonen. Det har vært lite eller ingen kontakt med de andre etter 2002, sier han. Han smiler og små-ler. Denne begrepsbruken er et forslag fra min side.

Han legger til: *Men en vellykket operasjon i et land vil gi hevd i et annet, og jeg har nå hevd i Norge og Europa. De sakkyndige spør om dette derved gir ham rett til å definere innhold og struktur i organisasjonen. Ja, sier observanden. Min tolkning vil vektlegges fordi jeg nå har definisjonsmakt som en konsekvens av operasjonen 22.07.11.*

Observanden forteller at organisasjonen *Knights Templar* både er en militær orden, og en martyrorganisasjon, i tillegg til å være *militærdomsstol, dommer, jury og avretter. Alle er villige til å sloss til døden*, sier han. *Dokumentene på 50 – 60 sider som jeg fikk i 2002 inneholdt det meste allerede, jeg har bare laget fasaden.*

De sakkyndige spør hvem som har definert og identifisert ved navn de observanden refererer til som *A, B, C, og eventuelt D – forrædere i Norge. Det er definert av meg, sier observanden. Navnene er oppsatt av meg.*

De sakkyndige spør om det er slik at observanden alene kan bestemme hvem som skal leve og dø i Norge. *Det er hevd-prinsippet, sier han. Vi har bestemt at vi må handle, og retten er gjennom hevd. Jeg plukker ikke ut, jeg identifiserer krigsforbryterne i Norge etter deres handlinger. Jens Stoltenberg og Jonas Gahr Støre gir seg selv, sier han, men det kan være vanskeligere å identifisere andre.*

De sakkyndige spør hvordan det oppleves å ha et slikt ansvar. *Det er et kjempeansvar, sier observanden, på mange måter tyngende.*

De sakkyndige spør hva som vil skje dersom hans *utplukking av mål* er feil. Observanden sier: *I Beslan ble det drept 100 barn. De som stod bak ble fordømt av andre islamister. Men jeg har valgt å ta det ansvaret. Vår organisasjon blinker ut A, B og C – forrædere på grunn av individenes krigsforbrytelser mot vårt folk. Det vil være vanskelig å ta feil, men noen mål er mer rettferdiggjort. Islamistene fokuserer på sivile, men vi gjør ikke det.*

Observanden spørres hvordan han tror hans handlinger **22.07.11** vil bli vurdert av det norske folk. *Jeg vet at det etter "nine eleven" var 40% støtte til den*

operasjonen, sier han. *Et lavt estimat vil være at 15% støtter min operasjon, men de tør ikke si det høyt.*

De sakkyndige spør om han vil bli overrasket hvis han finner ut at hans handlinger blir fordømt fra alle deler av det norske samfunn. *Jeg blir utrolig overrasket dersom jeg har feilkalkulert, sier han og ler. Jeg anser fortsatt Utøya som et bra mål. Men det vil ta flere år og flere generasjoner å finne sikkert ut av det. Jeg vil fortsatt stå for begge målene, men vil bli skuffet over manglende støtte.*

De sakkyndige spør hva som eventuelt måtte til for at observanden skulle oppleve skyldfølelse etter handlingene 22.07.11. Observanden ler. *Jeg gjorde Norge en tjeneste, sier han. Det er ikke mulig å angre på å ha drept rettferdige mål.*

De sakkyndige spør igjen om det finnes noe som kunne gjøre at han i ettertid angret på sine handlinger. *Det måtte være hvis jeg ble så demonisert av omgivelsene at jeg begynte å tro på løgnene, sier han. Hvis jeg ble hjernevasket.*

De sakkyndige spør om observanden har gjort seg tanker om hva som gjorde at han utviklet egenskaper som gjorde ham i stand til å utføre en slik handling uten å angre eller føle skyld. *Jeg ble radikaliseret av multikulturaliser og islam i Norge, sier han. Han stiller seg helt uforstående til om eventuelle endringer kan ha skjedd i ham selv, eller med hans evne til innlevelse i andres situasjon.*

Forskjellen mellom drap og henrettelser er de juridiske sidene, legger han til. Det bestialske er ikke nødvendigvis galt. Det ble under operasjonen henrettet 68 politiske aktivister fra Arbeiderpartiet. Spørsmål om skyld blir derfor fullstendig hypotetisk.

De sakkyndige spør igjen om han mener at noe kan ha skjedd med ham de siste årene som gjør at han opplever skyld som saken uvedkommende. *Min kjærlighet til folket mitt, min ansvarsfølelse og min samvittighet er overutviklet hos meg, sier han. Det er svaret.*

De sakkyndige sier at det kan se ut som observandens evne til innlevelse i andres situasjon er svekket. *Nei, det stemmer ikke*, sier observanden. *Empatinivået mitt har vært konstant. Det er kjærligheten som gjør at landssvikerne er dømt til døden for krigsforbrytelser, og at jeg må stå for alt.*

Observanden ber om hjelp til å tegne en graf på et papir der han forklarer hvordan *empatinivået og radikaliseringen* forholder seg til hverandre. Grafen gir ikke mening, noe som etter en stund også påpekes av observanden selv. Han sier isteden: *Etter annen verdenskrig er jeg unik, en pioner i den europeiske borgerkrigen.* Han ler litt, og smiler.

De sakkyndige spør hvorfor akkurat han ble *unik*. *Jeg kan ikke se på etnisk rensing*, sier han. *Min kjærlighet, empati og samvittighet er overutviklet.* Observanden tillegger at *hatet mot marxistene, min bakgrunn og personlige egenskaper også har spilt inn. Og så er det historiske hendelser, og personlige erfaringer, som da jeg tapte 100 000 kroner.*

Som eksempel på *historiske hendelser* nevner observanden: *Tsar Nicholas den II, Hitler og annen verdenskrig.*

De sakkyndige spør om observanden kan nevne noen egne svakheter. *Jeg er for samvittighetsfull*, sier han. *Og kanskje litt for pysete.* Han tillegger at han kanskje ikke har vært *disiplinert nok.*

De sakkyndige kommenterer at dette ikke høres ut som reelle svakheter. *Nei, jeg mangler intet, er en god alliansebygger, er interessant, har et godt utseende, og har ingen egentlige feil*, sier han. Etter litt tid sier han at han nok tror noen kan se ham som *arrogant og ikke så folkelig.*

De sakkyndige ber om eksempler på dette. *Jeg tilhører den intellektuelle eliten*, sier han, *med egenskaper de fleste ikke har. Da blir man ikke så folkelig.*

Observanden tillegger på eget initiativ at han, til tross for at han vil gi seg selv 6 poeng på en skala for utseende fra 1 til 10, vet at han *ikke er egnet som gallionsfigur.*

De sakkyndige ber om forklaring på dette. Det fremkommer at observanden på et tidspunkt la ut bilde av seg selv på et nettsted der andre skulle rangere hans utseende ved bruk av den nevnte skalaen. *Jeg fikk 4,9, sier han, og kvalifiserer derfor akkurat ikke til betegnelsen vakker.*

Observanden oppsummerer med å si at han *har ofret alt, og gitt sin formue på fem millioner til kampen.*

Bedt om å fortelle hvordan han ser sin egen fremtid innleder observanden med å si at han er usikker på hvordan han blir ansett av medfanger i fengselet. *Jeg vil kjempe med pennen fra fengselet, sier han. Jeg vil bruke egne kanaler på internett og twitter, og det vil være interesse for hva jeg mener.*

Observanden blir ivrig. *Den konservative liga vil bli et revolusjonært, konservativt parti, sier han. Vi må vente på et vindu for statskupp. Jeg vil bygge nettverk i fengselet.*

Observanden tror han vil bli sittende i fengsel frem til statskuppet. *Det kan skje i 2020, om 20 år eller senest i 2083, sier han. Det kan bli snakk om junioroffiser i militæret, og et "Arian brotherhood" i fengselet.*

De sakkyndige ber ham forklare dette ytterligere. *Jeg vil utnytte mine kvaliteter som organisasjonsbygger, sier han, men må leve med min frykt for å bli drept. Observanden sier at han ikke har planer om å bli voldelig igjen, heller ikke hvis han slipper ut av fengselet.*

Observanden fortsetter med å si: *Det er 50% sjanse for statskupp i Frankrike innen 15 år. Det kan ta lengre tid i Norge, men det er 10 – 20 % sjanse for et relativt snarlig statskupp og maktovertagelse også her.*

Observanden mener at han vil bli sluppet ut av fengselet dersom det kommer til statskupp i Norge. *Han anslår at han derved vil ha 2 % sjanse for å ta del i Vokterrådet, og 0,5 % sjanse for å bli ny regent i Norge.*

De sakkyndige ber observanden utdype. *Jeg jobber nå med partiprogrammet til den konservative liga, sier han. Det er nærliggende at det i 2020 vil skje en henrettelse av den nåværende Glücksburg-familien, og en av oss i det konservative vokterrådet vil bli ny regent.*

Det fremkommer at observanden mener Norges nåværende kongefamilie når han bruker betegnelsen *Glücksburg-familien*. Han sier: *Ja, det er Harald & co. Vi velger å henrette familien, eller et annet forslag kan være å sende dem i eksil. Observanden sier det er sannsynlig at Glücksburg-familien må henrettes, når de ikke tar avstand fra multikulturalismen.*

Observanden sier han vil ta navnet *Sigurd Korsfareren den II*, dersom han blir ny regent i Norge. Han sier: *Vi vil diskutere hvilken styreform vi vil gå for. Innsettelse av ny konge er sannsynlig.*

Observanden legger til: *Den nye regenten kan bli en fra Vokterrådet, eller den som har størst DNA-tilknytning til Harald Hårfagre eller Harald Hardråde. Det må tas DNA prøver for genetisk analyse av alle på høyresiden.*

De sakkyndige spør hvordan observanden vil utføre sitt verv som ny regent, dersom han blir det. Han ler litt og smiler. *Jeg vil ta navnet Sigurd Korsfareren den II etter Sigurd Magnusson Jorsalfar fordi han er mitt ideal, sier han. Det er litt uvisst hvilken funksjon jeg får. Hvis det blir en aktiv rolle, blir jeg ansvarlig for å deportere 300 000 muslimer fra Norge.*

Det fremkommer at observanden ser for seg at deportasjonen av muslimer vil skje til for eksempel *Nord-Afrika og Tyrkia*. Han sier: *Vi vil invadere havnene og sikre deporteringshavner. Spørsmålet er hva USA vil gjøre. Vi mener det kan utløses en kjernekrig.*

De sakkyndige ber observanden utdype. *Dronning Isabella annekterte områder i Nord-Afrika for å få deportert maurerne, dette blir tilsvarende, for å få deportert alle som må deporteres. Det kan bli mange døde, men vi ønsker helst å benytte cruiseskip med militæreskorte.*

De sakkyndige spør hva som eventuelt vil være kriteriene for deportasjon. *Knights Templar har en assimileringliste, sier han. Hvis du følger punktene blir du ikke deportert. Men 90% vil nok ikke godkjenne kravet som gjelder konvertering til kristendommen.*

Observanden sier at han er redd for at Russland eller USA kan blande seg i Europas anliggender. USA kan gå konkurs, sier han, og deles muligens i to, en europeisk og en multinasjonalistisk del. Noen derfra kan blande seg inn og prøver å invadere Europa. Hvis vi har tilgang til kjernefysiske våpen vil bombene regne.

Observanden tillegger: USA vil gjøre alt for at landene i Europa ikke felles. NATO vil gå til aksjon, og nasjonalistiske soldater mobilisere. Observanden mener at det er en reell fare for at det kan utløses en ny, tredje verdenskrig.

De sakkyndige ber observanden anslå med hvor sannsynlighet dette scenarioet vil finne sted. Observanden begynner å regne på prosent av prosent, og sier etter en stund: *Hvis jeg sier at jeg blir ny regent og det blir ny verdenskrig, tror dere at jeg er helt gal. Han oppgir deretter å regne prosent for denne maktovertagelsen.*

Observanden fastholder at det er sannsynlig at det blir ny regent i Norge i 2020, og at han muligens vil sitte i Vokterrådet som opprettes når kongefamilien og Stortinget er avsatt. Han fastholder at den nye regenten vil velges fra vokterrådet, eller plukkes ut etter DNA – testing.

De sakkyndige ber observanden avslutningsvis kommentere opplysninger de sakkyndige har fått via politidokumentene, og som gjelder observandens omsorgssituasjon da han var liten. *Jeg har aldri vært i avlastningshjem eller fosterhjem, sier han. Han har ikke hørt noe om at barnevernet vurderte omsorgssituasjonen for ham.*

Han kjenner til at det var en rettslig prosess om foreldreansvaret for ham. Han tror han kan ha vært rundt to år den gang. [REDACTED] (observandens far og stemor, de sakk. anm.) var vitner i saken, sier han. [REDACTED]

[REDACTED] Observanden sier han tror det ville vært best dersom far og stemor hadde vunnet frem, slik at han hadde kunnet bo hos dem.

Observanden begynner deretter et langt resonnement vedrørende mulige lovendringer for foreldreretten til barn. *Min mor er ikke intellektuelt kapabel*, sier han. *Hun er gjennomsnittelig, og mot islamisering. Men kvinner forstår ikke æresbegreper, og 90 % er emosjonelt ustabile. Derfor støtter vi en lovendring slik at far automatisk får foreldreretten*, sier han. *Den som styrer krybben, styrer verden. Det vil redusere skilsmisseraten.*

De sakkyndige ber observanden om å forklare nærmere. *Jeg forakter marxismen for mine egne foreldres skilsmisse og matriarkatet. Derfor skal kvinnes rolle være i hjemmet. Observanden sier at han mener at kvinner eventuelt kan oppfordres til å ta en bachelor – grad, men ikke mer. De skal ikke få skilles, og far skal ha foreldreretten.*

Observanden forklarer videre at han vil danne et Norge som på 50-tallet. *Familiene skal bo i reservater. Skilsmisseraten skal ned, kjernefamilien rustes opp, og de moralske dyder skal reetableres.*

Observanden sier: *95% vil bo i reservatene. Det vil bevare norsk kultur. Det vil bli dannet liberale soner i tre byer, der marijuana kan omsettes, og det kan foregå prostitusjon. Det kan være mange vil bo i de liberale sonene som unge.*

Oslo vil bli en liberal sone dersom det går igjennom, sier han. *Reservatene vil være utenfor, og der bor folk når de får barn. Observanden sier at han planlegger å skrive en ny bok, "Solutions for the future", der alt dette vil bli nærmere beskrevet. Det blir bok nummer to eller tre*, sier han.

Observanden sier at i den nye boken vil han forklare *Prøverørsmodellen*, som han mener et viktig, politisk redskap for fremtiden. *Vi må nå 2%, eller helst 3% fødselsrate*, sier han. *Det blir bruk for massefabrikker for fødsler, og vil bli brukt surrogatmødre fra den tredje verden.*

Det blir den norske urbefolkningen med høyest IQ og nordisk utseende som blir valgt som donorer. Observanden sier han har tenkt på eventuelt å bli donor selv. Kanskje 5 barn gjennom denne modellen, sier han, men jeg ville kanskje valgt en donor med bedre utseende.

De sakkyndige spør hvordan observanden ser for seg at det skal skaffes eggceller til denne produksjonen. *Vi trenger 15 000 fødsler i året, sier han. 50% av norske kvinner vil gi egg frivillig, resten må skaffes med tvang. Det vil bli laget kostskoler for barna etter at de er født.*

Observanden tenker litt.

50% er kanskje et for høyt estimat, sier han. Men det trengs ikke mer enn 1000 kvinner for å lage 15 000 barn, for hver kvinne kan gi tolv - femten egg i året. De kan skaffes ved økonomisk kompensasjon eller trusler.

Observanden sier at han ser flere fordeler med dette systemet. *Det vil åpenbart gi en forbedring av vår norsk-etniske, genetiske "pool" sier han. Sinnssykdom, kreft og reumatisme blir utryddet. Vi vil DNA-teste og ta blodprøver av kvinnene.*

De sakkyndige spør om observanden ser for seg at systemet vil bli innført dersom observanden blir ny regent i Norge. *Vi vil forbedre og redde landet fra etnisk rensing på alle nivåer, sier han. Politikk er tidkrevende, og forbedringene vil utvikles og komme gradvis.*

De sakkyndige avslutter samtalen.

Status presens ved begge de sakkyndige 22.09.11

Observanden er våken, ved klar bevissthet, og orientert for tid og sted og situasjon. Intelligens klinisk vurdert i normalområdet. Observanden benytter tallverdier og prosenter i større grad enn det som er vanlig i tale. Han benytter i samtalen et teknisk, av- emosjonalisert og lite dynamisk språk.

Han fremstår emosjonelt avflatet, med **fullstendig emosjonell distanse til egen situasjon, og til de sakkyndige.** Han er høflig, og samarbeider etter beste evne. Han

ler og smiler relativt ofte, da knyttet til temaer omkring egen persons betydning og/eller egne handlinger.

Observanden har et **lett stirrende blikk**, og blunker en del. Han fremstår med noe redusert mimikk, og et lett tilstivnet kroppsspråk i det han **beveger seg svært lite på stolen under de timene samtalen varer.**

Observanden er ikke i stand til å ta ofrene eller samfunnets perspektiv i forhold til de påklagede handlinger. Han fastholder at det var *rettferdig* at ofrene ble drept, angrer ikke, og føler ingen skyld. Han mener at ofrene døde som en konsekvens av hans *kjærlighet* til det norske folk. Observanden fremstår med markant affektavflatning og **alvorlig empatisvikt.**

Observanden benytter uvanlige begreper, eksemplifisert ved *lavintensiv borgerkrig*, *militær orden*, *militærdomsstol*, *avretter*, og *operasjon*. Begrepsbruken er i sin helhet knyttet til observandens forestilling om at det foregår borgerkrig i landet, og vurderes som uttrykk for bakenforliggende, paranoide vrangforestillinger.

Observanden benytter uvanlige begreper som *hevd*, *suveren*, *definisjonsmakt*, *ansvar*, *kjærlighet til folket (mitt)*, *unik*, *pioner* og *ny regent* knyttet til beskrivelser av sin egen posisjon. Begrepsbruken vurderes som uttrykk for bakenforliggende, **grandiose vrangforestillinger.**

Observanden presenterer selvlagede ord som *ridderjustitarius*, *ridderjustitariuskommandør*, *ridderjustitariusmester* og *Ridderjustitariusstormester*. Begrepene vurderes å være **neologismer.**

Observanden mener at han gjennom hevd er ideologisk leder av organisasjonen *Knights Templar*, som har som mandat å være både *militær orden*, *martyrorganisasjon*, *militærdomsstol*, *dommer*, *jury* og *avretter*. Han mener han har ansvar for å bestemme hvem som skal leve og dø i Norge. Ansvar et oppleves reelt, men tyngende. Fenomenene vurderes som grandiose vrangforestillinger.

Han mener 15 % av befolkningen støtter de påklagede handlinger. Han mener hans kjærlighet er overutviklet. Han mener han er en pioner i en europeisk borgerkrig. Han sammenligner sin situasjon med historiske krigshelter som Tsar Nicholas og Dronning Isabella. Fenomenene vurderes som grandiose vrangforestillinger.

Observanden mener det er sannsynlig at han at han kan bli ny regent i Norge med navnet *Sigurd Korsfareren den II* etter et snarlig statskupp og maktovertagelse. Han mener han har gitt fem millioner kroner til *kampen*. Han mener han kan få ansvar for deportasjon av flere hundre tusen muslimer til havner i Nord-Afrika. Fenomenene vurderes som grandiose vrangforestillinger.

Observanden mener det foregår etnisk rensing i Norge, og at han lever med frykt for å bli drept. Han mener at det vil kunne utløses en kjernefysisk tredje verdenskrig som følge av begivenhetene han er seg selv som en del av. Han mener det er en pågående borgerkrig i landet. Observanden arbeider med løsningsforslag som skal forbedre vår norsk-etniske, genetiske pool, utrydde sykdom, og redusere skilsmisseraten. Han ser for seg reservater, DNA-testing, og massefabrikker for fødsler. Ideene vurderes som del av et bisart, paranoid vrangforestillingssystem.

Hørselshallusinose og eventuelle influensfenomener lar seg ikke bekrefte, i det observanden fastholder at hans kommunikasjonsformer med meningsfeller er hemmelig.

Observanden fremstår med uklar identitetsopplevelse, i det han skifter på å omtale seg selv i entall og flertall.

Observanden fremstår i samtalen med omfattende ideer om drap av navngitte personer etter en liste, eksempelvis kongefamilien, statsministeren og utenriksministeren. Ideene vurderes som omfattende, homicidale tanker.

De sakkyndige har leilighetsvis vanskelig for å følge observanden. Han frembyr i deler av samtalen moderat assosiasjonsforstyrrelse og formelle tankeforstyrrelser i form av perseverasjon. Det forekommer ikke latenstid eller tankeblokk under samtalen.

Observanden tillegger egne, private, og personlige erfaringer overordnet betydning for samfunnsmessige forhold og beslutninger. Som eksempel på dette nevnes observandens forståelse av hvordan rettssak vedrørende omsorgsovertagelse da han var liten, begrunner behovet for innføring av patriarkat og restriksjoner på kvinners engasjement utenfor hjemmet.

Observanden fremstår helt uten depressivt tankegods i form av skyld-, skam- håpløshetsfølelse, eller tanker om egen død ved selvmord. Han benekter opplevd tristhet, gledesløshet, redusert initiativ eller tiltaksløshet. Det er følgelig ingen holdepunkter for senket stemningsleie.

Observanden frembyr ikke økt psykomotorisk tempo, eller subjektivt opplevd, løftet stemningsleie. Observandens tale er sammenhengende og med normal syntaks. Han har ikke tanke – eller talepress. Han er affektstabil. Det foreligger ingen holdepunkter for sviktende impulskontroll, verken i forhold til verbal eller fysisk utagering. Det foreligger følgelig ingen holdepunkter for løftet stemningsleie.

Observanden fremstår uten klinisk mistanke om rusmiddelpåvirkning.

Observanden benekter suicidale tanker eller planer.

5.12 **TOLVTE SAMTALE** MED BEGGE DE SAKKYNDIGE 02.11.11

De sakkyndige møter observanden i ett av Ila fengsels besøksrom på avd. G, der observanden var låst inne i et lite rom med glassvegg.

Samtalen var av om lag to timers varighet.

Samtalen fant sted fordi observanden via sin advokat hadde meddelt at han ikke ønsket å medvirke til at det kunne gjøres MR slik de sakkyndige hadde bedt om. De sakkyndige respekterte dette, men ønsket å høre observandens begrunnelse for avslaget. I tillegg ønsket de sakkyndige et nytt oppdatert status. Samtalen var varslet.

Observanden fremstår velvillig og smilende. Som ved tidligere samtale fremstår han med et noe stirrende blikk. Han innleder selv samtalen med å si at han lurte på om de sakkyndige kom for å få flere detaljer, eller om de sakkyndige hadde glemt noe. Dette blir avkrefte av de sakkyndige.

Observanden blir spurt om hvordan han nå har det i fengselet. Han sier: Det var en overgang fra en aktiv til en passiv tilværelse. Men nå er kampmoralen oppe på 35 % igjen, og jeg antar at 50% er det meste den kan bli i fengselet.

De sakkyndige spør om dette innebærer at observanden har følt seg nedfor eller trist. Dette avviser han, og forklarer: **Skalaen gjelder kampmoral, ikke triste følelser. Det har jeg ikke hatt.**

Han sier også at det har hjulpet ham å ha tilgang på dataspill på cella. Han sier at han først bad om et spesielt spill, "Heros of might and magic" men fikk avslag. Dette mener han skyldtes at spillet hadde bilde av en ridder på omslaget. Observanden sier han nå er engasjert i et spill der han bygger opp infrastrukturen i en by. I tillegg har han fått tilgang på bøker om andre land som han finner interessante.

De sakkyndige spør observanden hvorfor han ikke var villig til å ta MR. Det er en fornærmelse, sier observanden, og legger til: Det er insinuerende overfor en ideologisk fange. Det er som å si at alle islamister er hjerneskadet. Jeg forstår at det ville være interessant, men nei, dette er en ideologisk sak, med tanke på Arbeiderpartiets fremgangsmåte etter annen verdenskrig.

De sakkyndige spør om observanden var redd for bestemte ting knyttet til en eventuell MR-undersøkelse. Observanden svarer først nei, men sier deretter at det jo ikke kan utelukkes at en som analyserer bildene kan finne på å si at man ikke kan konkludere, for eksempel.

Observanden sier deretter at han ikke ønsker at de sakkyndige skal ta avvisningen personlig, og legger til: **Kanskje noen har gitt dere beskjed. Jeg tror det er den statlige instansen som har sendt dere som har sagt at det skal gjøres. Tror ikke det er dere som har tatt dette initiativet.**

Observanden blir bedt om å utdype hvem han mener instruerer de sakkyndige. Dere er utpekt, tror jeg. De som bad dere, de har nok meninger om dette. Osama Bin Laden ville aldri blitt bedt om å gjøre MR. Nelson Mandela var celleleder og terrorist. Alle andre i samme situasjon som meg ville også blitt fornærmet.

Observanden fortsetter: Det er ingen presedens for å gjøre MR av ideologiske fanger. Dere er tydeligvis ikke vant til å arbeide med ideologiske fanger. Dere legitimerer de metodene som Arbeiderpartiet brukte etter annen verdenskrig. Jeg skrev om det i kompendiet. Det er en kjent taktikk å si at ideologiske fanger er gale.

De sakkyndige ber observanden kommentere en del av sitt kompendium, der det beskrives hvordan medlemmer av Knights Templar skal motta sine utmerkelser og ordener. Observanden smiler lenge. Det er ideer fra amerikanske, væpnede styrker, sier han. Det var ikke bare min avgjørelse, men jeg var med på å utforme systemet.

De sakkyndige spør hva observanden har funnet på, og hvem som har stått for resten. Vil ikke spesifikt fortelle det, sier observanden. Men jeg har spilt en stor rolle i utformingen. Observanden sier: Vi er ikke så ressurssterke at vi har våre egne fabrikker ennå. Derfor har vi måttet adoptere andres utmerkelser foreløpig. Vi er en militærorden, og det er essensielt å kunne definere militære bragder. Det er et insentiv for krigere. De sakkyndige kommenterer at når man leser i hans kompendium om dette, kan det virke som om alt er observandens stil, og hans ord. Observanden smiler, og får en lett ansiktsrødme. Det tar jeg som et stort kompliment, sier han.

De sakkyndige sier: Når man leser kompendiet, kan de nesten se ut som om Knights Templar bare er deg. Observanden svarer: Det er interessant, men det er dessverre ikke bare meg, det er en militær orden.

Observanden går deretter direkte over til å fortelle om Knights Templars stiftelsesmøte i London i 2002. Hans beretning sammenfaller med det han tidligere

har fortalt de sakkyndige om samme tema, og store deler av hans uttalelser refereres derfor ikke.

Jeg var i sjokk etter Liberia -turen, sier observanden, og klarte ikke å tenke ordentlig. Hvis dere visste hva jeg visste. Vil ikke røpe det til andre. Det er andre som har gjort noe kriminelt, og som medvirket til operasjonen.

De sakkyndige kommer tilbake til *kompendiets* beskrivelser av ordener og utmerkelser. **Kompendiet inneholder et bilde av observanden i uniform, og med ulike utmerkelser. Observanden blir bedt om å vurdere hvordan han tror andre vil se på bildet.**

Du likte det altså! sier observanden, henvendt til den mannlige sakkyndige. Den mannlige sakkyndige sier at han avstår fra en egen vurdering av observandens kompendium.

Andre vil kunne se noe provoserende, sier observanden. Det vil blinke i alle fascistlampene hos marxistene. De vil tenke: Han er stolt av handlingene, i stedet for å angre. De vil forstå at hver utmerkelse symboliserer de omkomne, som jeg har drept, og bli fornærmet.

De sakkyndige kommenterer at en annen mulighet er at de som ser bildet vil tenke at observanden ser ut som han har kledd seg ut. Dette er observanden helt uforstående til. Personlig er jeg veldig stolt av hver enkelt utmerkelse, sier han. Det var en veldig komplisert operasjon, og utmerkelsene symboliserer alt jeg har klart.

De sakkyndige kommenterer at bildet jo er tatt før observanden hadde utført de påklagede handlinger. Jeg visste hvilken operasjon jeg skulle gjennomføre, men på bildet har jeg to eller tre utmerkelser jeg ikke fortjener, sier han. Det gjelder "skadet i kamp" – medaljen i sølv eller bronse, og "dø-i-kamp-korset" i gull.

Observanden legger til: *Ordenen er under etablering de neste 10 til 20 år, og er de første skrittene mot en sofistisert motstandsbevegelse. Det er et problem at hvis man dør i kamp i Fase I, vil man sannsynligvis kjempe og dø alene, og ikke ha noen som*

kan ta i mot medaljen og ordne med gravstøtte. Islamistene har gode ordninger. Vi vil bygge opp noe lignende.

De sakkyndige ber observanden kommentere delene han har inkludert om gårdsbruk i sitt kompendium. *Jeg inkluderte det fordi jeg brukte mye tid på å utvikle et "cover", sier observanden. Det er essensielt, for man må ha tilgang på hytte eller gård, og jeg forventer ikke at det er bønder, men urbane som må instrueres. Han fortsetter: Kompendiet skal forberede individet på den videre reisen for å bli en perfekt ridder.*

De sakkyndige spør observanden om han kan utdype hvordan han ser på martyriet. *Det er idealet, ja, sier han. Vi forsøker å glorifisere døden.*

De sakkyndige spør hvorfor observanden likevel valgte å overgi seg i live etter de påklagede handlinger. *Når man klarer alle objektivene i en operasjon kan man det. Det er ikke ekspansjonisme, vi skal få kontroll over Europa. Ved å overleve har vi kontroll etterpå, og unngår at regimet kan konstruere dekkoperasjoner for å bortforklare hendelsen.*

De sakkyndige ber observanden om å utdype. *Regimet ville blitt premissleverandør, sier han. De kunne sagt at jeg var gal og hadde rømt fra Dikemark. Eller sagt at det var en islamistoperasjon.*

Observanden sier at han, da han var på Utøya, egentlig hadde bestemt seg for å fortsette til han døde. *Jeg lette fortsatt etter primærmålet som var Gro, AUF-lederen og de andre styremedlemmene. Men jeg fant ikke flere, sier han, og hadde ikke mere ammunisjon. Jeg møtte Delta da jeg var på vei til den fremskutte ammunisjonsbasen for å ta på rustning. Det var en veldig traumatisk opplevelse, og jeg var i sjokk.*

Observanden sier at han hadde regnet med å dø, både ved Regjeringskvartalet og på Utøya. *Var ikke forberedt på å overleve, sier han. Jeg var overrasket og forvirret, og visste ikke helt om jeg ønsket å overleve. Tenkte: Har jeg en forpliktelse til å kjempe videre, eller har jeg gjort jobben nå?*

Observanden sier også: *Jeg gjorde flere, militærstrategiske feil. Greide ikke nøytralisere fergepersonalet. Og jeg tenkte at kapitulasjon ville bli vanskelig, så jeg kunne like godt fortsette. Og så visste jeg at i saken til [REDACTED] la media lokk over sannheten, de er redde for å øke rekrutteringen. Så jeg visste at jeg måtte over en viss terskel for å nå over sensur-muren i internasjonale medier.*

Observanden fortsetter: *Det måtte en stor, europeisk operasjon til, og det var Knights Templar Europa som handlet 22.07.11, ikke Norge.*

Observanden legger uoppfordret til at han, for å oppnå det samme, har tenkt på å detonere en "Fattigmanns A-bombe" ved siden av 40 000 marxister, som for eksempel i Amelie-toget eller 1. maitoget. Det ville blitt større dødstall. Men jeg tenkte at det ble for drøyt. Han fortsetter: *Vi hadde på oss silkehanskene her. Ap fortjener en advarsel. Hvis jeg hadde tatt 1. maitoget ville hele eliten omkommet.*

Om sine tanker om hva som venter ham under rettssaken mot ham sier observanden: *Det var bestemt på forhånd at det er akseptabelt å holde en tale under rettssaken. De finnes i kompendiet. Søk på del II – "Trial speech". Det er en generisk tale. Jeg forventer ikke å få fair behandling, sier han. Heller ikke av dere. Dere gjør det som forventes, og gir et stygt karaktermord.*

De sakkyndige spør om observanden tror de sakkyndige gjør en selvstendig vurdering av ham. Nei, sier han. Dere ville møtt motbør, karrieren ville være over, for dere er avhengige og har direkte interesser i det sittende regimet. D-forræderne, Nomenklatura, dere er fanget og kan ikke si det dere virkelig mener. Så det ville vært bedre med en rettspsykiater fra Japan eller Sør-Korea.

Observanden tror de sakkyndige vil tilpasse sin konklusjon til det politisk korrekte. Det ville være irrasjonelt av dere å bli martyrer. Begrensede rammer binder dere, og dere ville møtt motbør dersom dere gav en modifisert personkarakteristikk. For jeg tror jo dere finner meg tilregnelig.

Observanden sier: *Hvis dere hadde sagt: Han er faktisk en helt! ville dere blitt martyrer. Ingen i systemet ville våget å gi dere sympati, og dere ville bli stående alene. Det er ingen grunn til å tro at dere vil komme med sannheten her.*

De sakkyndige informerer deretter observanden kort om det videre arbeidet i saken, og samtalen avsluttes.

Status presens ved begge de sakkyndige 02.11.11

Observanden er våken, ved klar bevissthet, og orientert for tid og sted og situasjon. Intelligens klinisk vurdert i normalområdet. Observanden benytter tallverdier og prosenter i større grad enn det som er vanlig i tale. Han benytter i samtalen et teknisk, av-emosjonalisert og lite dynamisk språk.

Han fremstår emosjonelt avflatet, med fullstendig emosjonell distanse til egen situasjon, og til de sakkyndige. Han er høflig, og samarbeider etter beste evne. Han ler og smiler relativt ofte, da knyttet til temaer omkring egen persons betydning og/eller egne handlinger.

Observanden har et lett stirrende blikk, og blunker en del. Han fremstår med noe redusert mimikk, og et lett tilstivnet kroppsspråk i det han beveger seg svært lite på stolen under de timene samtalen varer.

Observanden er ikke i stand til å ta samfunnets perspektiv i forhold til hvordan han vil bli vurdert av omverdenen. Han fastholder at han er stolt av de påklagede handlinger. Observanden fremstår med markant affektavflatning og alvorlig empatisvikt.

Observanden benytter uvanlige begreper, eksemplifisert ved *militær orden, militære bragder, krigere, utmerkelse, motstandsbevegelsen, "cover", operasjon, dekkoperasjon, fremskutt ammunisjonsbase, militærstrategiske feil, og kapitulasjon.* Begrepsbruken er i sin helhet knyttet til observandens forestilling om at det foregår borgerkrig i landet, og vurderes som uttrykk for bakenforliggende, paranoide vrangforestillinger.

Observanden benytter ord som *ideologisk fange*, *"trial speach"*, og *perfekt ridder* for å beskrivelse av sin egen posisjon. Begrepsbruken vurderes som uttrykk for bakenforliggende, grandiose vrangforestillinger.

Som tidligere presenterer observanden ideer om egen suverenitet knyttet til egne evner, sitt skriftlige arbeid, og sin og verkets overordnede betydning for det han opplever som pågående borgerkrig i Norge. Han sammenligner sin egen person med opposisjonsledere som Osama Bin Ladden og Nelson Mandela, og mener at han representerte *Den europeiske motstandsbevegelsen* ved de påklagede handlinger 22.07.11. Ideene vurderes å være grandiose vrangforestillinger av psykotisk kvalitet.

Observanden tror det er sannsynlig at de sakkyndige og det sittende regimet i Norge vil manipulere og bevisst fremstille ham uriktig i den kommende rettssaken mot ham. Ideene vurderes som paranoide vrangforestillinger.

Hørselshallusinose og eventuelle influensfenomener lar seg ikke bekrefte, i det observanden fastholder at hans kommunikasjonsformer med meningsfeller er hemmelig.

Observanden fremstår med uklar identitetsopplevelse, i det han skifter på å omtale seg selv i entall og flertall.

Observanden sier han har hatt tanker om å sprengte en bombe ved 1. maitoget eller et demonstrasjonstog i Norge, for ved dette å drepe *hele makteliten* og opp mot 40 000 personer. Ideene vurderes som omfattende, homicidale tanker.

De sakkyndige har leilighetsvis vanskelig for å følge observanden. Han frembyr i deler av samtalen moderat assosiasjonsforstyrrelse og formelle tankeforstyrrelser i form av perseverasjon. Det forekommer ikke latenstid eller tankeblokk under samtalen.

Observanden fremstår helt uten depressivt tankegods i form av skyld-, skam- håpløshetsfølelse, eller tanker om egen død ved selvmord. Han benekter opplevd

tristhet, gledesløshet, redusert initiativ eller tiltaksløshet. Det er følgelig ingen holdepunkter for senket stemningsleie.

Observanden frembyr ikke økt psykomotorisk tempo, eller subjektivt opplevd, løftet stemningsleie. Observandens tale er sammenhengende og med normal syntaks. Han har ikke tanke – eller talepress. Han er affektstabil. Det foreligger ingen holdepunkter for sviktende impuls kontroll, verken i forhold til verbal eller fysisk utagering. Det foreligger følgelig ingen holdepunkter for løftet stemningsleie.

Observanden fremstår uten klinisk mistanke om rusmiddelpåvirkning. Observanden benekter suicidale tanker eller planer.

5.13 TRETTENDE SAMTALE MED DEN SAKKYNDIG HUSBY 21.11.11

Samtalen var varslet og den sakkyndige møter observanden i avdelingens spesiallagde besøksrom, der observanden var låst inne i et lite rom med glassvegg. Samtalen var av halvannen times varighet. Det var planlagt to tema; nemlig om riddere og martyrium. Observanden var i vanlig smilende form da den sakkyndige kom.

Innledningsvis fortalte observanden at han hadde grudd seg litt til det siste fengslingsmøtet. Han sier han ikke er vant til å snakke i en så stor forsamling. Han sier at han dessuten har savnet samtalene med de sakkyndige da han anser oss som intelligente og interessante og utfordrende samtalepartnere.

Den sakkyndige innleder dernest med å spørre han om han kan definere hva en "ridder" er. Observanden svarer *en kriger*. Han sier at han ikke kan forklare dette uten å gå tilbake i historien og vil fortelle om Charles Martell og om det første ridderskap. Observanden blir litt tankefull og sier *ridder til hest. Ja, det er vel ikke et krav om at det må være på hest. Men hovedessensen er offervilje, ofre seg for de svake. Det motsatte av en som vil penger. En uselvisk kriger som ikke setter sine behov øverst og er villig til å dø. Offervilje og uselviskhet. Jeg har ikke nevnt at det også er asketisme.*

Den sakkyndige spør om riddere i dag kan identifiseres og observanden sier at *det er mye mer flytende enn du tror. Jeg har bidratt til å bygge fasaden på et hus ved å beskrive titler, symboler og retorikk. Jeg er det nærmeste man kommer en ridder i dag. Perfekte riddere er Charles Martel og Sigurd Jorsalfar. Det har ikke vært mange riddere etter ham. Observanden blir tankefull og tilføyer kanskje ingen til nå. Han sier deretter er egentlig en fotsoldat. Den sakkyndige minner ham på de mange uttalelser han har kommet med om både ridderskap og titler og regent og han svarer engasjert det jeg har forsøkt å gjøre, er å bruke psykologisk krigføring. Jeg bruker provoserende vendinger og absurditeter for å endre og redefinere det ideologiske spekteret. For eksempel om halshugging. Det er ekstremt. De tidligere konservative var patetiske. Var vel en som forsøkte å sprengte en granat og han endte med å sprengte seg selv.*

Kompendiet mitt vil redefinere den ideologiske akse. Jeg bruker ord som etnisk rensing og halshugging for å endre bildet.

Deretter kommer samtalen inn på kongehuset og hans tanker om DNA-testing for å finne etterkommere av Olav den hellige eller Harald Hardråde som er gjengitt i tidligere samtaler. Dette gjengis ikke her. Han nevner også muligheten av en rotasjonsordning for regenter fra Vokterrådet med 25 års regentperioder.

Han gjentar deretter mye av det jeg har snakket med dere om, er flytende. Jeg bruker humor i kamp. Har dere ikke sett nyhetsleseren i burka.

Den sakkyndige sier at vi skal snakke om martyriet og hva det består i. Han sier *martyriet er et verktøy for å håndtere frykt. Den sakkyndige poengterer at det virker som han egentlig hadde tiltenkt seg en martyrolle som avdød og at han bl.a. hadde "tildelt seg selv medalje for martyrium, død i kamp". Han spørres hvorfor han så valgte dette bort. Han svarer det er ikke bare martyriet som er viktig. Skal kjempe med pennen. Jeg ser for eksempel på fengslingsmøtet at jeg får, på en privilegert måte, anledning til å forme Europa og i rettssaken presentere veldig mye bra info. Jeg håper bare min mor ikke er der. Hun er den eneste som kan gjøre meg emosjonelt ustabil. Hun er min akilleshæl.*

Fortsetter en ting vil jeg at du skal vite; vi er villige til å bruke alle ulovlige strategier . Jeg skal nå foreslå for politiet at dersom de oppretter tre NGO (Non Government Org) med støtte på 30 mill hver, samt at en dagsavis får 20 mill, samt at det opprettes en høyreversjon av Blitzhuset; hvis alt dette oppfylles, skal vi avstå fra kjemiske, biologiske og flammevåpen. Skal avstå fra halshugging og utsletting av familiene.

Han sier at NGOene skal være

- en for det norske urfolkets interesser (altså for de "ordentlige egentlige nordmenn"; sakk anm),
- en mot islamisering av Europa og
- en for reproduksjon.

På spørsmål fra den sakkyndige om hva den siste er, sier han at han ikke vet helt og at dette ikke er helt ferdig tenkt.

Sier deretter at han mener det må opprettes fem reservater for nordmenn som skal styres av lokale vokterråd under et nasjonalt vokterråd.

Avslutningsvis spør den sakkyndige observanden om fremtiden. Han sier *hvis jeg har feilbedømt og ingen vil jobbe med meg, har jeg bommet så grovt at jeg vil selvterminere etter rettssaken. Men kravet for å leve er at jeg kan kjempe videre og det vil jeg gjøre hvis bare en vil jobbe videre med meg. Hvis jeg har tatt feil og ingen vil jobbe med meg, selvterminerer jeg gjentar han. Det var en brutal operasjon men genial.*

Status presens ved den sakkyndige Husby 21.11.11

Observanden er våken, ved klar bevissthet, og orientert for tid og sted og situasjon. Intelligens klinisk vurdert i normalområdet. Observanden benytter tallverdier og prosenter i større grad enn det som er vanlig i tale. Han benytter i samtalen et teknisk, av- emosjonalisert og lite dynamisk språk.

Han fremstår emosjonelt avflatet, med fullstendig emosjonell distanse til egen situasjon og til de påklagede forhold. Han er høflig, og samarbeider etter beste evne.

Han ler og smiler, da knyttet til temaer omkring egen persons betydning og/eller egne handlinger.

Observanden har **et lett stirrende blikk.**

Observanden er ikke i stand til å ta samfunnets perspektiv i forhold til hvordan han vil bli vurdert av omverdenen. Han fastholder at han er stolt av de påklagede handlinger og karakteriserer det som genialt. **Observanden fremstår med markant affektavflatning og alvorlig empatisvikt.**

Observanden benytter uvanlige begreper, eksemplifisert ved *militær orden*, *krigere*, *utmerkelser*, *medaljer motstandsbevegelsen*, *operasjon*, *etnisk rensing*, *DNA-testing*, *henrettelser*, *utryddelse*. Begrepsbruken er i sin helhet knyttet til observandens forestilling om at det foregår borgerkrig i landet, og vurderes som uttrykk for bakenforliggende, paranoide vrangforestillinger.

Observanden benytter ord som *reproduksjon* og *reservater* for å beskrivelse av sin egen posisjon. Han indikerer også at han er avgjørende *i krig om Norges eksistens og er i krig med kjemiske, biologiske og flammevåpen*. **Begrepsbruken vurderes som uttrykk for bakenforliggende, grandiose vrangforestillinger, delvis også av bisarr karakter.**

Hørselshallusinose og eventuelle influensfenomener lar seg ikke bekrefte, i det observanden fastholder at hans kommunikasjonsformer med meningsfeller er hemmelig.

Observanden fremstår med uklar identitetsopplevelse, i det han skifter på å omtale seg selv i entall og flertall.

Det forekommer ikke latenstid eller tankeblokk under samtalen.

Observanden fremstår helt uten depressivt tankegods i form av skyld-, skam- håpløshetsfølelse, eller tanker om egen død ved selvmord. Han benekter opplevd tristhet, gledesløshet, redusert initiativ eller tiltaksløshet. Det er følgelig ingen holdepunkter for senket stemningsleie.

Observanden frembyr ikke økt psykomotorisk tempo, eller subjektivt opplevd, løftet stemningsleie. Observandens tale er sammenhengende og med normal syntaks. Han har ikke tanke- eller talepress. Han er affektstabil. Det foreligger ingen holdepunkter for sviktende impuls kontroll, verken i forhold til verbal eller fysisk utagering. Det foreligger følgelig ingen holdepunkter for løftet stemningsleie.

Observanden fremstår uten klinisk mistanke om rusmiddelpåvirkning.

Observanden bekrefter suicidale tanker knyttet til mulighetene av at han kan suicidere ("*selvterminere*") etter endt rettssak dersom han ikke lykkes med sitt forehavende og *ingen vil jobbe med ham*.

6. PSYKOMETRI

6.1 UTVALG AV TESTER

De sakkyndige har funnet det hensiktsmessig å inkludere **Global assessment Functioning (GAF) score** for å gi et overordnet bilde av observandens samlede **fungering**.

De sakkyndige har funnet det hensiktsmessig å benytte ytterligere noen psykometriske undersøkelser. Fordi vårt mandat ber om diagnostikk etter International Classification of Diseases (ICD) – versjon 10 er det få, diagnostiske tester tilgjengelig. Vi har valgt å benytte **Mini Internasjonalt Nevropsykiatrisk Intervju (MINI) versjon-pluss** til dette formålet, da intervjuet har et tillegg med tilnærmede, ICD-10 diagnoser.

De sakkyndige har i tillegg valgt å gjennomgå noen moduler fra **Structural Clinical Intervju for DSM - disorders (SCID) I** for samme formål, selv om dette er utelukkende **er en diagnosemanual for det amerikanske diagnosesystemet Diagnostic and Statistical Manual (DSM) versjon -IV.**

For en meningsfull diagnostikk av eventuelle personlighetsforstyrrelser er det i ICD-10 et krav om at de beskrevne avvik ikke direkte skal kunne tilskrives annen

psykiatrisk lidelse. De sakkyndige har, fordi observanden på undersøkelsestidspunktet og forut for dette har hatt alvorlige, psykotiske symptomer, ikke funnet det riktig eller hensiktsmessig å score ham etter SCID II.

Observanden scorer ikke inkluderende for affektive lidelser. De psykometriske måleinstrumentene Montgomery and Asberg Depression Rating Scale (MADRS) og Young Mania Rating Scale (YMRS) skal benyttes bare når diagnosen er kjent å være henholdsvis depresjon eller hevet stemningsleie. De sakkyndige har derfor vurdert at disse strukturerte intervjuene ikke kan benyttes, men har likevel valgt å gjennomgå alle ledd i undersøkelsene for å forsikre seg om at alle symptomene er eksplorert.

Observanden scorer inkluderende for schizofreni, pågående og livstid ved bruk av de diagnostiske testene SCID I og M.I.N.I – pluss.

6.2. GLOBAL ASSESSMENT FUNCTIONING (GAF)

GAF – F

Observandens funksjonsnivå vurderes å passe til beskrivelsen *Ute av stand til å fungere på nesten alle områder, og tilleggskommentaren Med adferdsforstyrrelsen går symptomer og funksjoner over i hverandre.*

Score GAF – F: 23

GAF- S

Observandens symptomnivå vurderes å passe til beskrivelsen *Vedvarende fare for å skade seg selv eller andre alvorlig. Tilleggskommentaren Alvorligste psykopatologiske tilstander, trenger konstant hjelp, tilsyn og beskyttelse over tid vurderes også å være til stede.*

Score GAF – S: 2

x.3. MINI pluss

Norsk versjon 5.0 for DSM IV er benyttet. Samtaledataene ble innhentet 20.09.11 og 22.09.11. Observanden hadde vanskelig for å begrense sine svar til *ja* eller *nei* på svært mange spørsmål, og han tok opp temaer som lå utenfor spørsmålene.

Fordi **det forelå mistanke om schizofreni** ble Del 1, modul M kodet først. Deretter ble modulene kodet i rekkefølge A – D, så Del 2 modul M, og til sist de øvrige moduler i vanlig rekkefølge.

Resultatene presenteres slik de kronologisk foreligger etter ferdig koding.

Vedrørende depresjon, modul A

Observanden fyller ikke de nødvendige inngangskriterier for verken pågående eller tidligere, alvorlig depressiv episode.

Vedrørende dystymi, modul B

Observanden fyller ikke de nødvendige inngangskriterier for verken pågående eller tidligere dystymi.

Vedrørende suicidalitet, modul C

Observanden bekrefter at han i løpet av en anledning den siste måneden har vurdert å ta sitt eget liv. (Selvterminere). Han har tidligere hatt tilbakevendende tanker om å ende sitt liv gjennom de påklagede handlinger. (Martyrium). Han har hatt en plan for hvordan dette skulle foregå. Etter vekting av svar med sum 17 fyller observanden kriteriene for suicidalrisiko, pågående, høy risiko.

Hvorfor er noe av det ABB sier regnet for psykotisk mens selvmordsbeskrivelser tas på alvor?

Vedrørende manisk (hypoman) episode, modul D

Observanden fyller ikke de nødvendige inngangskriterier for verken pågående eller tidligere hypoman eller manisk episode.

Vedrørende angst /panikklidelse, modul E

Observanden fyller ikke de nødvendige inngangskriterier for verken pågående eller tidligere angst – eller panikklidelse

Vedrørende agorafobi, modul F

Observanden fyller ikke de nødvendige inngangskriterier for verken pågående eller tidligere agorafobi

Vedrørende sosial fobi, modul G / spesifikk fobi, modul H

Observanden fyller ikke de nødvendige inngangskriterier for verken pågående eller tidligere fobier

Vedrørende obsessiv – kompulsiv lidelse, modul I

Observanden fyller ikke de nødvendige inngangskriterier for obsessiv – kompulsiv lidelse

Vedrørende pottraumatisk stresslidelse (PTSD), modul J

Observanden fyller det ene inngangskriteriet til modulen, ved at han har vært vitne til drap, og selv har vært redd for bli drept under de påklagede handlinger. Han fyller ikke de neste inngangskriteriene for modulen, da han benekter å ha blitt redd, ha hatt mareritt om det inntrufne, eller ha opplevd unngåelsesadferd eller hatt flashbacks. Han fyller ved dette ikke de nødvendige inngangskriterier for PTSD.

Vedrørende alkoholmisbruk og avhengighet, modul K

Observanden fyller ikke de nødvendige inngangskriterier for verken tidligere eller nåværende alkoholavhengighet.

Vedrørende substansmisbruk og avhengighet, modul L

Observanden bekrefter å ha inntatt marihuana ved et par anledninger i 2010. Han sier han har benyttet steroider gjennom tre kurer, hver på et par måneders varighet. Han har benyttet medikamentet *ECA-stack*, i alt anslått til 60 kapsler fordelt over en tiårsperiode.

Han scorer ikke inkluderende på noen av leddene som eksplorerer avhengighet, verken pågående eller livstid.

Vedrørende psykotisk lidelse, modul M, del I

Observanden mener at hans liv er i fare. Han mener videre at det norske folks er i ferd med å bli voldtatt og drept, at det foregår etnisk rensing i landet, og at han er kommandør i en pågående borgerkrig. Symptomene vurderes som bisarre vrangforestillinger. Observanden mener han vet hva andre tenker og mener. Symptomet vurderes som en perseptuell vrangforestilling.

Observanden mener han aldri har vært hørselshallusinert. De sakkyndiges vurdering er at dette fremstår vanskelig å få sikker oversikt over, da observanden sier at all informasjon om hans kommunikasjon og kommunikasjonsformer er hemmelig.

Observanden tror ikke det er en kraft utenfor som kan plassere tanker i hodet på ham eller påvirke han. Han bekrefter at venner og familie har reagert på hans synspunkter og ideer. Observanden har mistenkt å være avlyttet, eventuelt filmet i sitt hjem, og har lett etter mikrofoner og kameraer. Han har vært redd for smitte og stråling. Han mener han har mottatt meldinger i koder.

Observanden svarte negativt på om han noensinne hadde trodd at han var omtalt i TV, avis, radio eller over internett. De sakkyndige finner dette vanskelig å få oversikt over, da observanden ikke vil fortelle om detaljer i sin bruk av elektronisk kommunikasjon.

Observanden vurderes å ha en lett til moderat assosiasjonsforstyrrelse og perseverasjon.

Adferden under samtalen er ikke uorganisert, og han er høflig og ryddig.

De sakkyndige vurderer at det fremkommer tydelige, negative symptomer i form av aleksitymi, og uttalt affektavflatning gjennom intervjuet.

Varigheten av symptomene er over seks måneder. Symptomene har hatt stor innflytelse på observandens arbeidsevne og sosiale liv. Det kommenteres at observanden, etter eget ønske, ikke er somatisk utredet. Observanden fyller kriteriene for *psykotisk lidelse, livstid og pågående*.

Vedrørende skjemaet Psykotisk lidelse, beslutningstre

Observandens psykotiske symptomer har aldri koeksistert med pågående stemningslidelse. Varigheten av symptomene er over seks måneder. Det er alvorlig dysfunksjon tilstede. Observanden fyller kriteriene for *schizofreni, livstid, og schizofreni, pågående*.

Vedrørende spiseforstyrrelser, modul N og O

Skjemaet er ikke utfyllt.

Vedrørende generalisert angstlidelse (GAD), modul P

Observanden fyller ikke de nødvendige inngangskriterier for verken tidligere eller nåværende GAD.

Vedrørende antisosial personlighetsforstyrrelse, (valgfritt) modul Q

Skjemaet er ikke utfyllt, da pågående og livstid psykotisk lidelse ikke gjør dette meningsfullt.

Vedrørende somatoforme lidelser, modul R (valgfritt),

Skjemaet er ikke utfyllt.

Vedrørende hypokondri, modul S

Observanden fyller ikke de nødvendige inngangskriterier for hypokondri, da han mener han aldri har vært syk.

Vedrørende dysmorfofobi, modul T

Observanden har hatt tanker om at hans utseende ikke tilfredsstillende samfunnets normer til skjønnhet. Han har vurdert plastisk kirurgi og endring av tannstilling. Det fremkommer ikke holdepunkter for at observanden har tenkt på dette hele tiden. Observanden fyller ikke de nødvendige inngangskriterier for dysmorfofobi.

Vedrørende somatoform smertelidelse, modul U

Observanden fyller ikke de nødvendige inngangskriterier for somatoform smertelidelse.

Vedrørende atferdslidelse, 17 år eller yngre, modul V , og oppmerksomhetssvikt- og adferdslidelser (ADHD), modul W, barn - ungdom

Observandens alder gjør modulen uaktuell.

Vedrørende oppmerksomhetssvikt- og adferdslidelse (ADHD), modul W, voksne

Observanden fyller ikke de nødvendige inngangskriterier for ADHD

Vedrørende **tilpasningsforstyrrelse, modul X**

Modulen skal ikke benyttes når den som scores fyller kriteriene for annen spesifikk akse I lidelse. Observanden fyller kriteriene for *schizofreni, livstid og pågående*, og modulen er uaktuell.

Vedrørende **premenstruell dysforisk lidelse, modul Y**

Modulen er uaktuell

Vedrørende **blandet angst og depressiv lidelse, modul Z**

Observanden fyller ikke de nødvendige inngangskriterier for blandet angst og depressiv lidelse.

Samlet vurdering

Observanden fyller kriteriene for *schizofreni, pågående* korresponderende til DSM – IV diagnosene 295.10 – 295.60 og ICD – 10 diagnosen F. 20.XX

Observanden fyller kriteriene for *schizofreni, livstid* korresponderende til DSM – IV diagnosene 295.10 – 295.60 og ICD – 10 diagnosen F. 20.XX.

Observanden fyller kriteriene for *suicidrisiko, pågående, høy risiko*.

Observanden er ikke funnet å fylle kriteriene for andre diagnoser gjennom scoringen.

6.4 SCID 1

Norsk versjon 2.0 for DSM IV er benyttet. Samtaledataene ble innhentet 20.09.11 og 22.09.11. Observanden hadde vanskelig for å begrense sine svar til *ja* eller *nei* på svært mange spørsmål, og han tok opp temaer som lå utenfor spørsmålene.

De sakkyndige fant det hensiktsmessig å begrense kodingen til modul A, (Affektive episoder) modul B (Psykotiske og assosierte symptomer), modul C (Differensialdiagnose av psykotiske forstyrrelser), modul D (Affektive forstyrrelser)

og modul E (Stoffmisbruks – forstyrrelser). Dette ble gjort fordi observanden allerede var scoret for alle deler av DSM IV gjennom full gjennomgang av MINI pluss, se over.

Modul A, affektive episoder

Observanden fylte ikke inngangskriteriene for *aktuell markant depressiv episode (A1)*

Han fylte ikke inngangskriteriene for *tidligere markant depressiv episode (A12)*

Han fylte ikke inngangskriteriene for *aktuell manisk episode (A18)*

Han fylte ikke inngangskriteriene for *aktuell hypoman episode (A24)*

Han fylte ikke inngangskriteriene for *tidligere manisk episode (A 28)*

Han fylte ikke inngangskriteriene for *dystym forstyrrelse (A 38)*

Modul B, psykotiske og assosierte symptomer

Observanden scoret inkluderende på spørsmål om selvhenførende vrangforestillinger, i det han mener at han i svært mange sammenhenger har blitt lagt spesielt merke til. Han mener at hans omgivelser, både privat, i tidligere ansettelsesforhold, i tidligere skolesammenheng og i hans politiske engasjement i Fremskrittspartiet ble langt merke til som helt spesiell, og at alle husker ham som ekstraordinær.

Kan like gjerne være et uttrykk for hans grandiose selvbilde og ikke nødvendigvis psykose.

Observanden scoret inkluderende på spørsmål om forfølgelsesvrangforestillinger da han mener seg truet på livet av Arbeiderpartiets politikk, tror det foregår borgerkrig i landet. Han tror han selv, venner og familie står overfor snarlig utryddelse, med genocid og fordrivelse fra hjemstedet.

Observanden scoret inkluderende på spørsmål om grandiose vrangforestillinger. Han mener han har makt til å avgjøre hvem som skal leve og dø i Norge, at han kan bli innsatt som ny regent, og at hans organisasjon *Knights Templar* vil overta makten i Europa.

Observanden scorete *subterskel* på spørsmål om somatiske vrangforestillinger, i det han bekrefter å ha vært økende opptatt av at hans utseende ikke når opp til samfunnets krav til skjønnhet, og derfor har vurdert plastiske operasjoner og tannbehandling.

Opptatthet av utseende = somatiske vrangforestillinger? Da er han ikke alene!

Observanden har ikke sikre religiøse vrangforestillinger, men benytter termer som *frelse* om egen misjon, og *gave* om sitt skriftlige arbeid. Han scorer subterkel på spørsmålet.

Observanden har ikke vrangforestillinger om skyld, sjalusi eller av erotoman natur.

Observanden har ikke vrangforestillinger om at hans tanker eller handlinger styres av ytre krefter.

Observanden har ikke opplevd tankekringkasting

Observanden forklarer innholdet av sine vrangforestillinger (ansvar for å bestemme hvem som skal leve og dø) med at han eksepsjonelle, og unike egenskaper, er den mest perfekte ridder etter annen verdenskrig. Han mener han ved dette og gjennom hevd er eslet til å regjere og forandre Europa. Fenomenet vurderes som bisart.

...eller et uttrykk for grandiositet!

Observanden benekter å ha erfart hørselshallusinose. Fenomenet kodes med *ufullstendig informasjon*, da observanden ikke vil snakke om hvordan han kommuniserer med sine meningsfeller og oppdragsgivere.

Observanden benekter å ha opplevd visuelle eller taktile (berørings-) hallusinasjoner. Han benekter også hallusinose for smak og lukt.

Observanden har ikke noen symptomer innenfor kategoriene *kataton adferd*, eller *grovt desorganisert adferd*.

Han scorer inkluderende på kategorien *grovt upassende affekt* i det han gjennomgående fremstår med inadekvate og avflatede affektive responser. Når han

forteller om å ha drept en rekke personer sier han seg **stolt og fornøyd, og fremstår med latter og smil. Han har ingen synlig opplevelse av skyld eller skam.**

Observanden scorer inkluderende på kategorien *usammenhengende tale*, i det han stadig sporer av og kommer tilbake til innholdet i sine vrangforestillinger, nær uansett hvilket tema som diskuteres. **Han har ved dette en assosiasjonsforstyrrelse med perseverasjon. Han har ikke inkoherens eller latenstid.**

Dette er like typisk for narsissister som er under press!

Observanden scorer inkluderende på *viljesvakhet*, i det han over en periode på i hvert fall fem år ikke har evnet å bo alene, har fått praktisk hjelp og bistand til alle dagliglivets aktiviteter, ikke har vært i jobb eller utdanning, og **i forsvinnende liten grad har interagert med andre.**

VILJESVAKHET?? Samtidig som han viser en jernvilje til å fullføre det han setter seg fore!

Han har ikke *språkfattigdom*.

Observanden har **markant affektavflatning, med gjennomgående få tegn på følelsesmessige uttrykk.**

Observanden beskriver symptomer på det ovennevnte fra 2006 /2007, mulig også fra 2002, men dette er mer usikkert. Observanden beskriver intensivering av symptomer fra 2009. Han beskriver å ha handlet på sine vrangforestillinger fra tidlig i 2010. (Begynte de praktiske forberedelsene til drap og ødeleggelse)

Modul C, differensialdiagnose av psykotiske forstyrrelser

Observandens psykotiske symptomer har opptrådt uten at større depressive, maniske eller blandede, affektive episoder har vært til stede.

A – kriteriet for schizofreni: Finnes oppfylt, i det symptomene *vrangforestillinger, desorganisert tale, og negative symptomer* har vært tilstede en vesentlig del av tiden i løpet av en periode på en måned. **Vrangforestillingene er bisarre.**

D – kriteriet for schizofreni: Schizoaffektiv lidelse er utelukket fordi ingen affektive episoder har opptrådt sammenfallende med A – kriteriene over.

C – kriteriet for schizofreni: Oppfylt. Varigheten av observandens samlede symptomer har vart over seks måneder.

B – kriteriet for schizofreni: Oppfylt. Observanden har parallelt med symptomene hatt et fallende funksjonsnivå, med manglende samvær med andre, manglende evne til å fungere i arbeid, samt manglende evne til å bo for seg selv.

... samtidig med at han fungerer ekstremt godt i sin planlegging, innkjøp og forberedelse til terror????

E – kriteriet for schizofreni: Oppfylt. Forstyrrelsen skyldes ikke direkte, fysiologiske virkninger av et rusmiddel, medikament eller en somatisk helsetilstand. (Det tilføyes her at observanden ikke har villet medvirke til MR av hodet.)

Observanden oppfylder alle kriteriene A til E for schizofreni og scorer følgelig inkluderende på schizofreni.

Kriterium A – schizofreni, paranoid form: Oppfylt. Observanden er kontinuerlig opptatt av sine vrangforestillinger.

Kriterium B – schizofreni, paranoid form: Oppfylt. Observanden har ikke utpregede symptomer i form av desorganisert tale, rotete adferd, flat eller upassende opptreden eller kataton adferd.

I A kriteriet over har han desorganisert tale, her har det plutselig ikke??

Observanden scorer etter ved at de to kriteriene A og B for schizofreni, paranoid form er oppfylt inkluderende på paranoid schizofreni.

Kronologi (C 21): Observanden har tilfredsstilt kriteriene for forstyrrelsen i løpet av den siste måneden. Tilsanden vurderes alvorlig, i det symptomene er vedvarende tilstede OG har en markert virkning på hans adferd.

Observanden opplyser at han har hatt de beskrevne symptomer i hvert fall fra 2006, kanskje også fra 2002. Fra starten av 2010 har symptomene gitt markant virkning på hans adferd.

Forløpsbeskrivelse: Vurderes å være punkt 4) sammenhengende med tydelige negative symptomer fra 2006, i det karakteristiske A-kriterier (bizarre

vrangforestillinger, tilbaketrekning, manglende evne til arbeid og egenomsorg) har vært tilstede gjennom mesteparten av forløpet.

Modul D, affektive forstyrrelser.

Observanden mangler inngangskriteriet fordi affektive, klinisk signifikante symptomer aldri har vært tilstede.

Modul E, stoffmisbruksforstyrrelser

E1 Alkoholmisbruks forstyrrelser: Observanden er ikke hatt episoder med overdreven drikking. Ingen ting peker mot alkoholrelaterte problemer. Han mangler inngangskriteriene for alkoholmisbruksforstyrrelser

E 10 Ikke – alkoholrelaterte stoffmisbruksforstyrrelser: Observanden har benyttet marihuana i alt to ganger i 2010. Han bekrefter inntak av anabole steroider ved bruk over et par måneder av gangen, i alt tre ganger, siste gang frem til de påklagede handlinger. Han bekrefter inntak av det selvlagede stoffet *ECA-Stack*, og anslår sitt forbruk til ca 60 kapsler i løpet av livet. Siste inntak en halv time før de påklagede handlinger.

Ingen av stoffene er brukt over lengre tid enn han hadde planlagt, han har aldri tenkt på å kutte ned eller slutte med forbruket, han har ikke hatt mislykkede forsøk på å få kontroll over forbruket, han har ikke brukt mye tid på å skaffe stoffene, stoffene har ikke påvirket hans aktiviteter negativt, og han har ikke utviklet toleranse. Han har aldri hatt abstinensreaksjoner.

Observanden scorer ikke for avhengighet eller misbruk for verken anabole steroider, marihuana eller ECA-stack.

Diagnostisk oppsummering:

Etter koding av modul A, (Affektive episoder) modul B (Psykotiske og assosierte symptomer), modul C (Differensialdiagnose av psykotiske forstyrrelser), modul D (Affektive forstyrrelser) og modul E (Stoffmisbruks – forstyrrelser) oppfyller observanden kriteriene for *schizofreni, paranoid form* etter DSM IV

6.5 MADRS

Instrumentet måler depresjonsdybde etter at en sikker diagnose for depresjon er etablert. De sakkyndige finner ikke at observanden tilfredsstillende kravet, og kan følgelig ikke benytte scoringsskjemaet.

De sakkyndige har eksaminert observanden vedrørende tristhet, indre spenning, redusert søvn redusert appetitt, opplevde konsentrasjonsvansker, opplevd utmattelse, manglende evne til å oppleve glede og pessimistiske tanker, og konstaterer at han benekter å ha hatt noen av disse symptomene.

Observanden benekter å ha hatt eller ha tanker om å ta sitt liv ved selvmord. Han er imidlertid opptatt av at en død gjennom *martyrium* er velkommen og ønsket. Han vurderer også muligheten av å *selvterminere etter rettssaken dersom han opplever fiasko*. De sakkyndige bemerker at observandens suicidalfare vurderes som stor.

6.6 YMRS

Instrumentet måler alvorlighetsgrad av mani etter at en sikker diagnose for mani er etablert. De sakkyndige finner ikke at observanden tilfredsstillende kravet, og kan følgelig ikke benytte scoringsskjemaet.

De sakkyndige har eksaminert observanden vedrørende eventuelt opplevd, hevet stemningsleie i mer enn en uke, økt motorisk aktivitet, økt seksuell interesse, avkortet søvn, irritabilitet, og opplevd snakkesalighet, og konstaterer at han benekter slike symptomer.

7. SAMMENDRAG

Observanden er en nå 32 år gammel mann. Han er født i Oslo [REDACTED]

Hans foreldre var gift, og hadde begge barn fra tidligere forhold. Observandens foreldre er begge i live. [REDACTED] Mor lever alene, og er bosatt i Oslo. Observanden har tre halvsøsken, den seks år eldre

[REDACTED] på morssiden, og [REDACTED] som er mellom åtte og tolv år eldre enn observanden på farssiden.

[REDACTED] Det foreligger ikke opplysninger om alvorlige økonomiske vansker eller rusmiddelproblemer hos noen i observandens familie.

Observandens foreldre skilte lag da observanden var halvannet år, og han flyttet tilbake til Frogner i Oslo sammen med sin mor og halvsøsteren [REDACTED]

Observanden har etter skilsmissen aldri bodd fast sammen med sin far. Faren flyttet videre [REDACTED] og observanden besøkte ham der i perioden fra han var seks til 14 år. Kontakten med far ble etter dette noe sjeldnere, og i perioden fra observanden var 16 var det lite kontakt mellom dem. Observanden har ikke hatt kontakt med sin far etter at han fylte 22 år.

Da observanden var tre år tok hans mor kontakt med det lokale sosialkontoret for å søke om opphold i **weekendhjem for observanden**. Begrunnelsen for dette var at mor opplevde **observanden som krevende**. Dette ble forsøkt, men fungerte ikke, og ordningen ble avsluttet.

I **1983**, da observanden var fire år gammel, tok mor kontakt med lokalt familievernkontor, og familien ble deretter henvist til daværende **Statens Senter for Barne- og Ungdomspsykiatri (SSBU)**. Familien var innlagt der over en periode på rundt en måned i 1983. [REDACTED]

Det har gjennom sakens opplysning for øvrig ikke fremkommet holdepunkter for alvorlig psykopatologi hos noen av hans slektninger, [REDACTED] Det foreligger ikke opplysninger om alvorlige, psykiske vansker med innleggelsesbehov eller behov fra bistand fra spesialisthelsetjeneste for øvrig familie. Det foreligger heller ikke

opplysninger om at familiemedlemmer på fars – eller morssiden har endt sitt liv ved selvmord.

[REDACTED] Familien ble vurdert som hjelpetrengende.

Det ble foreslått at observanden skulle plasseres i fosterhjem, men dette ble aldri utført.

Far begjærte å få overført foreldreansvar og daglig omsorg for observanden samme år. Saken ble ført for retten, og det ble bestemt at mor fortsatt skulle ha omsorgen for observanden, mens ytterligere utredning ble gjort. Far frafalt i mellomtiden sitt krav om foreldreretten, og saken kom til forlik.

Det ble i 1984, på bakgrunn av SSBUs bekymringsmelding, åpnet undersøkelsessak i hjemmet. Etter undersøkelser fant man ikke grunnlag for fosterhjemsplassing. Saken var oppe i barnevernsnemnda, og ble vedtatt henlagt.

Observanden begynte tre eller fire år gammel i barnehage. Han tilpasset seg godt, hadde venner, og det rapporteres derfra intet påfallende ved hans motoriske, psykologiske eller pedagogiske utvikling.

Observanden, hans mor og halvsøster flyttet i 1982 til ny, fem roms leilighet på Skøyen i Oslo. Observanden begynte på Skøyen skole til vanlig tid. Han fullførte barnetrinnet uten at det finnes opplysninger om sosiale vansker, adferdsvansker eller lærevansker. Han greide seg godt faglig, og det var i ikke på noe tidspunkt diskutert eller utført tilpasset opplæring, utredning eller spesielle hjelpetiltak for ham.

Observanden gjennomførte deretter ungdomsskole ved Ris Ungdomsskole. Heller ikke fra denne perioden finnes opplysninger om at observandens funksjon på skolen skal ha vært påfallende, verken hva gjelder læreevner, sosiale forhold eller adferd. Familien flyttet i 1994 til en mindre leilighet, også på Skøyen i Oslo.

[REDACTED]

Barnevernet mottok ultimo 1994 melding om at observanden tre ganger var pågrepet av politi, og anmeldt for tagging. Det ble reist undersøkelsessak, og det ble avholdt samtaler med familien. Saken ble avsluttet uten hjelpetiltak etter noen måneder.

Observanden gikk deretter ved Hartvig Nissen videregående skole. Han fullførte og bestod det første året. Han byttet deretter skole til Oslo Handelsgymnasium, der han fullførte og bestod annen klasse. Det foreligger ingen opplysninger om sviktende sosial eller adferdsmessig funksjon fra denne perioden. Han sluttet ved skolen til jul i tredje klasse, og har senere ikke påbegynt eller fullført noen formell utdanning.

Etter at han sluttet skolen startet observanden eget firma som skulle forhandle telefonabonnementer. Han forsøkte seg i aksjemarkedet, men tapte en større sum på opsjoner. Han hadde i tillegg kortere og lengre ansettelser i flere firmaer som drev med telefonsalg og brukerstøtte.

Observanden flyttet i 2001 hjemmefra. Han bodde ett år i et kollektiv [REDACTED] i Oslo. Fra 2002 til 2006 bodde han alene i en leid leilighet i [REDACTED]. Observanden fra 1999 engasjert i ulike forretningsvirksomhet som selvstendig næringsdrivende. Det finnes opplysninger om at forretningsdriften for ett av firmaene var basert på produksjon av falske diplomer. Han drev også med salg av plass for utendørs reklameplakater, såkalte boards, og solgte ulike tjenester innenfor IT – bransjen. Observandens ulike firmaer ble etter hvert lagt ned, og det siste ble slått konkurs i 2006 / 2007.

Observandens mor tilbød observanden i 2006 å flytte hjem til sin mor i [REDACTED] hvilket han gjorde. Han har senere ikke hatt engasjementer verken som selvstendig næringsdrivende eller gjennom ansettelser. Han har ikke hatt inntekt eller mottatt støtte fra offentlige instanser. Observanden trakk seg tilbake fra sosial kontakt med venner, og har frem til det aktuelle vært mest inne på sitt eget rom. Hans mor sørget for vask av hus og klær, og handlet og laget mat for ham.

Observanden bodde sammen med sin mor frem til han i mai 2011 flyttet til et leid gårdsbruk i Østerdalen.

Observanden har intet kjent overforbruk av alkohol, vanedannende medikamenter eller illegale rusmidler. Han bekrefter å ha røkt marihuana ved noen få anledninger. Han har i tre perioder av noen måneders varighet benyttet anabole steroider. Siste periode varte frem til de påklagede handlinger.

Observanden er nå siktet slik det fremkommer i erklæringens innledende kapittel.

Observanden har frembudt psykotiske symptomer under undersøkelsen.

8. DISKUSJON/VURDERING

8.1 INNLEDNING:

De sakkyndiges vurdering bygger på sakens dokumenter inklusive et større antall DVD/CD-avhør, komparentopplysninger, innhentede helseopplysninger, psykometri og de sakkyndiges egne samtaler med observanden.

For å forstå premissene for vurderingen, må man se hen til de deskriptive (beskrivende) deler av erklæringen. Dette gjelder både dokumentutdrag (inklusive vurdering av observandens kompendium), og de sakkyndiges samtaler med observanden.

Etter referat fra hver samtale i erklæringens kapittel 5 finnes en *psykiatrisk status presens* som er de sakkyndiges oppsummering og vurdering av det symptombilde som beskrives gjennom den aktuelle samtale. I det følgende, diagnostiske vurderingskapittelet foretas en oppsummering av de sakkyndiges funn i en endelig, diagnostisk konklusjon.

Vurderingen fremstilles kronologisk, med gjennomgang av observandens liv både med hensyn på symptomutvikling og funksjonsnivå.

8.2 DIAGNOSTISK VURDERING

Det foreligger gjennom sakens dokumenter og samtale med hans mor opplysninger svarende til at observanden utviklet seg upåfallende med hensyn til motoriske og verbale ferdigheter gjennom sine første leveår.

Observanden og hans familie var fra 1981 i kontakt med lokalt barnevern. Observanden ble den gang beskrevet av mor som *krevende*. Det finnes ingen opplysninger om spesifikk psykopatologi hos observanden gjennom denne kontakten.

Observanden og hans familie oppholdt seg ved Statens Senter for Barne- og Ungdomspsykiatri i perioden 01.02.83 til 25.02.83. I epikrise fra oppholdet beskrives

samspillsvansker med mor. Det foreligger ingen opplysninger om spesifikk psykopatologi hos observanden.

I brev til barnevernet etter samme opphold beskrives observanden som et kontaktavvergende, litt engstelig, passivt barn, med et manisk preget forsvar med rastløs aktivitet og et påtatt, avvergende smil. Det foreligger i brevet til lokalt barnevern ingen diagnose knyttet til observandens psykiske helse, og heller ingen spesifikk beskrivelse av øvrig psykopatologi.

De sakkyndige har, gjennom samtaler med observanden, hans mor, og de innhentede opplysninger ikke funnet holdepunkter for at det gjennom observandens oppvekst har vært satt i verk tiltak knyttet til hans adferd, intellektuelle utvikling eller hans psykiske fungering. Det finnes heller ikke opplysninger som tilsier at det har vært knyttet bekymring til hans utvikling frem til puberteten.

Da observanden var 15 år, i 1994 – 1995, ble det på ny opprettet barnevernssak vedrørende observanden og hans familie hos lokalt barnevern. Bakgrunn var at observanden i løpet av 1994 ved flere anledninger var anmeldt for tagging/skadeverk. Etter samtaler med observanden og mor ble saken ikke funnet å være alvorlig nok til å gå inn med hjelpetiltak. Det fremkommer i saksdokumentene fra barnevernet ingen bekymring knyttet til observandens psykiske fungering.

Observanden har, gjennom grunnskole og to og et halvt år videregående skole klart seg noe over gjennomsnittet godt. Han avsluttet imidlertid videregående skole før bestått eksamen. Han ble, så langt de sakkyndige kjenner til, i forbindelse med dette ikke henvist til oppfølging eller utredning ved noen instans.

De sakkyndige finner følgelig ikke holdepunkter for noen form for sikker skjevutvikling gjennom observandens barndom og oppvekst og derfor heller ikke holdepunkter for at observanden i fyller kriteriene for noen form for adferds- eller utviklingsforstyrrelse henhold til diagnosemanualen ICD-10.

Observanden har aldri erfart depressive faser med varighet på to uker eller mer. Han fremstår gjennom de sakkyndiges undersøkelser helt uten depressivt tankegods i

form av skyld-, skam- eller håpløshetsfølelse. Han benekter opplevd tristhet, gledesløshet, redusert initiativ eller tiltaksløshet.

Observanden har aldri erfart løftet stemningsleie med varighet ut over en uke. Han frembyr gjennom de sakkyndiges undersøkelser ikke med økt psykomotorisk tempo, eller subjektivt opplevd, løftet stemningsleie. Observandens tale er sammenhengende og med normal syntaks. Han har ikke tanke- eller talepress. Han er affektstabil. Det foreligger ingen holdepunkter for sviktende impuls kontroll, verken i forhold til verbal eller fysisk utagering.

Det foreligger følgelig ingen holdepunkter for verken depressivt eller løftet stemningsleie, verken på undersøkelsestidspunktet eller tidligere. Det fremkommer gjennom komparentopplysninger og vitneavhør heller ikke holdepunkter for slike symptomer, verken tidligere eller i tilknytning til det aktuelle. De sakkyndige finner med dette ikke holdepunkter for at observanden tilfredsstillende ICD-10-kriteriene for noen affektiv lidelse.

Observanden arbeidet i perioden 1998 til 2002 som selvstendig næringsdrivende, og bodde fra 2001 sammen med venner i et bofellesskap. Det beskrives vanlig tilknytning til venner og familie. Det beskrives også relasjoner til jevnaldrende kvinner, dog ikke av veldig lang varighet. De sakkyndige finner gjennom samtaler med observanden, hans mor og gjennomgang av vitneavhør ingen holdepunkter for sikker psykopatologi hos observanden i denne perioden.

Fra 2002 beskrives noe minkende kontakt med jevnaldrende. Observanden bodde alene i leid leilighet. Det beskrives ingen relasjoner til kvinner. Observandens ulike engasjementer i ulik forretningsdrift beskrives av ham selv å være suksessfullt, med mange ansatte og stor inntjening. Disse opplysningene kan, i følge observandens egne opplysninger, ikke verifiseres verken gjennom hans ligningsattest eller i foretaksregister.

Det er de sakkyndiges vurdering at observanden i perioden 2002 til 2006 hadde en tiltagende isolasjonstendens med gradvis sviktende funksjonsevne. De sakkyndige har ikke sikre holdepunkter som kan si når observandens psykotiske symptomer

debuterte, men det kan ikke utelukkes at symptomdebut var allerede i denne perioden.

Fra 2006 beskrives gjennom sakens samlede dokumentasjon en sikker endring i observandens funksjon. Vitneavhør av venner beskriver fra dette tidspunktet at observanden trakk seg fra sosial kontakt, ble mer stille, flyttet hjem til sin mor, og sluttet å arbeide. Fenomenene vurderes av de sakkyndige å være tilbaketrekning, isolasjon og manglende evne til å møte arbeidslivets krav.

Observandens mor har beskrevet at observanden snudde døgnet, spilte mye dataspill, og fra dette tidspunktet satt mest alene på eget rom. Observanden deltok ikke i vask og stell av leiligheten eller stell av egne klær, og laget ikke mat selv. Hans mor stod for innkjøp av matvarer. Observandens mor beskriver at observanden, etter påtrykk, ikke ville kontakte NAV for bistand, verken av praktisk eller økonomisk karakter. Symptomene vurderes av de sakkyndige å være omfattende funksjonssvikt, både praktisk, sosialt, økonomisk og med hensyn på arbeidsevne.

Fra 2010 beskriver observandens mor en kvalitativ endring i observandens væremåte. Hun beskriver at observanden fra dette tidspunktet var opptatt av smitte, eget utseende, og var ubehagelig intens, irritabel og sint. Han ble økende opptatt av å formidle politikk og historie, og mor følte seg presset av ham. Hun beskriver at hun hadde vanskelig for å forstå hva han ville formidle. Hun beskriver observanden som *helt hinsides, og trodde på alt tullet han sa*. Fenomenene vurderes av de sakkyndige å være uttrykk for psykotiske vrangforestillinger.

Dette kan vel så godt beskrives som narsissistens grandiose virkelighetsforståelse.

Observandens mor beskriver at observanden ikke lenger så ut til å vite hvor stor avstand han skulle holde til henne, i det han kunne skifte på å sette seg alt for nær henne i sofaen, til ikke å ville ta i mot maten hun serverte. Adferden vurderes av de sakkyndige å være reguleringsvansker som konsekvens av paranoide vrangforestillinger.

Det kan også være narsissistens ulogiske og selvmotsigende adferd, der han søker nærhet, men når den ikke besvares, på hans premisser, straffer sin mor med avstand. Den verste straff en narsissist vet om.

Observanden har, frem til det aktuelle, ikke mottatt behandling fra psykiatrisk spesialisthelsetjeneste. Gjenomgang av journal fra fastlege [REDACTED] inneholder ikke opplysninger om symptomer knyttet til alvorlig,

psykisk lidelse. I april 2011 finnes et notat der fastlegen beskriver at observanden i telefonkonsultasjon gir uttrykk for å benytte munnbind inne. Fenomenet vurderes å være forankret i en paranoid vrangforestilling.

Observanden fremstod gjennom alle de sakkyndiges undersøkelser våken, ved klar bevissthet, og orientert for tid og sted og situasjon. Observanden benyttet tallverdier og prosenter i større grad enn det som er vanlig i tale. Han benytter i samtalen et teknisk, av-emosjonalisert og lite dynamisk språk.

Observanden fremstod emosjonelt avflatet, med fullstendig emosjonell distanse til egen situasjon, og til de sakkyndige.

Observanden fastholder at det var rettferdig at ofrene ble drept, angreir ikke, og føler ingen skyld. Han mener at ofrene døde som en konsekvens av hans kjærlighet til det norske folk. Bedt om en vurdering av egne handlinger, forblir hans betraktninger empatiløse. Observanden vurderer hvilken betydning drapene har for hans egen persons ry og fremtidig gjennomslagskraft, og videre hvordan drapene vil kunne påvirke og eventuelt fremskynde det politiske prosjekt med fremtidig maktovertagelse i Europa. Observanden er ikke i stand til å ta ofrene eller samfunnets perspektiv i forhold til de påklagede handlinger.

Denne målrettethet minner om psykopatens instrumentelle vold. Den styres av et mål, mens narsissisten styres av behovet for å såre den andre. Derfor er det målet og ikke personene som betyr noe.

Observanden gir heller ikke uttrykk for følelser i forhold til sine nærmeste. Han beskriver alle temaer, fra egen barndom til de påklagede handlingers henrettelser, med et operasjonalisert språk uten noen emosjonell komponent. Observanden fremstår med markant affektavflatning og alvorlig empatisvikt.

Observanden har et lett stirrende blick, og blunker en del. Han fremstår med noe redusert mimikk, og et lett tilstivnet kroppsspråk i det han beveger seg svært lite på stolen under undersøkelsene. De sakkyndige vurderer dette som en lett, psykomotorisk retardasjon.

Det stirrende blick er beskrevet typisk for psykopater. At han ikke beveger seg i en setting med fortenker og venstre hånd fastspent i transportbelte under samtale er ikke underlig, men blir ikke vurdert.

Observanden benytter uvanlige begreper, eksemplifisert ved *lavintensiv borgerkrig*, *militær orden*, *militærdomsstol*, *avretter*, og *operasjon*. Begrepsbruken er i sin helhet

knyttet til observandens forestilling om at det foregår borgerkrig i landet, og vurderes som uttrykk for bakenforliggende, altomfattende paranoide vrangforestillinger.

Breivik oppfatter seg å være i krig mot islamsk påvirkning, da er et slikt språk ikke unaturlig, og iallefall ikke paranoide vrangforestillinger!

Observanden benytter uvanlige begreper som *hevd*, *suveren*, *definisjonsmakt*, *ansvar*, *kjærlighet til folket (mitt)*, *unik*, *pioner* og *ny regent* knyttet til beskrivelser av sin egen posisjon. Begrepsbruken vurderes som uttrykk for bakenforliggende, grandiose vrangforestillinger.

Observanden presenterer selvlagede ord som *nasjonaldarwinist*, *suicidalmarxist* og *suicidalhumanisme*, *ridderjustitarius*, *ridderjustitariuskommandør*, *ridderjustitariusmester* og *ridderjustitariusstormester*. Begrepene vurderes å være neologismer.

Neologismer=nyord. dette skjer i mange normale miljøer og er ikke spesielt for ABB. En får inntrykk av at de sakkyndige leter etter avvik til en diagnose.

Observanden mener at han gjennom *hevd* er ideologisk leder av organisasjonen *Knights Templar*, som har som mandat å være både *militær orden*, *martyrorganisasjon*, *militærdomsstol*, *dommer*, *jury* og *avretter*. Han mener han har ansvar for å bestemme hvem som skal leve og dø i Norge. Ansvaret oppleves reelt, men tyngende. Fenomenene vurderes som en bisarre, grandiose vrangforestillinger.

Utopisk kanskje men neppe bisarre ideer i den setting de skjer i. Åpenbart grandiose.

Han mener en betydelig andel av befolkningen (flere hundre tusen) støtter de påklagede handlinger. Han mener hans *kjærlighet* er overutviklet. Han mener han er en pioner i en europeisk borgerkrig. Han sammenligner sin situasjon med historiske krigshelter som *Tsar Nicholas* og *Dronning Isabella*. Fenomenene vurderes som grandiose vrangforestillinger.

Observanden mener det er sannsynlig, dog med noe varierende anslag av sannsynlighet i prosent, at han at han kan bli ny regent i Norge etter statskupp og maktovertagelse. Om han blir ny regent, vil han ta navnet *Sigurd Korsfareren den II*. Han mener han har gitt fem millioner kroner til *kampen*. Han mener han kan få ansvar for deportasjon av flere hundre tusen muslimer til havner i Nord-Afrika. Fenomenene vurderes som grandiose vrangforestillinger.

Observanden mener det foregår etnisk rensing i Norge, og at han lever i frykt for å bli drept. Han mener at det vil kunne utløses en kjernefysiske tredje verdenskrig som

følge av begivenhetene han ser seg selv som en del av. Han mener det er en pågående borgerkrig i landet. **Observanden arbeider med løsningsforslag som skal forbedre vår norsk-etniske, genetiske pool, utrydde sykdom, og redusere skilsmisseraten.** Han ser for seg **reservater (for "urfolket nordmenn"), DNA-testing, og massefabrikker for fødsler.** Ideene vurderes som del av et bisart, paranoid **vrangforestillingssystem.**

Igjen dette var adferd vi så ved nazistenes politiske system.

Observanden mener at Glücksburgerne (Det norske og europeisk kongehuset, sakk anm.) vil bli revolusjonært fjernet i 2020. Som alternativ til at ny regent rekrutteres fra *Vokterrådet*, vil det bli foretatt DNA-testing av levningene etter Olav den hellige eller Harald Hardråde. Derneft vil det norske folk DNA-testes for å finne den med størst genetisk likhet, som så kan innsettes som ny regent i landet. **Ideene vurderes også som del av et bisart, paranoid vrangforestillingssystem.**

Hørselshallusinose og eventuelle influensfenomener lar seg ikke bekrefte, i det observanden fastholder at hans kommunikasjonsformer med meningsfeller er hemmelig. De sakkyndiges mistenker at hørselshallusinose og/eller influensfenomener har vært eller er tilstede, men har ikke sikre holdepunkter for dette.

Observanden skifter på å omtale seg selv som jeg og vi, det vil si i entall og flertall. De sakkyndige vurderer symptomet til å representere uklar identitetsopplevelse og depersonalisasjon.

Men dette kan også forstås som et utslag av hans grandiose fantasier. Å bruke "vi" gir inntrykk av en tilhørighet og meningsfeller.

Observanden er tidvis vanskelig å følge, fordi han raskt skifter tema og må bringes tilbake ved spørsmål. Han assosierer rikt, og hans assosiasjoner bringer ham stort sett alltid, og uansett innfallsvinkel, tilbake til sitt politiske budskap, sin opplevde misjon og posisjon. Fenomenet vurderes som moderat assosiasjonsforstyrrelse.

Denne springing mellom ulike emner er typisk for narsissister som utsettes for press. De hopper fra en beskrivelse og gjerne midt i en setning de ikke fullfører.

Når han gis anledning til å fortelle fritt, oppholder observanden seg uavbrutt kretsende rundt de samme temaer. Han forteller om og om igjen de samme detaljer knyttet til eget *ridderskap*, *radikaliseringsprosessen*, organisasjonen *Knights Templar*, kommende statskupp og maktovertagelse i Norge og Europa. **Fenomenet**

vurderes av de sakkyndige som perseverasjon. Det forekommer ikke latenstid eller tankeblokk under samtalen. **Observanden frembyr ikke desorganisert adferd.**

Perseverasjon= stadig, uvilkårlig gjentakelse av en og samme handling eller forestilling (et ord, en melodi eller et utsagn som man har fått på hjernen) og manglende evne til å skifte fra en aktivitet til en annen når stimulus endrer seg.

Observanden tillegger egne, private, og personlige erfaringer overordnet betydning for samfunnsmessige forhold og beslutninger. Som eksempel på dette nevnes at observanden mener at hans bruk av snus, nikotin og godteri er krigsstrategier. Videre beskriver han private bevegelser og gjøremål som retningslinjer for fremtidige revolusjonære riddere i sitt kompendium. Typisk grandiositet

Observandens kognitive funksjoner er upåfallende hva gjelder begrensede, intellektuelle funksjoner. Han er fokusert i samtale, har usedvanlig god hukommelse både for detaljer og situasjoner, og hans kompendium vitner om stor evne til detaljrikdom og håndtering av store saksmengder. Han har også klart å planlegge og utføre en uhyre kompleks handling.

Observandens evne til overordnet, sammensatt kognitiv forståelse av seg selv og sitt forhold til omverden er sviktende. Observanden evner ikke å se seg selv annet enn fra eget perspektiv. Dette gir seg spesielt uttrykk i at han ikke forstår, eller kan sette seg inn i, omverdens reaksjon på de påklagede handlinger. Observanden presenterer sine forventninger til omverdenens reaksjoner i tråd med egne vrangforestillinger. Han beskriver sprengning og drapshandlingene som *brutale men geniale*. Hans omtaler av handlingene er aparte og til dels bisarre, i det han omtaler seg selv som helt, ridder og med for mye kjærlighet.

De beskrevne, psykotiske symptomer ser ut til å ha kommet gradvis. Det er holdepunkter for kontinuerlig forverring fra 2006, kanskje også med prodromi (For-symptomer, de sakk.anm.) langt tidligere. Debuttidspunktet faller sammen med en total funksjonssvikt, både sosialt, praktisk og yrkesmessig. Fra 2009 har observanden beskrevet tanker om avlytting og overvåkning. Fra 2010 beskrives at observanden i tillegg, gjennom våpenanskaffelse og rekognosering har handlet i tråd med sine psykotiske symptomer.

Psykotiske symptomer? Eller et uttrykk for at hans grandiose virkelighetsbilde av seg selv slår alvorlige sprekker når han i en alder må forholde seg til omgivelsene og faktisk YTE! Lik covert narsissister som svikter i mellommenneskelige settinger (jobb, utdanning osv) så må det oppleves traumatisk for ABB å ikke få bekreftet sin grandiose fantasi om seg selv.

I sin forklaring gitt til politi klokken 20.15 den 22.07.11 sier observanden at han er *kommandør* og sier videre: *Vi er korsfarere og nasjonalister*. Observanden sier at de

påklagende handlinger samme dag er uttrykk for starten på en svært blodig borgerkrig. Han hevder i samme forklaring at *Knights Templar Norge* har gitt ham myndighet til å *henrette A- B- og C- forrædere*, og at organisasjonen er den øverste militære, politi- og politiske myndighet i Norge. **Symptomene vurderes som grandiose og paranoide vrangforestillinger.**

Diagnosemanualen ICD-10 oppstiller som generelle krav for at diagnosen schizofreni skal kunne settes at minst ett meget tydelig, (alternativt to eller flere dersom symptomene er uklare) symptom i symptomgruppene a) til d) må ha vært tilstede i minst en måned eller mer.

De sakkyndige finner kravet oppfylt i det observanden i en periode på en måned eller mer har hatt klare symptomer fra symptomgruppe:

(b): Vrangforestillinger når det gjelder persepsjon og kontroll, eksemplifisert ved følelse av at observanden vet hva andre tenker.

(d): Vedvarende, bisarre vrangforestillinger, eksemplifisert ved ideen om at han er deltager i en borgerkrig der han har ansvar for å avgjøre hvem som skal leve og dø, samt forventer maktovertagelse i Europa.

Diagnosemanualen ICD-10 oppstiller at diagnosen også kan settes dersom symptomer fra minst to av symptomgruppe e) til h) har vært til stede i en vesentlig del av tiden i en måned eller mer. De sakkyndige finner også dette, alternative kravet oppfylt i det observanden i en periode på en måned eller mer har hatt klare symptomer fra symptomgruppe:

(f): Tankeavbrudd eller -innskytelser, eksemplifisert ved periodevis perseverasjon, assosiativ tale og neologismer.

(h): Negative symptomer, eksemplifisert ved markant følelsesavflatning.

De sakkyndige tillegger at også symptomer fra ICD-10's symptomgruppe i) har vært tilstede med varighet på over seks måneder;

(i): En betydelig og vedvarende kvalitetsendring av enkelte sider ved personlig adferd, beskrevet ved markant funksjonsfall med sosial, praktisk og økonomisk kollaps.

Etter at de generelle kravene til schizofreni er funnet oppfylt, klassifiseres tilstanden i henhold til diagnosemanualen ICD-10 i undergrupper avhengig av symptomutformingens profil.

Observanden frembyr et bilde av stabile, detaljerte og altomfattende, paranoide og grandiose vrangforestillinger. Symptomene har bisarr karakter. Observandens frembyr ikke fremtredende forstyrrelser i viljesliv, talen er ikke forstyrret, og han har ikke katatone symptomer.

Katatone: Forandret muskelspenning eller forstyrret motorikk.

Følgelig finner de sakkyndige at observanden tilfredsstillende kriteriene for ICD-10 diagnosen **F 20.0 Paranoid schizofreni**. De sakkyndige viser til utredning av observanden med psykometriske tester i kapittel 6. De beskrevne undersøkelser støtter diagnosen.

Observanden fremstår i samtale med omfattende ideer om drap av navngitte personer, eksempelvis kongefamilien, statsministeren og utenriksministeren. Hans liste over nordmenn som må dø om de ikke endrer politisk kurs favner flere hundre tusen, herunder også journalister, partipolitikere, markante samfunnsdebattanter, intellektuelle og de sakkyndige. Ideene vurderes som omfattende, homicidale tanker.

Men dette er jo ideer vi finner hos ekstreme muslimer også. Se demonstrasjon foran stortinget 18.1.2012, der de laget en video med de samme trusler. Dette er sykliggjøring av politiske standpunkter.

Observanden benekter konkrete suicidale tanker eller planer. Han uttaler imidlertid at egen død ved *martyrium* er ønskelig og et ideal. Han har vurdert *selvterminering*, som han mener er knyttet til kapitulasjon under stridshandlinger. De sakkyndige finner at både observandens begrep *martyrium* og hans begrep *selvterminering* må forstås som selvmord. Observanden har hatt konkrete tanker og planer om dette, og utelukker ikke at det kan bli aktuelt på et senere tidspunkt, for eksempel etter rettssaken.

Fra en narsissist er slike beskrivelser mer et uttrykk for en overgreven storhet og grandios selvopfatning. En martyrdød avspeiler et enormt offer for slike. Det er tvilsomt om de begår slike handlinger.

De sakkyndige vurderer at det er betydelig fare for at observanden kan forsøke å ende sitt liv gjennom en handling rettet mot seg selv og/eller de han truer på livet. Observanden fremstår følgelig både suicidal og som en reell fare for andre.

De sakkyndige forstår ikke ABB sin bruk av slike "trusler" som et redskap til å bli tatt spesielt godt vare på. Noe som bygger under hans grandiose selvbylde.

De sakkyndige har vurdert om observandens symptomer kan være forenlig med diagnosemanualen ICD-10's kriterier for diagnosen **F 22.0 Paranoid psykose**. I følge ICD-10 er dette er en tilstand som karakteriseres av enten én **enkeltstående, eller flere beslektede vrangforestillinger**. Kriteriet er ikke oppfylt, i det **observandens bisarre vrangforestillinger dekker hele hans tilværelse og tankeverden**.

Tydelig følelsesavflatning, endret tale og adferdsendring er i følge ICD-10 heller ikke forenlig med diagnosen. Observanden har markant affektavflatning, endret tale i form av assosiasjonsforstyrrelse og perseverasjon, og **hans adferd er motivert av hans psykotiske symptomer**. De sakkyndige finner følgelig at ICD-10 kriteriene for diagnosen ikke er oppfylt. De kan vel så godt være motivert av hans narsissistiske grandiositet!

De sakkyndige har drøftet muligheten for at observanden tilfredsstillende kriteriene for ulike personlighetsforstyrrelser. For at det skulle være meningsfullt med slik diagnostikk, må observandens grunnlidelse, paranoid schizofreni, først være velbehandlet. Bare i en fase hvor han stabilt og over tid ikke har psykotiske symptomer, vil det la seg evaluere om observandens manglende empati og hans overordnede, kognitive svikt også er personlighetsforankrede egenskaper.

Det har gjennom sakens dokumenter og de sakkyndiges undersøkelser ikke fremkommet holdepunkter for at observanden har hatt, eller har noe overforbruk av **alkohol**. Han bekrefter å ha inntatt marihuana ved to anledninger, med siste inntak mange måneder før det aktuelle. Inntaket kvalifiserer ikke til noen rusmisbruksdiagnose. Han har for øvrig ikke benyttet illegale rusmidler.

Observanden bekrefter at han ved i alt tre perioder har benyttet **anabole steroider**. Den første perioden var fra februar til mai 2010. Den andre perioden var fra desember til februar 2011. Han benyttet stoffet som markedsføres som **Winstrol**.

Den tredje perioden varte fra 27. april til 15. Juni 2011, hvor observanden benyttet stoffet som markedsføres som **Dianabol**. Denne perioden gikk direkte over i en periode som varte frem til de påklagede handlinger, og hvor observanden opplyser å ha inntatt *Winstrol*.

Observanden har videre beskrevet at han brukte det oppkvikkende medikamentet *ECA-stack* (Efedrin, koffein og acetylsalisylsyre, de sakk. anm.) forut for handlingstiden. Han opplyser at han benyttet tre kapsler i løpet av uken før det aktuelle. Siste inntak beskrives å ha vært klokken 14.30 den 22.07.11.

Han beskriver ikke symptomer på avhengighet, eller opplevd, psykisk endring som følge av bruken. Han beskriver heller ikke akutte intoksikasjonssymptomer, verken knyttet til bruken av steroider eller kombinasjonen av efedrin, koffein og acetylsalisylsyre.

Observanden har, i de periodene han har benyttet anabole steroider og / eller *ECA-stack* hatt psykotiske symptomer. De sakkyndige finner ikke holdepunkter for at steroidene eller kombinasjonen av efedrin, koffein og acetylsalisylsyre har utløst symptomene, som beskrives sikkert til stede før den første kuren med steroider ble påbegynt i 2010, og også var tilstede uavhengig av inntak av *ECA-stack*.

De sakkyndige finner følgelig ikke holdepunkter for at bruken av steroider eller kombinasjonen av efedrin, koffein og acetylsalisylsyre berettiger noen diagnose i ICD-10-kapittelet *Psykiske lidelser og adferdsforstyrrelser som skyldes bruk av psykoaktive stoffer, F 10 – F 19*, verken før, etter eller på handlingstiden 22.07.11

De sakkyndige finner at observanden på handlingstidspunktet 22.07.11 hadde inntatt steroider, efedrin, koffein og acetylsalisylsyre. Bruken var ikke forankret i medisinske behov, og vurderes derved medisinsk ubegrunnet. Observanden oppfyller med dette kriteriene for **ICD-10-diagnosen F 55 misbruk av ikke-avhengighetsskapende stoffer** på handlingstiden 22.07.11.

Observanden har etter at han ble varetektsfengslet ikke inntatt rusmidler, steroider eller noen kombinasjon av efedrin, koffein og acetylsalisylsyre. Han oppfyller derfor ikke kriteriene for diagnosen på undersøkelsestiden.

Samlet finner de sakkyndige at observanden på handlingstiden fylte ICD-10-kriteriene for diagnosene
F 20.0 Paranoid schizofreni og

F 55 misbruk av ikke-avhengighetsskapende stoffer (steroider, koffein, efedrin og acetylsalisylsyre.)

På undersøkelsestidspunktet fylte observanden kriteriene for ICD-10-diagnosen

F 20.0 Paranoid schizofreni

8.3 DETALJERT BESVARELSE AV MANDAT

Vedrørende det rettspsykiatriske begrepet "psykotisk", jfr. straffeloven § 44, første ledd, uttaler de sakkyndige følgende:

Generell kommentar:

En psykose vil innebære en alvorlig realitetsbrist i form av sansebedrag, tankeforstyrrelser eller klare vrangforestillinger.

- **Et sansebedrag** vil bestå av hørsels-, syns-, lukt-, smaks- eller kroppshallusinasjoner. Hallusinasjonen har samme tydelighet og klarhet som f.eks. vanlig syns- eller hørselsinntrykk, men uten at det finnes noen reell ytre årsak til opplevelsen.
- **Tankeforstyrrelser er endringer i tankens form** (ikke innhold)
Eksempler kan være stopp i tanken, nydannelser av begreper, eller manglende sammenheng i tanke og tale.
- **En vrangforestilling er endringer i tankens innhold (ikke form) og vil være å ha en falsk oppfatning av noe, en underlig idé,** som å føle seg overvåket og systematisk forfulgt, påvirket og som ikke bygger på fornuft eller iaktakelse, og som vil være vanskelig å korrigere. Vrangforestillingen(e) kan være enkeltstående, isolerte, fragmenterte eller mer omfattende og samlet inntil det altomfattende.
- **Depersonalisasjon er en forandring i opplevelsen av seg selv.** Vedkommende kan føle at han / hun er en fremmed, endrer identitet, er uvirkelig eller at han/hun ser seg selv på avstand.

- Derealisasjon er når noen opplever verden som endret, annerledes eller uvirkelig.

Spesiell kommentar:

Det vises til den diagnostiske vurdering over, hvor observanden på handlingstiden 22.07.11 finnes å fylle kriteriene for ICD -10 diagnosen F 20.0 Paranoid schizofreni. Observandens alvorlige sinnslidelse var på dette tidspunktet ubehandlet. Han har heller ikke før eller etter de påklagede handlinger mottatt adekvat behandling for sin sykdom.

De sakkyndige har gjennomført omfattende undersøkelser av observanden, og samtalene og de psykotiske symptomer som fremkom gjennom disse er utførlig referert i erklæringens kapittel 5, *Observandens bakgrunn og forklaring*.

Observandens symptomer og diagnostiserte lidelse er innenfor den symptom- og diagnosekrets som tilfredsstillende kriteriene til det juridiske begrepet *psykose* slik dette er ment brukt i Straffeloven §44 om utilregnelighet.

Observanden har i hvert fall siden 2006 år hatt klar sykdomsutvikling med både positive symptomer, (vrangforestillinger, tankeforstyrrelser, depersonalisasjon, og derealisasjon), og negative symptomer (total empatiløshet, alvorlig affektavflating med inadekvat affektbilde). I tillegg frembyr han sviktende evne til overordnede og sammensatte kognitive funksjoner slik de sakkyndige har anført foran.

Disse symptomer passer også inn i et bilde av en narsissist som i møte med sosiale krav ikke strekker til, slik vi typisk ser det ved covert narsissisme.

Observandens funksjonstap startet muligens allerede i 15-16 års alder med tagging, anmeldelser og dernest opphør av skolegang før videregående skole var fullført. De sakkyndige har ikke sikre holdepunkter for progresjon av lidelsen med aktive symptomer i perioden 1998 til 2006. Observandens funksjon ser derimot ut til å ha blitt gradvis svekket i perioden, i det han gravis trakk seg tilbake fra sosial kontakt, og etter hvert falt helt ut av yrkeslivet.

Etter at observanden flytter hjem til sin mor i 2006 blir hans funksjonstap totalt, med svikt både av praktisk, økonomisk, sosial og yrkesmessig karakter. Fra samme tidspunkt beskrives en progressiv utvikling av symptomer, med et gradvis utbygget

system av bisarre paranoide og grandiose vrangforestillinger, hvor observanden har trodd seg å være deltager i en pågående borgerkrig, som etter statskupp og maktovertagelse skal delta i utformingen av et nytt Europa.

Observanden begynner å handle i tråd med sine vrangforestillinger fra starten av 2010, med innkjøp og planlegging av væpnede aksjoner. Han har gjennom siste halvannet år før de påklagede handlinger egnet all sin oppmerksomhet og tid til sitt vrangforestillingsunivers, og hans mor bekrefter omfattende symptomer, påfallende adferd og sviktende kommunikasjonsferdigheter helt frem til det aktuelle.

Observanden erkjenner å ha utørt de påklagede handlinger. Handlingene anses å stå i direkte sammenheng med den vrangforestillingsverden han opplever å være i med borgerkrig, trussel om utryddelse av egen rase, og frykt for vold og drap på det han beskriver som *mitt folk*. Han mener å ha ansvar for å bestemme hvem som skal leve og dø i landet. Hans ekstremt egosentriske univers med nærmest altomfattende storhetsideer preger alle hans vurderinger og hele hans fremtoning uavhengig av kontekst, og blir deretter drivkraften bak hans handlinger 22.07.11.

Det foreligger ingen opplysninger om brå eller periodevis endring av observandens psykotiske symptomer i løpet av perioden før det aktuelle. Det foreligger følgelig ikke holdepunkter for at observandens symptomutforming ble endret som en følge av inntak av steroider eller det oppkvikkende medikamentet *ECA-stack* forut for de påklagede handlinger.

De sakkyndige finner hele hans symptomutforming uforandret fra beskrivelsene før og under de påklagede handlinger til under hele undersøkelsen.

Var ikke påvirket under undersøkelsen i fengsel. Samme adferd som med anabole + eca-stak.

Konklusjonen blir følgelig at observanden antas å ha vært psykotisk på tiden for de påklagede handlinger og at han var psykotisk under observasjonen.

Vedrørende de rettspsykiatriske begrepene **"bevisstløs"**, jfr. straffeloven § 44 første ledd, og **"handlet under en sterk bevissthetsforstyrrelse som ikke var en følge av selvforskyldt rus"**, jfr. straffeloven § 56 c vil de sakkyndige uttale følgende:

Generell kommentar:

Med *bevisstløshet* menes at en person av organiske eller psykologiske grunner ikke er i stand til å innta eller bearbeide sanseinntrykk (utføre kognitive funksjoner), og av den grunn heller ikke er i stand til å gjenkalle det som har hendt.

Det har jeg prøvd, og vet hvordan oppleves.

Dette i motsetning til en psykologisk fortregning, hvor en episode er innprentet og lagret i hukommelsen, men vanskelig å gjenkalle fordi den oppleves som sterkt truende, pinlig eller uønsket.

Eksempel på en *organisk* årsak kan være hjernerystelse, skade på hjernen etter å ha vært utsatt for løsemidler eller utløst ved rus. En *psykogen* innprentingssvikt kan oppstå etter f.eks. ekstreme sjokkartede følelsesmessige opplevelser.

Spesiell kommentar:

Observanden rapporterer ingen epileptiske anfall, blackouts, hodeskader med tap av bevisstheten, alvorlige søvnforstyrrelser som søvndeprivasjon eller søvnambulisme (søvnjengeri).

Observanden har både i omfattende avhør og i mange og lange samtaler med de sakkyndige beskrevet sine handlinger den 22.07.11 ned til minste detalj. Også under rekonstruksjon av hendelsene på Utøya har han gitt en detaljert forklaring som ikke utelater noe tidsrom. Han angir dog en viss hukommelsessvikt for de mest detaljerte beskrivelser der og mener selv at han ikke husker dette fordi han på det tidspunkt var under et enormt press og stress. Han kan imidlertid gjøre sammenhengende rede for sine bevegelser og delvis for sine tanker også fra denne delen av handlingsforløpet.

De sakkyndige har ingen grunn til å anta at hans inntak av steroider og *ECA-stack* skal ha hatt noen annen effekt enn at han gjennom disse inntak har kunnet stimulere seg til å overkomme fysiske barrierer med tungt utstyr eller psykiske mindre barrierer uten at inntaket har berørt hans realitetsorientering nevneverdig. Observandens opplysninger fra handlingstidsperioden er altså detaljerte, og han beskriver å ha gjennomført komplekse og sammensatte prosesser rett forut for, under og rett etter de påklagede handlinger.

Bevisstløshet forutsetter komplett erindringsutfall for tidsrommet, og kan derfor ikke hevdes å ha vært til stede. Det vises i denne forbindelse til NOU 1990:5 samt rundskriv fra Riksadvokaten 03.12.2001.

I sakkyndige uttalelse datert 07.11.11 skriver professor i rettsstoksikologi ved Folkehelseinstituttet, Jørg Mørland under avsnittet Analyseresultater:

I sitt kapittel Rusmiddelpåvirkning i perioden kl 1200 - 1530, den 22.07.2011 skriver den sakkyndige Mørland:

(...) Påvirkningen i tidsrommet kl 1200 til 1530 vil etter den sakkyndiges vurdering kunne beskrives som en **lett til moderat påvirkning av et sentralnervøst stimulerende middel**, noe avhenging av hvilken konsentrasjon man ligger til grunn forelå. Påvirkningen er vanskelig å sammenligne med alkoholpåvirkning på grunn av fundamentale forskjeller i virkningsmekanismen for efedrin og alkohol, men påvirkningen kan etter den sakkyndiges skjønnsmessige vurdering antagelig sidestilles mhp den påvirkning som kan oppnås etter et inntak av amfetamin (gjennom munnen) av doser av størrelsesorden 10 - 30 mg amfetamin til ikke tilvendte brukere. Den sakkyndige legger da til grunn en viss forsterkning av efedrinvirkningene pga de betydelige koffeinkonsentrasjonene som kan ha foreligget.

I sitt kapittel Mulighet for tilleggspåvirkning som følge av jevnlig bruk av efedrin og steroider i perioden før den 22.07.2011 skriver den sakkyndige Mørland:

Den rapporterte bruken av efedrin representerer ikke langvarige høydosebruk. Analyseresultatene peker heller ikke i retning av høydosebruk. **Mulighetene for en efedrinutløst psykose av noen varighet må derfor anses som minimale.**

Den anførte bruk av **anabole steroider** vil etter den sakkyndiges vurdering neppe ha ført til noen tilleggspåvirkning, men en mulighet for **forsterket aggresjon og hypomani / mani kan ikke utelukkes fullstendig.**

Sterk bevissthetsforstyrrelse er et juridisk begrep som ikke har noen klar, medisinsk fortolkning. Straffelovrådet beskrev begrepet **sterk bevissthetsforstyrrelse** i NOU 1974: 17 side 57 som **en tilstand hvor et individs oppfattelse, orienteringsevne, sansning og vurderingsevne er sterkt svekket eller alvorlig forstyrret.** Ut fra de herværende sakkyndiges beskrivelser, den sakkyndige vurdering ved professor

Mørland og betraktninger ovenfor, antas, med forbehold om rettens vurdering av opplysningene, slik tilstand ikke å ha vært tilstede og gir ikke holdepunkter for at begrepet *sterk bevissthetsforstyrrelse* skulle komme til anvendelse.

De sakkyndige vil derfor konkludere med at observanden ikke antas å ha vært bevisstløs eller ha handlet under en sterk bevissthetsforstyrrelse på tiden for de påklagede handlinger.

Vedrørende de rettspsykiatriske begrepene *”psykisk utviklingshemmet i høy grad”*, jfr. straffelovens § 44 annet ledd, og *”lettere psykisk utviklingshemmet”*, jfr. straffelovens § 56 c, uttaler de sakkyndige følgende:

Observanden ble i tidlige barneår observert i barne- og ungdomspsykiatrien. Bakgrunnen for dette ble beskrevet å være en noe *aktiv gutt som slet ut sin mor*, men det ble også beskrevet et *samspillsproblem mellom mor og sønn*. Konklusjonen på observasjonen var at man *anbefalte fosterhjem* for observanden slik at alvorlig psykopatologi ikke skulle utvikle seg. Det anføres etter observasjonen intet om noen utviklingsforstyrrelse og heller ikke noe om evnereduksjon i noen form.

Observanden fremstår i *samtaler de sakkyndige og i avhør med politi med intellektuelle ressurser over gjennomsnittet*. Han hadde gjennom grunnskolen litt over gjennomsnittlige prestasjoner, og det samme var tilfellet i videregående skole frem til han avsluttet midt i tredje klasse. Observanden hadde etter dette noen relativt upåfallende år i det ordinære arbeidsmarked. De sakkyndige finner ikke grunn for å mistenke noen evnereduksjon av noen art eller grad.

De sakkyndige finner å konkludere med at observanden antas ikke å være psykisk utviklingshemmet i verken høy eller lettere grad.

Vedrørende det rettspsykiatriske begrepet *”en alvorlig psykisk lidelse med en betydelig svekket evne til realistisk vurdering av sitt forhold til omverdenen, men ikke var psykotisk”*, jfr. *straffeloven § 56 c*, uttaler de sakkyndige følgende:

Positiv konklusjon for det rettspsykiatriske begrep **psykose**, jfr. straffelovens § 44, og positiv konklusjon for det rettspsykiatriske begrepet **en alvorlig psykisk lidelse med en betydelig svekket evne til realistisk vurdering av sitt forhold til omverdenen, men ikke var psykotisk**, jfr. **straffeloven § 56 c er gjensidig utelukkende**. På grunn av positiv konklusjon i mandatpunkt 1, over, blir mandatpunktet ikke besvart.

Her begår de sakkyndige en grov feilvurdering. Hva om han ikke er psykotisk? Da har de ikke undersøkt eller vurdert alternativet nemlig svekket evne tilrealutetsvurdering men ikke psykotisk! Og det passer til en narsissist!

Dersom retten ikke skulle tiltre de sakkyndiges konklusjon vedrørende straffelovens § 44 i mandatpunkt 1, kan de sakkyndige utferdige en tilleggsuttalelse på dette punkt.

Men forkstes psykose teorien, så ryker også paranoid schizofren diagnosen, fordi da åpner den narsissistiske forståelsen seg.

Som en konsekvens av positiv konklusjon i mandatpunkt 1 besvares her mandatpunkt:

Tillegg dersom særreaksjon for utilregnelige er aktuelt

- 7. Dersom de sakkyndige mener at observanden var i en tilstand som beskrevet i straffeloven § 44, eller er de i tvil om dette, bes prognosen for sykdommen/tilstanden utredet. De sakkyndige bes utrede hvilken behandling og hvilke andre tiltak som må til for å få en optimal prognose, hvilken bedring man da kan oppnå, og tidsperspektivet for dette. Det skal særlig utredes hvilken oppfølging observanden får fra helsevesenet ved undersøkelsen.**

De sakkyndige bes også utrede prognosen, herunder risiko for fremtidige voldshandlinger, dersom observanden ikke får slik behandling/oppfølging.

Prognose for tilstanden

De sakkyndige har funnet at observanden tilfredsstillende diagnosemanualen ICD-10's kriterier for diagnosen *F 20.0 Paranoid schizofreni*. Han har hatt symptomer på lidelsen i hvert fall siden 2006, med gradvis forverring. Han har ikke på noe tidspunkt oppsøkt, eller mottatt psykiatrisk behandling for sin lidelse.

Schizofreni er en livslang, psykisk lidelse med en total livstidsprevalens på rundt 1%. Symptomene oppstår vanligvis i ung voksen alder. **Diagnosen er basert på pasientens selvrappotering av opplevelser og på observert atferd. Det finnes foreløpig ingen laboratorieprøver som kan påvise schizofreni. Det finnes heller ingen kurativ behandling for lidelsen.**

Forskning har ikke kunnet isolere en enkeltstående, organisk årsak til schizofreni, men man vet at genetikk spiller en vesentlig rolle for utvikling av sykdommen. I tillegg synes nevrobiologi, rusmisbruk, samt psykologiske og sosiale prosesser å spille inn.

Som et resultat av de mange mulige kombinasjonene av symptomer, er det omdiskutert hvorvidt diagnosen beskriver én enkelt lidelse, eller om det er snakk om flere, adskilte syndromer.

Det er funnet uvanlig høy dopaminaktivitet i det mesolimbiske området av hjernen hos mennesker med schizofreni. Grunnpilaren i behandlingen av schizofreni er antipsykotiske medisiner. Denne typen medikamenter fungerer primært ved å undertrykke dopaminaktiviteten i hjernen. Dette er ikke målt hos Breivik!

I alvorlige tilfeller, der pasienten kan være en fare for seg selv og/eller andre, kan sykehusinnleggelse være nødvendig i kortere eller lengre perioder.

Lidelsen antas hovedsakelig å påvirke kognitive evner, men den bidrar også vanligvis til kroniske problemer med atferd og følelser. Gjennomsnittlig forventet levealder for personer med schizofreni er 10 til 12 år lavere enn for personer uten lidelsen som følge av flere fysiske helseproblemer og høyere selvmordsrate (omlag 5 %).

Det finnes tre behandlingsformer som i oversiktsartikler viser sikker effekt ved behandling av paranoid schizofreni. Dette er psykoedukasjon¹, assertive community treatment (ACT)² (på norsk kalt oppsøkende behandlingsteam), og behandling med antipsykotisk medikasjon³. Behandlingsformene er overlappende og må sees i sammenheng, da psykoedukasjon er en del av ACT, og en av ACT's fremste formål er å vedlikeholde den medikamentelle behandlingen.

Psykoedukasjon har som formål å øke pasientens kunnskap om og kjennskap til egen sykdom. Opplæringen skal være strukturert og systematisk, og har blant annet

¹ <http://www.cochrane.org/reviews/en/ab002831.html>:

² <http://www.cochrane.org/reviews/en/ab001089.html>

³ Kane j. Adherence Issues and solutions with antipsychotic therapy

som formål å lære pasienten opp til selv å gjenkjenne varselsymptomer og selv ha et repertoar av adekvate mestringsstrategier klar ved økt symptomtrykk.

Hovedprinsippet i ACT-organisering er tverrfaglige team med psykiater, psykolog, sosialarbeidere, sykepleiere og rehabiliteringspersonell. Slike team gir tjenester i sykehus, hjemme, på skole eller jobb eller der pasienten befinner seg og er tilgjengelig hele døgnet. De holder kontakt også med pasienter som ikke samarbeider. Teamene er spesielt opptatt av at forskrevne medikamenter inntas. Den terapeutiske tilnærmingen er psykoedukativ.

Kontinuerlig, medikamentell behandling er den viktigste, prognostiske enkeltfaktoren i behandling av paranoid schizofreni. Oversiktsartikler⁴ viser at behandlingsavbrudd eller ikke-optimalt inntak av antipsykotisk medikasjon gir en formidabelt forhøyet risiko for tilbakefall, både på kort og lengre sikt.

Medikamentell behandling av paranoid schizofreni er ikke en statisk, men en kontinuerlig og dynamisk utfordring. Eksempelvis kan avmagring, vektøkning, febersykdom, eller forekomst av annen kroppslig sykdom gjøre det nødvendig med raske endringer i dosering eller valg av preparat.

På lignende vis kan bivirkninger eller dårligere behandlingsrespons gjøre det nødvendig med medikamentelle justeringer. Det kan også være nødvendig å fatte vedtak om tvungen behandling med legemidler, dersom det skulle vise seg at observanden ikke evner å følge opp sin medikasjon innenfor rammen av frivillighet.

Fordi observanden ikke har mottatt behandling for sykdommen har de sakkyndige intet grunnlag for å vurdere hvordan han kan forventes å respondere på behandling.

På generelt grunnlag antas at hans symptomprofil vil være vanskelig å behandle fullgodt. Dette fordi det ofte sees raskere og bedre effekt på persepsjonsforstyrrelser og alvorlige tankeforstyrrelser enn på omfattende vrangforestillinger som har stått over lang tid. Kun den videre, kliniske utvikling vil kunne gi sikker kunnskap om dette.

---

⁴ Kane, JM. N Engl J Med. 1996;334:34-41

Den klart viktigste utfordringen i forhold til observandens medikasjon vil være å fange opp om han selv skulle slurve med, eller helt la være å ta antipsykotisk medisin. Med henvisning til Nancy Andreassen⁵ vil dette best kunne gjøres dersom det regelmessig gjøres bruk av verktøy som raskt fanger opp selv mindre endringer i observandens symptombilde. Slik hans **symptomutforming** har vært, ville slik monitorering kunne gjøres ved for eksempel bruk av **PANSS**, positiv og negativ subskala.

De sakkyndige er videre bedt om en vurdering av risiko for fremtidige voldshandlinger, dersom observanden ikke får slik behandling / oppfølging.

De sakkyndige har vurdert hvorvidt strukturerte risikovurderingsinstrumenter, som for eksempel **HCR 20** vil kunne bidra til å utrede observandens risiko for fremtidig vold. Premissgrunnet for slik scoring er bredt, og de sakkyndige vurderer at en slik scoring ville underestimere observandens faktiske risiko for fremtidig vold, fordi **hans farlighet i sin helhet synes å være knyttet til hans aktive, psykotiske symptomer.**

Det legges til grunn at observanden har utført de påklagede handlinger, og ved dette **drept 77 personer** med ønske om å drepe flere hundrede. Bakgrunnen for drapene er hans paranoid psykotiske vrangforestillinger om at han er deltager i en borgerkrig, der han har ansvar for å bestemme hvem som skal leve og dø. Hans misjon er å frelse hele den vestlige verdens kultur og gener. Han mener at han gjennom drapshandlingene oppviser ridderskap og grenseløs kjærlighet, og ved dette gis hevd til fremtidige maktposisjoner i Europa og Norge. **Drapene var planlagt.**

Observanden har vist evne til langsiktig planlegging og gjennomføring av sine drapsforsett. Han har, i samtale med de sakkyndige, fastholdt at en rekke personer vil bli drept også fremtiden. Antallet har variert fra et par tusen til flere hundre tusen, og observanden nevner forskjellige scenarioer som kan resultere i drap.

Observanden beskriver at drapene vil måtte skje som hevn for handlinger de omtalte personene allerede har utført. Observandens drapstanker knytter seg til offisielle

---

⁵ Nancy Andreassen et al, Remission in Schizophrenia: Proposed Criteria and Rationale for Consensus. Am J Psychiatry 2005; 162: 441-449

personer som statsminister og medlemmer av kongefamilien, men også mennesker uten offisiell status som ansatte ved universitetet, ansatte i ulike mediebedrifter, ansatte ved kjernereaktoren i Halden og demonstranter i demonstrasjonstog.

Observanden inkluderte også de sakkyndige i sine drapstanker. Tankene dukket opp etter at observanden over noen tid hadde hatt samtaler med de sakkyndige. De sakkyndige finner grunn til å nevne dette fordi observandens drapstanker ved dette åpenbart er dynamiske, og påvirkes av den kontekst observanden til en hver tid befinner seg i.

De sakkyndige antar at en lignende utvikling vil kunne skje i fremtiden, og vurderer at det er en betydelig risiko for at mennesker i observandens nærhet, som ansatte i fengsel eller sykehus, også kan bli en del av hans paranoide vrangforestillingsverden og inkluderes i hans drapstanker.

Kontinuerlig, antipsykotisk medikasjon i adekvat dosering, oppfølging og monitorering av tilstanden av kvalifisert personale og etter hvert opplæring i gjenkjenning av egne symptomer vil være nødvendig for å oppnå symptomkontroll. Monitorering er også aktuell som måling av blodkonsentrasjon av antipsykotisk behandling. Manglende symptomkontroll kan være en konsekvens av at observanden ikke mottar behandling, eller et resultat av manglende effekt av antatt adekvat behandling.

De sakkyndige finner, av grunner som er nevnt overfor, at et mulig utfall er at behandlingsresponsen kan være liten til fraværende. Observanden har ingen sykdomsinnsikt. Det er derfor grunn til å anta det også kan by på problemer å oppnå behandlingsallianse og frivillig inntak av antipsykotiske medikasjon.

De sakkyndige anser at observandens risiko for fremtidig vold dersom man ikke lykkes i å oppnå symptomkontroll er meget høy.

De sakkyndiges vurderinger i henhold til mandatet anses begrunnet i det ovenstående.

Det tas forbehold om rettens vurderinger av de foreliggende opplysninger.

Alle de ovenstående vurderingene er basert på et klinisk skjønn som innebærer usikkerhetsmomenter.

9. KONKLUSJON

De sakkyndige finner etter utført rettspsykiatrisk undersøkelse av Anders Behring Breivik, f. 130279 følgende:

I. AD UTILREGNELIGHET (§ 44)

1. Observanden **var psykotisk** på tiden for de påklagede **handlinger**
2. Observanden **var psykotisk** under **observasjonen**
3. Observanden var **ikke bevisstløs** på tiden for de påklagede handlinger
4. Observanden er **ikke psykisk utviklingshemmet** i høy grad

II. AD STRAFFELOVEN § 56 C

1. Observanden **handlet ikke under sterk bevissthetsforstyrrelse**
2. Observanden er **ikke psykisk utviklingshemmet i lettere grad.**

Oslo 29.11 2011

Torgeir Husby
Avdelingsoverlege/ Spesialist i psykiatri

Synne Sørheim
Spesialist i psykiatri